

VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES

**Učitelj mora biti tudi igralec,
pravita Bruna Švagan in Majda Francič**

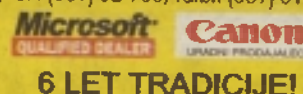
CREDITANSTALT

Banka Creditanstalt d.d., Ljubljana

VESTNIK

Murska Sobota, 5. septembra 1996, leto XLVIII, št. 36, cena 170 SIT

9000 murska sobota, vegova 13, tel.: (069) 32 735, faks.: (069) 31 954

6 LET TRADICIJE!

Hiša celostnih računalniških rešitev!

MS Office 95 + MS tiskovnica za samo 55.900 SIT

AKCIJA! Računalnik PENTIUM že za 70.000 SIT

VREME

Ob koncu tedna bo spremenljivo vreme z občasnimi padavinami.

Vestnikov koledar

5. september, četrtek, Lavra

6. september, petek, Ljuba

7. september, sobota, Marko

8. september, nedelja, m.

šmaren

9. september, ponedeljek, Peter

10. september, torek, Niko

11. september, sreda, Ema

Pregovor

Kdor po mali maši kosi,

ta za pečjo suši.

Bodo morali muzejski delavci spremeniti svoj poklic?

Politična in gospodarska struktura pokrajine je v teh dneh vse stavila na kmetijsko-živilski sejem, ki pa s spremembo časov ne doživlja več take medijske odzivnosti kot nekoč. Bistveno več ali pa mnogo več je za promocijo pokrajine opravil dohodek, ki se je zgodil tisto nedeljo po veliki mesni, namreč krsi Kreslinove hčerke ob bukoviški kapeli in zatem slavje ob Copekovem mlinu. Na omenjeni dogodki gledano nekoliko s časovne distance, je bilo s tem dejanjem za pokrajino storjenega veliko več kot bi ga bilo s kakšno koli razpravo, razvojnim elaboratom, ali »houruka« okoli bodisi gospodarske institucije ali kake turistične organizacije. V času, ko se je medijsko ponovno aktualiziralo vprašanje prehranjevanja,

je sicer, da pozneje in ne v tisti obliki, kot je bil projekt prvotno zastavljen (kot plavajoči mlin na Muri).

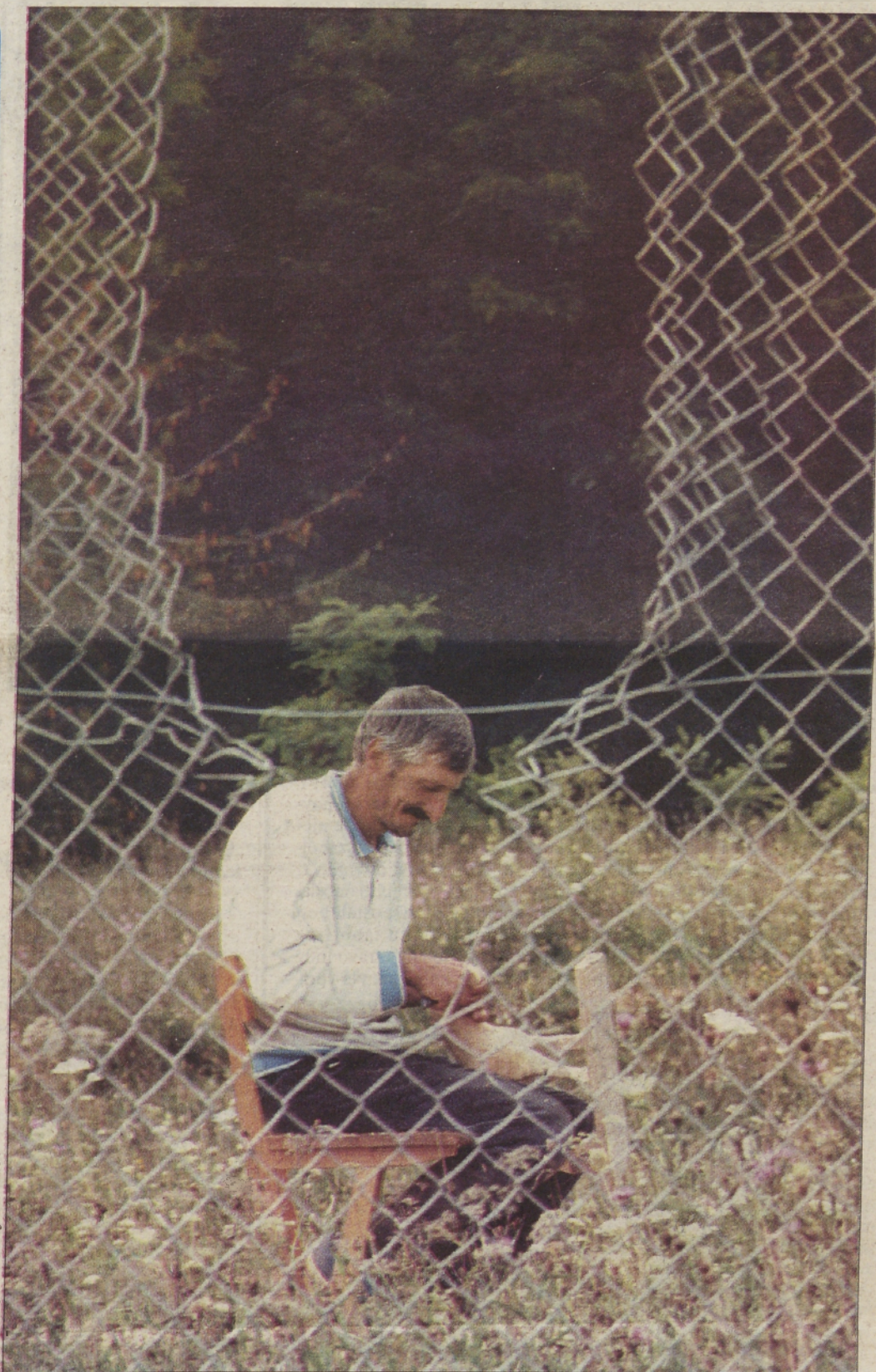
Da je tako, ni kriv uresničevalec projekta, ki ga je kljub vsem problemom pripeljal do konca, ampak predvsem okolje, ki se nikoli ni odzivalo na nove trende, ampak se je zadovoljevalo s svojo samozadostnostjo. Navsezadnje se je potrebno spomniti skupine, ki je začela z biološkim kmetovanjem kot alternativno dejavnostjo in ki še zmeraj vegetira nekje na obrobju. In mlin je nadgradnja te dejavnosti, ki si v tem agrarnem okolju še zmeraj ni pridobila domovinske pravice, in v kateri še zmeraj uradna nomenklatura ne vidi toliko razvojnega naboja, ki dejansko pomeni eno od

Mlin, ki melje!

zdrave prehrane in biodinamičnega kmetovanja, in nespornost, da se je vse skupaj zgodilo ravno ob Copekovem mlinu. Zakaj? Res je sicer, da je bilo škoda, kot je zapisal poročevalec Slovenskih novic, da na praznovanju zaradi bolezni ni bilo nobene krščenke Stefana Smeja, ne samo zaradi sonnega slavlja, ampak zaradi mline. Mlin je v tem trenutku pomemben zaradi tega, ker bi ob tej priložnosti pognali mlinsko kolo in začeli z mletjem. Dolgoletni napori, oživitve na eni strani tradicionalne dejavnosti pokrajine, na drugi pa dejavnosti, ne katero prilega sodoben svet (v smislu družbenega prehranjevanja), ali reševanja problemov kmetijskega prehranjevanja so se pripeljali do sklenitve projekta. Res

razvojnih možnosti pokrajine. Kljub vsemu vztrajanje pri biološkem kmetovanju in dokončanje Copekovega mline pomenita dva tako močna razvojna nastavka pokrajine, da se ju ne da več sesuti s takšnim ali drugačnim politikantstvom ali pa z demagogijo in prisvajanjem tujih idej. Lahko pa razmišljam tudi drugače: bo imela pokrajina ob celi vrsti papirnatih zmajev (razvojnih projektov) dovolj svetovljanske širine in ob teh uspešno sklenjenih projektih vključila in tudi ustrezno ovrednotila in podprla ideje, ki se jih da realizirati in jih zaradi blokade in stalnega porivanja na obrobje sedaj ni bilo mogoče.

J. VOTEK

Fotografija: Natalija Juhnov

Zdravila razvrščena na novo

Iz lastnega žepa za več zdravil

Vse poti vodijo v

Potrošnik

DAN
VELETRGOVINE

**PRED
BLAGOVNICO**

Potrošnik

AKCIJSKA PRODAJA IN DEGUSTACIJE

program PIVOVARNE LAŠKO
VOL NA ŽARU

zabavni program

ANDREJ ŠIFRER
ANIKA HORVAT

skupina HAPPY END

generalni pokrovitelj

PRIDITE, **Potrošnik** VAM VRAČAI

Mura osvaja svetovna tržišča

**Precenjen tolar
odžira prihodek**

V teh dneh odpirajo novi trgovini v Budimpešti in Sarajevu

Odkupujemo privatizacijske delnice

KRKE, LEKA, PETROLA, PIVOVARNE LAŠKO,

PIVOVARNE UNION ter delnice DRUGIH PODJETIJ.

V poslovalnicah Zavarovalnice Triglav po vsej Sloveniji.
Informacije po telefonu 061/140-30-10.

Televizijska
prodaja

**Ni vse
zlato ...**

**Ali verjamete
televizijskim
reklamam?**

Videnci

Volitve bosanskih beguncev

V begunski zbirni center v Vidoncih, kjer trenutno živi 110 beguncev iz BiH, so prejšnji četrtek in petek s pošto prispele kuverte z volilnimi lističi in navodili za volitve. Poštne volitve so v Sloveniji potekale od 28. avgusta do 3. septembra, za volitve pa se je prijavilo okrog 12.300 državljanov BiH. OVSE, Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi, ki je organizirala volitve, je tudi zbirala volilne kuverte, te pa so prek Dunaja poslali v Sarajevo.

Priti v zbirni center v Vidonce, pomeni stopiti na drugo stran žične ograje, mimo dežurnih, mimo rampe. Pomeni priti med ljudi, ki tako ali drugače nosijo svojo osebno tragedijo in tragedijo drugih. Ko jih vodja centra pokliče in jim deli pošto, s katero so prispeli tudi volilne kuverte, neki mladenič navija za SDA, vodja pa ga miri, saj tudi tukaj velja volilni molk. Neko dekle prosi, naj ji kdo pomaga. Ko eno od žena povprašam, ali bo volila, niti ne zanika niti ne pritrdi. Ja, tistega dne še vedno velja izatbegovičev poziv k bojkotu volitev v Hercegov-Bosna, ta paradžava hrvaških Hercegovcev in HDZ je še v zadnjih vzdihljajih. Volili bodo vsi, ki so se prijavili. Čeprav so jim predstavniki volitev pred časom povedali o volitvah, pa so nekatere med njimi pošteno zmedli lističi z vprašanji o tem, ali želijo voliti v tujini, ali v BiH, ali bodo volili na lokalnem nivoju ipd.

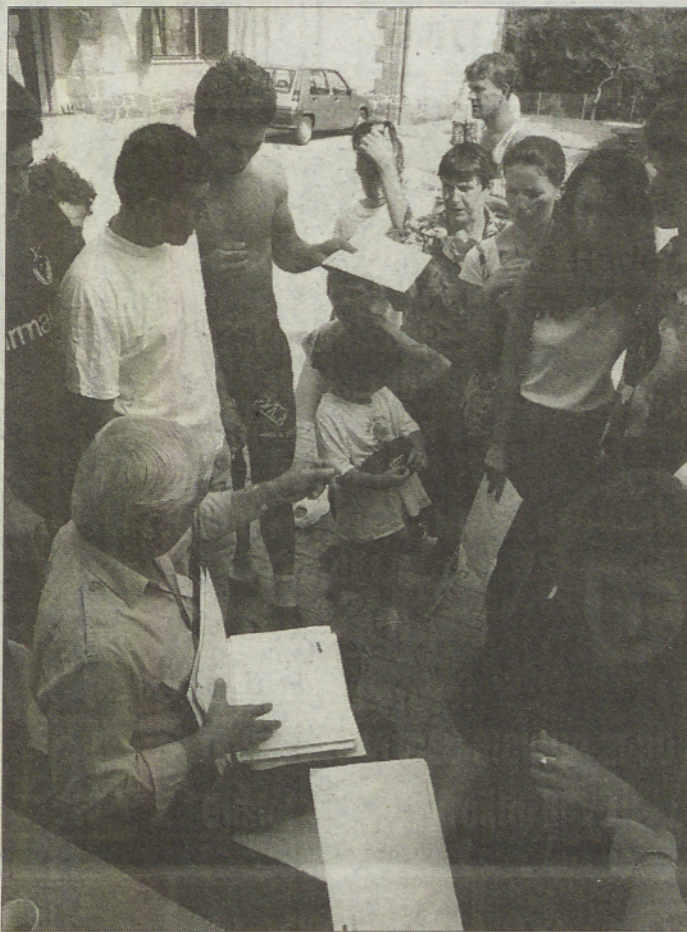
Morda bi bilo bolje, če bi jih samo vprašali, ali želijo voliti ali ne. Kajti nekaj dni po začetku volitev je razpadla paradržava Herceg-Bosna in Izatbegovičeva stranka SDA je dala zeleno luč za volitve. Dan pred uradnim začetkom volitev v tujini je OVSE izbrisala z volilnih seznamov okrog 800 kandidatov političnih strank, saj so bili med njimi vojni zločinci, ljudje, ki so se pojavljali na več volilnih listah, in ljudje, ki leta 1991, to je ob popisu prebivalstva v BiH, niso bili vpisani na seznam državljanov BiH. Nekaj dni pred začetkom je OVSE sklenila, da bodo lokalne volitve, predvsem zaradi najrazličnejših poskusov manipulacije, preložene na pomlad naslednjega leta. Toda OVSE v centre ni pošiljal ljudi, da bi jih posebej seznanil s tre-

nutnim položajam in silnicami
v BiH.

Kakorkoli že, begunci so lahko volili, o vseh pomotah in od-

šanje, ali bo kaj razstavljal, odgovori: »Pa kaj bom jaz, jaz sem begunec.« Nato si z roko zakrije obraz, brani se fotoaparata, kot da ima v sebi dovolj spomina. In nato pomisliš na vse tiste šolarje, ki bodo čez nekaj dni odšli v šolo, tudi na tiste iz centrov, ki so jim dali na voljo samo dve pomurski srednji šoli, ne glede na uspeh in njihove želje. Begunci. Očitno povsod, žal, drugorazredni ljudje.

A. POTOČNIK
FOTOGRAFIJA:
NATALIJA JUHOV

sotnih pa je upravitelj vodil poseben seznam. Pa vendar je bil v centru en srečen obraz. To je bil človek, ki je odhajal nazaj v Bosno, tja, kjer še vedno ni povsem varno, toda tja, kjer je njegov dom. In ko zapuščas zabojnike in ljudi, ki živijo v njih, ti je težko. Želiš si, da bi tja poslali nekaj ljudi, da bi postali bolj človeški. In v kotu taborišča sedi možak, obdan s travo in iz lesa izrezuje konička. Na vpra-

Iz Dunaja piše

Simbolno prikazovanje družbene nemoči

Kakšno zvezo imata stockholmska konferenca o zaščiti otrok v organizaciji prodajalcev iluzij o morali in filmski festival v Benetkah, kjer so iluzije na platnu zaželeno moralne, nemoralne ali kakršne koli že? Na videz nobene. Toda ker je to danes lahko vse v zvezi z vsem - ali pa je to z nekoliko retorične akrobacije vsaj mogoče tako predstaviti -, imata (lahko) tudi ti dve prireditvi svoj skupni imenovalce. Obe namreč govorita v simbolnem jeziku in obema se pripisuje simbolni pomen.

Samo nekaj dni pred začetkom stockholmske konference se je v Belgiji zgodil škandal, o katerem danes s tako veliko vneto poročajo vsi svetovni mediji; v kleti nekega perversneža sta bili najdeni dve od lakote umrli deklici. Razburjenje javnosti je potem povzročila novica, da je bil til predčasno izpuščen iz zapore ter da ga najverjetneje zakonsko ščitijo pedofili na odgovornih položajih znotraj belgijskega pravosodja, kar pomeni, da bi možakar moral danes še zmerom sedeti v zaporu, deklici pa guliti šolske klopi.

Po demonstracijah na tisoče belgijskih staršev so se zganile policijske oblasti tudi v drugih evropskih državah. V Avstriji je samo nekaj dni po belgijskem primeru tednik News objavil reportažo svojih novinarjev: za 5500 avstrijskih šilingov na uro je mogoče v Bratislavi najeti tri deklice, stare od 10 do 14 let, jih fotografirati ali posneti video v najrazličnejših položajih, pa tudi za »erotične igrice« so deklice pripravljene. Za »posela« se da dogovoriti kar na Dunaju, cenik z imeni 70 deklic pu vam pošljejo tudi na dom. Vprašanje, ki si ga je zastavila tudi avstrijska javnost, je, kako lahko novinar v samo treh dneh odkrije in razkrije verigo ljudi, ki se ukvarjajo s prostitutiranjem otrok, policija pa ne?! Policija da lahko ravna samo v okviru zakonskih pristojnosti, novinarjem pa tega ni treba, se sedaj branijo policisti. In najnovejša izjava visokega policijskega uradnika: policija je Slovaku, ki je vodil prostitutjsko verigo, pred tremi meseci že prisluškovala ter ga nadzirala vsaj pol leta, tako da je sedanje novinarsko odkritje

pravzaprav preprečilo, da bi odkrili in razbili celotno mednarodno povezavo. No da, mogoče je to tudi res, vendar se je težko znebiti nelagodnosti ob tako perverzнем izgovarjanju in prikazovnju lastne nesposobnosti.

Masažni saloni, slačenje in otipavanje otrok se je iz Bangkoka in Filipinov vrnilo torej tudi k nam v Evropo. Predvsem v reformskih deželah, kot so Slovaška, Češka, Poljska in Madžarska, postajajo njihovi najmlajši državljani in državljanke žrtev ekonomske tranzicije in potrošniških želja lastnih staršev. V večini primerov so namreč ravno starši tisti, ki prodajajo lastne otroke.

Na konferenci za zaščito otrok pred seksualnim zlorabljanjem je bil objavljen tudi podatek, da je letno kar dva milijona otrok žrtev otroške prostitucije. To je podatek, ki ga ne bi bilo potrebno skrivati ravno do konference in zaradi tega imajo sedanja popisovanja »pedofiličnih škandalov« nedvomno simbolični pomen; mednarodno ravno ne najbolj pomembna konferenca - ena od mnogih, ki jih vsako leto organizirajo ZN -, za katero najverjetneje večina ljudi niti ne bi vedela, da je sploh bila, je naenkrat pridobila veljavo. Problem »seks turizma« na Daljnem vzhodu je nenadoma zopet stopil v ospredje in mislim, da ni naključje, da so se nekateri tamkajšnji avtoritarni režimi v javnosti že začeli zavzemati za »človekove pravice otrok« v svojih deželah. Vendar je tudi to zgolj zastiranje oči - evropske in ameriške - javnosti in potemtakem zgolj sredstvo za prikrivanje še dosti večjih kršitev človekovih pravic v teh deželah.

In kaj ima vse to z filmskim festivalom v Lidu? V taiwanskem filmu z naslovom Bog blagoslovi Ameriko domači režiser na primeru vojaškega manevra ameriške vojske, nameščene na tem otoku, simbolno prikaže vso kruto agresivnost in brezobzirno osvajalnost zahodnjaške kulture. Poročanje mladoletnih otrok je v azijskih deželah del tradicije in kulture ter nikakor ne velja za nekaj bolnega. Vendar pa tudi tam tovrstno »ljubezen do otrok« čedalje bolj uvrščajo med kriminalna dejanja.

Andrej Horvat

tudi za urejanje razlo-
žavi, saj so bile napetosti med
obrambnim in notranjim
strstvom »že nevezane«.

Zaradi delovanja bili po mnenju predsednika de tedanji ukrepi so dali rezultate. Prvi takojši premier mnenja, da je dje še ni reklo zadnje primeru Depala vas, saj šenje človekovih pravic mokratičnih standardov re biti odvisno od mnenja enega tožilca.

Predsednik Vlade je
da se zavzema za čimpre-
volitve; raje bi bil, da so te
novembra kot 17. novem-
ker bo potem lažje sestaviti no-
vo vlado in predvsem sprej-
letni proračun države. Zdi se
mu čudno, da so tiste smot-
ki so se prej zavzemale za šir-
prejšnje volitve, zdaj mne-
naj bi bile le-te kasneje.

Predsednik vlade Drnovšek je moral tudi na vprašanje iz Novega mesta, ko je prišlo do hišne preiskave pri šefinji njegove Mojezi Osolinj. Po njegovi gre za predvolilni konstrukt odroma poskus kompromitacije njega oz. njegove stranke, kar pa ni snih bo v predvolilnem obdobju očitno še veliko. Od ministrice notranje zadeve Andreja Štavanja je že pisno zahteval odgovor, nato pa se bo odločil za druge ukrepe.

Brez končnega podpisa s Hrvati

Na zunanjepolitični področju imajo zdaj prednost govarjanja z državami članicami NATA, ki so povezane s slovenskimi interesi. V tem širjenju NATA na vzhodno odločalo do konca leta 1997 bodo sprejemali tudi države. Slovenija je med prednostnimi kandidati za sprejem; govori o tem dr. Janez Drnovšek, ki ima tudi podpori ZDA in o tem, da NATA je ameriški kongres doživel uvrstil med potencialne države članice.

Na sodelovanje Hrvaške v Jugoslavije gledajo v skladu s pravilen korak; naši odnosi s Hrvaško pa so spet korak naprej, čeprav je kazalo, da bodo zadeve po obisku hrvaškega zunanjega ministra Graničaja pretekle hitreje. Takrat so se dogovorili za reševanje nasledstvenih problematike in diplomatije dialoga, zdaj pa je začetek pri podpisu premoženskih pogodbeno sporazuma in dokazno odločitve o Nuklearni elektrarni Krško.

Z Jugoslavijo pa se ne
sebnih stikov, gospodarskega
delovanje je slabo, s sprejetjem
pravil Mednarodnega denar-
ga sklada pa Jugoslavija nam
zuje, da bo morda priznala
pravno nasledstvo vseh na Bal-
vonastalim državam na Balka-
nu, kar je pogoj za sodelovanje
Slovenije z njo.

Zaradi pisanja italijanskega
tiska o fojbah in napadih na
Slovenijo pa je Janez Demšar
dejal, da imamo lahko mi pre-
vest in da zgodovina dokazuje,
da so Italijani nam strecili ve-
zla.

Marian HORVAT

Tiskovna konferenca predsednika vlade dr. Janeza Drnovška

Za partnerstvo s pravimi predstavniki kmetov

Julija uspešna gospodarska rast - Odgovor na skoraj žaljiv odgovor
Slovenske ljudske stranke na predsednikov govor v Gornji Radgoni
»Depala vas« je vprašanje kršenja človekovih pravic - Zastoj v pogovoru
s Hrvaško - Volitve 10. novembra - Prizadevanja za vstop v NATO

V uvodnem nastopu pred novinarji je predsednik Vlade Republike Slovenije dr. Janez Drnovšek dejal, da se s to prvo jesensko tiskovno konferenco končujejo počitnice in da smo lahko zadovoljni z gospodarskimi rezultati, ki smo jih dosegli v zadnjih mesecih. Julija je bila gospodarska rast za 6,2 odstotka večja kot julija lani, inflacija se je povečevala v istem mesecu le za 0,1 odstotka, zmanjšali pa so se življenjski stroški, za 0,6 odstotka.

»Minimalna inflacija nam daje upanje, da bo ta tudi ob koncu leta enoštevilčna, kot smo predvidevali. Do porasta je prišlo tudi v proizvodnji, pozitivni so tudi trendi izvoza; na splošno se gospodarski kazalci izboljšujejo.« je povedal predsednik Vlade dr. Janez Drnovšek. Premier tudi upa, da so s tem uspehu pripomogli tudi junijski gospodarski ukrepi za razbremenitev gospodarstva, ki jih je predlagala vlada in sprejel državni zbor.

Drugo pomembno področje na domači zemlji v zadnjem času se je dr. Janezu Drnovšku zdela reakcija Slovenske ljudske stranke na njegov govor ob otvoritvi kmetijskega sejma v Gornji Radgoni. »Njihov odgovor na moj nastop je bil nervozen in skoraj žaljiv, kmetijcem sem ponudil konstruktivno partnerstvo pri reševanju problemov, ki nas čakajo ob vstopu Evropsko unijo,« je rekel dr. Janez Drnovšek. Po njegovih besedah se je položaj v kmetijstvu v zadnjih dveh letih izboljšal tudi po zaslugi vlade in njenih

ukrepov, ko je sprejela vrsto spodbud za izvoz ali ukrepov pri uvozu kmetijskih pridelkov. Besede predstavnikov SLS pa so bile izrečene na pamet in brez argumentov. »Vlada se bo še vnaprej pogovarjala s praviimi predstavniki kmetov,« je povedal dr. Janez Drnovšek. SLS pa ni edini predstavnik kmetov, vendar pa se premier zaveda, da bo potrebno sodelovanje vseh, saj bo pridruženo članstvo v Evropski uniji zahtevalo še vrsto ukrepov.

O »Depali vasi« ne more odločati en tožilec

Kar se tiče afere Depala vas, se mnenje predsednika vlade ni spremenilo. Tako je kot pred dvema letoma; to je bil poseg vojaške sfere v civilno, prišlo je do kršenja standardov človekovih pravic, torej do stvari, ki smo jih v prejšnji državi najbolj kritizirali. Janeza Janšo je kot obrambnega ministra razrešil državni zbor, pri tem pa je šlo

VESTNIK

Izdaja Podjetje za informiranje
Murska Sobota
Časopisni svet: dr. Jože Bedernjak, Štefan Cigut, Zlatko Erlih, mag. Dalibor
upar, dr. Aleksander Siftar.

Geder, Cilka Jakelj, Rajko Stupar, dr. Aleksander Siftar.
Uredništvo: Irma Benko (direktorica), Janez Votek (odgovorni urednik),
 Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Bernarda Balaz-
 Peček, Jani Dominko, Joze Graf, Majda Horvat, Milan Jerše, Fe-
 maučec, Stefan Smej, Stefan Sobocan (novinarji), Nataša Juhnov (fo-
 tografinja), Nevenka Emri (lektorica), Ksenija Šömen (tehnična urednica),
 Robert J. Kovač (računalniški prelom).
Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Ulica arh. Novaka 13, tel.
 št.: 31 998 (naročniška služba), n.c. 31 960, 33 019 (novinarji) (Ves-
 tnik), Venera (tujenje) 33 015, št. telefaksa 32 175. Nenaročenih roko-
 pisov in fotografij ne vračamo. Naročnina za II. trimesečje 1996 je
 2.100,00 SIT, za pravne osebe in obrtnike 6.500,00 SIT polletno, za naroč-
 nika v tujini 100 DEM letno, izvod v kolportuži pa 170,00 SIT.
 Tekoči račun pri Agenciji RS za PPNI Murska Sobota: 51900-603-
 30005, devizni račun pri Abanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512.
Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Na podlagi mnenja Ministr-
 stva za informiranje št. 16/IB z dne 30. 1. 1992 se šteje tednik Vestnik
 med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za
 katere se plačuje pol-odstotni davek od prometa proizvodov.
 Elektronska pošta: vestnik@eunet.si. WWW stran: <http://www.p-inf.si>.

Plemenske telice za Bosno in Hercegovino

Bodo slovenski rejci izkoristili priložnost?

Prva pošiljka plemenskih telic je odšla na pot predvčeraj

Dolgoletno rejsko in selekcijsko delo pri govedu lisaste pasme, ki se je v Pomurju začelo že v obdobju med obema vojnama, je rodilo sadove. Pomurski rejci so s kakovostnimi živalmi postali znani tudi zunaj državnih meja, sejmi plemenskih telic pa so bili v Murski Soboti še pred leti vsak mesec ali celo pogostejše. V času največjega povpraševanja po kakovostnem plemenskem materialu so letno prodali tudi od 1.000 do 1.500 plemenskih telic, dobršen del v druge republike nekdanje skupne države, izvažali pa so jih tudi v druge evropske države.

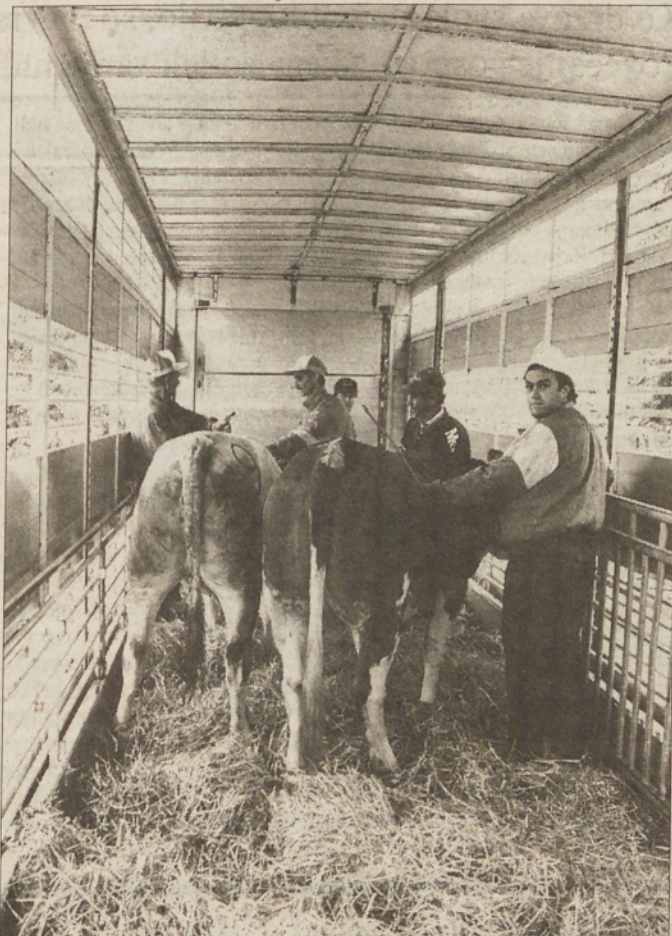
Izkušnja jugoslovanskega tržišča je imela tudi na tem področju neugodne posledice, saj je prodaja plemenskih telic povsem zastala. Razen za obnovo domače črede je načrtna vzreja plemenskih telic zastala in že nekaj let v Pomurju ni bilo sejmov plemenskih telic. Z zmanjšanjem prodaje plemenskih telic rejsko in selekcijsko delo sicer ni zamrlo, kar se je potrdilo tudi na razstavah, ki jih vsako leto prirejajo podružnice rejskih zvez, je pa precej zastala načrtna vzreja kakovostnih plemenskih telic.

Z normalizacijo razmer v Bosni in Hercegovini in z obnovo

tamkajšnjega gospodarstva so se evropskim rejcem ponudile nove možnosti za prodajo kakovostne plemenske živine. To tržišče postaja tako rekoč nenasitno, saj je Svetovna banka za obnovo in razvoj v prvi etapi za sanacijo bosanskega kmetijstva namenila več kot 50 milijonov dolarjev. Bosanski kmetje bodo tako iz tega naslova dobili blizu 3.500 plemenskih telic, ob nadaljnji sanaciji kmetijstva pa bodo tovrstne potrebe še veliko večje. V prvi etapi sanacije bodo namreč dobili po eno plemensko telico manjši kmetje in begunci, ki se vračajo na svoje domove, še več-

nji Radgoni, vendar vse razstavljene živali ne bodo pristale pri bosanskih rejcih, saj jih je 31 dobilo prostor v hlevih domačih rejcev. Bosanski kmetje se namreč odločajo za lažje živali, ki niso visoko breje, saj bi imeli sicer zaradi daljšega karantenskega obdobja probleme s telitvami.

Prva pošiljka plemenskih živali za BiH je iz Slovenije odšla minuli torek, ko so v Murski So-

je povpraševanje po plemenskih telicah pa je pričakovati v naslednjih etapah sanacije tamkajšnje govedoreje.

In kako so pomurski rejci pripravljeni na sanacijo bosanske govedoreje? Kaže, da ne ravno najbolje, zato tudi ne bodo mogli izkoristiti vseh možnosti, ki se ponujajo. Prvo kolekcijo plemenskih živali, ki so jo že poslali v Bosno in Hercegovino, smo lahko videli razstavljeni na letošnjem kmetijskem sejmu v Gor-

boti naložili na kamione 53 plemenskih telic, 27 se jim je pridružilo v Gornji Radgoni, nekaj pa so jih naložili še drugeje v Slovenije. Po besedah Franca Šonajca z Živinorejsko-veterinarskega zavoda za Pomurje bo naslednja pošiljka plemenskih telic za Bosno pripravljena konec meseca, tej pa bo verjetno sledila še ena, če bo seveda na voljo dovolj primernih živali.

LUDVIK KOVAČ
Foto: NATAŠA JUHNOV

Po sejmu v Gornji Radgoni

Previdno v Evropo

Letošnji mednarodni kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni, ki so ga po devetih dneh konec minulega tedna zaprli, se ponaša z nekaterimi novimi rekordi. Pravzaprav smo takšnim rekordom priče vsako leto, kar je dokaz, da se ta sejemska prireditev še vedno razvija, čeprav zanjo že lahko trdimo, da si je utrdila svoje mesto v tem delu Evrope, kjer se je uveljavila tudi kot največja tovrstna kmetijska manifestacija. 1.500 razstavljalcev iz 30 držav, blizu 200 tisoč obiskovalcev, na stotine priznanj in medalj za kakovostne izdelke, številni strokovni posveti, predavanja in okrogle mize so dejstva, ki govorijo o rekordih, vendar bodo ti veljali le do prihodnjega sejma. Prihodnje leto bodo te številke gotovo še večje, saj v Gornjo Radgono prihajajo vedno novi razstavljalci, tudi obiskovalcev je iz leta v leto več, še posebno spodbudno pa je, da ti vse bolj množično prihajajo tudi iz drugih držav. Radgonski sejem se tako uspešno postavlja ob bok največjim tovrstnim kmetijskim sejmom, kot so tisti v Riedu, Veroni in Novem Sadu z veliko daljšo tradicijo.

Po razsežnostih se sicer ne more enačiti z omenjenimi, z njimi pa se lahko kosa po kakovosti. Spodbudno je, da razstavljalci ne postavljajo več v ospredje števila izdelkov, pač pa njihovo kakovost, v ospredju je želja po promociji, pa ne le proizvajalcev in pridelovalcev, ampak tudi stroke.

Letošnji sejem je bil v času, ko je Slovenija v posebnem položaju. Pridruženo članstvo v Evropski uniji je stopnička bližje k našemu polnopravnemu članstvu v tej zvezi, zato ne preseneča, če so bile številne aktivnosti med sejmom prav s tem motom. Na sejmu se je Slovenija predstavila Evropi in Evropi Sloveniji, saj so prav predstavitvi Evropske unije namenili na letošnji prireditvi posebno pozornost. Od časa do časa smo imeli celo občutek, da je ta evropeizacija morda prihajala nekoliko preveč do izraza. Kot da naši kmetje niti krav ne bodo več znali nahraniti, če se pri tem ne bodo zgledovali po svojih stanovskih kolekih v Evropski uniji.

Prav je, da prevzemamo izkušnje tistih, ki so pred nami, vendar bi se morala tega enako kot kmetijci zavedati tudi država. Tudi na mnogih strokovnih posvetih v okviru sejma se je potrdilo, da tisti boljši del slovenskih kmetov s pridelovalnimi rezultati prav nič ne zaostaja za evropskimi, da pa večina slovenskih kmetov še vedno kmetuje v mnogo manj ugodnih ekonomskih razmerah kot njihovi stanovski kolegi v Evropi. Morda je tudi zato njihovo trenutno navdušenje nad vključevanjem v Evropo toliko večje. Vendar bolj kot samo dobre plati evropskega povezovanja bi morali imeti včasih pred očmi tudi neugodne posledice. Evropa nas ne pričakuje z razprtimi rokami, Evropska unija ni pripravljena le dajati, ampak tudi jemati. In to predvsem tistim, ki vanjo ne vstopijo ustrezno organizirani. Prav pri organiziranosti slovenskega kmetijstva pa so še številne pomanjkljivosti in vrzeli, zato bo previdnost še kako potrebna. Sejmi in podobne manifestacije so torej eno, realnost pa nekaj povsem drugega.

LUDVIK KOVAČ

Zgodba o soboškem gradu

Bodo morali muzejski delavci spremeniti svoj poklic?

Marsikdo se v zadnjem času sprašuje, kaj se dogaja z muzejem v soboškem gradu. Zakaj je tako dolgo zaprt in zakaj ni več nobenih razstav, vsaj delovno in razstirjeno zbirko muzeja, ki naj bi jo javnosti predstavili v prihodnjem letu, je povedala ravnateljica muzeja Irena Šavel. Toda. Na razstavi se morajo delavci v soboškem muzeju ukvarjati s precej nenavadnimi deli. Z lesnimi gobami, ki so napadle les, kozličkom, ki uničuje les v mizernejši galeriji, pred nedavnimi pa so ugotovili, da je ostrejšje gradu v mizernejši galeriji. Sicer pa naj gremo lepo po vrsti.

Strokovnjakom zaupamo, mar ne?

Letos junija jim je končno uspelo odpraviti vse v upravnih prostorih, ki jih je napadla lesna goba. Do tega je prišlo, ker bi naj delavci Pomgrada pred petimi leti slabo opravili svoje delo. Najprej so vstavili vlažno nasušila, ki so izdelane iz vlaznijskega lesa. Čeprav so delavci muzeja vedno opazovali njihovo delo in se varovali, so »strokovnjaki« odgovorili, da je tako že prav. Strokovnjaki pa je potrebno zaupati. Niso manj pa niso bili presejani, ko so vse skupaj sušili z ventilatorji. Pa vseeno, saj vendar vedo, kaj delajo. Kljub vsemu tega leta, torej po petih letih, začnejo v muzeju vdirati.

lesna goba

Poklicali so mizarja, ki je po tem, ko je dognal prvo desko, ugotovil,

se je to moralo zgoditi pred petimi leti. Kletna goba se ne omejuje le na stavbni les in pohištvo, temveč okuži druge predmete, ki vsebujejo celulozo (knjige, tkanine, tapete, preproge, slike ...). Lahko pa prodre tudi v opeko in beton ter povzroči njun razpad. S podobnimi »gobarskimi« težavami se že ubadajo v nekaterih slovenskih gradovih.

Po dogovorih s Pomgradom naj bi potem začeli letos v začetku leta tla znova sanirati. Ti so jim poslali predračun za tri milijone tolarjev. Meseci so minevali. Pomgradovi delavci pa se niso oglašali. Pomgrad je šel v stečaj, sanacija gradu pa jim je postala »deveta brigada«. Zato so si

da jih je napadla goba. Poklicali so še dr. Francija Pohlevarja z Biotehniške fakultete, ki je po fitopatološkem pregledu potrdil, da je grad napadla goba. Dognal je, da sta povzročitelja trohnobe kletna goba in bela hišna goba, ki spadata med najnevarnejše razkrojevalce lesa. Glede na stopnjo razširjenosti pa meni, da

Ker so delavci ves odpadni material zmetali na eno mesto, se je strop nevarno povisil.

delavci v muzeju sami zavijali roka-ve ter se odločili, da naredijo, kolikor se bo dalo. Od občine so dobili delavce javnih služb, ki so po strokovnih navodilih dr. Pohlevarja začeli sanacijo. Potem so položili še parket. Tako je vse skupaj stalo nekaj več kot milijon tolarjev, kar je finan-

žovnik, ki je ugotovil, da trenutno stanje strešne konstrukcije ne dopušča izrabe podstrešja za kakršne koli namene. Poleg tega pa se je v vzhodnem delu gradu strop nevarno nagnil in se lahko vsak hip poruši. Zato bi bila potrebna celostna obnova in sanacija strešne konstrukcije z

električno napeljavo. V gradu je namreč obstajalo več sob, ki so imele funkcijo depojev, kjer elektrike sploh ni bilo, muzealci pa tudi niso vedeli, kaj vse se skriva v temi. S temi sredstvi pa podirajo tudi zidove, ki so bili vgrajeni po vojni. Ker pa imajo tudi težave z ostrejšim, so sedaj precej previdni, da se jim ne bi povežnilo na glavo.

V zadnjem desetletju je bilo sicer veliko narejenega, vendar le od zunaj. Veliko sredstev in let bo potrebno, da bo grad dobil trdne temelje. Povsem drugače pa je v beltiškem in rakicanskem gradu, katerih sanacije so se lotili pravilno. Zaradi malomarnosti ali morda česa drugega bi lahko kaj kmalu uničili soboški grad. Morda bo to koga še najbolj spominjalo na risanko A je to, kjer se dva nadobudna delavca z vsakim korakom bolj približujeta destruktiji. Sicer pa, zakaj za takšne napake ni potrebno nikomur odgovarjati. Pa čeprav s tem odteka »naša« denar, naša proračunska sredstva.

Pa še to, če bi se sedaj odločili za sanacijo podstrešja, bi bilo novno vse postavljeno na glavo. Odprtje muzejske zbirke pa bi se tako pomaknilo v prihodnost. Da faktorja, ki se imenuje denar, pri tem niti posebej ne omenjamo. Dovoliti pa so mi, da sem lahko za trenutek pokukala za zaveso novonastajajoče muzejske postavitve in nove celostne podobe gradu. Zaupam vam lahko, samo to, da bo lahko dal vsakdo, ki bo to videl, kapo dol. Predvidevajo, da naj bi se to zgodilo prihodnje poletje. Pri tem pa se bodo morali spopasti s številnimi drugimi težavami. Upajmo, da uspešno.

Fotografija in besedilo:
Aleksandra Nana Rituper

Tam, kjer je bila nekoč galerija, je danes začasna zakladnica muzealij.

cirala soboška občina, torej veliko manj, kot je pisalo v predračunu.

Hišni kozliček

Poleg tega so ugotovili, da se je v galerijo gradu, tam, kjer so bile nazadnje razstave, naselil še hišni kozliček. Na deskah so vidni rovi ličink. Ker razvoj ličink hišnega kozlička traja od tri do pet let, je velika verjetnost, da je bil vgrajen les že okužen. Tako bodo morali tla dobro zaščititi.

Strop se lahko vdre

V okviru priprave za novo postavitev muzejske zbirke so naredili nekaj organizacijskih sprememb. Depoje z muzealijami so iz drugega nadstropja želeli premestiti na podstrešje. Pregledal ga je Miran Je-

zamenjavo večine lesa, ki je dotrajan.

Ugotovili so, da je na podstrešju veliko odpadnega materiala, ki leži tam od takrat, ko je gradbeno podjetje Pomurje prenavljalo gledališko dvorano. Ves odpadni material so namreč, namesto da bi ga vozili dol, zmetali na podstrešje vzhodnega dela gradu (približno nad knjižnico). Tam so tudi veliki kupi golobjih iztrebkov, ki poleg namakanja pospešujejo erozijo lesa strešne konstrukcije.

Nova električna napeljava

Od Ministrstva za kulturo in občine so dobili nekaj sredstev, s katerimi želijo urediti dotrajano

Najboljši slovenski pridelovalci sladkorne pese ne zaostajajo za evropskimi Priprave na vstop v EU so skupna skrb tovarne in pridelovalcev

S sedmimi tonami belega sladkorja na hektar, z 10 tisoč hektarji te poljščine in s predelavo rjavega sladkorja lahko v Sloveniji zagotovimo samooskrbo s sladkorjem

Z rezultati, ki so jih dosegli pri pridelavi sladkorne pese, so slovenski pridelovalci dokazali, da tako s pridelki kot s kakovostjo prav nič ne zaostajajo za tistimi, ki imajo s tovrstno pridelavo že mnogo daljšo tradicijo. Res da vsi vseh možnosti še niso izkoristili, vendar je iz leta v leto več tistih, ki se pridružujejo najboljšim. V zahodni Evropi je povprečna pridelava belega sladkorja 7 ton na hektar, za tem povprečjem pa tudi slovenski pridelovalci bistveno ne zaostajajo, saj so lani pridelali na hektar povprečno 6,86 tone belega sladkorja.

Da je vedno več takšnih, ki se s pridelovalnimi rezultati uvrščajo med najboljše, je potrdila tudi podelitev priznanj najboljšim pridelovalcem sladkorne pese, ki so jo tudi tokrat opravili medletnjim mednarodnim kmetijsko-živilskim sejmom. Dvorana kulturnega doma v Gornji Radgoni je bila ravno pravšnja za vse, ki so prišli na slovesnost, velika večina med njimi pa jih je odšla domov s priznanji za doseženo prvo, drugo ali tretje mesto. Ko bomo imeli v Sloveniji 3 tisoč takšnih pridelovalcev, kot so nagrajenci, potem se za prihodnost tovarne sladkorja v Ormožu ne bo treba bati, saj bo imela dovolj surovine za sladkor, smo slišali na tej slovesnosti.

Slovenska poraba sladkorja znaša letno od 70 do 80 tisoč ton, vendar smo od samooskrbe še daleč. Za zagotavljanje samooskrbe bo potrebno v Sloveniji sladkorno peso pridelovati na 8 do 10 tisoč hektarjih, preostale količine sladkorja pa bo tovarna izdelala z dodajavo rjavega sladkorja iz sladkornega trsa, za kar se je že tehnološko usposobila.

Sladkorna pesa je v svetu med dohodkovno najbolj donosnimi poljščinami in tudi pri nas je podobno. Seveda nam mora biti končni cilj čim več belega sladkorja na hektar, saj je to merilo za doseganje dohodka. V svetu pridelavo sladkorja urejajo s tržnimi redi in tudi v tovarni sladkorja v Ormožu si prizadevajo, da bi pri nas obveljal takšen tržni red za sladkor, ki bi pridelovalcem zagotavljal ustrezen dohodek.

V tovarni sladkorja v Ormožu so se v zadnjem času zgodile nekatere bistvene spremembe, ki bodo vplivale na nadaljnji razvoj pridelave in predelave sladkorne pese. Tovarna je dobila znane lastnike, pomembno besedo pri odločanju bodo imeli pridelovalci, v času, ki je pred nami, pa bodo morali posebno skrb nameniti pripravam na vstop v Evropsko unijo. Kot smo lahko slišali, pa mora biti to skupna naloga tovarne in pridelovalcev sladkorne pese. L. KOVAC

Mura osvaja svetovna tržišča

Precenjen tolar odžira prihodek

V teh dneh odpirajo novi trgovini v Budimpešti in Sarajevu

Neustrezna tečajna politika, visoke obremenitve gospodarstva, ki jih še posebno čutijo delovno intenzivne panoge, ter pritiski po zniževanju cen na svetovnih trgih neugodno vplivajo tudi na poslovanje največjega pomurskega podjetja. Soboška Mura, ki po lastniškem preoblikovanju posluje kot delniška družba, je v letošnjem prvem polletju sicer dosegla pozitiven poslovni rezultat, kar predstavlja v primerjavi z enakim lanskim obdobjem bistveno izboljšanje, vendar doseženi rezultati še vedno zaostajajo za načrtovanimi.

Mura, ki pretežno del svoje proizvodnje izvažja, še posebno čuti zaostrene razmere na mednarodnih trgih, na račun precenjenega tolarja pa je podjetje samo v letošnjem prvem polletju izgubilo okoli 170 milijonov tolarjev prihodka. Vodstvo družbe je sprejelo ukrepe, ki naj bi prispevali k izboljšanju poslovanja, nanašajo pa se predvsem na organiziranje poslovnega procesa, racionalizacijo stroškov in povečanje produktivnosti, posebno skrb pa namenja prodaji in izvozu.

Organizacijo delovnega procesa v Muri prilagajajo potrebam tržišča, temu je nekaj let prilagajajo tudi koriščenje letnega dopusta, ena od prednostnih nalog pa je povečevanje klasičnega izvoza in uvajanje novih lastnih blagovnih znamk. Prodajo na tujih trgih želijo povečati tudi z odpiranjem trgovin v nekaterih evropskih prestolnicah. Tako imajo že svojo trgovino v Pragi, v češki prestolnici so s svojimi izdelki navzoči še v nekaterih drugih modnih trgovin S Model v Budimpešti trgovino z ženskimi oblačili, v sodelovanju z isto verigo pa prav danes v Budimpešti odpirajo še trgovino z moškimi oblačili. Svoje izdelke prodajajo v Moskvi in še dveh večjih ruskih mestih, ponovno pa si utirajo pot tudi na nekdanje jugoslovanske tržišče, kjer je bilo v preteklosti veliko povpraševanje po Murinih izdelkih. Tako sodelujejo s trgovsko mrežo na Hrvaškem, ponovno so vzpostavili vezi s Srbijo, tudi makedonsko tržišče postaja zanimivo, v sodelovanju s Sarajevotekstilom, ki je bil večletni Murin zelo dober poslovni partner, pa bodo 10. septembra v Sarajevu odprli franšizno trgovino. Sicer pa Mura uspešno trži svojo oblačila v več kot tridesetih državah sveta.

Pred koncem avgusta je izšel tudi Murin nov prospekt za sezono jesen-zima 1996/97, v katerem predstavljajo nekatere najnovejše izdelke blagovnih znamk LeOna, J. G. Camiolus in Mura Design. LUDVIK KOVAC

Srečanje gospodarstvenikov štirih sosednjih dežel

Več informiranja, več zaupanja in spoštovanja

Ko države svojo nalogo opravijo, so na vrsti podjetniki - Povečanje gospodarskega sodelovanja tudi s Hrvaško

V Gornji Radgoni je v okviru kmetijsko-živilskega sejma potekalo tudi tradicionalno peto srečanje gospodarstvenikov oziroma srečanje skoraj sto podjetnikov iz štirih sosednjih držav. Da so srečanja, ki jih organizira Območna gospodarska zbornica za Pomurje, nadvse uspešna, dokazuje tudi zanimanje podjetnikov. V primerjavi z letom prej so določene novosti na državnih ravneh: Avstrija je postala polnopravna članica Evropske unije, Slovenija je postala pridružena članica, skupaj z Madžarsko pa sta članici Cefte, Evropi se približuje tudi Madžarska, spodbudnejše pa je tudi gospodarsko sodelovanje s sosednjo Hrvaško, čeprav je še vedno najslabše. Po besedah državne sekretarke Ministrstva za ekonomske odnose in razvoj Vojke Ravbar je naloga države, ustvarjati čim boljše možnosti za uspešno gospodarsko sodelovanje, zato vsi upajo, da bo ustrezen trgovinski sporazum sklenjen tudi med Slovenijo in Hrvaško.

Na dosedanjih srečanjih podjetnikov so govorili v glavnem o odprti problemih v meddržavnem sodelovanju. Danes ugotavljajo, da so s sklenjenimi sporazumi med državami in vso drugo potrebno »infrastrukturo« odpravljeni tudi vsi dosednji problemi in ovire pri gospodarskem sodelovanju, razen med Slovenijo in Hrvaško, ki je še vedno obremenjeno z visokimi dajatvami. Po besedah predsednika GZS Jožka Čuka je nastalo »poslovno okolje«, ki zahteva novo

kakovost poslovanja; dinamiko poslovnemu sodelovanju pa dajejo predvsem majhna in srednja podjetja, ki si želijo vzpostaviti veliko stikov.

»Stopnja medsebojnega informiranja se je povečala, s tem se je povečala stopnja zaupanja in stopnja spoštovanja,« je povedal Jožko Čuk in opozoril na pomemben dejavnik »vedno višjo kakovost izdelkov in storitev medsebojne mehanje. Globalizacija svetovne in evropske gospodarske kulture zaznamuje novo razvojno obdobje s

pojmi, kot so Total Quality Management, internacionalizacija, informatizacija in ekologija.«

Za dobro sodelovanje s Slovenijo je zelo zainteresirana avstrijska Štajerska. Po osamosvojitvi Slovenije so postali gospodarski odnosi med obema sosedama močnejši, je poudaril vodja oddelka za gospodarstvo in integracijsko politiko pri Gospodarski zbornici Štajerske dr. Heinz Rabussay. V prvem letu avstrijskega polnopravnega članstva v EU pa se je po Rabussayevih besedah izvoz iz Avstrije v Slovenijo povečal za 21,4 odstotka in znaša 917 milijonov dolarjev, uvoz blaga iz Slovenije pa se je povečal kar za 43,1 odstotka (tu je Rabussay pozabil dodati vrednost uvoza iz Slovenije, saj ta znaša za skoraj polovico manj kot izvoz - le 543 milijonov dolarjev), z 280 milijoni dolarjev pa je Avstrija drugi najpomembnejši tuji investitor v Sloveniji. »Na stojnicah Gospodarske zbornice

Štajerske je posebno težje za menjeno informacijam o produkcijskem in v Sloveniji, ki ga že eno leto izvajamo v okviru programa EU INTERREG in PIARE.

Predsednik trgovinske in industrijske zbornice v Zalaegerszegu na Madžarskem Imre Farkas je označil sedanjost mednarodno politiko in gospodarski položaj kot spodbuden, po recesiji na trgu in vojnih dogodkih minulih let pa računajo na zmerno rast povpraševanja. Madžarsko pesti živilska industrija in g. Farkas je poudaril, da si prizadevajo, da bi udeležence na domačem in evropskem trgu prepričali, da njihova živilska industrija koreninčna in je lahko s svojimi proizvodi stalna partnerica katere koli preskrbne ter trgovske organizacije.

Tudi predsednik Zupaniške zbornice Čakovec Dubravko Mikulić je opozoril na večje možnosti gospodarskega sodelovanja med državama. Strinja se, da prav sosednje zbornice prispevajo k višji obliki znanj in svesta s tega sodelovanja. Na Hrvaškem si veliko obetajo od dela mešane komisije Vlade Republike Slovenije in Vlade Republike Slovenije, ki pripravljajo sporazum o maloobsejnem prometu, ki naj bi končno uredil in izboljšal izmenjavo na obmejnih območjih ter izboljšal možnosti gospodarskega sodelovanja s prepričanjem, da so obmejne lokalne uprave temelj dobrih odnosov med sosednjimi državama. B. B. PECEK

Slovenski govedorejci o vključevanju v Evropsko unijo

Prednosti in slabosti povezovanja

Posledice bodo odvisne predvsem od pričakovanega razvoja skupne kmetijske politike

V času ko se Slovenija vse bolj približuje Evropski uniji, so vedno pogostejša tudi ugibanja o tem, kakšne bodo posledice našega vključevanja v evropske integracijske procese. O tem razmišljajo zlasti kmetijci, saj je prav kmetijstvo tista gospodarska panoga, ki ji v Evropski uniji namenijo največ pozornosti in sredstev, saj kar polovico proračuna te zveze namenijo kmetijstvu. O tem, kako bodo posledice vključitve čutili slovenski govedorejci, je tekla beseda na posvetu, ki so ga pripravili v okviru letošnjega mednarodnega kmetijskega sejma v Gornji Radgoni.

Države Evropske unije so največje svetovne izvoznice mleka in mesa, saj so v letu 1992 ustvarile polovico vsega svetovnega izvoza mleka in 30 odstotkov izvoza govejega mesa. Področje govedoreje

urejata pri njih dva tržna reda, tržni red za mleko in mlečne izdelke ter tržni red za goveje meso in teleta. Rast količin mleka urejajo s kvotami, pri govejem mesu pa je močan intervencionizem. Še pred dvema

letoma je bila raven odkupnih cen mleka v Evropski uniji v povprečju za 25 odstotkov višja kot v Sloveniji, medtem ko je bila pri mladem pitnem govedu raven cen v letu 1994 višja za 24 odstotkov. Pri mleku se te razlike niso veliko spremenile, medtem ko je pri mladem pitnem govedu raven odkupnih cen v lanskem letu močno padla in je zdaj izenačena z našimi cenami.

Kakšne posledice bi torej čutili slovenski govedorejci ob vstopu v Evropsko unijo? Če bi veljala sedanja politika, bi bili slovenski govedorejci, ki prodajajo mleko, na boljšem, medtem ko so pri mladem pitnem govedu odkupne cene v glavnem izenačene. Seveda pa odkupne cene niso edini dejavnik, po katerem bi se lahko primerjali. V Evropski uniji predstavljajo pomemben delež prihodkov v kmetijstvu tudi intervencijska sredstva in prav pri mladem pitnem govedu je to še

posebno izrazito. Z reformo v tej skupnosti so se namreč odločili, da bodo raven cen približali svetovni izpad na račun nižjih cen pa bodo nadomestili s kompenzacijskimi plačili. In v tem so pri govejem mesu razlike med Slovenijo in Evropsko unijo, saj pri nas kompenzacija zdaleč ne dosega evropskih.

Prav visoka stopnja intervencije nima je eden največjih razvojnih problemov Evropske unije, saj je na lani kar 80 milijard nemških mark namenila za podporo kmetijstvu, pa je dobra polovica celotnega proračuna. Zaradi tega bo potrebna reforma, v tem pa so tudi razlogi, da nam zdaj ni jasno, pod kakšnimi pogoji bomo vstopili v Evropsko unijo, zato tudi posledice ni mogoče natančno povedati. Mogoči so trije scenariji, po katerih se bo oblikovala prihodnja skupna politika.

Po prvem bi ostal status quo, to pomeni, da se politika ne bi spremenila, kvote pa bi se ohranile. Po drugem scenariju je mogoča radikalna reforma s popolno liberalizacijo, kar bi pomenilo drastično znižanje cen na svetovni ravni, zaščite, znižanje cen na svetovni ravni in postopno odpravo kvot, medtem ko tretji scenarij predvideva zmerno reformo z nadaljevanjem začetih reform iz leta 1992. Ta scenarij je podoben drugemu, vendar ni liberalizacija postopnejša.

Naš položaj v Evropski uniji bo torej odvisen od tega, pod kakšnimi pogoji bomo vanjo vstopili. Če bi ocenjevali dohodek v kmetijstvu, potem bi bili po prvem in drugem scenariju slovenski govedorejci v vstopu v Evropsko unijo na boljšem, le po najbolj črnem scenariju bi dohodek ostal na približno enaki ravni.

So pa seveda tudi negativne strani našega vstopa v Evropsko unijo. Pri mleku so slaba stran kvote, saj se te določajo na osnovi trenutne proizvodnje, zato nam mora biti cilj, da se v Evropo vključimo s čim večjimi količinami mleka in s čim višjim številom krav. Pri pitnem govedu pa bo potrebno upoštevati obremenitve okolja, saj na hektar krmnih površin ne smeta priti več kot dve glavi in pol velike zvin. Če se to število preseže, kmal izgubi pravico do kompenzacij.

Vključevanje Slovenije v Evropsko unijo bo imelo torej dobre in tudi slabe strani, je pa dejstvo, da bo vključevanje v unijo, saj tudi slovenski kmetijci ne morejo ostati brez evropskih povezav. Seveda pa naj evropskih povezav ne pozabimo, je potrebno na to povezovanje ustrezno pripraviti in opremiti tako, da bodo posledice čim manj boleče. LUDVIK KOVAC

Pomursko gospodarstvo usmerjeno na Vzhod?

Izvoz in uvoz pomurskega gospodarstva predstavljata na Madžarskem 12 odstotkov celotne slovenske blagovne menjave s to državo

Razumljivo je, da kar 12 odstotkov celotne blagovne menjave med Slovenijo in Madžarsko v letu 1995 odpade na pomursko gospodarstvo. Tukajšnja podjetja, predvsem njihovi vodilni, mnogo bolje kot drugi poznajo sosednjo državo, ki meji na vzhodni del Prekmurja. Njihova velika prednost je tudi znanje madžarskega jezika in poznavanje njihovega razmišljanja. Če pa že ne vedo njihovega jezika (kar je v poslovanju zelo pomembno, čeprav nekateri trdijo, da se da z angleškim jezikom priti na vsak trg), pa v Pomurju ni problem dobiti ustreznega prevajalca. Zaradi dvojezičnih šol in zgodovine izpred petdesetih in več let madžarski jezik v tej pokrajini ni tako tuj. Podobno bi lahko trdili tudi za sosednje pokrajine v Avstriji in Medžimurje - govorica prebivalcev v Radgonskem kotu in v kotu med Muro in Dravo je močno podobna prekmurščini pa tudi prleščini.

Toda ali znano izkoristiti to povezanost in poznavanje sosednjih dežel ali pa znajo drugi bolje izkoristiti nas? Številke bi pokazale, koliko uvozimo iz teh dežel in koliko uspešno izvoziti, torej jim prodati svojih izdelkov. Le krepitev domačega gospodarstva in prodaja teh izdelkov - pod pogojem, da je pro-

izvodnja ekonomsko in okoljsko ustrežna in upravičena - bosta ohranili to pokrajino; z vse večjim uvozom, večkrat tudi oporečnih izdelkov, ali pa izdelkom, ki so konkurenčni domačim, jo uničujemo. Toda: v tržnem gospodarstvu se o tem ne govori, in to nekaterim na moč ustreza.

In kakšne so številke? Slovenija ima s svetom za 18 milijard dolarjev blagovne menjave, od tega z državami članicami Evropske unije 12,1 milijarde dolarjev. S Hrvaško in Avstrijo je po 1,5 milijarde dolarjev menjave, z Madžarsko pa 301 milijon dolarjev menjave. Najslabši gospodarski odnos naj bi bil s Hrvaško, saj samo s to državo Slovenija še vedno nima sklenjenega sporazuma o gospodarskem sodelovanju in sporazuma o urejanju premoženjskopравnih odnosov. Novi hrvaški carinski zakon uvaja za slovensko blago enake carinske dajatve kot za druge države. Tako ni čudno, da se je v prvih šestih mesecih letošnjega leta uvoz iz Hrvaške povečal za 7 odstotkov, izvoz iz Slovenije v Hrvaško pa zmanjšal za 30 odstotkov.

Neugodno razmerje v blagovni menjavi imamo tudi z Avstrijo, saj smo iz te države uvozili za 917, izvozili pa za 534 milijonov dolarjev blaga. Nič drugače ni z Madžarsko. Blagovna menjave se je v lanskem letu povečala, vendar neugodno razmerje za Slovenijo še vedno ostaja. Iz Madžarske smo uvozili za 266 milijonov, izvozili pa za 114 milijonov dolarjev blaga. BBP

Televizijska prodaja

Ni vse zlato ...

Ali verjamete televizijskim reklamam? – Je nakup izdelkov, ki so jih reklamirali po televiziji, vedno izpolnil vaša pričakovanja?

Pred dnevi se je v našem uredništvu oglašil občan, ki ni bil zadovoljen s ponjvo, ki jo je kupil potem, ko je videl reklamo na televiziji. Nad kakovostjo izdelka je bil dobesedno razočaran.

Izdelek se imenuje Swiss dry cooker ali v prevodu švicarska ponev. O njem so prodajalci zapisali: »To je nov, bolj zdrav način kuhanja – ponev, v kateri se jed ne prime, in ki pretopi okus cvrčete, hrustljave, ocvrte hrane ter daje vse »zdrave« prednosti pečenja na žaru. Ko enkrat uporabite švicarsko ponev za cvrtje brez maslobo, se ne boste več hoteli vrniti k maslobo in tveganju, ki ga s seboj »nosi« normalna cvrtje.«

Ko pa je naš občan prvič kuhnil v ponvi, se je odločil, da ne bo nikoli več. Po prvem kuhanju brez maslobo se je jed namreč izdelek prismojila. In kako se je vse skupaj začelo? Seveda s televizijsko prodajo, polno obljub o kakovosti izdelka. Privedo so mu poslali nekaj dni za tem, ko jo je naročil. Vendar pa je že na prvi pogled ugotovil

kopico pomankljivosti, zaradi katerih se je čutil ogoljufanega: od neakakovostnega materiala do slabega vrtnanja lukenj, barva, s katero je bilo prebarvano dno posode, pa je izginjala že po prvem kuhanju. Cena posode je bila 5.415 tolarjev. Kot proizvajalec je podpisano podjetje Interwood, Marketing group Plc, uvoznik pa je podjetje Studio moderna, d. o. o.

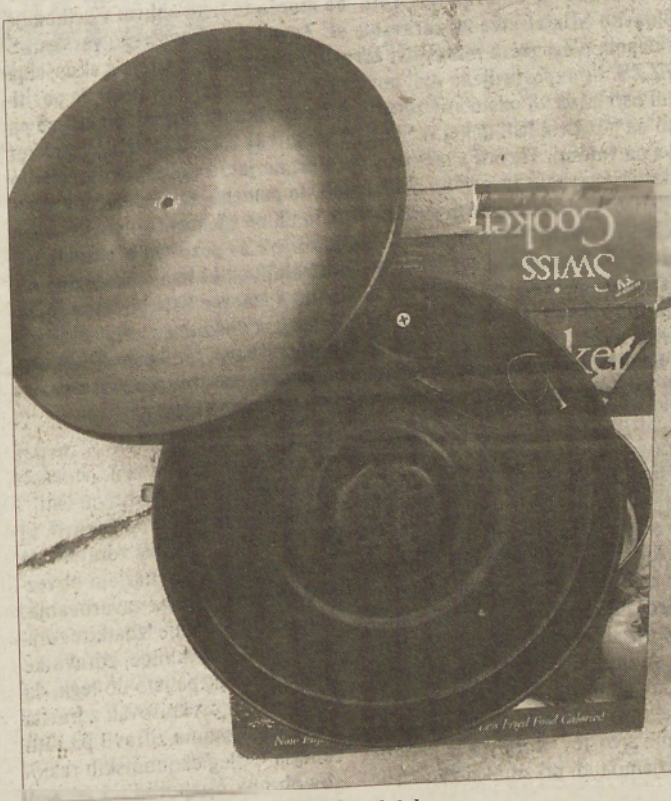
Seveda sami nimamo dovolj strokovnega znanja, da bi lahko ocenjevali kakovost izdelka. Dejstvo pa je, da se še posebno prek zasebnih televizijskih programov prodaja veliko čudežnih loncev, čudežnih čajev za hujšanje in podobnih čudežev. Pogosto imajo kupci tudi možnost, da izdelek po štirinajstih dneh vrnejo, če z njim niso zadovoljni, kar velikokrat tudi naredijo. Vprašanje pa je, kaj bo prodajalec naredil z

loncem, ki ga bo občan vrnil. Ga bo prodal naslednjemu in naslednjemu, dokler se ne bo našel nekdo, ki bo z njim zadovoljen, ali pa ga bo morda vrnil stran ali vrnil proizvajalcu oziroma dobavitelju.

Ni vse zlato, kar se sveti. In kupec je lahko kaj hitro prevaren, če se ne spozna dobro na

blago, ki ga je kupil. Na televiziji pa se tako vse sveti kot čisto zlato. Dejstvo pa je, da sedaj največ kupuje tako imenovana televizijska generacija, ki pogosto bolj verjame televizijskim obljubam kot tistemu, kar potem dobi v roke. Če je jed spet prismojena, pa je najbrž kriv kuhar in ne lo-nec.

J. Gabor

Švicarsko ponev je občan že vrnil prodajalcem.

Lovci o usodi gojitvenih lovišč in svoji usodi

Različen nastanek – različna usoda

Gojitvena lovišča bi lahko bila osnova za oblikovanje naravnih parkov, trdijo lovci že pet let, toda kaj, ko o zavarovanih območjih odloča eno, o gozdovih in divjadi pa drugo ministrstvo

V petek, 30. avgusta, je v lovskem domu LD Radgona skupnost za lovstvo in ribištvo Slovenije ob peti obletnici sprejema spomenice o posebnosti zaščiti in ohranitvi značilnih naravnih območij v Sloveniji (Ohranjenih gojitvenih lovišč in voda v Sloveniji) kot potencialnih naravnih rezervatov organizirala posvetovanje na temo: Utemeljenost nadaljnjega obstoja gojitvenih lovišč in voda ter njihova nadaljnja usmeritev v sedanjih družbenih in ekonomskopolitičnih razmerah. V minulih petih letih nismo nobeno ministrstvo ni opravilo svoje vloge, se vedno ni sprejet zakon o lovstvu, prav tako ni znana usoda gojitvenih lovišč. Namesto tega so se pojavila nekakšna zasebna lovišča za obojama, lastniki gozdov in lovci razlagajo po svoje, na zasebnih zemljiščih pa so bili izkopani zasebni (neregistrirani) ribniki. Vse z namenom organiziranja sportnega ribolova in lova oziroma zaslužkarstva.

Na posvetu so predlagali, da se vsa lovišča območja za divjad oblikujejo na območju sedanjih gojitvenih lovišč z namenom varovanja območja in da se gojitvena lovišča, ki nimajo statusa javnega gozda ali podjetja, priključijo Zavodu za gozdove Slovenije, gozdarji in ministrom za kmetištvo naj aktivneje sodelujejo pri pripravi strokovnih predlogov in ustanavljanju naravnih zavarovanih območij; vlada pa naj začasno zavaruje območja gojitvenih lovišč na osnovi 34. člena Zakona o varstvu okolja,

do tle pa pravico do divjadi, ki pade na njihovi zemlji. Delež od plačila koncesije za lovišča naj bi prejemale tudi lokalne skupnosti.

Tone Simončič (svetovalec Vlade R Slovenije) je posebej omenil, da so bila gojitvena lovišča (Triglavl, Karavanke, Snežnik, Kamniške planine) ustanovljena 12. 10. 1945 na osnovi strokovnega dela (začetki segajo že v 19. stoletje, osnovo pa so dali Cajko, Šlander, Sevnik in Šušteršič);

1948. so jih preimenovali v lovišča posebnega republiškega pomena; takrat so nastala tudi lovišča v Prekmurju in na Pohorju, ustanovljena pa je bila uprava državnih lovišč. 1966. so gojitvena lovišča postala zavodi s samostojnim financiranjem in že takrat se je razvila usmeritev »smotrnega izkoriščanja divjadi«, vse do danes pa nobeno lovišče ni delovalo v škodo divjadi in narave. 1964. je bilo ustanovljeno go-riško lovišče v G. Petrovcih, ki je bilo menda v 1967. leta po sklepu občine dodeljeno Kompas. Z iz-zidom zakona o gozdovih so vsa

dokler ne bodo sprjeti ustrezni predpisi, zlasti zakon o divjadi in lovstvu, o ribištvu ter posameznih naravnih parkih.

Po mnenju državnega sekretarja za gozdove mag. Franca Ferlina so dobra osnova za varovana območja gojitvena lovišča, saj je že doslej prav tukaj veljal neke vrste varovalni režim. Seveda bo potrebno prej rešiti tudi odnos z lastniki zemljišč, saj naj bi v primeru varovanega območja dobili odškodnino, lastniki nad 200 hektarjev površin pravico do ustreznega deleža od odstrela, v primeru strogega lo-

javna gojitvena lovišča (Fazan Beltinci, TNP Bled, Kozorog Kamnik, Medved Kočevje, Pohorje Maribor, Kompas Peskovci, Jelen Snežnik, Prodi-Razor Tolmin, Posestvo Snežnik Kočevska Reka in Zavod za ribištvo Ljubljana) so prešla v upravljanje države že 1976 oz. 1982 leta) prešla pod Zavod za gozdove – torej čez polovico vseh površin ali 105 tisoč hektarjev; problem je v tem, da so zavodi proračunske ustanove, gojitvena lovišča pa se morajo še naprej vzdrževati sama. Osnova za spremembo statusa gojitvenih lovišč v naravne parke je bila dana že s sporazumom sredi osemdesetih leti s sprejetjem družbenega dogovora, po katerem jim je bil priznan status ohranjanja divjadi in krajine ter raziskovanja.

Janez Černač je ob problemih pri ustanavljanju Kočevskega naravnega parka poudaril, da je bilo slovensko lovstvo in ribištvo usklajeno s svetovnimi trendi in je skrbelo za ohranitev divjadi. Kočevski državni gozdovi prinesejo v proračun milijarde tolarjev, zato za zavlačevanje pri ustanavljanju naravnih parkov ni vzrok denar, ampak pomanjkanje politične volje. Dr. Avguštin Lah (s posvetovanja bo poročal Ribiški zvezi Slovenije, Svetu za varstvo okolja R Slovenije in Svetu za proučevanje okolja pri SAZ-u), je opozoril, da so to zah-tevna strokovna nepolitična vprašanja; preden prihajajo pred vlado s kakršnimi koli predlogi, bi morali organizirati široke razprave strokovnjakov z različnih področij; pozablja pa se tudi na ETIKO, saj bi morali uvesti v izobraževalne programe tudi okolijsko etiko kot temeljno interdisciplinarno področje. Ob koncu razprave je dr. Lah opozoril, da morajo biti za gospodarjenje z naravnimi viri in vrednotami na voljo tudi potrebna sredstva.

Inka Stritar, ki zastopa razlašene lastnike gozdov, je opozorila na nerešeno vprašanje lastništva in gojitvenih lovišč: v Evropi je lovna pravica povezana z lastnino zemljišča; divjad, ki pade, postane lastnina tistega, čigar gozd je. Če pa bodo sprejeti določeni okoljevarstveni ukrepi (naravni parki), imajo lastniki pravico do odškodnine, je še opozorila.

BERNARDA B. PEČEK

Novo zastopstvo Gorenja Trgovine

AMAZONE v Slovenijo in na jug

Kakovostni kmetijski priključki Amazone Werke odslej prek slovenskega zastopnika

V torek, 27. avgusta, so na sejmišču kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni podpisali dogovor o sodelovanju Gorenja Trgovine iz Velenja in družinskem podjetjem Amazonen Werke iz Nemčije.

Najmlajša družba sistema Gorenje, ki posluje šele od 1992. leta, je tako zastopstvu Zetorja, Claasa in AGS-a dodala tudi zastopstvo znanih kmetijskih priključkov z imenom Amazone.

Delniško družbo Amazone, ki je v celoti v družinski lasti, od lani pa jo vodi predstavnik četrte generacije Cristian Dreyer, je zastopal direktor prodaje Heiner Bellstedt. S predstavniki Gorenja Trgovine so se spoznali šele letos spomladi na sejm v češkem Brnu, vendar so jih skupni interesi takoj povezali. Nemški izdelovalec kmetijskih priključkov - znan je predvsem po sejalnicah, trosilnikih gnoj, škroplilnicah in podobnem - je že večkrat poskušal priti tudi na slovenski trg, vendar se zastopstva prek slovaških in enega slovenskega podjetja niso obnesla. Z razvejeno prodajno mrežo in dobro organiziranostjo sistema Gorenje bodo poskušali prodreti tudi na preostali trg nekdanje Jugoslavije.

Družina Dreyer je začela izdelovati kmetijske priključke že 1883. leta, takrat še v okviru kovačnice in kolarnice. Ime Amazone so si nadeli iz povsem reklamnih razlogov, saj je ime Dreyer v Nemčiji zelo razširjeno in nekaj običajnega, simbolika amazonskih bojevnic pa naj bi pomenila tudi napredek, bojevitost in inovacije. Prvo sejalnico so izdelali že 1949. leta.

Geslo njihove družbe je S stroji Amazonen Werke zaslužite denar, utemeljujejo pa ga z dokazi, da so prav njihovi stroji tehnološko najbolj dodelani in izdelani iz najobstojnejših materialov. Ker so nadvse natančni, je zelo malo izgube (»abfala«) tako pri sajenju, škropljenju kot tudi pri pobiranju pridelkov. Čeprav so cenovno v najvišjem razredu, so vse doslej ohranili naziv vodilnega izdelovalca kmetijskih priključkov.

Tudi v Gorenju Trgovini se ne bojijo, da na trgu ne bi bilo povpraševanja, saj so slovenski kmetje že ugotovili, da se bolj splača kupiti nekoliko dražje, vendar boljše stroje. To dokazuje prodaja strojev Claas, saj so v slabem letu prodali čez milijon mark vredne stroje (tudi največji razstavljeni kombajn Mega 218).

Tudi Claas bo celotno prodajo na nekdanjem jugoslovanskem trgu zaupal Gorenju Trgovini, servisiranja pa ne bo opravljal SIP Sempeter, ampak Agroservis Murska Sobota. Za vse zahodnoevropske proizvajalce je posebno mikaven bosanski trg, prav tako širna polja Vojvodine in Makedonije. Gorenje Trgovina ima že sedaj zagotovljeno prodajo v Bosni in Hercegovini v višini 5 milijonov mark, zelo dobre zveze in sodelavce pa imajo tudi v Makedoniji in Srbiji.

BERNARDA B. PEČEK

Prihodnje leto na Pomurskem sejmu Sejem sadjarstva, vinogradništva in vrtnarstva

Ideja o organizaciji sadjarskega, vinogradniškega in vrtnarskega sejma v okviru Pomurskega sejma je navzoča že dalj časa, kaže pa, da bo končno prišlo tudi do njene uresničitve. Na programskem svetu, ki mu predseduje dipl. inž. Milko Kranjc, in ki se je sestel med letošnjim kmetijsko-živilskim sejmom, so namreč dokaj natančno opredelili vsebino te sejemске prireditve.

Sejem sadjarstva, vinogradništva in vrtnarstva, ki bo v Gornji Radgoni prvič prihodnje leto od 7. do 11. novembra, organiziral pa ga bo Pomurski sejem, bo mednarodni, na njem pa bodo prikazali drevesničarstvo in trsničarstvo, seme in sadike, razmnoževalni material za sadjarstvo, vinogradništvo in vrtnarstvo, sadje in izdelke iz sadja, vino, vrtnine in njihove izdelke ter opremo in tehnologijo za sadjarstvo, vinogradništvo, vrtnarstvo in drevesničarstvo.

Bolj kot na Pomurskem sejmu pa so z organizacijo sadjarskega sejma pohiteli v Slovenskih Konjicah. Tu namreč prav danes odpirajo prvi mednarodni sadjarski sejem, ki ga je organiziral Studio trg v sodelovanju s konjiško občino.

L. K.

Dejstvo je, da so bila gojitvena lovišča po drugi svetovni vojni ustanovljena na najbolj atraktivnih in ohranjenih območjih narave v Sloveniji, zato ni čudno, da so na istih območjih predvideni potencialni naravni parki:

Kočevski narodni park na območju GL Medved in GL Snežnik Kočevska Reka
Notranjski park vključuje celotno območje Gojitvenega lovišča Jelen Snežnik
Pohorski park bo pretežno na območju GL Pohorje
Karavanško-Kamniško-Savinjski park bo pretežno na območju Zavoda za gojitve divjadi Kozorog Kamnik
Naravni park Mura oziroma Biosferni rezervat Drava-Mura bo tudi na območju GL Fazan Beltinci
Mednarodni naravni park Raba-Örsseg-Goričko bo na slovenskem delu na območju GL Kompas Peskovci

Sociala, šolstvo, zdravstvo

Komentar

Ko poteče ravnateljski mandat

Letos je večjemu številu ravnateljev oziroma ravnateljic osnovnih šol v Pomurju pretekel štiriletni mandat. Marsikje je dokaj »zanimivo« v postopku za imenovanje novega vodstva. Najprej je na vrsti »taktiziranje« nekaterih v razpisnem postopku, nato se nadaljuje igra v učiteljskih zborih in na občinskih svetih matičnih občin, kjer sprejemajo mnenja o kandidatih (pozitivna ali negativna), čeprav nekateri svetniki mislijo, da pravzaprav oni odločajo o imenovanju. No, to dejanje pa je zapupano (predpisano v novi šolski zakonodaji) svetu zavoda, potem ko dobi mnenji učiteljskega zbora in občinskega sveta. V svetu so po trije predstavniki šole, občine in staršev. A tudi njihova odločitev še ne pomeni, da je nekdo potrjen za ravnatelja ali ravnateljico, kajti zadnje besedo ima ministrstvo za šolstvo in šport, ki mora dati soglasje k imenovanju. Odgovor pa je lahko tudi negativen. Kot nam je uspelo zvedeti, se je to zgodilo tudi v primeru J. P., ki je kandidiral za ravnatelja OŠ Bogojina. Zdaj so morali ves postopek ponoviti. Še bolj »zanimivo« je glede OŠ Sveti Jurij, kjer se je prvi krog izbora novega vodstva končal že na svetu zavoda, saj le-ta ni dal zaupnice nobenemu kandidatu. V ponovljenem postopku se jih je za to funkcijo potegovalo kar pet. Na Občinskem svetu Občine Rogasovci je dobil največ (7) glasov Aleksander Mencigar iz Lenarta (njegovi predniki so bili iz Prekmurja), na učiteljskem zboru pa je od 22 članov zanj glasovalo le 10. Kljub temu ga je svet zavoda pred kratkim soglasno imenoval za ravnatelja. Zdaj bo zelo zanimivo, kako se bo glede soglasja odločil šolski minister. Njegov odgovor težko pričakujejo tudi na OŠ Prežihovega Vošnjaka Bistrica, kjer je svet zavoda kljub »priporočilu« Občinskega sveta Občine Črenšovci, da je potrebno dati prednost kandidatki M. H., imenoval za ravnateljico kandidatko Terezijo Zamuda. Šolsko leto pa se je medtem seveda povsod začelo in začeti so ga morali dosednji ravnatelji. Je to dobro ali slabo?

JOŽE GRAJ

Polana pri Murski Soboti

Osem milijonov za vežico

Polana spada v KS Černelavci - Krajevni samoprispevek ima uveden za obdobje 1995-2000

Poleg raznih vzdrževalnih del, kot so vzdrževanje ulične razsvetljave, vaškega doma, raznih funkcionalnih objektov, asfaltiranja in popravila vaških cest, so se odločili, da bodo z denarjem samoprispevka, pristoječimi prispevki krajanov in drugimi finančnimi viri financirali gradnjo nove mrliške vežice. Z gradbenimi deli je podjetje Pomgrad začelo že lansko leto. Predračunska vrednost naložbe je 8.000.000 tolarjev.

In kako daleč je gradnja? Naložbenik računa, da bodo dela končana naslednje leto, in tedaj bo otvoritvena slovesnost. Vežica bo spet ena od pridobitev krajanov Polane pri Murski Soboti.

Za razvoj vasi so najbolj zaslužni člani vaškega odbora, gasilskega društva in nogometnega kluba. Pravzaprav vsi krajanji, ki se vključujejo s prostovoljnim delom.

L. B.

Izposoja ortopedskih pripomočkov

Vodstvo zdravstvene zavarovalnice je sprejelo sklep, da mora vsaka enota ZZS organizirati izposojevalnico ortopedskih pripomočkov. Tako je s prvim septembrom izposojevalnica za Pomurje začela delati tudi na sedežu murskosoboške območne enote ZZS. Bolniki, ki bodo potrebovali ortopedski pripomoček za določen čas (torej ne v primerih, ko gre za pridobitev osebnih ortopedskih pripomočkov), bodo morali naročilnico potrditi na sedežu območne enote ZZS v Murski Soboti in v tamkajšnji izposojevalnici pripomoček tudi dvigniti. Če ortopedskega pripomočka izposojevalnica ne bo imela, bo sprejela naročilnico in pripomoček tudi kupila. Bolnik v tem primeru pripomočkov ne bo več kupoval sam v kateri koli trgovini z ortopedskimi pripomočki, kot je bilo doslej, ampak bo moral počakati, da ga bo kupila izposojevalnica. Odslej bo torej nakupovanje ortopedskih pripomočkov za določen čas uporabe v celoti v pristojnosti izposojevalnic. Če zavarovanci ortopedskega pripomočka ne bodo vrnili, bo izposojevalnica zaračunala odškodnino.

Med ortopedske pripomočke, ki si jih bo mogoče sposoditi, sodijo koncentrador kisika ali drug vir kisika, aparat za vzdrževanje stalnega pritiska v dihalnih poteh, blazine za preprečevanje preležanin, vozički, prilagojen otroški tricikel, berge, sobno dvigalo, dvigalo za kopalnico, negovalna postelja, aparat za nadomestno spoznavanje, trapez za obračanje, hodulja, stojka in drugi tehnični pripomočki, ki jih določi naročnik.

Avgusta pa je zdravstvena zavarovalnica tudi podpisala pogodbo o nakupu ortopedskih pripomočkov z določenimi dobavitelji. Za murskosoboško enoto ZZS so pogodbeni dobavitelji ortopedskih pripomočkov FJF Škrnec s trgovino v Lendavski ulici v Murski Soboti, Trining iz Čentiba ter Chipromic iz Cankarjeve ulice v Murski Soboti. Ti dobavitelji, ki jih je po razpisu izbrala komisija v Ljubljani, so torej priznani dobavitelji ZZS in le pri njih bo odslej mogoče dobiti zdravniško predpisani ortopedski pripomoček, za katerega bo račun plačala zdravstvena zavarovalnica.

MH

Zdravila razvrščena na novo

Iz lastnega žepa za več zdravil

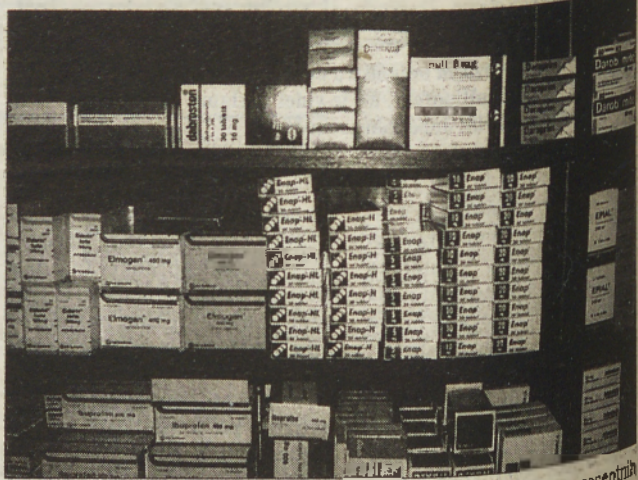
S septembrom je začela veljati drugačna razvrstitev zdravil, ki so po novem razvrščena le na pozitivno in vmesno listo. Negativne liste ali zdravil, ki jih je v lekarni treba plačati v celoti, Zavod za zdravstveno zavarovanje ne objavlja več, zato bo morda to listo enkrat v prihodnje objavilo Ministrstvo za zdravstvo ali Zavod za zdravstveno varstvo. S sklepom o drugačni razvrstitvi zdravil, ki ga je julija sprejela skupščina ZZS, bo vzpostavljeno tudi novo razmerje. Doslej smo imeli na pozitivni listi blizu 98 odstotkov zdravil in 2 odstotka na vmesni, po novem pa bo na pozitivni listi nekaj več kot 70 odstotkov zdravil in nekaj manj kot 30 na vmesni. Hkrati s tem pa se je v primerjavi z dosedanjim ureditvijo skrajšal seznam zdravil na obeh listah, to pomeni, da so določena zdravila izpadla s pozitivne in vmesne liste in jih bo v lekarni po novem treba plačati v celoti. Spremenjeno razmerje zdravil na pozitivni in vmesni listi materialno torej ne bo prizadelo tistih bolnikov, ki imajo sklenjeno dodatno zdravstveno zavarovanje. Zdravila z vmesne liste bo namreč doplačala zdravstvena zavarovalnica z denarjem dodatnega zdravstvenega zavarovanja. Zdravila z vmesne liste bodo v lekarni torej morali doplačati bolniki, ki nimajo dodatnega zdravstvenega zavarovanja, vsi pa seveda zdravila, ki so zdrknili z obeh list na negativno listo.

Strokovna komisija, ki je pripravljala listo zdravil, je pri razvrščanju in izbiranju zdravil upoštevala določena merila, in sicer da so na pozitivni listi tista zdravila, ki so najučinkovitejša in strokovno najbolj utemeljena, in zdravila, ki so nujno potrebna za zdravljenje posameznih bolezni. Na ti listi so tudi le monokomponentna zdravila, torej zdravila, ki ne vsebujejo kombinacije različnih zdravilnih sredstev. Komisija je naredila izjemo tudi pri zdravilih za otroke. Tako bodo nekatera zdravila, ki so sicer razvrščena na vmesno listo, za otroke na pozitivni listi.

Zmanjšanje števila zdravil, ki jih bo odslej plačevala zdravstvena zavarovalnica z denarjem obveznega zdravstvenega zavarovanja, pomeni zmanjšanje izdatkov zdravstvene zavarovalnice, zdravnike pa naj bi to pripeljalo do tega, da bi bolnikom predpisovali zdravila z ožjega seznama zdravil pa tudi cenejša. Poleg ekonomskih razlogov ob novi razporeditvi zdravil

navajajo tudi strokovni razlog, kajti Slovenija sodi s povprečno 17 skatami zdravil na osebo med države z največjo količino pre-

Sicer pa je zdravstvena zavarovalnica varčevalne ukrepe pri predpisovanju zdravil začela izvajati že v lanskem letu, ko je

dpisanih in izdanih, morda pa tudi porabljenih zdravil na zavarovano osebo. Ob vsem tem pa bolnik naj ne bi bil prikrajšan ter naj bi za svoje zdravljenje dobil ustrezno zdravilo.

Da bi koza ostala cela in volk sit? V celoti tega ne bo mogoče doseči, to pomeni, da bo za določena zdravila v prihodnje bolnikom potrebno seči v žep.

začela z razdeljevanjem receptnih obrazcev zdravnikom glede na število opredeljenih bolnikov. To je vplivalo na 9-odstotno zmanjšanje števila predpisanih zdravil na recept, lani je bilo na primer predpisanih 12,2 milijona zdravil na recept. S tem ukrepom je zdravstvena zavarovalnica v lanskem letu prihranila 2,2 milijarde tolarjev.

MAJDA HORVAT

Okoljsko izobraževanje

Vsak skrbi zase, za naravo in odpadke

Sprevrženo mišljenje, da je potrebno pridobivati le čim več materialnega bogastva, se začne že v šolah - Zavest o odgovornosti do naše narave in kulture kot temelj narodne identitete

Ni vsak usposobljen in primeren, da poučuje; ni vsak primerno usposobljen, da razpravlja o šolskem sistemu. Toda če je temeljni odnos človeka do narave tako močno sprevržen, da nekdo ne vidi dalje od svojega hišnega praga, okoljevarstveni problem pa se zanj konča takrat, ko napolni svoj smetnjak, je potrebno iskati vzroke takšnega obnašanja. In če vemo, da je vse odvisno od naše volje in znanja, kaj hitro pridemo do bistva: ljudem manjka nekaj že v samem procesu izobraževanja, ki je osnovno uvažanje človeka v življenje. Neredko odločajo o pomembnih okoljskih zadevah (najsi gre za posege v prostor ali komunalne zadeve) ljudje, ki nimajo ustreznega znanja in ne primerne strokovne pomoči. Prav vsi bi se morali že v času šolanja seznaniti s temelji estetike in etike, manjka poučevanje o lepem in dobrem, vzgajanje človekovega duha, pa najsi bodo otroci nekoč opravljali storitveno dejavnost, obrt ali bodo zaposleni v negospodarstvu.

O okoljskem izobraževanju se že dolgo govori; vse je ostalo na ravni nekakšnih krožkov, ljubiteljskih dejavnosti, tekmovanj in delavnic. Učni programi pa so še vedno obremenjeni s pozitivističnim balastom, meni dr. Avgustin Lah in zagovarja utrjevanje pravega znanja, to je tistega, ki pokaže ves spekter povezanosti pojavov in znanj, poglablja sklepanje o razvojnih tokovih in zakonitostih in ga je mogoče obogatiti tudi z okoljskim znanjem. Obogatiti bi morali geografijo, ki je v bistvu okoljska veda in bi morala odpirati pogled na celovito stvarnost v pokrajini, obogatiti pa je mogoče tudi druge klasične naravoslovne učne predmete z znanji iz medicinske ekologije in genetike, ekotoksikologije, biofizike, biokemije, higijene prehrane in druge. Prav mlajši osnovnošolski učitelji naravoslovnih predmetov so glavni nosilci okoljevarstvenih, naravoslovnih in drugih dejavnosti, povezanih z naravo - koliko je to del njihovega spoznanja in prepričanja ali del učnega načrta in načina pridobivanja sredstev sofinanciranja, je težko razmejiti. Vrsta okoljske tematike je v nadaljnjem šolanju povezana s stopnjo in vrsto strokovnega izobraževanja, vsak šolan človek pa bi se moral že v šolskem sistemu seznaniti s problematiko odpadkov, energetike, sevanja, gozdov in civilizacijskih bolezni.

Prof. dr. Tone Wagner je prepričan, da je osnovni razlog po-

večanja količine komunalnih odpadkov v načinu življenja pretežnega dela prebivalstva in v njegovi »lahki vodljivosti z reklamami«, še uporabne predmete zavržemo zaradi mode, nakup dobrin je vse večji, čez meje potrebnega, naraščajo pa tudi odpadki, ki jih skušamo »skriti« v smetnjake: »Ugotavljamo, da Slovenci, enako prebivalci držav razvitega sveta Amerike in Evrope, še nismo poskušali, še manj uspeli razviti pravega odnosa do lastnih odpadkov. Živili in primitivna ljudstva jih uporabljajo oziroma zakopavajo. Na žalost se je v moderni družbi izoblikoval negativen odnos do la-

stnih odpadkov. Zelo so se razvili visokospecializirani profili, ki naj poskrbijo za človeku škodljive smeti. Človek naj o odpadkih, ki jih proizvaja, ve čim manj in naj se jih čim prej znebi. To, česar ne morem uporabiti za svoje porabniško življenje, spada v smetnjak, o teh stvarih ne želim ničesar vedeti in se jih tudi ne želim spominjati. Tako gledanje oblikuje odnos celotne družbe in generacije. Stara generacija Slovencev je na odpadke gledala pozitivno. Vse organske snovi je spoštovala, vedela je, da iz njih raste novo življenje, in jih ločeno uporabljala za izboljšanje tal.«

Odnos celotne družbe do okolja in onesnaževanja z odpadki (lastnimi in industrijskimi) bi lahko spremenili torej le z dolgotrajnim izobraževalnim delom - s pomočjo šol in tudi medijev. Skozi celotno okoljsko izobraževanje, v katero so vključene ekologija in druge biološke vede, geografija z geomorfologijo, klimatologijo, pedologijo, okoljsko ekonomiko pa tudi tematično tehnologijo, energetiko, geometa, demogeografijo, sociologijo, prava okolja, prav vse teme

pa prepleta okoljska etika. Okoljska filozofija in etika pomenita v besedah dr. Avgustina Laha temeljni pogled na družbeno ustreditev, odnose družbe do okolja in na načela, ki jih moramo upoštevati. Temeljna človekova pravica je tudi pravica do človeka vrednega življenja in zdravju primernega okolja.

In da ne bomo preveč splošni tudi v gospodarstvu bo vse pomembnejša »okoljska usposobljenost z dokazili«, poleg standardov kakovosti si bo vse več pridobitev prizadevalo pridobiti okoljski standard ISO 14000. Vloga izobraževanja je s tem do ločena in kjer v osnovno in strokovno izobraževanje se nima vključenega okoljskega, pač zato stajajo. Prihaja čas, ko bo za pridobitev zaposlitve poleg spričevali diplome potrebno imeti ustrezno dokazilo o računalniški in okoljski izobraženosti. Pa ne le to. Strinjamo se lahko tudi s trditvijo priznanega strokovnjaka, da je zavest o pomembnosti naše kulture in narave del naše identitete in v zgodovinskih zavesti, zato bi bilo škoda, da bi naravo uničili ali razpredali na koristi nekoga tretjega, pa niti gre za postavljanje tovarne, gradnjo tranzitnih poti ali daljnovo-

BERNARDA B. PEČEK

Prve počitnice čez dva meseca

Znan je koledar za šolsko leto 1996/97

Učence seveda najbolj zanima, kdaj bodo počitnice. Prve, jesenske, bodo že (komaj?) čez dva meseca. Od četrta, 31. oktobra, do torka, 5. novembra. Naslednje, no-voletne, bodo od srede, 25. decembra, do nedelje, 5. januarja. Zato pa bo potrebno 3. januar nadomestiti 9. novembra. Sledile bodo zimске od sobote, 15., do nedelje, 23. februarja. Zadnje pred poletnimi, ki se začnejo za zaključne razrede 5., za vse druge pa 20. junija, bodo pri-

vomajske počitnice. Od sobote, 26. aprila, do nedelje, 4. maja. Prosto bo še 31. marca, ko je velikonočni ponedeljek.

Šolsko leto bo razdeljeno na tri ocenjevalna obdobja. Od 2. septembra do 24. decembra, od 6. januarja do 28. marca in od 1. aprila do konca pouka.

Zaključni izpiti se bodo začeli 10., popravni za zaključne letnike pa 12. junija.

Znan je že tudi osnutek maturi-

tetnega koledarja. Predvidena bo šlo po naslednjem vzornem redu: 3. maj - rok za oddajo maturskih nalog in vaj na srednjih šolah, 10. maj - esej pri slovenskem jeziku, 13. junij - španščina, tujina, latinščina, 14. junij - angleški jezik, 16. junij - matematika, 17. junij - zgodovina, zgodovina umetnosti, 19. junij - psihologija, filozofija, 21. junij - geografija, 24. junij - sociologija, 26. junij - ekonomija, 27. junij - francosčina, strokovni predmeti, 28. junij - kemija, 30. junij - italijanshina. Za uspeh bodo maturanti izvedeli v ponedeljek, 21. junija. Za dokončne datume bodo maturanti izvedeli najmanj 60 dni pred maturo.

ASAM

O Plečnikovih cerkvi

Ljubljana-Praga-Dunaj-Bogojina

V Bogojini so v okviru Košičevih dnevov pripravili okroglo mizo o Plečnikovih bogojinski cerkvi – o tem, kaj ljudi na njej fascinira in kaj je morda tisto, kar jih moti. Poklicali so arhitekte, ljudi, ki se ukvarjajo s Plečnikom, škofa dr. Jožefa Smeja, ravnatelje muzejev in druge. Čeprav je bil odziv skromnejši, pa je o veliki bogojinski cerkvi potekala zanimiva razprava, udeleženci pa so prišli tudi do nekaterih novih pogledov o tej cerkvi. Čeprav je bil namen, da se na okrogli mizi omenijo stvari, ki ljudi motijo, so spontano razpravljali tudi o tem, kar je vredno občudovanja, in na koncu je prevladalo mnenje, da je to ena najlepših stvaritev pri nas.

Janez Balazic je uvodoma poudaril nekaj bistvenih misli o arhitektu Jožetu Plečniku. Plečnik je bil med drugim eden prvih, ki je prišel v naše kraje, po tem ko se je Prekmurje priključilo matičnemu narodu, zato je

V razpravi je sodeloval tudi Goran Dominko, arhitekt, ki je razmišljal o arhitekturi in posledicah, ki jih je tukaj pustila. Svoje razmišljanje je naslovil Eksperiment '24. Po njegovem mnenju je pomen cerkve danes

kot po škrtkih, še posebej v tujini, saj sem prihajajo študentje arhitekture z vseh celin, da bi si ogledali to cerkev.

Zanimivo je, da se je takratni župnik Ivan Baša odločil za tako velikega in pomembnega arhitekta ter da mu ga je uspelo pridobiti, da je ustvarjal tudi v Prekmurju. Sedanji župnik Stanko Zver je pripovedoval o svojih občutkih, ko so ga z dekretom poslali v to cerkev. Povedal je, da ga je bilo strah, če bo znal to, kar je začel Baša in so nasledili drugi duhovniki, oskrbovati in ohranjati.

Nekoč, preden je sem prišel Plečnik, je tukaj stala stara cerkva. O tem je spregovoril Vlado Sagadin. Tedanja cerkev z gotskih vhodov je bila obrnjena v smeri zahod-vzhod. Ohranjen je bil tudi čudovit portal. Notranjost pa je bila v baročnem stilu. Doigo so se spraševali, ali naj staro cerkev porušijo ali obnovijo. Potem pa je staro cerkev združil z novo. Ladjo cerkve je Plečnik spremenil v vhodno lopo. Našli so tudi freske, ki so dokazovale, da je bil tu oltar, posvečen sv. Mihaelu, iz konca 18. stoletja. To pa se sklada s časom prezidave cerkve. Za to cerkev nam je lahko žal, saj naj bi bila lepo poslikana. Freske so prebelili, s tem pa so jih tudi ohranili.

Plečnik pa je znal v to vrhunsko umetnost vključiti tudi domače ljudske umetnine, ki so nastale iz gline, lončene posode, ornamentne krožnike, ki visijo na stropu, tudi les ... Strinjali so se, da je Plečnik z enako ljubeznijo in znanjem opremljal notranjost cerkve in oblikoval vse detajle v cerkvi ter da je bil tudi odličen slikar.

V razpravo se je vključil tudi dr. Jože Magdič, ki je spregovoril o Plečniku kot človeku. Sam je namreč tudi v skupini, ki proučuje Plečnikov psihološki portret. Župnik je povedal, da bomo težko razumeli arhitekta, če ne bomo razumeli njegove religioznosti. Delo, življenje in trpljenje je vnesel v sakralno umetnost. Spregovoril je tudi o nekaterih detajlih v cerkvi. Marijinega kipa ni mogče najti v cerkvi, kajti Bog je oče in mati. Tudi vrata nimajo kljuka, v smislu potkal bom, če kdo odpre, bom vztoplil. Pri čemer pride do izraza razmerje človek – Bog. Med drugim je govoril o napisu nad oltarjem, kjer piše Moj mir, to je povezovala s slovenskim duhom nasproti madžarskemu, kar je bilo v tistem času še kako pomembna poteza, saj je bilo zapisano nekaj let po priključitvi Prekmurja SHS. Kakor koli, v cerkvi je veliko simbolike.

Prav gotovo pa so morali imeti prebivalci v tistem času veliko strpnosti do arhitekture, ki je ob Plečniku nastajala v tej vasi. Prav gotovo je bila nekaj posebnega. Zavedati se je potrebno, da ni bil neki »super človek«. Bil je introvertiran, ampak v duši preprost, veren človek, ki je vse reševal z življenjsko filozofijo. »Izhajal je iz večnih form in je bil minimalist. Opremo je oblikoval z občutkom, na enostavnih formah. Kakor se danes učijo na najboljših šolah. Prekmurci smo namreč vedno izhajali iz minimalizma. Iz tistega, kar smo imeli, smo znali ustvariti lepoto. Ta minimalistična estetika se najde v naši arhitekturi,« je Dominko sklenil razpravo.

Plečnik je bil tudi človek, ki je tudi v majhnih vaseh, v majhnih krajih delal velike umetnine. In kaj arhitekta in druge pri cerkvi najbolj vznemirja? To, da cerkev še danes, po sedemdesetih letih, učinkuje moderno. Na kritike takratnega časa pa je Plečnik odgovarjal, da je videl že veliko lepega, ampak bogojinsko cerkev lahko postavijo ob bok kateri koli stvaritvi. »Čez sto let bodo povedali, ali je cerkev zgrajena prav ali narobe.«

Aleksandra Nana Rituper
Fotografija: Natalija Juhnov

Da se predvolilni golaž ne bi prismojil Pamet v glavo ...

V javnosti je precej ugibanj, kdaj bodo parlamentarne volitve, saj so mnenja političnih strank o ustreznem datumu za njihovo izvedbo precej deljena, čeprav je večinsko mnenje političnih strank, da naj bi državnozborske volitve opravili čimprej. Največkrat omenjana datuma sta 10. in 17. november letos. Ker so za razpis volitev in za volilna pravila določena natančna zakonska pravila in roki, je časovna stiska očitna. Če bi se namreč zedinili za volitve 10. novembra, bi jih predsednik republike moral razpisati najkasneje 11. septembra. Pri tem je treba vedeti, da od dneva razpisa do dneva glasovanja ne sme preteči manj kot 60 dni. In ker bo seja ustavnega sodišča, na kateri se bodo odločali tudi o pobudi socialdemokratov glede volilnega referenduma, šele 10. septembra, je razumljiva naglica, časa za razpis letošnjih volitev pa je vse manj. Kot je znano, je zadnji rok za razpis letošnjih volitev 9. oktober, za njihovo izvedbo pa 8. december.

Če se ne bodo zgodile kake večje spremembe, bomo voliti po obstoječem volilnem sistemu. Če v tem trenutku pa je povsem jasno, da odločitev ustavnega sodišča o rezultatih referendumov ne more vplivati na volilna pravila. Tudi določeni popravki v obstoječem volilnem zakonu, o katerih bodo kmalu razpravljali poslanci državnega zbora (med njimi je tudi ukinitve nacionalnih list), ne morejo v bistvu ničesar spremeniti. Po eni strani namreč poslanci ne morejo začeti tretje obravnave omenjenega predloga zakona, dokler niso izvedeni referendumi, po drugi pa bi poslanci po opravljenih referendumih morali uzakoniti rezultat zmagovitega referenduma. To pomeni, da bi ob predvideni spremembi volilne zakonodaje morali upoštevati model volilnega sistema skupine 33 poslancev, pri čemer bi morali dobiti dvestojinsko podporo v parlamentu, nujno pa bi potrebovali še več časa za uzakonitev sprememb.

Kot je znano, je državni zbor sprejel odlok, s katerim je pomaknil izvedbo referendumov o volilnih sistemih na pomlad prihodnjega leta. Prav o tem je socialdemokratska stranka sprožila ustavni spor, saj terja oceno ustavnosti in zakonitosti tega odloka. Če bo ustavno sodišče ugodilo njihovi zahtevi, bi to pomenilo, da morajo biti referendumi izvedeni najkasneje hkrati z volitvami, ali pa naj se državni zbor znova odloči o datumu razpisa in izvedbi vseh starih referendumov. Pravzaprav pa na spremembe ali zamenjavo obstoječega volilnega sistema pred letošnjimi volitvami referendumi sploh ne morejo vplivati, kar pomeni, da lahko ob razpletanju tako imenovane referendumske zgodbe predvolilna opravila še naprej nemoteno potekajo.

Vse to govori v prid dovolj tehtnega premisleka o tem, kakšno volilno zakonodajo si ljudje sploh želijo. Zato je vsekakor prav, da čimprej izpeljemo državnozborske volitve in se šele potem lotimo spremembe v volilnem zakonu. Bojim se namreč, da bi istosčasne volitve in referendumi v mnogočem preveč obremenili volilce. Tako bi lahko povsem v miru odločali o takem volilnem sistemu, ki bo učinkovitejši od dosedanjega.

MILAN JERŠE

18. seja Občinskega sveta Občine Cankova - Tišina

Velik kanalizacijski zalogaj

Na prvi seji Občinskega sveta Občine Cankova - Tišina po dopustih, ki je bila tokrat v vaško-gasilskem domu na Cankovi, so svetniki obravnavali nekaj aktualnih zadev. Najprej so sprejeli odlok o ustanovitvi in izdajanju javnega glasila občine. Kot je znano, je prva številka glasila, ki so mu dali naslov Cajtinge, že izšla, zdaj pa se že pripravljajo na izdajo druge številke. Zatem so prisluhnili poročilu predsednika odbora občinskega sveta za turizem Milanu Karoliju, ki vodi tudi odbor za informiranje. Med drugim je navedel, da so v občini Cankova - Tišina ustanovili že tri turistična društva, in sicer na Cankovi, Tišini in v Gederovcih, kjer so sedeži posameznih krajevnih skupnosti. Ob tej priložnosti so potrdili pravila delovanja odbora, predstavljen pa je tudi program dela.

Precej pozornosti pa je vzbudila informacija o gradnji kanalizacije na Cankovi, v Borejcih ter v krajevnih skupnostih Tišina in Gederovci. Kot je bilo povedano, se na Cankovci končuje druga faza gradnje primarnega in sekundarnega kanalizacijskega omrežja, pripravljajo pa se na izvedbo 3. faze, pri čemer so že končani projekti za gradnjo čistilne naprave. Prav tako se je pričela gradnja kanalizacije v Borejcih, katere predračunska vrednost znaša 53 milijonov tolarjev, medtem ko so za krajevni skupnosti Gederovci in Tišina izdelani projekti.

Na 1,8 kilometra dolgem cestnem odseku vaške ceste skozi Gerlince prav zdaj potekajo zemeljska dela, kmalu pa jo bodo asfaltirali. Dela opravljajo delavci Pomgrada Nizkogradenj iz Murske Sobote, vrednost naložbe pa je 20 milijonov SIT. Prav tako urejajo most čez Ledavo v Domajincih, za katerega bodo morali odšteti 21 milijonov tolarjev. Še letos pa bo objavljen razpis za posodobitev 1,4 kilometra dolge ceste Korovci-Gornji Črnci, ki bo stala okrog 18 milijonov SIT. Večino denarja so zagotovili iz občinske blagajne in prispevkov občanov.

Hkrati so z naročniki kanalizacije podpisane pogodbe, saj naj bi v naslednjih stihir letih mesečno biral denar od posameznih gospodinjstev. Računajo, da bo v tem obdobju vsako gospodinjstvo prispevalo po 3.000 DEM v tolarski protivrednosti, poleg tega bo moralo plačati okrog tisoč nemških mark, kolikor bi se zbralo s krajevnim samoprispevkom, preostali delež (skupna vrednost del, razdeljena na posamezna gospodinjstva, znaša po 8.000 DEM) pa bodo zagotovili občina in nekatera ministrstva, predvsem za okolje in prostor. Sicer pa so ti načrti plod zahtev ob nedavni zapor magistrale, ker želijo dokončno urediti tudi to pomembno prometno povezavo in pločnike ob njej.

MILAN JERŠE

Volitve 20. oktobra, praznik Občine Radenci pa naj bi bil 19. junija

Zakaj se doslej ni govorilo o Kapelskem taboru?

Kljub pomislekom »odobrili« 2 milijona tolarjev za volitve v KS - Predlog o občinskem prazniku 30 dni v javni razpravi

Čeprav ni bilo predvideno, da bi svetniki Občine Radenci svoje delo nadaljevali že avgusta, so se minuli četrtek zbrali na izredni seji in sprejeli nekaj pomembnih odločitev. Tako so potrdili predlog razpisa za volitve v KS Kapela in Radenci, ki jih je župan občine, dr. Jože Grašič, sprejel osnutek odloka o občinskem prazniku, ki ga bodo izvedli za zgraditev rokometnega igrišča v bližini kapelske cerkve v Radencih (na željo Salezijanskega inšpektorata ljubljanskega) in rešili nekaj kadrovnih zadev.

Čeprav so si nekateri zelo prizadevali, da bi v Občini Radenci ukinili krajevni skupnosti Kapela in Radenci, češ da bi njune naloge lahko opravljali kar občinska uprava, je v občinskem statutu vseeno opredelili kot samostojni pravni osebi. Potemtakem seveda ne more biti dileme o izvedbi volitev novih članov svetov KS, ker se sedanjim članom izteka. V skladu z zakonom 20. oktobra, stare pa naj bi bile 2 milijona tolarjev. Le nekaj tako velik znesek, so se spraševali nekateri. Dobili so

odgovor, da je vse v skladu s predpisi in dogovori, da bodo pač imeli 14 volilnih enot pa še eno predčasno in da bodo morali zaradi tega anagažirati 102 človeka. Poleg tega šteje občinska volilna komisija os-

em članov (s tajnikom devet). Tako bodo članom volilnih odborov izplačali 498.000 tolarjev, 250.000 tolarjev (bruto) bo znašal izdelek za predsednika in namestnika občinske volilne komisije, člani le-te pa bodo prejeli po 50.000 tolarjev neto. Nadalje bo treba plačati tudi kilometrine, sejnine, materialne stroške idr. V občinskem proračunu so v ta namen predvideli le milijon tolarjev, tako da bodo morali ta znesek »popraviti« z rebalansom.

Kdaj naj bi bil praznik Občine Radenci? Komisija, ki so jo imenovali v ta namen, je razpravljala o več predlogih, nazadnje pa se je odločila, naj bi bil to 19. junij, v spomin na

V Občini Radenci so izračunali, da jih bodo volitve novih članov svetov v KS Kapela in Radenci stale okrog 2 milijona tolarjev. To je kar precej, če vzamemo za primerjavo Občino Turnišče, kjer so imeli podobne volitve lansko jesen. Tam je znašal strošek za štiri krajevne skupnosti le okrog 500.000 tolarjev.

JOŽE GRAŠIČ

Dogajanje na ljubljanski borzi

V preteklem tednu smo bili priča rahlemu znižanju delniških tečajev tako na borznem kot zunajborznem trgu. Seveda je med borznimi posredniki veliko ugibanj, zakaj trg nekako ne more oživeti. Vse občutnejše pa je tudi negodovanje posrednikov, ker se glavnina sklenjenih poslov opravi s privatizacijskimi delnicami mimo borze. Te posle pa opravljajo dijaki, študentje, brezposelni ... za lepo provizijo. Čeprav ima Agencija za trg vrednostnih papirjev take posle za povsem legalne, s tem nekako podpira oz. omogoča, da jih lahko opravlja kdorkoli. V Zakonu o trgu vrednostnih papirjev pa je jasno zapisano, da lahko opravljajo posle z vrednostnimi papirji zato pooblaščen in strokovno usposobljene osebe, to pa so borzni posredniki.

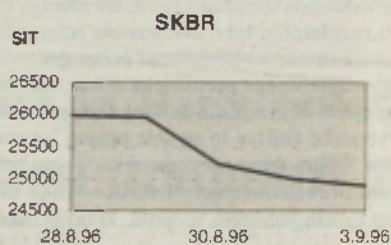
Dnevni promet je sicer zelo nihal, najnižjo vrednost je dosegel v ponedeljek, ko je bilo na borznem in zunajborznem trgu sklenjenih za okrog 50 mio SIT poslov, najvišji pa v petek, ko je bilo na obeh trgih sklenjenih za nekaj več kot 140 mio SIT poslov. Ob tem je treba poudariti, da je bila večina prometa opravljena z delnicami.

Borzni trg Primofin

Borznim posrednikom je tokrat ta delnica povzročila veliko sivih las. Za to delnico že nekaj časa ne velja omejitev dnevnega gibanja tečaja in je imela zadnje čase relativno stabilen tečaj med 33.000 in 35.000 SIT. Toda vse dobro je bilo samo do četrta. Takrat so bili objavljeni tudi lanske poslovni rezultati družbe, v bilanci uspeha pa je bilo prikazane za nekaj več kot 200 mio SIT izgube. Podatek je očitno zelo negativno vplival na vlagatelje in tudi posrednike, saj so tečaj ta dan dobesedno potokli. Tečaj je bil ta dan zaznamovan v tečajnici z -26,77 odstotka, najnižji tečaj pa je bil dosežen pri 22.230 tolarjih. Do konca tedna je delnica sicer nekoliko pridobila vrednost, toda še vedno jo spremlja velik občutek nezaupanja.

SKB-banka

Kar opazno se je pocenila tudi delnica SKB-banke. Delnico je bilo mogoče še dober teden nazaj prodati tudi za nad 27.000 SIT, tokrat pa so jo bili vlagatelji pripravljani prodati tudi pod 25.000 SIT. Zelo napak bi bilo govoriti o kakem bistvenem razlogu, zakaj se je npr. v

dobrem tednu delnica pocenila za dobra dva tisočaka. Zelo malo je verjetno, da bi v tako kratkem časovnem intervalu prišlo do kakšnih pomembnih poslovnih dogodkov, ki bi lahko vplivali na ceno delnice. Če bi na splošno pogledali vse bančne delnice, ki kotirajo na borzi, bi lahko ugotovili, da za vse velja določena mera nezaupanja. Vse to je najbrž posledica zadnjih dogodkov v bančništvu v zvezi s Komercialno banko Triglav, čeprav je zelo malo verjetno, da bi se takšni dogodki ponovili.

Kovinotehna

Izjemna je bila tokrat delnica Kovinotehne. Čeprav je že takoj po uvrstitvi na borzo presegla ceno 600 tolarjev, je potem zdrsnila na 400 SIT in pri tem tečaju stagnirala dober mesec. V tem tednu pa je, čeprav skoraj neopazno, gledano v absolutnem znesku, porasla za nekaj več kot 20 tolarjev pri delnici, to pa je že skoraj 5 odstotkov. To pa je že porast, ki bi si ga ne na teden, ampak na mesec vroče želel tako posamični investitor kot borzni posrednik in upravljalec skladov.

Salus

Iz prejšnjega tedna se je, po objavi za javnost in sprostitvi trgovanja, nadaljevalo živahno trgovanje z delnico Salusa. V ponedeljek, ko je bil prvi dan trgovanja po sprostitvi, je delnica poskočila za maksimalnih 10 odstotkov. Delniška družba Salus je ta dan objavila tudi rezultate polletnega poslovanja, v katerih izkazuje 243 mio SIT čiste dobička. Podjetje bo tudi izplačalo vmesno (polletno) dividendo v znesku 500 SIT za delnico.

Zunajborzni trg

Priča smo bili še nadaljnjemu upadanju delnice Poslovnega sistema Mercator, ki jo je sedaj mogoče kupiti ali prodati za okrog 3.600 SIT. Čim bolj se bližamo zapadlosti terminskih pogodb za to delnico (koniec septembra), tem bolj je opaziti nestabilno gibanje tečaja. Terminska cena se že nekaj časa giblje med 3.900 in 4.000 SIT, medtem ko borzna (spot) cena že dober teden rahlo upada. Akterji obeh trgov se sicer zavedajo, da bosta morali biti obe ceni ob koncu meseca septembra enaki, velika neznanka pri tem pa je, kje se bosta ceni ujeli - ali bo upadla terminska ali bo narasla borzna.

Po objavi polletnih rezultatov (gre za presenetljivo spodbudne) je bilo po dolgem času sklenjenih tudi nekaj poslov z delnico Pinussa. Ker ne gre za revidirane rezultate, jih je potrebno jemati z določeno rezervo. Ob predpostavki, da so podatki točni in da bo v podjetju enak dobiček tudi ob zaključnem računu, je cena te delnice trenutno, relativno gledano, zelo ugodna.

V prejšnjem tednu je bila tudi skupščina delničarjev Rogaške, kjer so med drugim ugotovili tudi lanskoletno izgubo podjetja v znesku nekaj več kot 300 mio SIT. Cena rednih in prednostnih delnic te družbe že itak ni visoka, tako da ni prišlo do bistvenih premikov cen obeh delnic.

Še o certifikatnih naložbah

Javna prodaja poteka trenutno v naslednjih podjetjih:

1. COLOR Medvode
2. Gozdno gospodarstvo Bled
3. IMP Klimat Ljubljana
4. Slovenijales stolarna Dobropolje

V ponedeljek, 9. 9. 1996, bo na Skladu RS za razvoj šesta javna dražba (tokrat v obliki javne ponudbe), kjer bodo svoje certifikate zamenjevale za delnice podjetij tudi pooblaščen investicijske družbe.

Slavko ROGAN, dipl. oec.

Dan trlic in predic v Črenšovcih

V Črenšovcih so pripravili v nedeljo, 1. septembra, etnološko-kulturno prireditev dan trlic in predic. Organiziralo jo je črenšovsko kulturno društvo. Na prireditvi so prikazali celotni postopek obdelave lanu in ljudske običaje, povezan s tkalstvom. Pri tem so se tudi naslonili na projektno nalogo z naslovom Od lanu do platna, ki so jo izdelali učenci in učitelji črenšovske osnovne šole. Pri organizaciji prireditve pa so si tudi pomagali s pisnim in ustnim pričevanjem o tem in vključili vse starejše občane, ki se spomnijo, kako so nekoč njihovi starši »sejali lan, ga mikali, rihlali, plejali, delali pečnico in ga sušili, trli, preli, tkali ter šivali«.

V Črenšovcih je bilo namreč nekoč veliko tkalcev. Nazadnje jih je bilo sedem, iz pisnih virov pa je razvidno, da jih je bilo v začetku 19. stoletja veliko več in so se tudi združevali v cehovsko društvo. Z razvojem industrije je ta dejavnost tudi v Črenšovcih

Starejši so bili pri predstavitvi dejavnosti zelo spretni.

počasni izginjala. Čeprav je dejavnost ostala predvsem v spominih ljudi, je predstavitev potekala

tako, da so si lahko obiskovalci natančno predstavljali, koliko truda je bilo treba vložiti v to, da

so iz lanu dobili platno. Iz platna, ki so ga pridobili na ta način, so pred leti šivali posteljene pte, vreče in ponjave, uporabljali pa so ga tudi za šivanje domačih oblačil.

J. Gaber

Množično srečanje borcev na Vaneči

Ne pozabimo preteklosti

Sobotno lepo vreme je bilo kot naročeno za množično srečanje borcev in udeležencev NOV z vseh koncev nekdanje soboške občine pri Domu borcev in mladine na Vaneči. Pod geslom Ne pozabimo preteklosti je občinski odbor ZZB NOB Murska Sobota pripravil odmevno srečanje, ki se ga je udeležilo več kot 600 ljudi. Ob nesebični pomoči številnih sponzorjev in članov ZLSO je bilo poskrbljeno za karseda prijetno počutje vseh udeležencev te velike manifestacije.

Vse navzoče, med katerimi so bili tudi predstavniki republiškega odbora ZZB NOB Slovenije na čelu z Edo Ulrih - Ateno, borče-

vskih organizacij iz Gornje Radgone, Lendave in Ljutomer, župan Mestne občine Murska Sobota Andrej Gerencner, člani občinskih svetov iz Puconec in Murske Sobotice ter drugi, je pozdravil predsednik OO ZZB NOB Murska Sobota Stefan Sabjan. V svojem govoru je opozoril, da je to srečanje svetel spomin na preteklost, zlasti na dogodke iz druge svetovne vojne, kjer so ravno borci prispevali pomemben delež pri osvoboditvi naše domovine. Ob premagovanju kasnejših težav pa udeleženci NOB budno spremljajo dogajanja v naši družbi, s čimer želijo aktivno sodelovati pri odpravljanju problemov. Tako je bilo tudi ob nedavnem sprejemu zakona o vojaških vojnih invalidih v državnem zboru.

Za še vedrejšo razpoloženje pa so s priložnostnim kulturnim programom poskrbeli upokojski pevski zbor Vladimirja Močana iz Murske Sobotice, znana gledališka igralka Jerica Mrzel in ansambel Legija. M. JERŠE

Z množičnega srečanja borcev na Vaneči. Fotografija: F. Matko

Na Goričkem vse manj makadama

Tudi iz Gerečevca po lepi cesti

Slovesnost po končanem asfaltiranju ceste med Sv. Jurijem (zaselek Gerečevca) in Fikšinci

Pripravili so bogat kulturni program, v katerem so nastopili kvartet Društva upokojencev Murska Sobota, učenke OŠ Sv. Jurij in drugi, nato pa sta cesto blagoslovila katoliška duhovnika Jože Vinkovič (župnika Pertocca) in Martin Vörös (župnika Sv. Jurij). Želji obeh, da na novoasfaltirani cesti ne bi prihajalo do nesreč, se je v svojem nagovoru pridružil še senior Evangelicanske cerkve Geza Ernisa in čestital za uspešno dokončanje del.

Trnje kilometri in pol asfalta pomenijo za tamkajšnje prebivalce, ki so se leta in leta vozili po slabi cesti, izredno veliko. Na to je opozoril tudi župan Janko Halb. Naložba je stala 62.000.000 tolarjev. Denar so prispevali krajan Sv. Jurija in Fikšince, nekaj je primaknila država iz sklada za demografsko ogrožena območja, večji delež pa je pokrila

Traku ni prerezal župan, kot je to v navadi, ampak najstarejši občan Alojz Bertalanec. - Fotografija: S. F.

OBISK VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC V MURSKI SOBOTO

V sredo, 11. septembra 1996, bo obiskal Mursko Soboto varuh človekovih pravic g. Ivan Bizjak.

Obisk je namenjen pogovoru z vsemi, ki se želijo z njim pogovoriti o problemih, ki spadajo v pristojnost varuha človekovih pravic. To so primeri kršenja človekovih pravic in nepravilnosti državnih organov ter občinskih organov v odnosu do posameznika.

Pogovori bodo v prostorih Občine Murska Sobota. Kdor želi priti na pogovor, naj se za čas dogovora po telefonu št. 080 15 30 najkasneje do petka, 6. septembra, Urad varuha človekovih pravic

občina iz lastnega proračuna. Posl je uspešno opravilo podjetje Pori grad Nizkogradnje Murska Sobota. Le-temu se je zahvalil predsednik KD Sv. Jurij Stefan Nemec. Osvetnjeni trak je preževal najstarejši prebivalec zaselka Gerečevca 87 letni Alojz Bertalanec. Po krajšem sprehodu po novoasfaltirani cesti so se ljudje napotili na prostor, kjer je bila zabava. SUZANA FICKO

Je radgonska ranina avtohtona sorta Radgonsko-Kapelskih goric?

Sorta za kakovostna vina

V podjetju Radgonske gorice promocija ranine, ki je zdaj napolnijo od 8 do 10 tisoč steklenic letno

V vrsta se povečuje prodaja buteljčnih vin, ljubitelji kakovostne kapljice pa vedno bolj povprašujejo po avtohtonih sortah, ki rastejo na posameznih vinorodnih območjih. Slovenci se lahko pohvalimo z nekaterimi sortami vinske trte, ki so samo naše, žal pa je takšnih naših avtohtonih sort malo, zato bi jih morali še toliko bolj promovirati. Ena od takšnih sort je radgonska ranina, za katero si strokovnjaki še vedno niso povsem enotni, ali je to resnično avtohtona sorta Radgonsko-Kapelskih goric.

Ranina sodi v širši izbor avtohtonih sort, stara pa naj bi bila okoli 100 let. Leta 1900 jo je našel v svojem vinogradu na Hercegovščaku našel Clotar Bouvier, predvidevajo pa, da je nastala križanjem sort beli burgundec in zeleni silvanec. Ta sorta je znana tudi v nekaterih drugih državah srednje Evrope, vendar pa je najbolj razširjena prav v severovzhodni Sloveniji. Gojijo jo še v severni Hrvaški, Vojvodini, Srbiji in v Kosovu. Poleg imena radgonska ranina ima ta sorta še razna druga imena, saj jo na drugih območjih nekdaj Jugoslavije imenovali *burgundica ranka*, na Ma-

džarskem ji pravijo *buvier*, na Češkem *bouvierovo hrozno*, v Avstriji *bouvierrebe* ali *bouviertraube weiss*, v Italiji *precoce de bouvier blanc* in v Franciji *precoce de bouvier*. Sodeč po teh sinonimih bi lahko sklepali, da gre za sorto, ki jo je v gorah v okolici Radgone našel vinogradnik Bouvier in je torej avtohtona sorta tega vinorodnega območja. Da je res tako, potrjuje tudi nekatera literatura, saj je v nemški literaturi v opisu evropskih sort omenjena kot *radgonska ranina*, torej s povsem slovenskim imenom. Žal pa je ta sorta v slovenskem sortnem izboru uradno poimenovana le z *ranino*.

Ranina je naša najranjša sorta, ki ji domačini pravijo tudi special, zanjo pa je značilno, da nabere izredno veliko sladkorja. Dobra je za zobjanje in odlična za vino, še posebno pa je primerna za vina posebne trgate. Ta sorta lahko v normalnih trgatah nabere tudi od 20 do 25 odstotkov sladkorja, vino pa vsebuje od 12 do 15,5 odstotka alkohola.

Na območju Radgonsko-Kapelskih goric je bila včasih ta sorta precej razširjena, z novo tehnologijo pridelave (kordonska vzgoja na žici) pa so jo zaradi občutljivosti za botritis izpodrinile druge sorte, tako da ni predstavljala pomembnejših tržnih količin, v zadnjem času pa si ponovno utira pot v sortni izbor.

V podjetju Radgonske gorice, kjer imajo 300 hektarjev rodnih vinogradov, ranina zdaj raste na osmih hektarjih, v prihodnjih letih pa jo nameravajo zasaditi še na 10 hektarjih. Pri tej sorti ponovno uvajajo klasično tehnologijo pridelave (bližje kolu, brez kordona), šolajo pa jo v lesenih posodah. Ker je radgonska ranina avtohtona sorta tega območja, so se

v Radgonskih goricah tudi odločili za njeno promocijo. Letno zdaj napolnijo od 8 do 10 tisoč steklenic ranine, zanjo pa so izbrali posebne steklenice, da jo kupci zlahka opazijo. V Radgonskih goricah pravijo, da so ji prav s steklenico želeli dati poseben poudarek, suhi jagodni izbor pa polnijo v posebno politrsko steklenico v obliki violine.

Kot je na tiskovni konferenci ob predstavitvi novih politev radgonske ranine dejal mag. Tone Zafošnik, je radgonska ranina med starimi sortami, ki so jih predstavili na letošnjem radgonskem sejmu, prava mladenka, ki se ji obeta še lepa prihodnost. Vprašanje, ali je radgonska ranina avtohtona sorta ali ne, niti ni toliko pomembno, pomembnejše je, da je ta sorta naša, da so jo v teh krajih sprejeli za svojo. Da je zares kakovostna, pa potrjuje tudi letošnje ocenjevanje v okviru kmetijskega sejma. Na tem ocenjevanju je postal suhi jagodni izbor ranine letnik 1995 Božidarja in Marije Zorman iz Tinjske Gore šampion sejma.

LUDVIK KOVAČ

Kdaj in na kakšen način se odločimo za obnovo travne ruše?

Za obnovo degradirane travne ruše zaradi razbohotenja raznih plevelov in zeli se odločimo takrat, ko z izvajanjem oskrbovalnih ukrepov (gnojenje, raba) ne moremo pridelati več kot 25 t/ha zelene mase oziroma bi izboljšanje s temi ukrepi predolgo trajalo. Torej želimo vnesti s setvijo semena selekcioniranih trav in detelj v travno rušo na eni strani vrste z višjim genetskim potencialom za pridelek in hranilno vrednost, na drugi strani pa želimo z obnovo izboljšati pokrovnost travne ruše oziroma zgostiti sklop rastlin na kvadratni meter ter tako zmanjšati življenjski prostor za razrast plevelov in zeli. Dejstvo je, da z vnosom selekcioniranih vrst trav in detelj v travno rušo spremenimo naravno travnino v sejano, ki zahtevajo naprednejši način razmišljanja tako pri tehnologiji pridelave kakor tudi načinu izrabe travinja. Torej, če po setvi posameznih vrst ne odpravimo vzroka, ki je povzročil propad travne ruše, se lahko zgodi, da ne dosežemo željenega učinka, tudi če trave in detelje dosejemo.

Poznamo dva načina obnove travne ruše, in sicer do zdaj najbolj razširjeni način je tako imenovana **TOTALNA OBNOVA** s preoravanjem travinja ter nekoliko manj znani način, ko travo dosejemo.

Totalna obnova s preoravanjem travinja

Ta način obnove pride v poštev tam, kjer smo zaradi močne zapletenosti s koreninskimi pleveli in zelmi uporabili enega od totalnih herbicidov, s katerim smo v celoti uničili rastlinje na travniju. Po uporabi tega sledi plitvo preoravanje oz. minimalna obdelava s krožno brano. Pred obdelavo površine pa bi tudi svetovali, da analiziramo tla in ugotovimo vsebnost osnovnih hranilnih snovi, na osnovi katerih lahko natančno naredimo gnojilni načrt. Primanjkljaj enega ali drugega osnovnega hranila namreč negativno vpliva na optimalni prirast travne ruše v naslednjih letih, prav tako ima tudi zelo velik vpliv na botanično sestavo travne ruše. S porušenjem razmerja osnovnih hranil v tleh spodbujamo močnejši prodor nekaterih rastlinskih vrst, ki jim nastale razmere prijazno. Največkrat gre za prodor visokih trav ter rmana, regrata in drugih manj kakovostnih rastlinskih vrst v botanično sestavo ruše.

Če pa nismo analizirali založenosti z osnovnimi hranili, opravimo osnovno gnojenje s priporočenimi količinami in vrstami gnojil, in sicer 80 do 100 kg fosforja in 150 do 200 kg kalija na hektar. Ob setvi je setveno površino priporočljivo pognojiti s 50 kg dušika na hektar. Sledi obdelava travne površine s predsetvenikom oz. brano, nato pa setev priporočene travno-deteljne ali travne mešanice. Ker imamo na območju Slovenije po teksturni sestavi zelo različna tla, bi priporočal, da se pred nakupom posvetujete z območnim kmetijskim svetovalcem, pravilna izbira mešanice oz. posamezne vrste trave in detelje pomeni namreč pol uspeha pri pridelavi le-teh. Na hektar sejemo 35 kg mešanice, in to z žitno sejnalnico.

Travno-deteljne mešanice lahko dosejemo

To je način, ko želimo v prazna mesta v ruši dosejati tiste vrste trav in detelj, ki jih v ruši primanjkuje. Na območju Pomurja imamo za ta namen specialno sejnalnico, vendar je uspeh setve odvisen od nekaterih ukrepov, in sicer:

1. Travna ruša mora biti pred setvijo travno-deteljnih mešanic globoko pokošena oziroma popasana.
 2. Rušo, ki je zapleveljena z regratom, rmanom, ščavjem in še bi lahko naštevali, moramo obvezno razpleveliti s primernim herbicidom.
 3. Uporaba mineralnih gnojil ob setvi je obvezna. Poudarek damo predvsem fosforju in kaliju, in sicer je zelo primerno gnojilo NPK 15-15-15 v količini 200 kg na hektar.
 4. Po setvi obdelane površine ne smemo brati.
 5. Pred setvijo je nujno, da naredimo kemično analizo zemlje, na osnovi katere naredimo gnojilni načrt.
- Ker se približuje čas jesenske setve, bi zainteresirane zaprosil, da pripravijo travne površine, hkrati pa čimprej prijavijo površine pri svojem svetovalcu.
- Kmetijska svetovalna služba za Pomurje
mag. Stane Kapun, dipl. inž. agr.

Velna šampionka letošnjega sejma

Razstava najboljših govedi in njim prikaz rejških dosežkov je v okviru mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni postala že tradicionalna, med pokrovni razstavami pa ji pri razstavi največji pomen. Organizatorji razstave so letos nameravali obiskovalcem predstaviti

najboljše plemenske živali iz domovine in tujine, vendar jim je načrte prekrizala bolezen norih krav in tako so se omejili na razstavo plemenskih živali lisaste pasme iz Slovenije.

Obiskovalci letošnjega sejma so tako lahko videli najboljše plemenske telice, ki jih premorejo

manj. Sam konzorcij je sicer vodil nekatere aktivnosti, vendar pa je pobuda za oblikovanje namakalnih območij prišla z ministrstva za kmetijstvo. Tudi na posvetu v Gornji Radgoni nismo zasledili množičnejšega zastopstva predstavnikov pomurskega konzorcija in kaj lahko se zgodi, da bodo pomurski kmetijci spet potegnili krajši konec.

L. KOVAČ

slovenski rejci, saj se z razstavo niso omejili le na severovzhodno Slovenijo. Najboljša med najboljšimi pa je bila tokrat Velna rejca Tiborja Šavla, ki ji je med razstavljenimi živalmi pripadel šampionski naslov, predstavnik ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pa ji je podelil zvonec, lastniku pa zlato medaljo. Velno so skupaj z drugimi plemenskimi telicami odpeljali v Bosno.

L. KOVAČ

Ponovno o namakanju v Sloveniji

Najdlje v Podravju, Pomurci zaostajajo

Nekega zaporednih sušah, ki so v preteklosti prizadele slovensko kmetijsko pridelavo, so ponovno prišla v osredje razmišljanja o nujnosti namakanja kmetijskih površin. Izdelan je bil nacionalni program namakanja, v Sloveniji pa ni bilo mogoče namakati okoli 193 tisoč hektarjev kmetijskih površin, kar je prvič v zgodovini, ko je bilo namakanje s hrano za namakanje niso potrebne takšne površine, v prvi fazi naj bi uredili namakanje na 12 tisoč hektarjih, skupaj z že namakanimi pa bi tako namakali okoli 18 tisoč hektarjev zemljišč.

njegovo ustanovitvijo pa so želeli povezati stroko in uporabnike. Mariborski konzorcij je s svojimi aktivnostmi že zelo daleč, saj je večina projektov v pripravi, nekateri pa že čakajo na izvedbo.

Kako bo namakanje v Sloveniji steklo, je najbolj odvisno od znanja porabnikov na terenu, državni zbor pa je že dovolil najetje posojila pri svetovni banki v višini ene milijarde za izdelavo dokumentacije na površini 12 tisoč hektarjev. Tudi Pomurci so pred leti že ustanovili svoj namakalni konzorcij, vendar kaže, da so za namakanje trenutno naredili naj-

Za kakovostno koruzno silažo

Koruzna silaža bo krma za naslednje leto, zato se moramo potruditi, da bo res kakovostna. Pri pripravi moramo upoštevati suhost snovi, dolžino rezi in drobljenje zrna ter tlačenje in pokrivanje silosa.

Najprimernejši čas siliranja, da dosežemo na hektar največ hranilnih snovi, je predvsem odvisen od suhe snovi, torej od primerne zrelosti koruze. Ko koruza dozoreva, od cvetenja do voščenosti zrelosti, se vsebnost energije oz. škroba nenehno povečuje. Če smo pri siliranju prehitri, lahko izgubimo velik odstotek škrobnih snovi. Koruza v zadnji fazi rasti pridobiva samo škrob. Ob siliranju vsebuje rastlina v povprečju 32 odstotkov suhe snovi, od tega je ima storž 50 odstotkov. Glede na razvoj je to trda voščena zrelost.

Kako ugotoviti pravilno zrelost?

Obstajajo kar trije načini ugotavljanja zrelosti koruznega zrna.

1. Pri pritisku z nohtom na zrno noht s težavo prodre v notranjost zrna, mehko in vlažno pa je zrno le pri dnu, kjer se drži oklaska.
2. Na osnovi mlečne črte, ki deli trdi in mehki del škroba v zrnju. Z zorenjem postaja škrob v zrnju trd in dobiva rumeno barvo. Zrna začne rumeneti in trditi od gornje strani,

tako se mlečna črta premika proti popku, kjer je zrno pritrjeno na oklasek. Najprimernejši čas za siliranje je, ko je ta mlečna črta na polovici do tri četrti zrna.

3. Stiskanje zrna. To ugotovimo praktično tako, da prelomimo storž in poskusimo iz zrna iztisniti sok. Če iz zrna ne priteče bela tekočina, je koruza primerna za siliranje.

Zakaj je 35-odstotna suha snov najprimernejša?

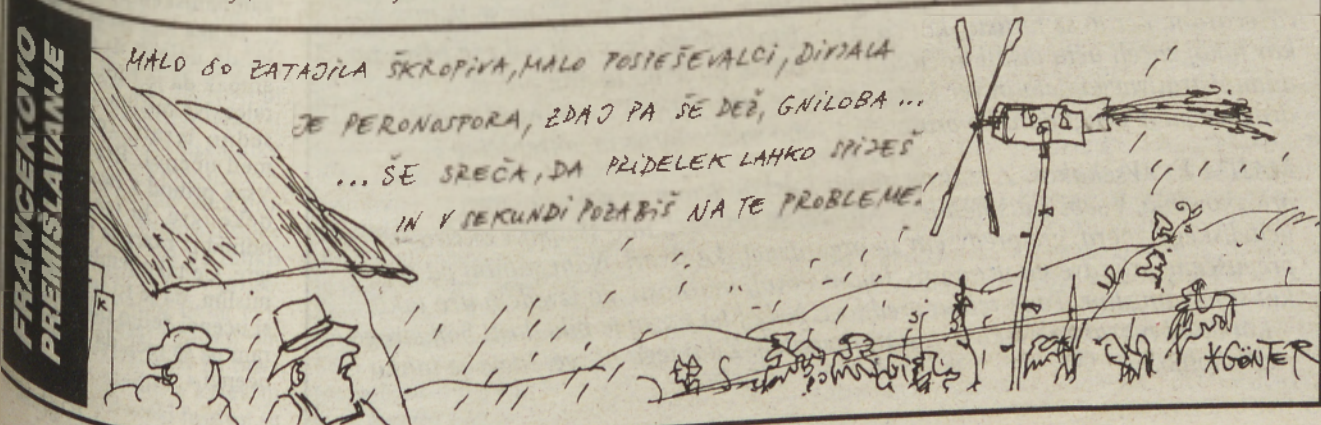
Če je suhe snovi manj kot 30 odstotkov, je ta silaža prevlažna, posledica česar pa je več skupnih kislin. Poveča se le koncentracija očetne kisline, ki si je pa v silaži ne želimo. Optimalna dolžina rezi pri koruzni silaži je 0,5-1 cm. Zaradi pasaje vampa bi bila rez silaže lahko nekoliko daljša, vendar se pri suhi snovi 35 odstotkov zrna ne zdrobi, posledica česar je slabšo izkoriščenost (v blatu najdemo cela zrna). Sodobni silažni kombajni imajo kratko rez, tako da zrno v celoti zdrobi. Starejši tipi, kot je silažni kombajn SIP SK 80, pa imajo daljšo rez, zato je potrebno temu tipu vgraditi drobilno ploščo. Na tak način dosežemo 95-odstotno zdrobljenost

koruznega zrna. S tem ko tlačimo silažo, iz silosne mase iztisnemo zrak. Zrak je glavni krivec za kvajenje silaže. Zaradi zraka v silažni masi se razvije več škodljivih mikroorganizmov, ki fermentirajo očetno kislino, posledice pa so slabša ječnost in večje izgube ogljikovih hidratov. Zrak omogoča tudi razvijanje škodljivih glivic kvasovk in plesni, kar povzroča poznejšo fermentacijo, ko silos odpremo. Da bo najmanj izgub, moramo silos dobro pokriti s plastično folijo ter ga ob robu obtežiti s peskom ali mivko. Pri slabem tesnenju folije zrak vdira v silosno maso in kvaj silažo.

Kombinirano travno silažo in koruzno lažje in zanesljiveje pripravimo v koristnih silosih. Travo lahko siliramo posebej, vendar moramo pri tem paziti, da je dovolj suha, da ima 30-40 odstotkov suhe snovi. Z venenjem izboljšamo naravne sposobnosti zelene krme. Z izhlapevanjem vode se v travi poveča koncentracija sladkorja, ki je pogoj, da se v silaži v čim krajšem času razvijejo mlečno-kislinske bakterije, poveča pa se osmotski tlak, kar neugodno vpliva na nastanek škodljivih mikroorganizmov. Pri silažah s suho snovjo nad 30 odstotkov ni izcednega soka, s tem pa si zagotovimo višjo hranilno vrednost.

(se nadaljuje)

Kmetijska svetovalna služba
pri ŽVZ Murska Sobota
Jože PUHAN, dipl. inž. kmet.

Dva pogleda in različne izkušnje dveh učiteljic ob začetku novega šolskega leta

Učitelj mora biti tudi igralec

Te dni je spet »zadišalo« po pravi šoli, taki, iz katere prihaja mladina s polnimi torbami učbenikov in šolskih potrebščin. Kaj vse jo še čaka? Čimprej bo zlasti treba pozabiti na dolgo jutranje poležavanje, brezskrbne počitniške dni ... Čeprav je v šoli velikokrat prijetno in zanimivo, prinaša le-ta tudi precej dela, obveznosti, stisk ... To velja tudi za učitelje in druge, ki delajo v šolah. Čeprav je glavnem vse predpisano (učni načrt, predmetniki idr.), kako naj učitelji poučujejo, imajo vendarle veliko možnosti, da so v razredu, pri izvedbi določene učne ure, sami svoji kreatorji; lahko so tudi igralci ali nastopajo v kakšni drugi vlogi.

Zanimale so nas izkušnje in pogledi učiteljice, ki začne kot prva usposabljanje mladi rod; je torej elementarka, kot pravijo v šolskih krogih učiteljem in učiteljicam prvih razredov osnovne šole.

Med njimi je že 16 let tudi BRUNA ŠVAGAN z OŠ Gornja Radgona. Oglasili pa smo se tudi pri predmetni učiteljici slo-

vi v klopih, ne pa prihajati k meni in se z mano pogovarjati. Ni bilo takšnega navodila, ampak so nas tako vpeljali v delo drugi, in to na praksi med šolanjem na pedagoški akademiji. Zgledovali smo se po učiteljih, ki so nam bili mentorji. Kot mlad učitelj si ne upaš delati po svoje. Moralo je biti precej strogo. Imela sem tak občutek.

Učiteljica, tovarišica ali ...?

BRUNA Š.: »Naj bi me ogovarjali z učiteljico, jaz pa sem rajši, če mi rečejo kar Bruna. Nič nimam tudi proti tovarišici; to mi zveni kot prijateljica, ne pa kaj drugega, ideološko obarvanega.«

MAJDA F.: »Lahko mi rečejo tovarišica ali kakor želijo. Nisem občutljiva na to. Nekateri zganjajo okrog tega precejšen hrup, da jih morajo nazivati gospa učiteljica, gospod učitelj ... Zame je tovarišica pripadnost nekemu poklicu, ne pa da bi šlo za nekakšno politično ozadje. Če si kdo hoče pridobiti avtoriteto z nazivom, mislim, da so za to drugi načini.«

venskega jezika na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci MAJDA FRANČIČ.

Do zadnje kapljice

- Kaj pomeni biti učitelj(ica) prvošolčkov? Kako se začne vaše delo na začetni poti njihovega opismenjevanja, branja in računanja?

BRUNA ŠVAGAN: »V prvem razredu se predajaš otrokom skoraj do zadnje kapljice. Najhuje je na začetku, ko je potrebno otroke spoznati in jih navaditi na zahteve, ki jih prinaša pouk. Utrujena prihajam domov, ker me res izžamejo. Ker sodelujem v projektu inte-

Zdaj velikokrat spreminjamo razporeditev v razredu. Največkrat vsi skupaj sedimo na preprogi pred tablo; običajno posedemo v krogu in se držimo za roke. Ko se bolje spoznajo, pa se družijo tudi po skupinah. Ob pogovorih na preprogi nastaja tabelska slika. Ko je to končano, pa so 10 ali 15 minut tudi na svojem mestu, da kaj prepišejo ali narišejo. Ogromno delamo z miselnimi vzorci, ki jih učenci sami dopolnjujejo s slikicami ali besedami, če že znajo pisati.«

- Nekateri otroci se naučijo pisati in brati že pred vstopom v šolo. Se vam zdi, da je to zanje kakšna prednost?

Bruna Švagan

griranega pouka, kar pomeni, da z istimi učenci nadaljujem delo tudi v drugem razredu, imam občutek, da lahko tedaj že malo počivaš zaradi tistega dela, ki ga vložiš v prvem razredu. Poznaš otroke, točno veš, kaj lahko prinese eden, drugi, tretji ...

Tudi oni mene poznajo in vedo, kaj želim in pričakujem od njih. To je resnično enkratni korak, za katerega se je zavzel tudi naš ravnatelj.

No, prvi mesec se pravzaprav še kar precej igramo, otroci sami prinašajo s sabo slike in druge stvari, tako da ni več tako ostre razlike med vrtcem in šolo, kot je bilo to svojčas. Ko sem prišla prvič v službo, je bilo vodilo: Zdaj pa se bo treba učiti. Otroci so morali mirno sede-

»Da, nekateri že berejo in pišejo, ker jih je nekdo doma naučil, recimo starejši bratje, sestre ali starši. Gledano iz moje prakse to zanje ni ne vem kakšna prednost. Opažam namreč, da zaradi tega nekateri niso dovolj pozorni pri pisanju, da izpuščajo črke in imajo težave pri pisavi. Ko se enkrat kaj naučiš, to težko popraviš.«

No, seveda pa ni nič narobe, če znajo pisati in brati že pred vstopom v šolo. Takim običajno ponudim kakšen učni list ali knjigico, da lahko gledajo, medtem ko mi obravnavamo to ali ono črko. V večini primerov pa se dogaja, da tudi ti otroci raje poslušajo nas, ker vsako črko, ki jo obravnavamo, spoznavamo z zgodbo, kar je zanimivo za vse otroke.«

- Otroci so zelo različni. Ali opazate pri njih tudi stiske, ker je v šoli precej drugače, kot je bilo v vrtcu?

»Da, vidim, da nekateri otroci doživljajo posebne stiske. To so v glavnem tisti, ki so imeli v vrtcu kakšnega dobrega prijatelja ali prijateljico, zdaj pa niso več skupaj in si ne morejo najti drugih prijateljev.«

Lani si je neka deklica komaj v drugem razredu našla sošolko, s katero je lahko postala tudi prijateljica, prej pa z drugimi sploh ni navezovala stikov, ampak le z mano. Njena mama mi je pripovedovala, da je imela mene za prijateljico, ne pa za učiteljico. Ni našla stika ne s fanti ne z deklicami. To se dogaja predvsem otrokom, ki so bolj vase zaprti. Večina pa si najde takoj prijatelje. Imam občutek, da sem tudi jaz ena od njih, ne pa učiteljica, ki jih priganja k učenju, pisanju idr. Nekateri me imajo tudi za drugo mamo.«

- Vsi naj bi uspešno končali prvi razred?

»To je cilj, in če opazam, da kdo ni dovolj uspešen, najprej poskušam z vsakim delati individualno. Pokličem tudi starše in se pogovorim še z njimi. Večkrat ugotovim, da se morajo doma celo preveč učiti, saj mi starši rečejo, da so vadili skupaj z njimi popoldne in še zvečer. Neka mama mi je rekla, da je štiri ure trenirala matematiko. Potem pa so otroci preutrujeni in zgubljajo voljo. Zato staršem povem, naj raje delajo manj, in to vsak dan. Običajno pa vsi otroci končajo prvi razred. Če pa opazim, da kdo res ne bi uspel, predlagam prešolanje v osnovno šolo s prilagojenim programom v Gornji Radoni. To je težko za starše, vendar ... Tu bi bili njihovi otroci neuspešni, doživljali bi poraze in hude strese, tam pa vsi uspešno končajo osnovno šolo.«

Spustiti se na raven učencev

MAJDA FRANČIČ je začela svojo učiteljsko pot pred 14 leti na osemletki v Gorišnici v ptujski občini.

Ker pa tam zanj ni bilo več službe, se je prijavila na prosto delovno mesto v OŠ Franceta Prešerna Črenšovci, kjer je ostala vse do danes.

- Med ljudmi krozi pripoved, da je pozimi najbolje biti zidar, poleti pa učitelj. Očitajo vam torej dolge poletne počitnice. Kaj pravite na to?

»Ne bi rekla, da so predolge. Učitelji potrebujemo določen

čas, da si spočijemo; naš poklic je psihično zelo naporen in zahteven. Učenci in učitelji potrebujemo ta počitek. Nikakor pa ne gre za dvomesečne počitnice. V resnici se začnejo naši dopusti okrog 15. julija in se končajo do 20. avgusta. Sicer pa čaka učitelja tudi med počitnicami precej dela - da končaš in začneš šolsko leto. Ne vem, če bi to še kaj več komentirala.«

- Ste slavisti na šoli bolj obremenjeni kot drugi učitelji?

»Po moje je res tako. To večina drugih tudi ve. Dejstvo je, da so razlike med posameznimi predmeti. Pri slovenščini je predvsem veliko dodatnega dela s

snovi. V Žagarjevem učbeniku manjkajo vaje.«

- Če bi anketirali učence na vaši šoli in jih tudi vprašali po priljubljenosti predmetov, kako bi se odrezala slovenščina? Na mnogih šolah je učenci ne marajo preveč.

»Na koncu lanskega šolskega leta je socialna delavka izvedla anketo, v kateri je bilo tudi to

preveč pozornosti. Želijo poznati rezultate, ki bi potrdili, da so dobri slavisti, in zato preveč pritiskajo na učence.«

- Kakšni so rezultati vašega dela z učenci?

»Kot zgled lahko navedem tekmovanja za Cankarjevo pomanja. Učenci naše šole so že nekaj let med uspešnejšimi, saj dosegajo srebrna priznanja in

Najprej, ko smo vstopili v 1. razred na OŠ Gornja Radgona, so našo pozornost pritegnili stolčki, na katerih sedijo otroci. Na vseh so bile lične blazinice ali »podrtniki«, kot jim pravijo oni.

Blago so »zrihtale« učiteljice, šivale so babice ali kakor se je katera od elementark znašla. Bilo je tako rekoč vse zastoj in zelo prav pride.

vprašanje. Zmagala je slovenščina. Takšnega izida nisem pričakovala. Drugje mislim, da so odpori predvsem zaradi storil-

se uvrščajo tudi na državno tekmovanje, kjer je ena učenka že tudi osvojila zlato priznanje. Dokaj ponosni smo lahko tudi na izdajo dramskih besedil naših učencev v knjižnici z naslovom Pepelka, škodljivci in marsikaj. To so krasne igrice, ki jih igrajo tudi po drugih šolah in sporočajo nam, da so dokaj zadovoljni. Tudi sami vsako šolsko leto kaj zaigramo.«

- Kakšen naj bo učitelj, da bi do imeli učenci njegov predmet najraje, tako kot je to na črnoslovski osemletki?

»Vedno poskušam vpeljati kaj novega. Tako se, denimo, lahko učenci veliko naučijo tudi z besednimi igrami, kvizi idr. Zadnja leta imam navado, da dajem čim manj domačih nalog.

To se sliši malo čudno, ampak menim, da morajo učenci večino dela opraviti v šoli, ko so doma, pa naj preživijo prosti

Majda Frančič

popravljanjem pisnih izdelkov. Samo en spis vzame učitelju veliko časa, če ga hoče pošteno pregledati, popraviti in oceniti. Največkrat opravljam to delo doma, v svojem prostoru, kjer imam mir, saj ga nujno potrebujem. Tako sedim ob pisnih izdelkih dolgo v noč. Kontrolne naloge in testi pri preostalih predmetih so prav gotovo nekaj drugega. Tam ni kaj dosti premišljevanja, spisi pa terjajo veliko časa.

Skrb za slovenski knjižni jezik bi morala biti vodilo vseh, a žal ni tako.«

- Kaj pa z učbeniki in delovnimi pripomočki za vaš predmet ste zadovoljni?

»Moram priznati, da kombiniram predpisano in dodatno literaturo. Sem za novosti, če so zelo kakovostne. Moram pa sama presoditi, ne da bi mi kakšno stvar vsiljevali drugi. Prav vesela sem, da so se v zadnjih letih začeli pojavljati alternativni učbeniki, kot je to tudi učbenik, ki ga je sestavil Jože Skaza Slovenska beseda za 5. razred. Preskusila sem ga v dogovoru z njim in po mojih izkušnjah je res zelo dober.

Prednost je v preprostosti - poenostavljeni primeri, vaje, vprašalnice za ponovitev učne

nostno naravnega dela učiteljev, ki ga terja preverjanje znanja ob koncu šole. Temu namenjajo

Zadovoljstvo v poklicu, napredovanje?

BRUNA Š.: »Ko imam učence pred sabo, pozabim na vse drugo in se počutim zadovoljno, sploh če je razred v redu. Ravnatelj mi zelo stoji ob strani, me spodbuja, svetuje ... Ni inšpektor. So pa tudi svarti, ki me spravljajo v slabo voljo. Preveč je zlasti administracije. S predlogom za napredovanje sem nekaj časa odlašala, ker sem sklepala, da si morda tega še nisem zaslužila, potem sem oddala vlogo, vodstvo šole jo je poslalo na šolsko ministrstvo, pozitivnega odgovora pa še ni.«

MAJDA F.: »Ne bi kaj dosti jamrala, čeprav učitelj še vedno nima tistega mesta (po finančni plati), ki bi mu v naši družbi pripadalo. Je pa dosežen določen napredek, napredovanje na delovnem mestu, dodatek glede na uspešnost idr. Moje načelo je: kar delaš, moraš imeti rad, in če je tako, potem se to mora poznati pri delu z otroki. Slovenščino imam izredno rada in zelo rada sem učiteljica. Mogoče imajo zato radi ta predmet tudi učenci, ki so v večini odgovorili, da jim je to najljubši predmet. Osebnostno sem napredovala do najvišje stopnje - torej so mi podelili naziv svetovalka.«

Ali se je potrebno na novo šolsko leto posebej pripraviti?

BRUNA Š.: »Precej sem premišljevala, kako bom izvedla predvsem prvi šolski dan, prvo srečanje z učenci in njihovimi straši. Poleg tega je bilo treba pripraviti tudi razred. Pred začetkom pouka sem izpolnila slikovni list za vse učence, ki predstavlja nekakšno potrdilo, da so postali učenci OŠ Gornja Radgona. Prvi dan pa je res naporen. Otroci veliko pričakujejo in najbrž so potem nekoliko razočarani, ker to še ni tisto, kot so si predstavljali, da bo v šoli - da se bodo že kar takoj začeli učiti pisati, računati ... V bistvu pa je na ta dan precej administrativnega dela in več kot z otroki se pogovarjam z njihovimi starši. Vse drugače pa je drugi dan, ko prinesejo s sabo šolske torbe in potrebščine.«

MAJDA F.: »Vsekakor. Z vsakim novim šolskim letom se pojavijo nova pričakovanja, v sebi čutiš nemir ... Najprej se pripravljamo skupaj v okviru učiteljskega zbora; gre predvsem za organizacijske stvari. Nam samim pa so prepuščene priprave na učne ure. Imam dovolj možnosti, da izvedem uro tako, kot si jo zamislim. To je velika prednost. Nekaj let nazaj je bilo dosti bolj strogo - kot da bi moral za vsako uro stati ravnatelj. Zdaj tega ni več. Ideje se lahko razbohotijo.«

čas s starši in prijatelji. Mislim, da je domačih nalog preveč. Več je potrebno tudi doma delati, spustiti se torej na raven učencev, vendar ostati na profesionalni ravni. Moja praksa je tudi, da iščem pri učencih znanje in ne neznanje. Učenci si sami izberejo, kdaj bodo vprašali. Res pa je, da to lahko vodi h kampanjskemu učenju.

Dolga leta pa sem spoznavala, da učitelj ni samo učitelj, ampak da je tudi neke vrste igralec. Ne mislim, da mora dobesedno igrati, recimo klovo med učenci. Pravim pa (tako): Vsak prihod v razred je 45 minut, neke igrice, ki traja 45 minut, odhod iz razreda pa je konec te igrice. Če tako jemljem svoje delo, mislim, da je to tisto pravo, kar si učenci želijo od učitelja. Moram pa še reči, da so igrači tudi učenci.«

JOŽE GRAJ

Drugi mednarodni festival računalniških umetnosti v Mariboru

Nova telesnost

Ob razstavah, interaktivnih instalacijah, performansih, predavanjih in projekcijah pa tudi oblikah praktičnega dela, videoprojekcijah in zabarah je na drugem mednarodnem festivalu Nova stvarnost, ki je potekal od 24. avgusta do 1. septembra, sodelovalo petnajst slovenskih avtoric in avtorjev ter dvajset tujih ustvarjalcev in ustvarjalcev iz ZDA, Avstralije, Japonske in drugih evropskih držav, ob njih pa seveda drugi (uporabniki), ki so zavili na eno od osmih prizorišč (od prostorov Umetnostne galerije do multimedijskega centra KIBLA). Tematski poudarek festivala je bil na predstavitvi problematike kompleksnih zvez med človekom in postindustrialnimi stroji, na novih medijsko-tehnoloških oblikah človekove osebnosti, na telesu kot predmetu oblikovanja in tehničnega dopolnjevanja in ustvarjanju novih razmerij med naravo in tehniko.

Lanskoletni, to je prvi mednarodni festival računalniških umetnosti je bil namenjen predvsem predstavitvi teoretičnih razmišljanj in dejavnosti na tem področju, tako posameznim slovenskim ustvarjalcem kot širši slovenski publici. Cilj je bil dosežen, jasno pa je tudi postalo, da slovenski avtorji, ki ustvar-

Ars Electronica. Razlog je: draga oprema. Zato je usmerjen predvsem na nematerialne mrežne projekte. To leto so se slovenski avtorji predstavili tudi na Internetu (avtorji so člani KUD-a F. Prešeren in OSI s Ljudmila) in so kreativni tako konceptualno kot produkcijsko. Reprezentativni predstavniki prve-

aplikacijo lastnih estetskih pravil (...) Novi mediji uporabljajo CD-ROM kot lastno transmisijo (prenos) zadetkov, ki določa legitimnost njegovih funkcij, estetike in vseh principov interaktivnosti, komunikacije in individualnega razvoja». (P. T. Dobrič)

Prav zaradi naštetega je umet-

ehom. Media-Narcis deluje in se gleda v ogledalu intimno. Ampak - v istem trenutku - pusti za sabo sledove, ki jih nato gledajo tudi drugi.

T. Imura je pionir japonskega eksperimentalnega filma in videoumetnosti. Njegova Aie-onn six features je video instalacija s šestimi monitorji in VHS-trakovi, ki mu omogočajo naključno kombinacijo med monitorji. Pri kombiniranju komičnega in absurdnega je izdelal šest smešnih obrazov, ki jih krmiti sistem G, tako da je lahko animiral vizualne podobe šestih japonskih samoglasnikov, enakih v japonskih pismenah in latinici. Koncept je razvil z »diference« Jacquesa Derridaja, kjer različnost »podobe«, »črke« in »glasu« deluje v prostoru in gibanju. Vse podobe instalacije AIEONN se razlikujejo ter kasneje glede na črke in glasove, s tem pa ustvarjajo multikulturalnost.

Wojciech Bruszewski je začel 18. marca 1992 uresničevati idejo soneta, to je na dan, ko je bil narejen prvi sonet Yk dog fude. Od takrat je objavil osem poglavij s 359 soneti v vsakem. Vsako poglavje je natisnjeno v eni kopiji in ima svojo disketo. Sonete oblikuje računalnik in abstraktnem, neznanim in neobstoječem jeziku.

Predavanja

Finec Erkki Huhtamo je poudaril, da računalniška umetnost omogoča raznolikost pristopov k oblikovanju in da se produkcija kaže prav tako raznoliko, saj avtorji ponujajo od osebnih meditacij, nadrealističnih in bizarnih fantazij do elektronskih knjig, parodij popularne kulture, interaktivnih raziskav podob in zvoka in kritičnih ter skeptičnih interaktivnih del.

Margaret Morse je v predavanju Virtualni vdih: Umrli telesa in žive lutke poudarila, da virtualnost ni nekaj navideznega, izmišljenega, ampak je zgolj drugačna, takšna, da v njej postane človeško telo stroj, s katerim odkrivamo prostor. Vendar pa je dodala, da interaktivnost sama po sebi še ne omogoča dialoga, saj je slednji domena intersubjektivnosti. Ena od skrajša zbledelih fraz, ki so na vidiku vedno, ko gre za računalniško umetnost oziroma, če govorimo širše, za splošno virtualizacijo kulture, je izguba človekovega občutka za skupnost.

ga pola so Marina Gržinić in Aina Smit, Igor Štromajer, Marko Peljhan, najboljši slovenski ujetniški mrežni projekt NSK - v razvoju - in drugega pola Luka Piškurič, Luka Frelih in Vuk Josić.

Druga dominantna produkcije

niška CD-ROM galerija vključevala mednarodno priznane umetnike, ki jih je izbral Erkki Huhtamo. Sodeloval je npr. Teo Spiller, prvi umetnik, ki je samega sebe poimenoval »umetnik cyber prostora« in je kreator enega prvih slovenskih CD-ROMOV,

je seveda video, ki ga uporabljajo kot praktično avdiovizualni medij v najrazličnejše namene, od risank, animacij, filmov, računalnikov in še kaj. »Njegov estetski jezik je med jeziki najbolj eklektičen. Video je povezan s televizijo, torej z množičnimi mediji (...), ki so nasprotni naravi novega medija (...) In v času od 50. let, ko je bila ustvarjena televizija, pa do 90. let

ki ga je ustvaril skupaj z Bojanom Štokljem.

Za lažjo imaginacijo festivalskega dogajanja naj navedem nekaj zgledov. Monika Fleischmann in Wolfgang Strauss sta avtorja interaktivnih instalacij Liquid Views in Rigid Waves, pri katerih ljudje pozabijo, da komunicirajo s strojem. V obeh delih je simbolizem ogledala in izmišljenega telesa, ki ga je Ovid

TEO SPILLER: »Človeštvo je treba osvoboditi, preden stopi v tretje tisočletje: treba ga je naučiti, da se ozre po svojih miselnih vzorcih in se zamisli nad smiselnostjo svojih načel, mnenj, tabujev, postulatov in navad. Ravno to pa je glavna naloga delovanja umetnosti ob prelomu tisočletja: namerno in globalno razgaljanje vladajočih stereotipov v službi svobodnejšega razumevanja sveta in individuuma, četudi z najradikalnejšimi sredstvi - s »šokterapijo«.

je bil video vedno neke vrste subverzivna, eksperimentalna in umetniška oblika interference množičnih medijev, ki so odigrale vlogo in demokratizirale nove principe (...) in nimajo ničesar skupnega z novimi mediji (...) Še več, umetnost se modernizira (demokratizira) ne samo po vsebini, temveč tudi po formi, in z računalnikom je dobila stroj za

opisal v mitu o Narcisu. V Rigid Waves si obiskovalec ogleduje impresionistično sliko sebe z ogledali. Ko stopa blizu slike, se ta transformira v neverjetno realistično sliko. Ko stopi dovolj blizu, v ogledalu vidi svoj odsev. In ko stoji pred ogledalom, obiskovalec vzajemno sodeluje z njim, s spačeno podobo svojega telesa, z njegovim šizofrenim

V Lendavi spet zborovska pesem Bogastvo srca in duše

Grajska dvorana je bila pretesna za vse, ki so prišli poslušat pevce

Pred dobrim letom in pol je prišlo med pedagoškimi delavci Dvojezične osnovne šole v Lendavi do pobude o ustanovitvi pevskega zbora. Zamisli je bila vesela glasbena pedagoginja Tanja Vajda, ki sicer že vrsto let uspešno vodi kar dva šolska pevska zbora.

»Rodil« se je Mešani pevski zbor Lendava. Sprva je sodelovalo le 12 pevk in pevcev, pretežno učiteljev, danes pa šteje že 21 članov, ki so voljni petja in dela. Ob moralni in gmotni podpori ravnateljice DOŠ I Elizabete Pal in kasneje župana občine Jožeta Kocona se je zbor postavil na noge, njegovi nastopi v javnosti pa so bili ocenjeni zelo pohvalno. Prav zato pričakujejo pevci, da se jim bo pridružilo več novih članov.

Nastop Mešanega pevskega zbora Lendava v grajski galeriji. Pevci so oblečeni v nove obleke, sesite v Muri.

Mešani pevski zbor je ob koncu letošnje pevske sezone pripravil samostojen koncert v grajski galeriji. Za vse, ki so želeli biti med poslušalci, je bilo premalo prostora. Zbor je nastopil v novih oblačilih, katerih nakup je financirala občina, sešili pa so jih v Muri. Tako se je Lendavčanom končno uresničila želja, da bi zborovsko petje spet zaživele, kajti Prekmurci se zavedamo, da je pesem bogastvo srca in duše, lepota - neminljiv zaklad in cvet, ki nikoli ne ovene.

OLGA PAUSIČ

kulturni koledar

PRIREDITVE

LJUTOMER: V petek, 6. septembra, ob 20. uri bo v dvorani Glasbene šole Slavka Osterca monodrama Pavleta Lužana »Živelo življenje Luka D«, ki jo bo izvedel Polde Bibič.

BELTINCI: V soboto, 7. septembra, bo ob 20. uri v gradu mega koncert, na katerem bodo nastopili Fat nuns, Sljaken zi bite, Pridigarji in CZD.

MORAVSKE TOPLICE: V petek, 6. septembra, bo ob 20.30 v restavraciji hotela Termal nastopil plesni par iz ljubljanskega plesnega centra Fredi. Vstop prost.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V petek, 6. septembra, bo ob 20. uri v prostorih Zavarovalnice Triglav otvoritev razstave Kolomana Novaka Iluzija 3D.

MURSKA SOBOTA: V petek, 6. septembra, bo ob 19. uri v Galeriji otvoritev razstave Likovne kolonije Ormož '96. Svoja dela bodo razstavljali: Mirko Bratuša, Stojan Grauf, Anka Krasna, Ivan Leskošek, Ignac Meden, Vojko Pogačar, Dragica Rožmarin, Jože Šubič in Jože Tisnikar.

MURSKA SOBOTA: V predprostorih grajske dvorane bo do 13. septembra razstava slikarske kolonije Mijra. Razstavljajo: Andrej Hirci, Barbara Gosar, Marko Zorovič, Tina Štirn, Mihael Rudl, Tomaž Plavec, Lucija Močnik in Igor Banfi.

MORAVSKE TOPLICE: Do 20. septembra si lahko v Galeriji Ajda ogledate razstavo slik Božidarja Šcurka.

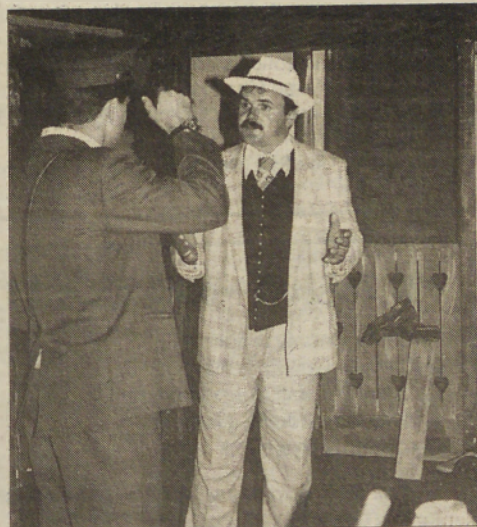
Pričarani ženin

V okviru Košičevega tedna občine Moravske Toplice so v nedeljo na Ivancih in Bukovnici člani kuda F. S. Finžgar iz Žizkov odigrali ljudsko veseligr Pričarani ženin.

Predstavljajte si čisto običajno vas s čisto običajnimi ljudmi, ki imajo običajne človeške pomanjkljivosti in želje. In v tej vasi živi čevljar s svojo ženo, ki noče biti podobna drugim v vasi. Zato za svojo že malo priletno hčerko izbere ženina iz Amerike. Hči pa ima rada fanta iz svoje vasi, ki živi pri teti, in obratno. Teta ne mara čevljarjeve žene, zato želi Tončka poročiti s hčerjo čevljarjeve sosedice. Da bi bila zmeda popolna, se najavi ženin iz Amerike.

Kako se ta zmeda razplete, pa naj ostane skrivnost. Če pa boste kdaj imeli priložnost, da si igro ogledate, jo kar dajte. Ne bo vam žal.

ASAM

Bogati ženin iz Amerike, ki vnese zmedo v vaški vsakdan.

Na glasbeni sceni

Jazz
& Blues

Ameriška revija za jazz in blues Down Beat objavi vsako leto avgusta lestvico najboljših v različnih kategorijah po izboru glasbenih kritikov z vsega sveta. Poglejmo nekaj zmagovalcev zanimivejših kategorij: v kategoriji največji umetnik leta je zmagal saksofonist Joe Lovano, za album leta je bila izbrana zbirka šestih plošč

pianista Keitha Jarretta z naslovom Keith Jarrett At The Blue Note, jazzovska založba leta je postala ameriška založba Verve, za najboljšo akustično jazz skupino je bila ponovno izbrana skupina basista Charliea Haden Quartet West, najboljša električna skupina je postala skupina kitarista Johna Scofielda, za najboljšega tenor saksofonista je bil izbran stari maček Sonny Rollins, za najboljšega klavirista je bil izbran Herbie Hancock, prestol najboljšega električnega kitarista je po dolgoletni prevladi Johna Scofielda prevzel fenomenalni Bill Frisell, najboljši električni basist je še vedno neprekosljivi Steve Swallow, medtem ko pri bobnarjih v celoti prevladujejo stari mački, med katerimi je bil letos za odtenek najboljši Elvin Jones. Za najboljšega pevca je bil izbran starosta jazzovskega petja Joe Williams, med pevkami pa je letos vodila Cassandra Wilson. Med blueserji še vedno prepričljivo vodi B. B. King, za blues album leta pa je bil izbran album kitarista Ronnija Earla z naslovom Grateful Heart, naziv najboljšega blues skupine pa so letos dodelili skupini Roomful Of Blues.

Novo ploščo je po nekaj letih izdal veliki entertainer, pianist in pevec Les McCann z naslovom Listen Up. Glasba na plošči je preverjena oblika soula, bluesa, funka in jaza, začinjena s prepoznavnim Lesovim igranjem klavirja in petja. Na plošči sodelujejo poleg Lesa McCanna še pianist George Duke, saksofonist Ernie Watts, kitarist Dori Caymani, bobnar John Robinson, klavirist Billy Preston, basist Abraham Laboriel in drugi. Glasba, primerna za sproščene popoldneve.

Znani in zelo cenjeni blues orgličar James Cotton je pred kratkim izdal svoj najnovejši album z naslovom Deep In The Blues. Z njim sodeluje mladi kitarist Joe Louis Walker, ki se v tem primeru predstavlja zgolj z akustično kitaro, in jazzovski akustični basist Charlie Haden, ki je za to ploščo prispeval celo nekaj avtorskih skladb. Ta kombinacija bluesovskih in jazzovskih glasbenikov se je na plošči Deep In The Blues izkazala kot izredna, tako da ta plošča ne bi smela manjkati na polici nobenega ljubitelja bluesa, saj zveni izredno sveže in pogumno.

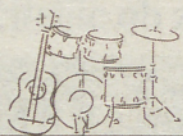
Pred kratkim sta v Ameriki zaživeli dve novi glasbeni založbi, ki se ukvarjata z izdajo jazzovskih plošč. Prva se imenuje Astor Place Recordings, katere ustanovitelj in lastnik je Steve Plotnicki, ki je obenem predsednik hip-hop založbe Profile Entertainment. Prvi dve plošči, ki sta bili izdani za to novo založbo, sta plošči pianista Cedarja Waltona z naslovom Composer in saksofonista Davida Murrya z naslovom Dark Star. Druga založba pa se je pojavila z dokaj nenavadnim imenom in nenavadnim ciljem. Imenuje se namreč Revenge Records, ustanovila pa jo je Sue Mingus (hčerka slovitega basista Charlesa Mingusa). Do te odločitve jo je pripeljala izredna količina piratsko posnetih (nekvadratno) in izdanih plošč z glasbo Charlesa Mingusa. Prva plošča z njegovo glasbo je izšla v obliki dveh CD-plošč z naslovom Revenge in bo stala vsaj 50 odstotkov manj kot piratske izdaje izredne glasbene zakladnice Charlesa Mingusa. Iztok R.

MURSKO-MORSKA LESTVICA

1. Davor Radolfi in Ritmo Loco - Kad uistinu voliš ženu
2. Latino - Gdje je ljubav tu si ti
3. Alan Sorrenti: Tu sei l'unica donna per me
4. Mladen Grdović - Tornero
5. Oliver Dragojević - Stine

Predlog: Srebrna krila - Vodi me tamo gdje ljubav stanuje

GLASUJEM ZA:

METALLICA

»Oni so institucija zvoka«

Eni največjih heavymetalških skupin Metallica je uspel »come back« na glasbeno sceno. Skupina Metallica se je letošnje poletje pojavila z malo ploščo Until It Sleeps, pesem s tem naslovom pa je pred kratkim izšla tudi na njihovem zadnjem albumu Load. Tudi tisti, ki jim takšna glasbena zvrst morda ni pri srcu, a se na glasbo bolje spoznajo, bi lahko brez pomisleka dejali, da so pravi mojstri in virtuosi na svojih instrumentih ter v svoji zvrsti. Kvartet, ki ga sestavljajo kitarist in vokalist James Hetfield, bobnar Lars Ulrich, kitarist Kirk Hammett in basist Jason Newstead, pa si svojega statusa ni ustvaril z eno samo dobro ploščo ali enim hitom, ampak si ga je dobrih štirinajst let trdno in vztrajno gradil na svojih dolgih turnejah in s trdim delom v studijih.

Z albumom Load je v njihovem ustvarjanju nastopilo novo obdobje tako v imidžu kot glasbi. Sami pravijo, da so pri nastajanju tega albuma veliko eksperimentirali z zvoki in instrumenti. Povedali so, da je ta sedmi album nekakšna prelomnica v njihovi karieri, saj se sedaj počutijo zreleje kot glasbeniki in ljudje. Je velik korak naprej. Bistveno pa so posegli tudi v svojo zunanjo podobo, tako pri obleki kot pri frizurah. Njihov najnovejši album zveni novo, sveže in kljub temu tudi trdo. Album Load pa je tudi najboljše slišen, najmuzikalnejši in najbolj harmoničen v njihovi karieri doslej. Nekateri ugotavljajo, da so se z glasbo tega albuma približali glasbi Nirvane ter da bodo s tem pridobili tudi krog alternativcev. Sami pa so prepričani, da se s svojim najnovejšim albumom niso izneverili svojim starim oboževalcem, čeprav bodo nekateri prisegli le na njihove prejšnje albume (Kill 'Em All, Ride The Lightning, Master of Puppets, And Justice for All, Metallica - črni album).

Nekoliko drugače od prejšnjih zveni najnovejši album morda tudi zato, ker so tokrat pri glasbi in besedilih sodelovali vsi člani skupine. Čeprav sta Hetfield in Ulrich še vedno vodilna kreatorja njihovega zvoka, sta bila s svojimi idejami tokrat zelo navzoča tudi Hammett in Newstead. Njihov nov način ustvar-

janja pride najbolj do izraza predvsem v kitarskih delih, kjer zvenijo kot miniaturni orkester. Vsi, ki so kdaj obiskali njihov koncert, pa vedo, kaj to pomeni. Njihovi koncerti vedno težijo k popolnosti, na vsakem koncertu pa

dajo vse od sebe, do zadnjega atoma moči in zadnje kapljice znoja. Slovijo pa tudi po tem, da so skupina, ki je največ svojega časa preživela na turnejah in hotelih sobah, zadnja njihova turneja pa je trajala kar dve leti. V tem času so trikrat prekrizarili Ameriko. Po tej turneji so si vzeli dve leti premora in v tem času ustvarjali nov album - Load.

Skupina je nastala leta 1981 in je v teh letih za svoje delo prejela številne nagrade znanih revij, glasbenih kritikov in akademij. Lahko zapišemo, da so bila njihova 80. leta, to je bil čas tovrstnih skupin. Metallica pa je ime-

Novice od tu...

Svoje največje hite je v tem poletju na dvojni kompaktni plošči izdal tudi Jani Kovačič, ki jih je naslovil s Tretje uho ali Kratka zgodovina v songih. Jani je sedaj glasbeno manj aktiven, vendar se je včasih zelo aktivno vključeval v kritiko družbe, kar je izražal s svojo glasbo.

Skupina 12 nasprotje je vse poletje delala s polno paro. Nastopali so slovenskim otrokom, ki so letovali na morju, sodelovali v akciji Cista in zelena Slovenija in še kaj. Poletje se je končalo, fantje pa nadaljujejo s trdim delom v studiju, kjer snemajo materiale za svojo novo ploščo, ki naj bi izšla še letos.

... in tam

Nekoč nadvse znana in priljubljena pevka Sade se v zadnjem času umaknila z glasne scene. Bolj kot vsemu drugemu se je posvetila družinskemu življenju, pričakuje pa tudi naraščaj. Veliko več časa namenja poslušanju glasbe, zagotavlja pa, da se bo kmalu vrnila. V vsem svojem siju in glasbenem razponu.

Pišite jim!

Michael Jackson
P. O. Box 1804 Encino
CA. 914206-1804 USA

Phil Collins

Solo, 55 Fulham High Street
London SW6 England

Glasbena uganka

Killing Me Softly poje Roberta Flack, se glasi pravilni odgovor. Iz bobna točnih odgovorov pa smo potegnili dopisnico Nine Marković, Tomšičeva 3, 9220 Lendava. Čestitamo! Obvestilo o nagradi bomo poslali po pošti. Vse pa vas vabimo k reševanju nove glasbene uganke:

Kako je ime deklici, ki poje skladbo Lahko noč, Piran?

Odgovor:

Odgovore pošljite do 12. septembra na naš naslov: Podjetje za informiranje, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, s pripisom: Na glasbeni sceni! Napišite tudi, o katerih domaćih in tujih glasbenikih želite brati v rubriki Na glasbeni sceni. Če ne veste odgovora, nam pišite samo o svojih željah!

Kupon št. 39

Skupina Scorpions prav gotovo sodi med tiste skupine iz Nemčije, ki so dosegle veliko slavo tudi zunaj meja države. Poleg tega pa je tudi ena najuspešnejših in najbolj prodajanih zasedb v Nemčiji. Pred nedavnim je izdala svoj novi album Pure Instinct, v novi zasedbi sta ostala le dva originalna člana skupine, in sicer kitarist Rudolf Schenker in pevec Klaus Meine.

Glasbene lestvice

NAJBOLJŠIH SEDEM TUJIH SKLADB NA MURSKEM VALU: NSTSNMV

1. KILLING ME SOFTLY - Fugees
2. GET DOWN - Backstreet Boys
3. COCO JAMBOO - Mr. President
4. BORN IN AFRICA - DR. Alban Fable Robert Miles
5. PARTY GOES TONIGHT - HipHop Boyz
6. HATE U - Symbol
7. DON'T MAKE ME ASK - Troy Newman

PREDLOGI:

HIGHER - Gloria Estefan

DON'T HA HA - Mr. Ed. jumps the Gun

I WANT TO COME OVER - Melissa Etheridge

LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE: 7 VELIČASTNIH

1. LAHKO NOČ, PIRAN - Anika
2. VSE MOJE MISLI - Edwin Fliser
3. SEM TAKŠEN (KER SEM ŽIV) - Faraoni
4. BIL SI TI - Irena Vrčkovnik
5. NAJINA SREČA - Boris Kopitar
6. OB MENI ZASPI - Braco Koren
7. SREBRNI PRAH - Aleksander Mažek

PREDLOGI:

OTROCI POLETJA - NASTJA DIMNIK

ONA, EASY

TO NISI TI - KATJA MIHELČIČ

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE: S KRŠČAKOM, CEKRON PA Z MARELOF

1. ZAPOJ Z MENOJ - Strk
2. KO ZASLIŠIM ZNANO MELODIJO - Ans. Lojzeta Slaka
3. MAMIN POLJUB - Modri val
4. SEM PAČ TAKŠEN - Štirje kovači
5. POGLED V DOLINO - Ans. Avenik
6. NAPITNICA - Slovenski muzikantje
7. LJUBEZEN JE DARILLO - Alpski kvintet

PREDLOGI:

UPANJE - Gorenjski muzikantje

KOROŠKE DEČVE - Rose

NIKOLI NI PREPOZNO - Blegoš

Izpolnjene kupone pošijte do četrtega, 12. septembra 1996, na naslov: Murski val, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.

Kupon št. 36

Glasujem za skladbo:

*tvoja:

*domaća:

*narodnozabavna:

Ime in priimek ter naslov:

Rubriko pripravlja: ALEKSANDRA NANA RUTUPER

Odsevi mladosti

Dragi osnovnošolci, dijaki in vsi mladi!

Pa se je spet začelo ... jasno: novo šolsko leto! Zdaj boste najbrž spet nekoliko pogostje pomislili tudi na sodelovanje v rubriki Odsevi mladosti. Nekateri ste se oglašali tudi med počitnicami, kar me je zelo razveselilo. Tako je bilo ves čas dovolj gradiva za objavo. No, nekaj ga je ostalo tudi od prej. Ker je mapa z vašimi prispevki že skoraj prazna, vas prosim, da se čimprej spet oglosite. Vse je lahko napisano lastnoročno, torej ni potrebno izgubljalati časa s pretipkovanjem, risbe pa naj bodo po možnosti v črno-beli tehniki. Sicer pa bomo še naprej objavljali tudi nagradni kviz in v ta namen nam je Knjigarna in papirnica Dobra knjiga M. Sobota prispevala lepe nagrade (knjige idr.). Tokrat je vaša naloga, da poskušate razvozlati naslednjo »zavozlano« misel: Letu vse šolskem v najboljše novem tudi in vestnik pozabite na ne tudi.

Vas še posebej pozdravlja vaš »stric urednik« Jože Graj

Moja najboljša prijateljica

Moji najboljši prijateljci je ime Rebeka. Obe stanujeva v isti ulici in celo v istem bloku. Rebeka je končala tretji razred, obiskuje pa tudi glasbeno šolo. Tako kot jaz tudi ona igra klavir. Je manjše postave. Ima dolge, rjave in ravne lase, iz katerih si najraje splete kito. Oči ima sivo-modre. Rada se lepo in moderno oblači. Najbolj srečna je, kadar si obleče triko in brezrokavnik. Poleti, kadar je vroče, pa nosi kratko krilo. Njena najljubša športa sta plavanje in sankanje. Rada ima tudi glasbo, zato večkrat skupaj kaj zapojeva. Njena najljubša domača žival je muca. Ampak mamica ji ne dovolja, da bi imela v stanovanju muco, zato se vsake sobote in nedelje, ko gre k babici na deželo. Njena najlepša roža je vrtnica. Tudi bere veliko, še posebno pravljice.

Rada jo imam, ker je zmeraj vesela in nasmejana. Imava veliko skupnih lastnosti, zato se dobro razumeva. Želim si, da bi bilo zmeraj tako. MATEJA ADAM OŠ Gornja Radgona

Previdno na cesti

Semafor ima tri luči: rdečo, rumeno in zeleno. Prometni policist skrbi za varno pot v šolo. Preden kolesar prečka cesto, se mora prepričati, ali je cesta prosta. Enkrat sem se peljala s tovarnjakom na farmo prašičev. Opazovala sem prometne znake, ki jih je treba upoštevati. Vsak voznik mora biti na cesti zelo previden.

DAMIJANA ŽALIG, OŠ Beltinci

RAZKRIŠKI PAŠTIRČKI - Skupina učencev OŠ Razkrižje je bila na nedavnih vaških igrah prav gotovo nekaj posebnega. V povorki so vodili s seboj

kozo, kasneje pa so prikazali, kako so se nekoč igrali na paši zanimive igre (svinjanke idr.). Posnetek: J. G.

Kaj bi rada postala

Velikokrat razmišljam, kaj bi bila najraje, ko bom velika. Zelo všeč mi je poklic frizerke. Včasih se igram, da sem frizerka, moji stranki pa sta mama in Simona.

Pri teti Liljani sem dostikrat opazovala njeno delo in tako

sem dobila veselje do tega poklica. Najraje bi imela svoj frizerski salon, kjer bi delala lepe frizure. V tem poklicu bi bila res srečna.

ANITA BOŽIČ OŠ Videm ob Ščavnici

Nepospravljena kuhinja

Kuhinja je prostor, v katerem opravljamo največ gospodinskih del, zato je največkrat nepospravljena. Tudi naša kuhinja ni izjema. Še posebno med šolskim letom. Takrat se nam zjutraj vsi zelo mudi. Očetu in mami v službo, nama z bratom pa v šolo. Jaj, kakšno kuhinjo pustimo za sabo! Dve skodelici ostaneta na »šanku«, drugi dve v pomivalnem koritu. Kruh pustimo na pultu, poleg njega pa nož, na katerem je še ostanek masla, vse okrog pa je polno drobtin. Tudi po tleh. Polit čaj na štedilniku daje slutiti hitrost pri točenju. Zaradi naglice ostane prižgana luč nad štedilnikom in tudi vrata hladilnika

niso do konca zaprta. Na mizi ostanejo marmelada, kakav in sladkor. Vsakdo, ki bi pogledal v našo kuhinjo, bi lahko takoj ugotovil, kaj smo zajtrkovali. Ko se spet zberemo doma, zavijamo rokave in pospravimo jutranje ostanke. Med tem časom mama že začne pripravljati kosilo. To pa ne pomeni nič drugega, kot da bo v kuhinji spet velika gora umazane posode in ostančkov kosila. Zmeraj se najde kaj, kar ni na svojem mestu, čeprav vsi pomagamo pri pospravljanju naše kuhinje.

GREGOR KERMAN OŠ Beltinci

Moj Piki

Nekega dne je naša mačka skotila dva mladička. Eden je poginil, drugi pa je ostal živ. Dali smo mu ime Piki. Ko je bil Piki star pol leta, je njegova mama Miša poginila. Piki je bil še majhen in se še ni znal sam umivati. Zato je bil vedno umazan mucek, a kljub temu smo ga imeli vsi zelo radi. Ko je nekoliko zrastel, je za čistočo začel že bolj skrbeti. Nekega dne pa ga je povozil avto. Pobral sem ga s ceste. Bil je skoraj slep in je žalostno mijavkal. Odnese sem ga v kuhinjo in ga položil na staro blazino. Dva tedna je ležal, potem pa je prvič šel ven. Zdravje se mu je začelo počasi vračati. Spet je začel jesti in se rediti. Kmalu je tehtal več kot štiri kilograme. Prišla pa je zima in z njo prvi sneg. Ko je Piki prvič stopil na sneg, se je po njem začel valjati. Neko jutro, ko sem šel v šolo, sem opazil, da mi Piki sledi. Počakal sem ga in ga odnesel nazaj domov. Spomlad pa je odšel od doma in ga ni bilo domov tri dni. Ko se je vrnil, sem bil zelo vesel, čeprav je bil izčrpan in je precej shujšal. Prejšnji dan sem ga božal in Piki se je od ugodja obrnil na hrbet. Z menoj se je začel igrati. Zelo ga imam rad. Moj Piki je najboljši in najlepši maček na svetu.

ERNEST HARI, OŠ Fokovci

Dogodek iz mojega otroštva

Moji starši se spominjajo dneva, ko sem praznoval drugi rojstni dan. Botra mi je kupila novo kolo. Ko so me posadili nanj, so me hoteli fotografirati. Jaz pa sem bil

pošteno prestrašen in sem močno jokalo. Vseeno so me fotografirali za spomin. To fotografijo imam še zdaj. ROK LOVREC OŠ Videm ob Ščavnici

Šola v deželi velikih buč

Živel je deček, ki mu je bilo ime Tone. Bil je slab učenec, zato je dobival tudi slabe ocene. V šoli se je zelo dotgočasil. Končno je prišla sobota in lahko se je odpravil na potep po gozdu. Dolgo časa je hodil sem ter tja in se izgubil. Naenkrat je zagledal gozdno pot in se odpravil dalje po njej. Misli je, da ga bo vodila proti domu, češ čas pa je prišel v neko čudno vas, ki se je imenovala Velike buče. Zagledal je tudi šolo in se napotil proti njej, ker je mislil, da bo v njej lahko dobival boljše ocene. Vstopil je, sedel za eno izmed miz in čakal. Ravno tisti dan so pisali kontrolno nalogo. Učenci so imeli glave kot velike buče. Tudi šola in vse hiše so bile iz buč. Ko se je Tone pogledal v ogledalo nad umivalnikom, je opazil, da je tudi njegova glava postala takšna kot buča. V njej je bilo več pameti, zato pri kontrolni nalogi ni imel nobenih težav. Vse je pravilno rešil in dobil petko. V šolo v Velikih bučah je hodil sedem let. V njegovi buči se je nabralo toliko znanja, da jo je še komaj nosil. A kaj naj bi storil, ko pa je moral iti še v 8. razred? Ves čas je bil odličen, kljub temu si je želel domov. Naenkrat se je spomnil, kam mora zaviti, da se bo vrnil k svojim domačim. Ko je prišel na konec skrivnostne dežele, je z glavo zadef v vejo in ... buča se mu je razpočila. V prejšnji šoli, v katero se je vrnil, je tako spet dobival le slabe ocene.

DANIJELO CRNČIČ, OŠ Fokovci

Bilo me je strah

Zdaj, ko spet sedim pri moji pisalni mizi, sem se spomnil, kako me je bilo strah nekega nenavadnega dogodka. Bila je sobota. Z očetom sem šel v vinograd. Kar nena doma pa se je pred mano pojavil nezemljan. Zelo sem se prestrašil. Malo bitje me je nato prijelo za roko ter me povabilo v gozd, kjer mi je pokazalo vesoljsko plovilo. Mrzlca me je stresla po vsem telesu, vendar je bila radovednost močnejša. Kakšnih petnajst minut sem si ogledoval medplanetarne računalniške naprave v plovilu. Ves ta čas pa smo se oddaljevali od Zemlje, in ko sem se tega zavedel, smo

bili že v oddaljenosti več deset tisoč kilometrov. Ampak potovati po vesolju je bilo lepo. Sopotnik je bil prijazen. Z giba telesa sem mu izrazil željo, da bi se rad vrnil domov. Preden smo prispeli nazaj na Zemljo, me je moj mali prijatelj pogostil s hrano. Po poti pa sem lahko opazoval od blizu številne planete: Jupiter, Mars, Venero, Luno... Moje popotovanje je bilo sicer dolgo, pa vendar je minilo prehitro. Moral sem se posloviti od malega prijatelja. Vedno, ko pomislim na ta dogodek, me stisne pri srcu. Ampak sprašujem se, če nisem morda vsega tega samo sanjal.

KRISTJAN SOMI DOŠ Lendava

Izseljenci iz Kanade

Najraje slika prekmursko pokrajino

Pogosto sem se spraševal, kakšen pogum je bil potreben, ko so se ljudje odpravili v negotovost, pogosto tudi na čisto drugo stran zemlje. Seveda so jim sorodniki, ki so se že prej odselili, natančno opisovali, kakšna sta pot in življenje tam. Kljub temu pa je bilo potrebno pobegniti čez dobro zastražene meje, bivati nekaj časa v tujih taboriščih in šele potem so se lahko odpravili na dolgo pot čez oceane. Takšna je bila tudi pot Štefana in Marije Hozjan, ki sta odšla v Kanado leta 1956.

Štefana je ostala zelo živo v spominu mladost, ki jo je preživel v Prekmurju. Še posebno so mu ostali v spominu dogodki med drugo svetovno vojno, ko je le za las ušel smrti. Med drugo svetovno vojno so me okupirali za štiri mesece zaprli v Murski Soboti in me obtožili sodelovanja s partizani. Če se takrat ne bi zavzel zame sorodnik, ki je bil župan, in podpisal, da je prepričan, da nisem sodeloval s partizani, bi me takrat usmrtili, kot so 22 drugih, ki so bili takrat z mano v zaporu. To je bilo tik pred koncem vojne, ko so nas obtožili, da prodiramo proti Prekmurju. Večji del družine so nas obtožili, da prodiramo v njih postrelili.

Štefan in Marija se spominata velikih družin, revščine, nedeljskih poti po prašnih kolnih k maši, predvsem pa ne nehne skrbi, kako priti do kruha. Dela je bilo sicer veliko, denarja pa vedno premalo. Po vojni je Štefan delal v Ljubljani in na Pri-

na graničarje, ki so na naju streljali. Še ko sva bila globoko v gozdu, so streljali. Na drugi strani meje sva prespala v hlevu neke kmetije. V hlevu naju je zjutraj našel gospodar kmetije, ki naju je povabil v hišo, kjer sva se najedla, potem pa sva morala

Mariji in Štefanu so obiski Slovenije vedno veliko pomenili.

morskem, vendar pa je tudi to bilo premalo za primeren zaslužek, s katerim bi lahko preživljal družino. Zato so se leta 1956 odločili za odhod v Kanado.

Štefan se tega spominja takole: »Najprej sva bežala čez mejo s prijateljem, a sva naletela

na zasiljanje na policijsko postajo. Šest mesecev sem bil v taborišču v Linzu, potem pa sem se odločil, da se vrnem domov po ženo in otroka. Doma sem se skrival 11 dni in skrbno načrtoval beg vse družine.»

Zakonca Hozjan sta z dvema otrokoma srečno prišla v Av-

strijo. Tam sta se odločila, da bosta nadaljevala pot v Kanado, ker je imela Marija strica. Potovanje z ladjo je trajalo 15 dni. V Torontu v Kanadi sta živela eno leto pri stricu, potem pa sta že dovolj zaslužila, da sta lahko najela hišo. Štefan je na začetku čez dan delal v podjetju, ponoči pa je na igrišču za golf nabiral črve za ribiče. Z nočnim delom je zaslužil trikrat toliko kot z delom v podjetju. Po letu dni si je s pomočjo posojila kupil hišo. Posojilo bi lahko odplačeval 20 let, vendar pa je zaslužil dovolj, da ga je odplačal v manj kot treh letih. O življenju v Kanadi nekoč in danes sta sogovornika povedala: »Prej smo živeli v mestu, sedaj pa že devet let živimo v predmestju. Kjer živimo, je pokrajina precej podobna slovenski, saj je podobna vegetacija. Vendar pa sva imela ves čas precejšnje domotožje, zato sva se vračala v Prekmurje, če se je le dalo. Zadovoljna sva z življenjem v Kanadi, vendar naju tudi zelo vleče domov. Če ne bi bili tam vsi trije najini otroci, bi se najbrž vrnila v Prekmurje.« Imata tri hektarje zemlje, ki jo obdelujeta. Štefan je kar nekajkrat poudaril, da je močno navezan na naravo. »Po večerih, ko žena gleda televizijo, jaz pogosto ugasnem luč in opazujem naravo, ji prisluhnem. Natrosim tudi hrano mojim rednim obiskovalcem, pticam in divjim zajcem.« Štefan pa tudi slika. Njegove stene in stene njegovih znancev krasijo med drugim tudi slike mlina na Muri, prekmurske vasi, Blede in drugih prizorov iz življenja v Sloveniji. Besedilo in slika: Jože Gabor

V Radvencih imajo nov zvon

Blagoslovil ga je škof

Zvon v nekdanji Ketiševi, zdaj Rajšpovi kapeli v Radvencih je bil na-rejen iz bombe in seveda ni imel primerne glasu. Na pobudo Antona Krambergerja pa so zbrali 300.000 tolarjev in kupili 62 kilogramov težak pravi zvon. Tega je pred kratkim blagoslovil mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej. V nagovoru med mašo je pohvalil krajane in med drugim

Radvenčani so na podstavek pred kapelico postavili stari zvon iz bombe in nov zvon, zlit iz plemenitih kovin. Ta novi seveda poje veliko lepše. - Foto: L. Kr.

dejal, da je bil dotedanji zvon iz bombe v vesoljni Cerkvi najbrž edinstven. Je pa bolje, da je vabil k molitvi, kot da bi bomba sejala smrt. Bolter zvonu, ki so ga posvetili devici Mariji, je bil Radvenčan Matjaž Karlo. Zgodovino kapele je 300-glavi množici predstavila Lidija Hamler, ki je tudi sicer vodila mladinski cerkveni pevski zbor. F. Kr.

Petdeset let lovske družine Lendava

Vsi smo odgovorni za divjad

Člani lovske družine Lendava so v nedeljo v Dolgi vasi pripravili prireditev, s katero so zaznamovali petdeset let njene dejavnosti. Starešina lovske družine Geza David je na prireditvi povedal, da se lahko ponosno ozrejo na dejavnost v preteklih letih, čeprav so bili v društvu v preteklosti vzponi in padci. Število članov se je iz leta v leto večalo, s tem pa so se lahko tudi bolje lotili svojih nalog pri ohranjanju narave in divjadi. V družino je zdaj vključenih 42 članov, od tega štirje pripravniki, ki morajo opraviti se določene aktivnosti v skladu z zakonom, da postanejo povsem polnopravni člani. Govorniki na prireditvi so poudarili, da mora postati odgovorno gospodarjenje z divjadjo najpomembnejša skrb lovcev.

Prireditve so se udeležili tudi predstavniki Zveze lovske družine Prekmurja in lendavske občine. V kulturnem programu pa so predstavili pestro kulturno dejavnost Dolge vasi.

Prireditev je potekala v prijetni okolici lovske kočice na robu Dolge vasi.

Lovska družina sicer spada med manjše, saj gospodarji s 3038 hektarji lovišč, od tega je 511 hektarjev gozdov in 2331 hektarjev njiv, travnikov in pašnikov. Lovišče je izrazito nižinsko, vendar pa ugotavljajo, da število poljskih zajcev, fazanov in poljskih jerebic upada zaradi slabih življenjskih razmer. Od velikih živali pa je največ srnjadi, jelenjadi in divjih prašičev. Lovci so na tem območju zgradili lovske preže, solnice, krmišča za nizko in visoko divjad ter druge naprave, ki so divjadi v pomoč za življenje in prezimovanje. Glavni vir dohodka družine je lovski turizem, del denarja, ki ga zaslužijo s to dejavnostjo, pa porabijo tudi za vzdrževanje in gradnjo lovskega naprav, za nakup divjadi, nakup hrane za zimsko krmljenje divjadi in podobno. Lovski dom v Dolgi vasi so zgradili leta 1977, kar so lahko uresničili le s trudom in prizadevanostjo vseh članov. Ob praznovanju so izdali tudi knjižico, v kateri je dokaj obsežno opisana dejavnost družine v preteklih petdesetih letih. J. Gabor

Lovec starejši kot društvo

50-letnico so slovesno proslavili tudi v Lovski družini Cankova. Slovesnost je bila pri lovskem domu na Cankovi. Z nagovorom jo je začel starešina Jože Flegar, nato pa so nastopili rogisti, recitatorji in drugi. Udeležilo se je več gostov, med njimi tudi župan občine Cankova - Tišina Alojz Flegar. Iz kronike, ki jo je podal Slavko Jauk, izhaja, da imajo lovci 4.200 hektarjev lovišč, v nov lovski dom pa so preuredili hišo v Topolovcih. Družina ima 51 članov. Najstarejši je Jože Obal, ki je častni član. Odličja so podelili še nekaterim drugim članom. F. K.

Spomin na počitnice

Poletni tabori Smeh '96

V šest poletnih mesecih so razveseljevali trije počitniški tabori Smeh '96 185 otrok in mladih iz vse domovine.

Tabori na Pohorju in v Portorožu je združevalo počitniško razigranost je pose-

ko geslo *Skupaj hova uspela*. V počitniško razigranost je pose-

gal vsakdan z zgodbama iz življenja za življenje. Različne delavnice, skupne igre, izleti ... so skušali odkrivati sposobnosti in

Program taborov je pripravila in vodila skupina prostovoljnih sodelavcev. Tabori so že tretje poletje pripravili v organizaciji slovenske Karitas in salezijancev. Na fotografiji so mladi, ki so taborili v Portorožu.

V okviru društva upokojencev Črenšovci deluje ženski pevski nonet, ki ga vodijo ženske iz Črenšovca, Žitkov in Trilave. Za petje jih je navdušila zborovodkinja Diana Horvat. Vodja noneta je, da jim je petje v veliki veselje, tako tudi ko se v prekmurski pešmimi opešujejo še s pesmimi o predci, škripančku pa o našem soncu na nebu. Naši pesmimi. - Foto: J. Ž.

darove posameznikov, spodbujati, naj se v njih razveselijo, naj jim bodo v ponos; da se veliko želja lahko uresniči, je treba dodati le malo volje in vztrajati. Neizmerno veliko veselja sta prinašala tako odkrivanje (podnevi in ponoči) lep pot Pohorja kot radosti domačega morja. Veselo razpoloženje so oblikovali udeleženci sami na veselih večerih, karokah, igrah brez meja, velikih skupnih igrah. Programe so popestrili še: čarodej, brodar na morju, skavti s svojimi programi, dobrotniki, donatorji in sponzorji. Primeren duhovni program je združeval - kot varna in zanesljiva podlaga - odkrite drobne vsakdanje bisere življenja. J. ŽABOT

MURSKA SOBOTA - V pomurskem središču deluje kabelski TV-sistem, na katerega so že nekaj časa priključeni tudi nekateri obmestni kraji. Ker se občasno pojavljajo težave pri spremljanju določenih televizijskih programov, z veliko nestrpnostjo čakajo na skupščino te delniške družbe, ki bo naslednji ponedeljek, to je 16. septembra. Na njej bodo med drugim odločali tudi o delitvi dobička. M. J.

NEMČAVCI - Potem ko so marljivi gasilci dobili novo orodno vozilo, so v kraju uspeli urediti okolico vaško-gasilskega doma, v sklepnih fazi pa je gradnja športno-rekreacijskega centra blizu glavne ceste, ki vodi do bližnjega zdraviliškega in turističnega središča Moravske Toplice. Tudi k temu so krajani veliko prispevali, denarno pomoč pa so jim namenili razni pokrovitelji in mestna občina. M. J.

HODOŠ - V okviru Kmetijske zadruge Panonka delujeta dva obrata semenarstva. Tako v dodelavnem centru na Hodošu skrbijo za pridelovanje in čiščenje semen kulturnih rastlin, gojijo pa tudi daleč naokoli znane tulipane. Podobno kot v obratu v Puconcih, kjer opravljajo sortiranje in pakiranje semen, lično embalažo, so bili tudi tu gostitelji naravoslovnega tabora Življenje na podeželju. J. K.

Agrarna politika na glavi

Kmet pod pritiskom tehnologije

Letošnji kmetijsko-živilski sejem naj bi dal v svoji vsebinski zasnovi poleg biznisa tudi odgovor na položaj slovenskega kmetijstva znotraj evropskega prostora. To, kaj so ugotovile študije in kaj je bilo o tem problemu rečenega na strokovnih političnih posvetih med sejmom, je v tem zapisu navidezno povsem obrobne pomena. Ko se že razpavlja o položaju, se ob tem zanemarija ne glede na politična ali gospodarska izhodišča vpliv zunanjih dejavnikov na razvoj in rentabilnost panoge ali položaja kmeta, če že hočete. Zato je bil ob vsem blišču v razstavnih halah zanimivejši sprehod po »glavni« sejemski poti in zunanjem razstavnem prostoru. Za ta del ponudbe, kjer je prevladovala prežno kmetijska mehanizacija za obdelavo, je bila ponudba vsaj za odtonek nekoliko skromnejša, kot smo je bili morda vajeni prejšnja leta. Ne vem, ali se je slovenski trg v letošnjem letu, na primer z žitnimi kombajni, tako nasitil, da smo na sejmu lahko videli le dva. Če sledim zapisu Ilije Bregarja v Gospodarskem vestniku, ki ugotavlja, da je opremljenost naših kmetij »statistično dobra, tehnološko pa zanič«, saj po njegovem »po naših poljih vozi kup (tudi) nevarnega železja«, ki naj bilo tehnološko zastarelo in neprimerno, ob tem naredi tudi nekaj primerjav in opozarja, da se naši kmetje, če se že posodablajo, posodablajo z zastarelo mehanizacijo in traktorji in mimogrede omeni traktor Univesale ali pa ruske traktorje.

Zemlja diha

Bo že držalo, da na marsikateri njivi se danes srečate znamenitega ponavadi ročno pre-

brzi poljedelski mercedes z znamko Deutza. Fendta ali kateri drugi iz nekoliko nižjega cenovnega razreda. Zemlja je ob prej omenjenih »ponijih« rado-

lirati priključne stroje, ki že bazirajo na visokih tehnologijah, vsaj v evropskem prostoru je tako. Ko sem se srečal z vsemi temi tehnološkimi čudesi in se spomnil na naveden zapis, mi je takoj prišlo na misel, da se teh mrcin ne da več obvladovati zgolj z voznikiškim izpitom in opravljenim tečajem varstva pri delu ali znanjem, kako je potrebno nastaviti denimo plug, da se bo zemlja lepše obračala, ampak da je potreben še kak specialističen računalniški tečaj, in že sem preklel, kajti takoj mi je prišlo na misel, da se tudi njive ne bo dalo več zorati, ne da bi za to plačal licenco informacijskemu mogotcu Billu Gatesu.

40 let traktor še zmeraj na njivi

Ob tem me je nekoliko pomirilo povsem drugo branje v reviji Kmetovalec, ki me je postavilo na realnejša in racionalnejša tla. Hkrati pa me je prepričalo, da je zaničevanje eksotičnih steyrjev kljub vsemu delno po-

reč opisuje ameriško izkušnjo pri obdelavi polj s svojega romanja po Nebraski, ki ga je opravil z Ivom Tivadarjem in Jožetom Magyarjem. Za nebrške kmete sta značilni ekstenzivna obdelava in intenzivna pridelava, to pomeni, da s čim manjšimi vlaganji dosegajo čim višje pridelke (pšenica se vrte med 5

ti »visoke« tehnologije, kajti po prepričanju Nebrščanov se vlaganja v to ne pokrijejo, na sam pridelek pa po stroškovni plati ne vplivajo toliko, da bi pokrili stroške. Gledano v luči stroškov je v Kmetovalcu zapisano: »Zato ni presenetljivo, da smo videli veliko po naših kriterijih zelo zastarelih strojev, ki pa so se ve-

kako končala moja pot med kmetijsko mehanizacijo od vohda, kjer sem se najprej zapel med traktorske mercedese z pisano ceno 100 tisoč DEM in nekaj več in nato med ruske traktorje podobnih zmogljivosti s ceno okrog 30 tisoč DEM. Če se mi je postavilo vprašanje, ali bi tudi, če bi jih imeli,

Saj ni važno, kje ste se ustavili, skoraj povsod so vam ponujali enake stroje z znamko najodobnejših tehnoloških in strokovnih dognanj, ki so nujna za vašo uspešnost na njivi.

Po ceni mercedes (100 tisoč DEM) med traktorji, ki bi strošek pridelave na naši kmetiji obremenjeval kar nekaj časa, ali pa goljat, ki sicer ni »tak fajni«, je pa za 70 tisoč DEM cenejši.

in 6, koruza pa med 8 in 9 tonami, na namakanih površinah pa se pridelek podvoji). Kot navaja avtor zapisa, je celotna obdelava usmerjena k racionalni porabi vode, ki je imajo malo, in zaščititi zemlje pred erozijo, zato je močno uveljavljena grebenasta pridelava okopavin, po drugi strani pa so Američani izredno racionalni pri mehanizaciji, kjer jim je vodilo »enostavno, poceni, učinkovito«. Avtor ugotavlja, da na ameriških poljih ni opazi-

dno opravljali svojo nalogo.« In ravno to potrjuje moje prepričanje, da so eksotični traktorji na naših njivah prej izraz racionalnosti kot zastarelosti. Navsezadnje, kaj se je pa pri teh strojih zgodilo tako revolucionarnega, da bi jih prestižno menjavali vsaki dve ali tri leta kot avtomobile. Če so Nebrščani sposobni pridelati s 40 let starim traktorjem 5 ali 6 ton pšenice na hektar, bo to šlo tudi pri nas.

S tem razmislekom se je ne-

strojni krožki pocenili našo pridelavo, ali če bi bili vsi traktorski delavci, ki jih premoremo, racionalni, ki jih izkoristimo in dovolj, da bi naša raven evropske učinkovitosti. Kajti »tehnološka« koncentracija pritiskajo tudi na stroške evropskega kmeta. Skratka dejavnosti, ki ga naša agrarna ekonomija politika nista vključevali.

J. VOTEK
Foto: N. JUHOV

Ne samo muzejski primerki, ampak tudi stroj, ki bi ga ameriški kmet verjetno še uporabljal.

barvanega zelenega steyrja s 15 ali 17 KM, ki smo jih množično vozili čez mejo sredi šestdesetih ob »prvi« dovoljeni tehnološki revoluciji v našem kmetijstvu. Kljub počasnemu pokanju in gibanju na njivi v tem ne vidim nič slabega (tudi s tehnološkega vidika ne), saj je le ostalo vsaj nekaj eksotične počasnosti iz časa konjskih in kravjih vpreg. In tudi zemlja, kjer kolovratijo tovrstni tehnološki »giganti«, bistveno bolje diha, kot če po njej

darnejša brez dovoljenih ali nedovoljenih »dopingov«, ki jih diktirajo kemiki.

Bill Gates in plug

Če sem se že spotaknil ob traktorskega mercedesa, je njegova kabina podobna salonu, z vsemi potrebnimi udobnostnimi dodatki, le priklopa za kavni strojček nisem opazil, seveda tudi z računalniškim ekranom, s pomočjo katerega se da kontro-

sledica novepečenih distributerjev evropske kmetijske mehanizacije, ki s svojimi prijemi dobesedno posiljujejo z novimi stroji in se hvalijo s podpisanimi pogodbami o zastopanju tega ali onega evropskega proizvajalca kmetijske mehanizacije. In če sledim zapisu v Kmetovalcu, bomo zares morali odkrivati Ameriko, čeprav smo jo pri obdelavi naših polj pretežno tehnološko revolucijo iz začetka sedemdesetih že imeli. Avtor zapisa nam-

Tudi ta se bo morda nekoč spet sprehajal med koruznimi vrstami z osipalnikom in tako poskušal raztrgati prve rastline čim več vode.

V objemu počitniške razigranosti

Tudi letos so imeli otroci iz Pomurja možnost letovanja v Baski na otoku Krku, največjem jadranskem otoku. Iz občin Gornja Radgona, Radenci in Sveti Jurij je od 23. julija do 3. avgusta tamkaj letovalo 109 otrok. Z njimi je bilo tudi 13 vzgojiteljev, zdravnik, medicinska sestra, plavalni učitelj in pedagoški vodja. Po dogovoru so se jim pridružili še otroci iz Lendave, ki jih je bilo 39, za njihovo varstvo in dobro počutje pa so poskrbeli štirje njihovi vzgojitelji.

Ob pomoči plavalnega učitelja Dušana so veselo zaplavali.

Vsi skupaj so se namestili v Otroškem domu Daneta Šumenjaka. Že prvi dan so imeli srečo z vremenom, tako da so lahko ugotovili plavalne sposobnosti otrok, med katerimi je bilo kar 38 neplavalcev, od katerih jih je splavalo 26. Tudi drugi otroci so ves čas letovanja neizmerno uživali v vodi. Proste trenutke na plaži pa

Zgradili so trdnjavo iz peska.

so zapolnili z različnimi aktivnostmi. Tako so tekmovali v zidanju peščenih gradov, imeli so družabne igre itd. Za najlepšo deklico so izbrali Mihaelo Bračko, za najlepšega fanta pa Tomaža Fotivca. Na karakoh je bila deležna najburnejšega aplavza najmlajša udeleženka Pia.

Eden od večerov je bil namenjen panoramski vožnji z ladjo. Izlet je bil brezplačen, saj so pri letošnjem letovanju sodelovali številni pokrovitelji

iz omenjenih občin. Otroci so bili navdušeni tudi nad vožnjo z vlakcem. Pristrčno je bilo tudi izdelovanje okrasnih predmetov iz gline, za kar je poskrbela vzgojiteljica Vanja. Otroško sobo, ki je novost v domu, pa je polepšala vzgojiteljica Dana, seveda ob pomoči svojih varovancev – Modrih dirkačev. Mešali so barve in na stenah so se pojavili čudoviti liki iz sveta pravljic.

Dobro je bilo poskrbljeno tudi za zdravje otrok. Doktor

Primožič in sestra Karla sta skrbela, da so se otroci izognili opeklinam in drugim nadlogam, ki so spremljajoči pojavi dopustniških dni ob morju. Žal sta morala pomagati tudi pri poškodbah, ki je bila posledica fantovske objestnosti.

Svoje dolžnosti pa so seveda zelo vestno in uspešno opravljal tudi vzgojitelji oziroma vzgojiteljice. Med njimi in otroci so se spletile pristne čustvene vezi.

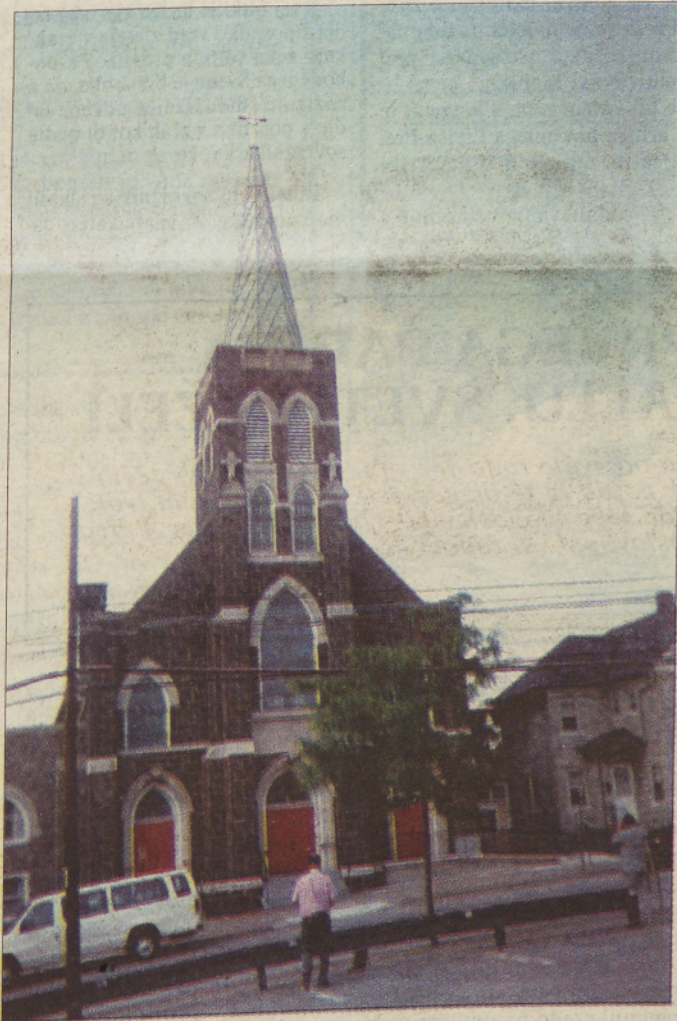
V. G.

Pod bethlehemsko zvezdo (11)

Trdi grad je ...

Fotograf lokalnega časopisa Teh morning call je v Bethlehemu za svojo stran časopisne priloge v juniju ustvaril zanimivo, lahko tudi polno fotografijo. Postavil se je nad mesto, nad strehe bethlehemske bele strehe družinskih hiš in nad njimi strleči zvoniki slovenskih cerkva, v ozadju železnarja z mogočnimi dimniki. Čeprav se avtor prispevka ob letovanju loti teme vindišarstva ter ugotavlja, da imata dve bethlehemski cerkvi slovenske korenine, sam pogled na fotografijo načenja razmišljanje: Koliko časa bodo zvonovi dveh slovenskih cerkva še odzvenjavali slovenski skupnosti. Mar ne bodo tako, kot padajo zidovi B koma, ki mu bo slovenska melodija povsem tuja?

se na prehojeno življenjsko pot, vse tja do otroštva, ki so ga živeli s starši, stariši starši. Zato s srcem govorijo o njih ter o vsem, kar izpričuje pripadnost slovenski skupnosti. Toda njihovi otroci o tem še ali več ne razmišljajo, njihov svet je drugje, ne v spominih. In ker živijo svet Amerike, zapuščajo majhen svet bethlehemskega mesta pa tudi slovenski cerkvi. Naši rojaki v Bethlehemu dobro vedo, da s tem njihovi otroci ne zapuščajo le mesta, verske skupnosti ali morda vere v Boga. Ko mladi odhajajo, zapuščajo tudi slovensko skupnost. Cerkev v Bethlehemu sta namreč nekaj desetletij pomenili tudi steber etnične skupnosti priseljencev iz prekmurskih in porabskih vasi. Okrog njiju ali v cerkvenem okrilju so se zbirali naši rojaki, negovali materno besedo, se družili, ustanavljali sole za svoje otroke, razne oblike socialne pomoči in se znotraj skupnosti večino-

ma tudi poročali. Kot da bi se ogradili, živeli samozadostno v svoji veliki družini, in morda so tudi zaradi tega ostali to, kar izpričujejo še danes, pripadniki prekmurskih slovencev, čeprav že rojeni v Ameriki.

Toda danes se sveta daritev ne poje ne v evangeličanski cerkvi sv. Ivana Janeza, ne v katoliški, posvečeni sv. Jožefu, v slovenskem, prekmurskem jeziku, tudi otroci v cerkvenih učilnicah in dvoranah ne slišijo več jezika svojih starih staršev. Tako jim je postalo tuje tudi sporočilo, ki je zapisano nad glavnim oltarjem v cerkvi sv. Ivana: Trdi grad je naš Bog zmožni. Vse bolj tuji so jim tudi kraji in fare iz Prekmurja in Porabja, ki so prispevale denar za vitraže v katoliški cerkvi sv. Jožefa in katerih imena so zapisana na njih.

Štefan Antalič kaže na vklesan napis na cerkvi sv. Jožefa, ki dokazuje slovenskost tamkajšnje skupnosti.

Pa vendar. Poslikana okna, vitraži v cerkvi sv. Jožefa v Bethlehemu, ostajajo večni spomin potomcem prekmurskih in porabskih priseljencev na njihove korenine, so kot neizbrisna sled vezi med porabskimi in prekmurskimi verniki ter verniki v ameriškem Bethlehemu. Cerkev ima dvanajst vitražev, kot darovalci pa so navedeni fare Grad, Sebeščan, Benedikt, Bogojina, Gornji Senik, Sveta Nedelja, Murska Sobota, Beltinci, Števanovci, potem še družina Prelec, slovenska deca in dar Štajarcev.

Večni spomin na rodniško vez, na skupne korenine pa bo lahko ostal in postal živ tudi novim rodovom, če bo postavljen most za sodelovanje tako, da bo zadostil hotenju mladih generacij. Podpisana listina o pobratenju je lahko prvi kamen mostu na poti spoznavanja ter poslovnega sodelovanja.

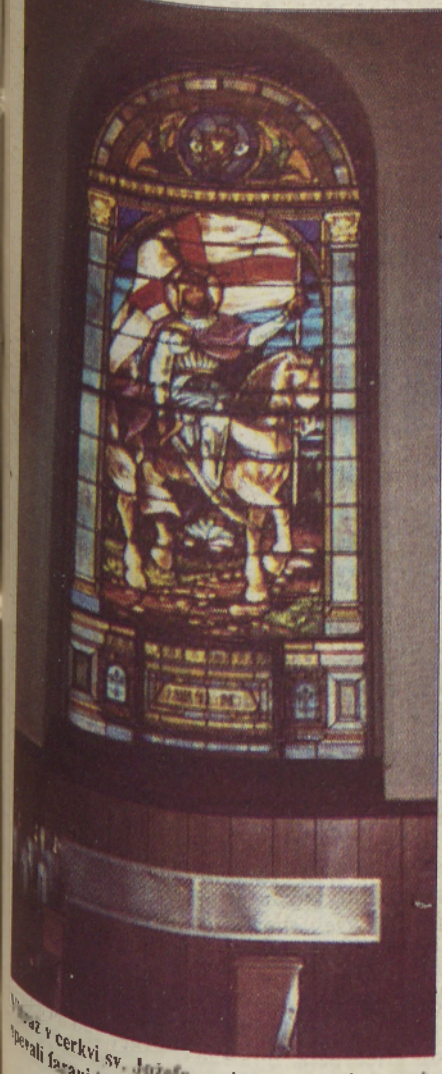
Cerkev sv. Ivana Janeza v Bethlehemu. Slovensko evangeličansko cerkev sv. Ivana Janeza so začeli graditi 1910. leta, posvetili pa so jo 19. marca 1916. Leto pozneje, oktobra 1917, je bila posvečena tudi druga slovenska cerkev v Bethlehemu, katoliška cerkev sv. Jožefa, ki so jo ustanovili leta 1913. Prvo evangeličansko slovesnost v slovenskem bogoslužju pa so priseljenci iz naših krajev imeli že leta 1909 v nemški cerkvi sv. Petra

Vitraž bogojinskih faranov

toda če bo ostalo samo pri tem podpisu, bo tudi listina kmalu postala le spomin, v vsakim letom medlejši in potem tudi pozabljen.

KONEC
MAJDA HORVAT

Vitraž v cerkvi sv. Jožefa, za katerega so denar prispevali farani iz Beltincev.

Skrivnosti neznanih letečih predmetov

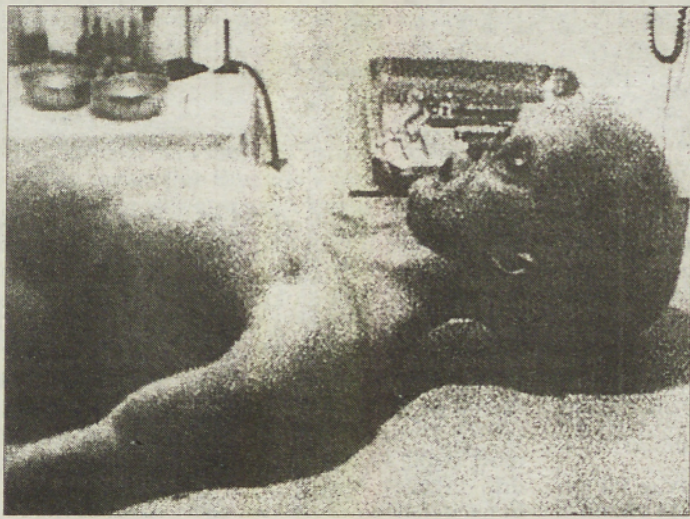
Pripravil: Miloš Krmelj

30. del

Uganka dokumentarnega filma o avtopsiji neznane bitja ...

Že več kot 48 let se pojavljajo neznani leteči predmeti. Videli so jih že številni ljudje, nekateri so imeli z njimi tudi bližnja srečanja takšne ali drugačne vrste. Zgodovinski zapisi kažejo, da so se NLP-ji pojavljali tudi že pred stoletji in več tisočletji. Z njimi so se ukvarjali številni znanstveniki, strokovnjaki, izvedenci, razumniki in ufologi. Ravno tako je kar nekaj držav v svetu imelo ali pa še ima takšne ali drugačne komisije, odbore ali raziskovalne skupine, ki se ukvarjajo s to problematiko.

Po 48 letih vse kaže, da je več možnosti ali dejavnikov, ki dokazujejo realnost ali resničnost obstoja, kot pa da pojavov ni in niso vredni ne zanimanja ali proučevanja. Kot vsak pojav, ki je ne navaden ali skrivnosten in nam na neki način nerazložljiv, ima tudi ta nekaj, o čemer se že dolgo govori. V primeru NLP-ja je to gotovo incident pri Roswellu ali dogodek pri Roswellu. Sama informacija sega nazaj v leto 1947, točneje do 8. julija tega leta in v bližino letalskega oporišča Roswell, Nova Mehika (mimogrede naj omenimo, da je bila to prva letalska baza na svetu, ki je imela jedrske ali atomske bombe). Tega dne naj bi se tam zrušil NLP, katerega je vojska

Bitje neznane izvora od blizu

hitro pobrala in odpeljala neznano kam, dejansko naj bi vojska prečesala celotno območje padca in pobrala praktično vse ostanke. Očividcem je zabičala, naj molčijo, drugače bodo hude represije. Vojno letalstvo je dalo v javnost razlago, da je šlo za balon. Kmalu po tem dogodku se je zvedelo, da naj bi vojska našla tudi več trupel posadke NLP-ja. Po več letih tišine in molčanja so se kljub nekaterim grožnjam začeli oglašati očividci, ki so videli razbitine NLP-ja, kot tudi

ljudje, ki so bili povezani z vojsko in ki so trdili, da so sodelovali tako pri zbiranju razbitin ali celo pri proučevanju ostankov trupel bitij v NLP-ju kot tudi njihovi avtopsiji. Še več, trdili so, da je bilo marsikaj od tega posnete tudi na filmski trak.

Pred nedavnim je bilo o tem več slišati v Londonu od nekega Raya Santillija, poslovnega in direktorja firme, imenovane Merlin.

V letu 1995, ko je raziskoval material o zgodnjem filmu Elvise Presleyja, je našel na domnevni filmski material dejanske zrušitve NLP-ja v letu 1947 pri Roswellu v Novi Mehiki.

Santilli trdi, da je bil kamerman, s katerim je navezal stike zaradi arhiva pokojnega Elvise Presleyja, v štiridesetih letih zaposlen v ameriški vojski.

(nadaljevanje prihodnjic)

VASA

Pripravil: Peter Novak

11. del

Polnjenje in merjenje je bilo zamudno in preden je padlo povelje »OGENJ«, je moralo biti vse natančno opravljeno. V eni uri so lahko najspretnjeji ustrelili desetkrat. Uporabljali so različno strelivo. Z vrtečimi zažigalnimi krogli so merili v ladijski trup, s suhičastimi in svinčenopalicami so merili v živo silo in jadra. Z razcefranimi jadrji namreč ladja ni mogla pobegniti.

Leta 1627 je očividec opisal bitko pred poljsko obalo, ko je bila zajeta švedska ladja TIGRA. Pravi, da to ni bila bitka, ampak mersko klanje.

Nenadoma je priletela krogla in odtrgala roko admiralu STIERN-SKOLDU. Ta je padel po tleh, in čeprav je nekajkrat poskušal vstati, za to ni imel več moči. Nato je njegovemu služabniku odneslo obe roki, tako da so se roke držale trupa za nekaj mesev in kože. Medtem ko je besneči sovražnik vdrl na ladjo in začel sekati po naših, je admiral ležal na pol nezavesten v kajuti. Ob njem je na stolu sedel strežnik Mats. Tedaj vpraša admiral po duhovniku, da bi prejel sveto obhajilo. Brivec pristopi k Matsu in mu odreže viseči roki in ta v groznih mukah izdihne. Tudi admiral pusti brivcu odžagati roko in kot bi se začudil, da je prišla njegova ura, zgrabi za roko duhovnika in se pogrezne v večni sen.

V tej bitki je druga švedska ladja s posadko vred zletela v zrak, kajti taka so bila pravila. Za pokončnega Šveda je bilo bolje, da z zažigom smodnišnice požene ladjo s posadko v zrak kot bi padla sovražniku v roke.

Bolezni in sovražnik so slabili moč posadke. Za marsikatero la-

djo je bila usodna nesposobnost posadke. Gotovo so v Vzhodnem morju prevladovala drugačne plovne razmere kot v Atlantiku ali Sredozemlju, kjer so Angleži, Nizozemci in Španci mojstrsko obvladovali plovne veščine. Severnjakom so povzročale največje probleme členovite obale in plitvine, polne morskih čer. Velik problem je predstavljalo tudi brezvetrje v notranjih pristaniščih ali pa nenadni sunki viharjev.

»Odplujem takoj, ko bosta Bog in veter to hotela.« Tako je admiral KARLSSON obvestil kralja, ki ga je poslal na izvršitev določene naloge. Cesto je morala zasidrana ladja čakati na ugoden veter po več tednov. Na odprtem morju pa je v nekaj dneh dosegla pristanišča na zahodni obali, če je bil ugoden veter. Nenadni viharji so čisto potisnili jadrnico na plitvino, kjer se je razletela. Torej ni naključje, da so Švedi v letih 1625 do 1628 izgubili petnajst vojaških jadrnic. Le dve sta bili potopljene v bitkah, druge pa so šle po gobe po božji volji. Zaradi vse preveč prežečih nevarnosti je budnost in usposobljenost severnih mornarjev odigrala veliko vlogo.

Muzej Vasa

Po novorojeni ladji se imenuje danes eden najmodernejših pomorskih muzejev na svetu, kjer je svoj zadnji pristan našla verjetno največja jadrnica svojega časa. Neoprečljivo je umetniško rezbarsko okrasje, za tisti čas pa so zavdijive tudi njene dimenzije. Še danes je dolga 69 metrov, široka pa je 12 metrov. Glavni jambor z zastavo je visok 52 metrov, najvišji del krme pa je visok 20 metrov. Trup se je vgrezal do 5 metrov in

je izpodrinil 1210 ton vode. Površina vseh desetih jader je 22.1275 kvadratnih metrov. Oborožena je bila s 64 topovi. Posadka je štela 145 moških, ki so lahko prevažali še do 300 vojakov.

Muzej nam prikazuje zanimive tehnične rešitve v ladijedelstvu na začetku 17. stoletja. Na filmskem platnu pa lahko spremlimo tridesetletno restavracijsko napore vse od dviga ladje do končne rešitve muzeja. Na drugem potnem platnu pa so prikazane rekonstrukcije pomorskih bitk na začetku 17. stoletja. Zvočni efekti, kot je zamolklo grmenje topov, pljuskanje valov ob ladijski bok in gorenje jader obiskovalcu dajejo kožo.

Z okna muzejske zgradbe lahko zunaj simbolično predstavljamo, nico, je lep razgled na GAMLA STAN in na prostor, kjer je VASA nastajala, in zalivček, pred katerim je potonila tiste nesrečne goskove nedelje.

Nedaleč od muzeja je na ogled še ena zanimivost. Ob pomorski meva sovjetska podmornica »WHISKEY«, kot so jo imenovali na zahodu. Ta se je sama zaladila na krivi poti in leta 1981 nastala pri KARLSKRONI. Švedi so jo zajeli in jo šele po podcu koruzni nizma dali na ogled kot turistično atrakcijo. Po kakšnem naljublju so jo privezali v bližino VASA, ni jasno. Ne vem pa, kako bi se gledali mornarji, če bi se danes srečali tisti kraljevi GUSTAV II. ADOLFA iz davne preteklosti in ti iz podmornice izpred nekaj let.

KONEC

OD ABRAHAMA DO PRVEGA PAPEŽA – POPOTOVANJE PO IZRAELU, SVETI DEŽELI

Gospod je rekel Abrahamu: »Pojdi iz svoje dežele in od svoje rodovine in iz hiše svojega očeta v deželo, ki ti jo pokažem! Naredil bom iz tebe velik narod in te blagoslovil. Poveljal bom tvoje imo, da bo v blagoslov. Blagoslovil bom tiste, ki bodo tebe blagoslovljali, in preklel tiste, ki bodo tebe preklinjali, in v tebi bodo blagoslovljeni vsi rodovi na zemlji.«

Pripravila: Marinka JERIC

1. del

Zvedeti spet nekaj novega, nekaj drugačnega

Obiskati svete kraje, kjer je naš Gospod Jezus živel, trpel, umrl in vstal, je gotovo edinstveno potovanje, pravo romanje, ki ni primerljivo z drugimi potovanji. Prepotovala sem že veliko sveta, vendar je to, kar vam bom sedaj predstavila, nekaj posebnega. To ni navadno potovanje, to ni turizem, to niso počitnice. Romarski program traja od jutra do večera. Tej poti se pravi božja pot, kajti vije se po stopinjah našega odrešenika Jezusa Kristusa. Vije se po sledeh patriarhov, starozaveznih prerokov, in po sledeh apostolov. Na tej poti nas Jezus vabi k Očetu. Abraham je to deželo dobil v obljubo, Mojzes jo je gledal z gore Nebo. Pot nas je vodila od Tel Aviva do Jeruzalema, kjer sta David in Salomon utrdila pravičnost in mir v deželi, do krajev, kjer so preroki klicali k streznitvi. Od Betlehema do Nazareta, od Tabora do Kalvarije. To je zgodovina, to je izvor človeštva, to je arheologija, kultura in še in še bi lahko naštevale.

Na pot miru in sreče smo krenili v petek, 15. marca 1996, z brniškega letališča, kjer se nas je zbrala pisana družina – vseh skupaj petinosemdeset iz vse Slovenije. Iz Murske Sobote sva bili dve, jaz in prijateljica Slavica. Na tej poti sta Gospodove steze do naših src izravnavala pater Peter Lavrih, g. Bogomir Trošt in g. Roman Kavčič. Udeleženci smo bili razdeljeni v dve skupini, naša se je imenovala HERMON po najvišji Palestinski gori. Po treh urah in pol smo pristali na letališču v Tel Avivu. Za klicem: »Pojdi v deželo, ki ti jo pokažem!« smo sledili Gospodu iz suženjstva vsakdanjih navad v svobodo božjih otrok k popolni predanosti božji bližini. Ure smo premaknili za dve uri naprej in se z avtobusom že zvečer popeljali v Betlehem. Namestili smo se v udobni romarski hiši, na visoki hotelski ravni, imenovani Casa-Nova. Taki podobni hoteli, ki jih upravljajo franciskani, so še v Jeruzalemu, Nazaretu in Taboru. V vseh so zaposleni arabski kristjani.

Predno se resnično podamo na pot, bi še na kratko predstavila franciskanski red in zakaj sem se odločila, da poromam z njimi. Že leta 1217 je sv. Frančišek s svojimi brati ustanovil kustodijo svete dežele in semkaj prišel leta 1219 ter od Sultana dobil dovoljenje, da lahko tukaj on in bratje molijo. Danes franciskani v okviru kustodije sv. dežele skrbijo za svetišča širom po Orientu (Ciper, Rodos, Egipt, Jordanija, Sirija, Libanon, Izrael) in za svete kraje na Jutrovem. Franciškov bratje so varuhi Kristusovega praznega groba. Poleg tega skrbijo v vseh teh krajih za romarje, za šol-

ske dejavnost, za socialo, za bolnice. Na znanstvenem področju se zavzemajo za biblični študij. V Kairu je bil leta 1954 ustanovljen Center za orientalske študije s knjižnico s 30.000 knjigami in dvesto revijami. V Jeruzalemu in Nazaretu imajo tudi arheološki muzej. S franciskani pa zato, ker imajo tradicijo in največ vedo.

Zgodovina izraelskega ljudstva je hkrati zgodovina človeštva, svetovna zgodovina in svetopisemska zgodovina. Sprašujemo se, zakaj ravno tu, na ozkem ozemlju med Afriko in Azijo, blizu Evrope. Zakaj ne v metropolah takratnega sveta: Memfis, Babylon ..., ampak v nepomembnem mestu na robu jeudejske puščave. Kristjani se navadno bojimo zapustiti svoje izoblikovane predstave in stopati kot romar od kamna do kamna, po poteh, zaprašenih s puščavskim peskom, in prepoznavati sledi božjih stopinj. Toda pogumni gredo na pot, ker vedo, da ne bodo hodili v temi.

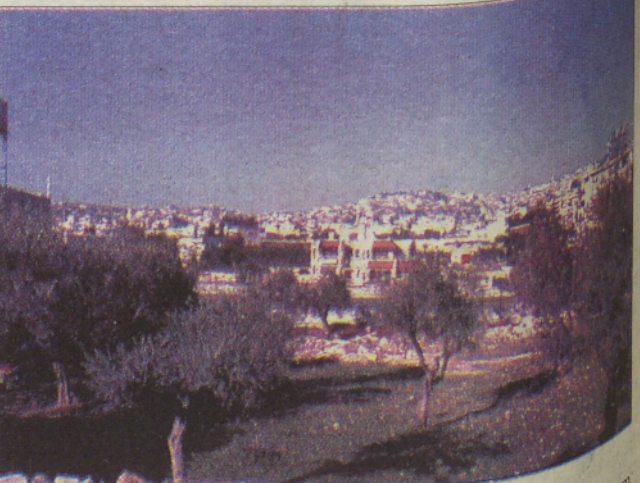
Betlehem z okolico

Že zgodaj jutraj se takoj odpravimo na Pastirske poljane, ki so zunaj Betlehema. Iz Davidove rodovine je od tukaj prišel Jezus. Že David je tukaj pasel drobnico in bil maziljen za kralja. Lepo so vidne ohranjene votline, kjer so prenočevali pastirji. Na tem mestu je postavljena kapela angelov, ki je bila zgrajena leta 1934, in prav tukaj so angeli pastirjem oznanili veliki dogodek. V času patriarhov Izaka, Abrahama in Davida pa so hodili tod mimo v Hebron in Sirijo. (BETLEHEM: bet je hiša, lehem pa kruh.) Po ogledu se napotimo v baziliko rojstva, v cerkev, ki se imenuje po sv. Katarini, ki je ogromno storila za cerkev, svoje bogastvo je razdajala revežem in umrla mučeniške smrti. Ta bazilika je najstarejša in edina originalno ohranjena še iz časov Kristusa, medtem ko so vse druge cerkve porušene pa spet sezidane in sedanje so iz novejših časov. Bazilika je v rokah pravoslavnih. Leta 1852 je visoka porta v Istanbulu izdala zakon Status quo, ki določa bogoslužje na svetih krajih krščanstva do današnjega dne. Do minute natančno je določen bogoslužni red med Grki, Armenci, Kopti in Kataličani. Od tukaj se tudi vsako leto prenaša polnočnica iz kraja rojstva. To je prava bazilika, ki ima lesen strop, vse druge cerkve, kot na primer naša v Brezjah, pa imajo samo časten naziv bazilika. Prvotno baziliko je zgradila sv. Helena, vendar so jo Perzijci porušili, ostala je samo glavna ladja. Kasneje so jo dogradili in v takšni obliki vztraja že 1.300 let. Danes jo je že načel zob časa, saj se tukaj prepletajo različne vere in različni lastniki svetišča, ki se nikakor

ne morejo dogovoriti o prenovi. Okrog petsto metrov od bazilike smo obiskali mlečno votlino, kjer je Marija še zadnjič porodila Jezusa, preden je družina zbežala v Egipt, ko je Herod dal pobiti vse otroke. Tukaj je Jezus dobil status begunca. Betlehem leži na nadmorski višini osemsto metrov in se drži mesta Jeruzalema, tako rekoč sta tik drug ob drugem.

Sledil je panoramski ogled Olske gore in Betanije. Z Olske gore se vidi pokopališče, ki je najstarejše registrirano pokopališče na svetu. Staro je 3.000 let. Zlata kupola, ki se vidi, je velika pomena za vse vere, ki se tukaj prepletajo. Za muslimane je to mošeja, kjer se je prerok Mohamed povzpel v nebo, za krščanstvo je tukaj kamen – daritveni oltar, kjer naj bi Abraham daroval sina Izaka za žalno daritev, in Judom je tempelj, kjer naj bi stala skrinja zaveze, vendar se danes ne ve, kje je. Tod mimo je Jezus na oči no nedeljo jezdit na oslu in gledal Jeruzalem in se nad njim razjokal. V spomin na ta dogodek je tukaj cerkev v obliki solze. Pod cerkvijo je dolina potoka Cedrom.

Betanija je za nas pomembna po Lazarju, ki ga je Jezus obujal od mrtvih. Vstopili smo v Lazarjev grob. Danes se temu območju reče Lazarija. Ime Betanija pa je iz časov, ko so se tukaj naselili prebivalci iz rodu Benjamina. Vas leži na robu puščave, in ko je Jezus prihajal po Jordanski dolini, je tukaj običajno prestopal in nadaljeval v Jeruzalem. Perzijci so porušili cerkev, ponovno so jo pozidali križarji, franciskani pa so postavili današnje svetišče.

Pogled na Bethlehem

Vožnjo nadaljujemo do Betfage, za kar je značilno, da je na tem mestu štirideset dni po veliki noči Jezus naročil apostolom, naj gredo po vsem svetu in učijo. Od tu je napovedal vzhod. Vsaka vera ima dostop do vseh svetišč po točno določenem razporedu in takrat se morajo drugi romarji ali obiskovalci umakniti.

Sveta dežela je osrednjega pomena za tri velike monoteistične svetovne religije: za krščanstvo, judovstvo in islam. Danes iz njene povečini hribovita oz. gričevnata, zgrajena iz slojev apnenca in krede. Podnebje je subtropsko sredozemsko, z močnim sončnim sevanjem.

(nadaljevanje prihodnjic)

Kujski val, dežela na daljnem vzhodu

Kako daleč je Pomurje od Ljubljane, vidi-
mo vsak dan po obnašanju oblasti, ki razmi-
šlja in ukrepa po ljubljansko. Novo krožno
križišče v Tomačevem je stalo toliko kot
dvajset kilometrov popolnoma opremljene
avtoceste v Pomurju. Pa ga ni bilo prav nič
potrebno graditi. Za drobiž bi razširili dva
vstopna pasova, ki sta predstavljala kvečjemu
drobno neprijetnost, še zdaleč pa ni bilo tam
nobenih zastojev. Dokler niso začeli z gra-
dnjo.

Enkrat na leto se dežela ob Muri nekoliko
približa Ljubljani z radgonskim sejmom, ki v
zavesti Slovencev pomeni nekakšen obred.
Tja morajo vsake toliko, kot na primer na Tri-
glav ali na sveto romanje in na nakupe v tuji-
no. Ljubljancani hodijo po nam neznanem
ekonomskem pravilu nekaj let kupovat v Ita-
lijo, potem v Avstrijo, zdaj na Madžarsko.
Čredna ljubljanska zavest je sprejela nakupo-
valno pot proti Lendavi kot lastovisce selitve-
no po proti jugu. Zato se je zgodilo skupini
utrujenih in zaspanih ljubljancanov, da so v
Lendavi spraševali, kje je tu radgonski vele-
sejem. Ko so jim pojasnili, da je to na čisto
drugem koncu Pomurja, se jim je to zazdelo
tako daleč, da so se rajši obrnili domov.

Kujski val, politična priložnost

Znanstveno raziskovalni center Prleške
akademije znanosti in umetnosti ZRC PAZU
je po obsežnih raziskavah življenja domoro-
dcev ob Ščavnici, Muri in Ledavi jasno do-
ločil trenutni največji problem njihovega bi-
vanja. Problem Pomurja '96 je: KAKO ŽI-
VETI NA OBEH STRANEH.

Naj natančno določimo, da ne mislimo na
življenje na obeh straneh Mure. To vprašanje
ne je skozi stoletja razrešilo samo. Zahodno
od Mure živijo Prleki, vzhodno od nje Prek-
murci. Vprašljiv je razplet življenja na obeh
straneh avtoceste. Kaj bo prinesla nejasna
prihodnost? Kdo bodo prebivalci severno od
avtoceste, v kaj se bodo sprevrgli oni na južni
strani?

Cesti se ne bo mogoče izogniti. Izogniti
se je pa mogoče cestni, ki bi že omenjene do-
moroce razdrobila na omenjen način. Ena
od možnosti je cesta na stebrih, ki jo predla-
ga gradbeni inštitut PAZU. Pod njo bi živi-
ljenje teklo skoraj nespremenjeno, promet
boraj pa neopazno.

Politični inštitut PAZU je zato pripravil

študijo z vsemi izračuni in ocenami kratkoroč-
nih in dolgoročnih vplivov v obliki politične
ponudbe. PI ZRC PAZU zagotavlja stranki, ki
bo v svoj program sprejela omenjeno varianto,
zanesljivo zmago na volitvah '96.

Kujski val, novice iz letalstva

- Nace Junkers in Helena Messerschmid (dvo-
motorca) sta izvedla novo težko akrobatsko
točko v kategoriji dvojcev brez krmila. Žal
sta zamudila AKRO '96, kjer bi zagotovo
zmagala.
- Najlepsi jadralski dnevi v Pomurju so ob po-
nedeljkih, ko je soboško letališče zaprto.
- Štorklje so prekršile hrvaški zračni prostor.
Preletele so ga brez dovoljenja zagrebške
kontrolne letenja. Protizračna obramba ni de-
lovala, ker so Hrvaško ob istem času preleta-
vala sovražna letala IFOR-ja.

Kujski val, predstavljamo nove stranke

GNOJ - Gibanje Nekdanjih Obramboslo-
vcev Jugoslavije. Program stranke je naravn
naravovarstveno, miroljubno in kulturno. V
osnovi oblast odklanjajo, vendar želijo v njej
sodelovati. Spodbujajo zdrav duh v zdravem
telesu in so za ta cilj pripravljeni tudi umreti.
Na volitvah želijo zmagati, ker brez politike
ostanejo brez dela.

Kujski val, ali ste vedeli?

- Ali ste vedeli, da voda zavre pri sto sto-
pinjah Celzija?
- Ali ste vedeli, da kri zavre pri veliko nižji
temperaturi?
- Ali ste vedeli, da je vaš župan pravi žrebec?
- Ali ste vedeli, da se bencin in voda mešata?
- Povprašajte na bližnji bencinski črpalčki.
- Ali ste vedeli, da samozadovoljevanje ni
nevarno?
- Ali ste vedeli, da je samozaposlovanje ne-
varno? Povprašajte na bližnji davčni upravi.

Lendavski pereci

Pozdravljeni!

V prejšnjem Vestniku sem čital, da je komisija, ki je že peto
leto iskala naj... kmetijo, končno našla tako »kmečko verstvo«
v Prekmurju. Bil je že skrajni čas, saj smo mi, ki smo leta in
leta brali o naj... kmetijah v Prlekiji in Slovenskih goricah,
mislili, da v Prekmurju ni kmetov. Oh, s(in)o, samo malo na-
okrog je treba pogledati. V mislih imam nas velike in male
kmete, ki delamo na zemlji in v hlevih (četudi imamo kmečko
ali starostno penzijo), kakor tudi one, ki ne orjejo ne sejejo ne
pokladajo živini, ampak so na kakih odgovornejših mestih in
so - »kmetie. Ne sme nas čuditi, ker je zaradi tega vse manj
zaposlenih.

Zaposlenost? Veste, večkrat premišljuje, ali se s plača
kmetovati, zgodaj vstajati in hoditi na delo v tovarne ..., ko pa
je od obojega tako malo denarja. Vse bolj se nagibam k tistim,
ki se jim tako mudi v penzijo, pa četudi je kmečka ali invali-
dska. Ni slabo tudi denarno nadomestilo za nezaposlene, pa
dajatve, ki jih dobivajo »za delo nezmožni«. Korist je osebna
(niso brez »peneza«) in splošna, vsedrjavna: ljudje, ki dobre
denar, ne da bi morali zanj delati, so s tem kar zadovoljni in ne
pritisakajo na urad za zaposlovanje. Tisti, ko so (še) delavoljni,
a ga uradno še nimajo, jim morajo biti hvaležni.

Prav razmišljam? Morda za kmečkega človeka celo preveč.
Ta hip me hudo bega, kaj bomo počeli zdaj, ko ne bo več
podeželskih gasilskih veselje. Me tudi zanima, kako bomo
razrešili problem meje s Hrvaško. Sem »čul«, da sta bili nekaj
časa na hotiškem brodu dve zastavi: hrvaška šahovnica in naš
Triglav, potem pa je naša »izginila« in so jo menda kriminalisti
iskali naokrog. Zdaj, če je Jančijeva informacija točna, ni izo-
bežena nobena. Tako je tudi prav, ko pa se s Tudmanom še ni-
smo pogodili za mejo. Imam pa občutek, da na račun te »nede-
finiran« meje kujejo politične točke mnogotere stranke.
Svoječas je vasico ob meji obiskal Anderlič (LDS), potem je
prišel Janža (SDS), nato se je pripeljal s kolesom mož, na čig-
ar majici je pisalo: Res je - Peterle je (SKD) ... Ne morem pa
razumeti, zakaj, za vraga, ni Jelinciča (SNS), čigar obisk bi
bil še najbolj odmeven. Morda bi se tedaj le premaknilo in bi
ljudje končno mirno spali. Zdaj namreč ne, kajti večina njiv v
okolici Hotice, Kota, Kapce, Gaberja ... spada (za zdaj!) v
mežimurske katastrske občine. To pa je lahko usodno. Ali pa
tudi ne, če se bodo nekatere mežimurske vasi priključile Prek-
murju oziroma Sloveniji, kakor se sliši na oni strani meje.
HDZ že nekaj časa odkriva srpariste, pardon separiste. NACI

Možganska atletika

Družina Spahovnjak je pre-
cejšala običajno nedeljsko po-
stanke. Mama je pospravljala
zelenjavo od kosila, oče pa se je
zaradi nemarnosti, kajti njegov
želodec je moral z mukami pre-
jeti veliko količino hrane, ki
je zaradi napetega trebuha se
premetaval sem in tja, ko pa
je končno odresil glasen ve-
se, zadnjice, je sladko za-
spal. Ampak ne za

želje. Ženi je bilo čudno, ker sta
otroka že deset minut brskala
po hladilniku, zato je šla vprašat
moža, kaj naj bi to pomenilo.
Ves ponosen ji je razložil, kako
perfektno je pretehtal otroka,
žena pa ga je opomnila, da
njegova prevara ni opravičljiva.
Mož pa ji odvrne: »Saj veš,
da lastnih otrok ne bi prevaral.
To je le majhna možganska ate-
tika.« Najmlajša pa sta vse to
slišala. S polnim krožnikom sta
se vrnili iz kuhinje in očetu re-
kla, da sta ves čas vedela, da ga v
resnici ne boli hrbet, vendar sta
se pretvarjala. Očetu se je njuno
početje zdelo sumljivo in ju je
vprašal, zakaj sta mu potlej pri-

našala vse te dobrote. Otroka
mu odvrneta, da zato, da bi bil
boljše volje, ko bi mu povedala
za zlomljeno kolo. »Hej, to pa ni
lepo, da hočeta s prevaro zni-
žati zaslužen kazen!« Najmlaj-
ša pa zakričita v en glas: »To
sploh ni prevara. To je mož-
ganska atletika!« NIGRA

Radgonski Mehi(!)rček

No ... pa saj veste to, ka jo je reka naš štajer-
ski nominiranec (mogoče besejda nominiranec
niti ne paše tu notri; predlaganec de te vendar bo-
še) za svetnika (ovega v nabesih). Pa
še kak je meja prav. Seveda zaj sten nečen pove-
dati, ka Radgoni nikan ne gremo, samo mislin.
ka delamo malo premale šrite. Včasih puzimo
cilou nazaj. F totem novem cajti kapitalizma ...
ali kaj jaz ven, kak se že temi reče zaj, ka mam
nouve bezicare na vlasti, se mi zdi, ka je edini šrit
naprej bija tou, ka mam en kup novih gostiln
na kupi. Pa se še lahko bojim za naše dede, ka do
pri pedesetih vsi po vrsti meli probleme z mehiri.
zatou niti scat nedo več mogli pošteno iti. Toti
naši nouri dedovski pameti, se mi zdi, je včasih
teško dopovedati, ka se lahko stavi samo v enen
pajzli. »Pa či je škoda tako dobrega vina fkrav
jarko ali pa fkanalizacijo metati.« si vsaki misli,
pol pa je grmlavca f hiši, da de ga baba lovi
okouli houfa. Zatou bi jaz prepoveda, z občinsktn
ali pa državnih odlokon, ciglih nega več Stalina
pa njegovega straha, na enen kvadratnen metri
meti več kak šest gostiln. Pet se nekaj ide ...
samo šest; dvanajst piv ... tou pa niti Stajerci več
ne zdržimo. Samo včasih me pa rejsen prižade-
ne, da pravijo, ka smo Stajerci taki volki pivci.
Pa se si nemremo pomagat, či je vsaki meter ena
gostilna pa na vsaken puklasten brejgi so gorice.
Duh solidarnosti pa more živeti. Ti enemi zaj po-
magaš, drugi pa de tebi enouk drugou ... pa či
tudi čes deset leji, se splača. Naš Franček sigdar
pravi, ka ovemi zabrejovalci krav sigdar moreš
dati kaj za piti, zatou ka je vrag, či ti neče drugič
več priti. »Kdo himrlaudn pa de mi te našo iciko

zabreja,« se kak stou satanov razkuri naš
Franček, »tou so resne stvari, še bolj či ti bik ne
vej več skočiti.« No, ka smo že pa pri vini ... prej-
šnokrat sen si te denok šou pogledna toti naš hi-
mlaudensko volki sejen; te pa ... misla sen, ka do
mi oči vun z jamic skočile, da mi je ova smrkla
povejda, liko moren za ajntriti plačati. Čejlega
jurja! Pa kaj se van mejša, za jurja jas dobin na
Spoudnen Grisi ze liter pravega janzevca pa kilo
radgonskih prančvajgarov. Sen si misla, tlko pa
že ne dan za osrane traktore, keri se niti eden
nemre iti z mojin štajeron, napravljenin točno
okouli leia funfzig, pa sen šou okouli proti Muri
... pogledna lejo pa desno, pa sen že bija kak tri-
stou satanov prejk plouta. »Uh sen dober,« sen si
misla, tepa me je že neki satajnski pes f hlačno
vjav. Nebi van pisa, kaj se pol nah zgoudlo, samo
naj van povejn, ka se meja neko vuro štenkuja o
pravicah pa morali, kaj koli je že tou ... No, notri
sen priša vseeno. Pa sen vida čez kake pol vure,
ka mi v želouci že pašteno riži, zatou sen se vse-
dna dol pri naših nekdanjih kolegih z juga, na-
roučin si eno par čevapčicov pa deci mrzlega ...
nemon van guča, kaj je pol nah bilou, samo si
itak lahko mislite, ka kakega makedonskega vina
nemon pija ... ka mi nede zaj gdo reka, ka se kaki
nacionalizen zaj jas tu trajblen ...

Tlko ljudi, pa či jih je pol plačalo ajntriti pa za
auto parkirati treba plačati ... pr moji griški s ten
sejmon pa neše zlo dosti more zaslužiti ... kaj či
tou nič v naši lubi Radgoni ne ostane, pa ide vse
nazaj v houpštitar Lublano. Tou je tisti šrit nazaj,
o keren se tlko preje guča ... samo tou pa je tak že
druga štorija.

OBCUDOVALEC

Župan Moravskih Toplic Feri
Cipot - Računski in Jože Vu-
grinec - Gonilni sta že pod-
pisala pogodbo, po kateri bo-
sta v najkrajšem možnem ča-
su izdala vse govore slednjega
v času Košičevih dnevo. Pro-
fit od knjige ne bo namenjen
obnovi Plečnikove cerkve, am-
pak pokrivanju proračunske
luknje, ki je nastala s stroški
za gostovanje ansambla iz Ma-
džarske.

Vendel Ostrič - Ex direktor je
v Gradbeniku že začel s pi-
sanjem investicijskih elabora-
tov. Po virih, ki so blizu neres-
nice, bo odslej Gradbenik
kupal gradbeni material v
diskontnem centru Univerzala
Mercatorja in na ta način po-
kušal pomagati prejšnjemu
Ostričevemu podjetju, da »za-
dela« potresno luknjo pod
svojimi temelji.

Feri Horvat - Neodvisni je po-
vabil na priložnostno večerji-
co radenskega župana Jožeta
Toplaka - Glasnega. Na večer-
jici je Feri predlagal Jožku,
da je v volilni dirki svojo neo-
dvisnost pripravil zastaviti
za socialdemokrate, če se bi se
Jožko odpovedal kandidaturi
za poslanca. Jožko bi predlog
sprejel, če bi mu Feri zagoto-
vil direktorsko mesto v polni-
lnici bevanje in posredoval pri
vrnitvi deita v Radensko.

Kobiljanski župan Pavel Ne-
met je takoj po odprtju mej-
nega prehoda, prijetno dol-
žnost sta opravila predsednika
držav, že naslednji konec ted-
na položil v znak dobrosose-
dskega sodelovanja temeljni
kamen za obratovalnico naju-
spešnejšega kobiljanskega po-
djetja Kobiteks, vodja projek-
ta bo nekdanji uspešni sanator
Kobiteksa Jože Kuronja.

Potem ko Agici Novak ni us-
pelo zasesti stolčka matere
županje, je predsedniku svoje
stranke Lujzu Sraki predlaga-
la, da jo promovira za kandi-
datko za parlament.

Jože Rituper - Dodo je svoj
pohod na parlament vzel za-
res, med kampanjo se je odpo-
vedal eni svojih služb, kjer je
nepogrešljiv - akcijskemu no-
vinarstvu. Tako se lahko zgodi,
da bo Pen za en mesec ali za
štiri leta prikrajšan za ostro
pero. In to bo težko spregleda-
ti. Enomesečni izpad doho-
dka mu bo refundiral Gošnik.

Andrej Gerencer - Broker se je
sestal z moravskim podžup-
panom Ludvikom Sočičem in
mu predlagal priključitev Nor-
šince k soboški občini. Nor-
šinci naj bi tako prišli v pro-
gram gradnje plinovoda. So-
čiču pa je bilo ponujeno mesto
dr drugega podžupana. Toda po
nepotrjenih informacijah je
Sočič ponudbo zavrnil z ute-
meljitvijo, da Norsinci v tem
trenutku bolj potrebujejo ka-
belsko televizijo kot plin.

Miran Györek - Mednarodni
bo, če bo prišel v parlament,
najmanj predsednik komisije
za mednarodne odnose ali pa
zunanji minister, če bo stran-
ka na oblasti, je povedal o svo-
jih ambicijah in pogojih, da se
bo sploh podal v volilno di-
rko.

BESEDA NI KONJ

zvezde vam kažejo

OVEN

Ona: Nikakor ne moreš pozabiti tistega, ki si ga po neumnosti izgubila. Konec tedna boš izvedela informacijo, ki ti bo pomagala do ponovnega zblizanja. Pazi, da ne boš vse skupaj ponovno pripeljala v slepo ulico.

On: Z lepo besedo ti bo uspelo precej več kot z grobostjo in nasiljem. Na koncu so pomembni samo rezultati, kar pa seveda ne pomeni, da cilj opravičuje sredstva. Nekdo ti bo poskušal nagajati, kar pa mu ne bo ravno najbolj uspelo.

BIK

Ona: Malo se ozri po svoji družbi in kaj hitro boš opazila, da si dobila novega oboževalca. Edino kar ti lahko nagaja, je nevoščljivost tvojih prijateljev, ki pa je nikar ne vzemi popolnoma resno.

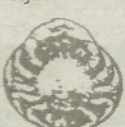
On: Razveselil se boš prijateljčine pozornosti, vendar boš pozneje pričakoval veliko več, kot ti je pripravljena dati. Da bi si pridobil naklonjenost sodelavcev, ti ni potrebno razmetavati denarja.

DVOJČKA

Ona: Zberi se in vse skupaj dobro pretehtaj, saj nekdo samo čaka na tvojo napako. V čustvenih zadevah bo potrebna predvsem vztrajnost. Konec tedna se ti obeta nepričakovan obisk, za katerega si boš želela, da ga nikoli ne bi bilo.

On: V družbi sodelavcev boš raztresen in vzklipljiv, zato se nikar ne spuščaj v kaj večjega in tveganega. vsaj kar se tiče poslovnih reči. Poišči si raje bolj veselo družbo in si pozdravi svojo slabo voljo.

RAK

Ona: Prenagljena odločitev ti lahko prinese celo kopico problemov in zapletov v ljubezni. Izkoristi svoje adute in si na enostaven način zagotovi prednost. Toda vprašanje je, ali bo to partnerju všeč.

On: Vsi strahovi in pomisleki, ki ti že nekaj časa grenijo življenje, bodo prešli ob prijetnem presenečenju, ki se ti obeta konec tedna. Načrte za velika dejanja pa raje preloži na kasnejše obdobje.

LEV

Ona: Vse se bo uredilo in kmalu boš videla, da je bilo tvoje ravnanje v preteklosti še kako pravilno. Partner te bo presenetil z na prvi pogled absurdno idejo, ki pa ti bo iz dneva v dan bolj všeč. Zaupaj

mu. On: Imaš odlične možnosti, da uspeš na področju, kjer si to že dalj časa prizadevaš. Vendar pa možnosti same niso dovolj - za uspeh se je potrebno tudi pošteno potruditi, prav pa bo prišel tudi kanček sreče.

DEVICA

Ona: Naj te občutek zadovoljstva ne zaziba v lenobnost, saj si lahko s takšnim ravnanjem zapraviš res čudovito priložnost. Nekdo, ki ti veliko pomeni, te bo docela zmedel, a predvsem v pozitivnem

pomenu besede. On: Prijetni popoldnevi ti bodo prinesli dolgo želen duševni mir pa tudi prav prijetno prijateljico, ki lahko postane tudi kaj več. Znanec z morja ti bo prinesel pozabljene stvari, ki te bodo spravile v precejšnjo zadržano.

TEHTNICA

Ona: Doletela te bo pravcata histerija, ki bo v najbližji zvezi s tvojim bivšim prijateljem. Pomiri se in trezno razmisli o vseh morebitnih posledicah ter se šele nato dokončno odloči. Vsekakor ti ne

bo lahko. On: Čeprav si mislil, da je vseh težav končno konec, se ti obeta dokajšnje presenečenje. In nikar si ne misli, da se boš iz vsega skupaj izvil brez posledic, ampak se raje pripravi na izdatke.

SKORPIJON

Ona: Išči srečo predvsem v tem, kar imaš, ne pa v tem, kar pogrešaš. Ljubezen je vse preveč relativna stvar, da bi ti uspelo karkoli posploševati. Pa tudi tvoj partner nima neskončnega potrpljenja.

On: Začel boš premišljevat na povsem nov način, kar te bo privelo do prav osupljivih rezultatov. Toda nikar ne stoj odprtih ust, ampak zagrizi v vabo, dokler je še topla. Nekdo se bo opeknel, toda to vsekakor ne boš ti.

STRELEC

Ona: Pojavilo se bo izredno zanimanje za tvoje proste trenutke, zato se nikar ne izogibaj tistim, ki si jim všeč. Kdo ve, mogoče pa se bo iz vsega tega še kaj izcimilo. Pazi na zdravje, saj so mogoči

zapleti. On: Obeta se ti dokaj viden uspeh, saj si se za nastop do popolnosti pripravil; zablestel pa boš ravno tam, kjer so vsi drugi odpovedali. Toda vsak uspeh ima dva obraza in vedi, da poti nazaj ne bo.

KOZOROG

Ona: Dobro premisli, preden se boš odločila za korak, ki lahko zelo spremeni tvoj odnos s partnerjem. Raje mu pusti malo več svobode. Tako se bo tudi on veliko bolj veselil ponovnega srečanja.

On: Postal boš prav obseden z idejo, da te nekdo stalno izkorišča. Nikar ne pozabi, da ni vse tako črno, kot si dopoveduješ. Še vedno se ti bo punjala priložnost, ki je enostavno ne smeš zamuditi.

VODNAR

Ona: Presenečenje, na katero se pripravljaj že dalj časa, se ti bo popolnoma posrečilo in rezultati ne bodo mogli izostati. Prijatelj te bo povabil na prijeten pomenek, ki pa se bo končal malce drugače kot ponavadi.

On: Postavi se na nogo in si zavijaj rokave! Le tako lahko upaš, da se ti bodo načrti tudi uresničili. Prijetni pogledi te bodo sicer za kratek čas zmedli, vendar se boš kaj hitro znašel. Le pogumno!

RIBA

Ona: Zadnje čase poslušaj le glas svojega srca, vendar bi ne bilo slabo, če bi vključila tudi svoj razum. Sedaj je pravi čas, da si tudi ti omogočiš vsaj manjši poslovni uspeh, ki bi ti vsekakor le koristil ...

On: Če boš neko preizkušnjo dobro prestal, se ti bodo odprla marsikatera vrata, ki so ti bila do sedaj zaprta. In to tako na poslovnem področju kot tudi v zasebnih zadevah. Torej se ti res splača potruditi!

Kaos bo odslej še tišji

Promet v mnogih azijskih državah poteka nedisciplinirano, kaotično in predvsem zelo hrupno. Ob takšnih in drugačnih okrasih,

štivali. Oblasti so namreč z vseh avtomobilov troblje enostavno pobrale in jih na glavni ulici v Ravalpindiju zmlele v prah.

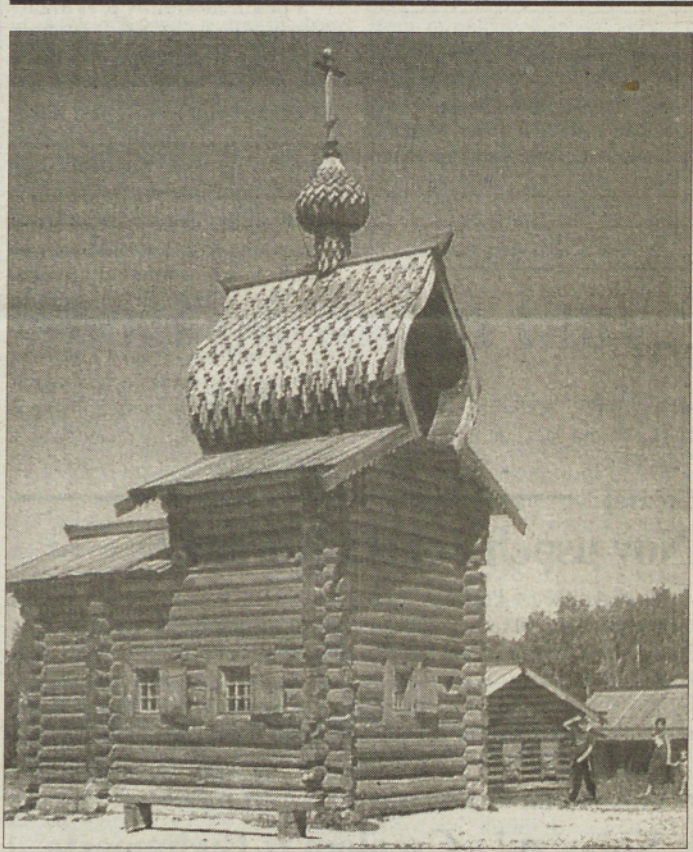

pod katerimi se vozila kar šibijo, na nobenem ne manjka troblja. Biti mora čim večja in čim glasnejša. A v Pakistanu poslej ne bo več tako. Po novem zakonu o varstvu pred hrupom bodo lahko sirene uporabljali le rešilni in policijski avtomobili.

To bo najbrž eden redkih zakonov, ki ga bodo v Pakistanu spo-

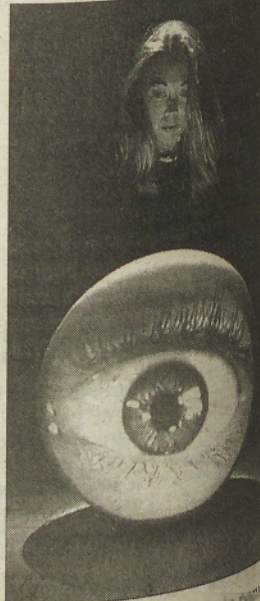
Bajkalsko bogastvo

Bajkalsko jezero na vzhodu Sibirije je svojevrstna naravna znamenitost. 1637 metrov globoko jezero je najgloblje na svetu in hkrati ogromen rezervoar pitne vode. Zaradi oddaljenosti je bil Bajkal dolgo le pojem iz zemljepisnih atlasov. Danes pa tudi v Sibirijo prihaja vse več turistov, ki imajo kaj videti. Upati je, da bo ruskim oblastem uspelo ohraniti čudovito jezersko pokrajino, tradicionalno lesno arhitekturo in, predvsem, kristalno čisto vodo, ki bo v prihodnjih desetletjih pomenila pravo bogastvo.

Umetnost in tehnologija

Sodobni umetniki lahko svoj navdih in kreativnost izražajo na najrazličnejše načine in z zelo raznovrstnimi sredstvi. To dokazujejo tudi umetniki iz 24 držav Azije, Afrike, Evrope in obeh Amerik, ki razstavljajo na desetem bienalu sodobne umetnosti v Sydneyu. Videoprojekcija na kroglu iz steklenih vlaken je le ena od možnosti, ki jo umetniki

kom pri njihovem izražanju pomeni sodobna tehnologija. Tisti, ki so jo videli v živo, zatrjujejo, da je tudi oko videti kot živo.

Finski organizatorji so zaradi pomanjkanja komarjev morali odločiti, da bodo na arktičnem taborišču v polarni regiji razstavili 24 delov. Svetovno prvenstvo v tej disciplini so že tretjič zapored postelali prireditelji v laponski vasi Pele. Komarji so imeli v voljo pet minut, da so na oni svet čim več krutih napravili. Lanski zmagovalci te prireditve so letošnje postelali komarjev razglasili za kazensko

Za vsakogar nekaj

Črno in belo

Črna in bela, bela in črna, črna in bela in samo črna – odločite se sami. V nobenem primeru ne boste udarili mimo: črna in bela barva bosta modni tudi letošnjo jesen. Jesenska

kombinacija za vsakdanjo rabo: do srede meč segajoče krilo iz mehke črne nape se zapenja po vsej dolžini, klasični jopič v pepita vzorcu krasi črn žametni ovratnik.

Komplet popestrujejo še bele nogavice s črnimi pikami.

Pečenka

Pečenka bo dobila lepo skorjico, če jo malo vročega mleka razpustite v jušno kocko in s to mešanico še pred peko namažete meso. Pri obratovanju uporabljajte vilice, da ne bi zlomili mesni sok; pomagajte si z dlanjo lažje. V pekač dolijte vselej samo vročo vodo – tako

bo pečenka sočna in mehka. Če ste meso pekli predolgo ali če ni bilo dovolj uležano, prilijte tekočino za obiljevanje kozarček vinjaka ali žganja in meso še nekaj časa dušite pri znižani temperaturi. Sok, ki je ostal pri pečenju, vlijte v posodice za led in zamrznite. Zamrznjene kocke preložite v polivinilne vrečke ali zavijte v aluminijasto folijo. Uporabili jih boste drugič.

Strah pri otrocih

Čustvo, ki spremlja malčke že od najzgodnejšega obdobja, je strah. Strah je naravno preprečilo in s pravo vzgojo, polno ljubečih naklonjenosti in pozornosti, otrok najprej doživi. Prvo največjo frustracijo otrok doživi, ko se mora po priporočilu iz toplega zavetja v hladnem telesu nenadoma izpostavit svetlobi, hladu.

Konzerviranje živil

Sadje, zelenjavo in podobno lahko pripravite za ozimni zimski živilom, na rob položite ovlažen gumijast prstan in na stran pokrova nalijte dve žlici čistega alkohola. Pokrijte steklenico. Plamen bo pokril preostali kisik v konzervirano v vakuumu. Novo kozarce pred uporabo naložite v lonec s hladno vodo in počasi segrevajte do vretja. Odstavite z ognja in pustite, da se ohladi. Tako bodo novi kozarci pripravljeni na temperaturne spremembe, kakršnim bodo izpostavljeni med uporabo.

Vseposvobodtrakovi

Že dolgo se ni kakšno poletje okitilo s toliko vrvicami in trakovi kot letošnje. Lahko so ozki ali široki, glavno je, da so čim daljši in čim spretnje prepleteni.

Najdemo jih povsod, na preprostih majicah, elegantnih večernih oblekah, sandalih. Koža, ki jo trakci tako radodarno razgaljajo, mora biti seveda lepo zagorela – le tako bo namen, namreč zapeljivost, res dosežen.

Jesenska modna igra

Poletje se počasi končuje, nekateri že razmišljajo o jeseni in jesenski modi. Kaj bo prinesla modna jesen? V velikih modnih centrih pravijo, da bo nova sezona v slogu čiste preprostosti in popolne perfekcije. Pretekla sezona je pustila na oblačilih viden pečat. Dolgi plašči in spet odkriti vojaški slog so se postavili ob bok novi nenavadni mešanici barv in vzorcev.

Vsako jesen odigrajo pomembno vlogo plašči. To sezono bodo opazni zelo dolgi plašči v slogu sedemdesetih let, pogosto iz usnja ali semiša. Trapezasta oziroma A-linija je tudi ena glavnih značilnosti sezone. Barve se menjavajo od polnočno modre do klasične zelene in rjave, poudarek pa je na detajlih. Opazna nadrobnot jesenske mode so široki in dolgi ovratniki oziroma faze.

Beluši

Beluši so cenjena in priljubljena zelenjava, niso samo okusni, lahko prebavljivi in nizkokalorični, temveč so koristni in zdravi za organizem. Pomagajo predvsem pri preveliki kislosti v organizmu, ki ji botruje uživanje hrane z nizkim pH-jem. Večina ljudi danes je prekislo hrano: preveč mesa, mesnih izdelkov, rafiniranega žita in sladkarij. Posledica tovrstne prehrane in prevelike kislosti v organizmu so revma in druga obolenja sklepov, srčni infarkt in motnje kardiovaskularnega sistema ter obolenje izločil, zlasti ledvic.

Na srečo je mogoče z izbrano prehrano brez umetnih zdravil spet doseči nevtralnega ravnovesja v telesu. Uživati je treba dovolj belušev, krompirja, polnovrednega žita, bučk in zrnatega kruha. Našteta živila sodijo v skupino bazičnih jedi, ki pomagajo nevtralizirati kislost v telesu in preprečiti z njo povezane težave.

obenem pa lahko postane negotov in zavrt, saj ga je strah, da ne bo izpolnil pričakovanja staršev. Zato je v prvih letih otrokovega življenja sila pomembno, da malčku posvetimo dovolj pozornosti, naklonjeno spremljamo njegov razvoj in mu ljubice pomagamo pri premagovanju težav. Tako spodbujamo njegov razvoj in napredek, samozavest in odločnost ter ga pripravljamo na kasnejšo avtonomnost, prodornost in uspeh v življenju. Hkrati mu lahko pokažemo, da je strah nekaj povsem človeškega tudi s tem, ko priznamo, da se tudi sami včasih česa bojimo.

Najpogostejša oblika strahu, značilna za otroke dveh ali treh let, je strah pred temo. Strokovnjaki priporočajo, naj bi otroka postopoma privajali nanjo, obenem pa ga ne puščali samega, kadar se boji. Najbolje je, da mu z igro in v prijetnih okoliščinah predstavimo temo kot nekaj znanega in nenevarnega. Navsezadnje se prav zvečer, v temi, rojevajo najlepše pravljice in sanje.

Glavobol

Glavobol je namesto z analgetiki mogoče odpraviti s preprostim trikom z običajno teniško žogico. Če vas pogosto muči glavobol in si težave najraje lajšate s tabletami, tokrat za spremembo preskusite tale preprost način: trdo teniško žogico zavijte v bombažno krpo ali mehko bombažno nogavico in si jo položite pod tilnik tik ob nasadišču las, ko ležete zaradi glavobola. Na teniški žogici čim mirneje počivajte v zračnem in temnem prostoru 5-10 minut in glavobol bo popustil, verjetno celo popolnoma prenehal brez umetnih zdravil. Strokovnjaki si pojav razlagajo z dejstvom, da neposreden pritisk trde teniške žogice na živčni splet v tilniku odpravi bolečino. Tako naravno zdravljenje glavobola je prvi uvedel v prakso ameriški terapevt dr. Jeffrey Pearson iz Kalifornije.

Cene sadja in zelenjave

Zelenjava	M.	Tržnica
	Sobota	Radgona Ljubomer
jabolka	100	150 140
pomaranče	210	- 220
banane	118	120 120
hruške	144	150 180
grozdje	300	250 295
limone	260	300 280
oreh, jadrca	960	- 990
paradižnik	100	150 120
paprika	120	150 120
krompir	35	60 35
zelata	160	- 180
koronje	100	200 180
čebula	70	160 100
tižel v zrnju	321	390 300
jajca	18	- 19
zeleno zelje	60	100 80
česen	300	500 390
kumare	100	- 390
brskve	144	150 70
lubnice	80	70 580
kivi	360	- 360
agurke	360	- 360
cvetiča	180	240 250
notkarnike	250	240 250
slive	140	200 180

Kuhajte z nami

Pečena paprika s česnom

Jesen se hitro približuje, na vrtovih pa zorijo pridelki, ki jih skrbne gospodinjke hitijo pospravljati za zimske zaloge. In prav je tako. Običajnim jesenskim opravilom se pridruži še konzerviranje sadja in zelenjave. Če imamo domače pridelke, je to tudi iz ekonomskega vidika upravičeno. Sodobni načini omogočajo z natančnim delom uspešnost konzerviranja brez industrijskih konzervansov.

Domači ajvar (kuhana mešana zelenjava)

1 kg čebule, 2 kg rdečega paradižnika, 1,5 kg rdeče paprike, 2 del olja, 2 del kisa, 2 žlici soli, 3 žlice sladkorja. Očiščeno in drobno nakockano čebulo popražimo (samo toliko, da ovane in ne zarumeni) na olju, dodamo drobno narezano papriko, solimo in pokrito dušimo, da se paprika zmehča. Vmes mešamo. Potem dodamo olupljen in na kocke narezan paradižnik (semenje nekoliko iztisnemo) in vse druge sestavine. Naglo kuhamo 25 minut. Mešamo. Še vroče polnimo v pogrete manjše kozarce. Takoj zapremo in damo v suho soparo (pokrijemo s kuhinjskim prtom, da se počasi ohlaja).

Pečena paprika s česnom

Potrebujemo: 2 kg mesnatih rdečih paprik, 1 večjo glavico česna, pičlo žlico soli, 1,5 del belega olja, 1,5 del vinskega kisa (biti mora sveže odprt).

Oprane in obrisane paprike zložimo v velik pekač in jih spečemo v pečici, da dobijo svetlo rjave mehurje. Po potrebi jih vmes previdno obrnemo, da se ne sežejo. Pečene pokrijemo s kuhinjskimi krpami, da se ohladijo. Nato jih olupimo in odstranimo semenje. V kozici (majhni) segrejemo olje, kis in sol. Ko tekočina zavre, zlagamo olupljene paprike vanjo, jih previdno obrnemo in takoj zlagamo v majhne pogrete kozarce. Na vsako plast paprik potresemo drobno sesekljan česen. Ponavljamo, da povremo vse paprike. Ostanek tekočine po potrebi zlijemo na paprike v kozarcih. Kozarce takoj zapremo in damo v suho soparo.

Cilka Sukič

Posušeno sadje

Prihaja jesen, ki nam prinaša obilo sadja. Nekateri bi ga želeli shraniti čez zimo posušenega. Sušite ga lahko, narezanega na khlje, na ne prevročem soncu.

Suho sadje shranite v vrečke, ki jih sešijete iz tanke, zraku pre-

pusčajoče tkanine. Napolnite jih s khlji in obesite na kavlj v hladnem in suhem prostoru.

Khlji bodo hitro mehki, če dodate sladkor šele potem, ko jih že nekaj časa kuhate ali dušite. Suho sadje je zdravo in zdravično, prekuhamo pa vam pomaga pri želodčnih in drugih prebavnih težavah.

Ne skrbite, najbrž ga ni modnega kreatorja niti modnega gibanja, ki bi mu uspelo z modnega neba izriniti džins – material, na katerega prisega mlado in staro. Splošno uporaben je, saj ga lahko oblečemo za skoraj vse priložnosti, pa naj gre za športni dogodek ali večerno srečanje. Džins je kot kameleon – ob primernih dodatkih se ustrezno spremeni glede na potrebe in okoliščine. Velja za vodilni motiv vsakodnevnega oblačenja, ki je večno aktualen. Največ najdemo iz džinsa srajce, bluze in hlače.

SESTAVA MAJNO NAPISI	ŠKOLNI NICA	PODROČJE ELEKTRO- TEHNIKE	HITER KONJSKI TEK	SOKRATOV KOZLEC	STROJNI ELEMENT Z NAVOJA	ŠVICAŠKO PROZOF (CHARLES 1815-1865)	HRV. PESNIK IN PREVA- JALEC (KINRO)
VELIK ZELO MOČAN CLOVEK							
MOČNAŠO SUVRETI							
REKA NA PRIMOR SKEM							
ZORJAN NO			FRANCOSKI DEPARTMA DEJAVNOST LOVEČEV				
ZADETEK V SPORI NIH IGRAH Z ŽOGO				OLJARD NA PALICA BOKSAR TYSON			
NAJMANJŠI DELEC MATERIJ					TITAN GL. MESTO ALBANJE		
ROMAN VITOMILA ZUPANA							
NOVI HEBRIDI			ITALIJSKA FR. FILM KODAK (JACQUES)				
ITALIJSKO MOGOMET NI KLUB						MLEČNI IZDELEK	VZDEVEK GEOTHE- JEVE MATERIE
OBVEŠČE VALNA AGENCIJA ZDA				STARO- JUDOVSKI KODALI			
RADIO- AKTIVNA KEM. PRV NA (AC)				IRAN MIRAK			
DAVNO LUDSTVO V AMERIKI KOLLA							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE – vodoravno: matrona, aviatik, fantana, Al, Ovid, Var, Ive, O, ekcem, Grace, lok, Jo, izcedek, Emitent, vajenka, Ina, gon.

Televizijski spored od 6. septembra do 12. septembra

PETEK
6. SEPTEMBRA

TV SLOVENIJA 1

- 10.00 Učimo se ročnih ustvarjalnosti
10.15 Pasje mesto
10.35 Festival Lent '96
11.35 Vzemij denar in zbeži, ameriški film
13.00 Poročila
13.05 Kolo sreče
16.20 Kam vodijo naše stezice
17.00 Dnevnik
17.10 Moja ideja, nizozemska nani-zanka
18.30 Hugo
19.30 Dnevnik
20.05 Forum
20.30 Trdnjavske igre, francoski kviz, 6. del
21.50 Skrivnostni svet A. Clarka, ang. dokumentarna serija
22.15 Včeraj, danes, jutri
22.25 Dnevnik
22.50 Nevarne obline, ameriška nani-zanka
23.30 So leta minila, angl. nani-zanka
0.00 Werther, španski film

TV SLOVENIJA 2

- 11.55 Svetovni poslovni utrip, ameriška poslovna oddaja
12.25 V žarišču
12.45 Podoba podobe
13.35 Jazz
15.15 After Hours, ameriški film
16.50 Svet divjih živali, angl. poljudnoznanstvena serija
17.50 Sova, ponovitev
18.30 So leta minila, angleška nani-zanka
19.25 Včeraj, danes, jutri
19.30 V območju somraka
20.00 Tropski vrtovi, ameriška nadaljevanja
20.50 Vojsčak iz Terakote, hongkonski film
22.35 Zavrtimo stare kolote
23.00 Brane Rončel izza odra

POP TV

- 10.00 Santa Barbara, ponovitev nadaljevanke - 11.00 MAGNUM, ponovitev - 12.00 POP kviz, ponovitev - 12.30 M.A.S.H., ponovitev nani-zanke - 13.00 Edera, ponovitev - 14.00 Gimnazijska prevara, film - 15.30 POP 30 - 16.00 Mulci, nani-zanka - 16.30 Santa Barbara, nadaljevanke - 17.30 Inspektor Demick, nani-zanka - 18.30 POP kviz, nani-zanka - 19.00 Cosby, nani-zanka - 19.30 24 ur - 20.00 Urgenca, nani-zanka - 21.00 Dosjeji X, nani-zanka - 22.00 Ubijalska kača, film - 0.00 Highlander, nani-zanka - 1.00 24 ur, ponovitev - 1.30 POP 30, ponovitev

TV HRVASKA 1

- 8.15 Dobro jutro - 10.05 Nora družina, serija za otroke - 10.35 Polna hiša, humoristična serija - 11.00 Ode r' je v Rio - 11.25 Med nami dečki - 12.00 Dnevnik - 12.20 Ljubezenske zveze, serija - 13.05 Zavrzi svojega otroka, ameriški film - 14.40 Kapetan - 15.05 Bon-ton-ton - 15.20 Ste vedeli - 15.40 Dr. Quinn - 16.50 Oddaljeni vrhovi - 17.50 Kolo sreče - 19.30 Dnevnik - 20.05 Zabavni program - 21.45 Dokumentarna oddaja - 22.40 Dnevnik - 23.00 Naravni svet, dokumentarna oddaja

TV HRVASKA 2

- 17.00 Grozljivka - 18.30 In to je moje življenje, serija - 19.30 Dnevnik - 20.05 Korak za korakom, humoristična oddaja - 20.35 Kohayagawa, japonski film - 22.15 Tokyo ga, nemški dokumentarni film - 23.45 Ameriški film

TV AVSTRIJA 1

- 6.00 Paradiž živali - 9.10 Pod eno streho - 12.00 Šport: Tenis, odprto prvenstvo Amerike, Formula 1 za veliko nagrado Italije, trening - 14.40 Confetti TV - 15.10 Rozardeči panter, risanka - 16.30 Knight Rider - 17.15 Pod eno streho - 17.45 Kdo je tukaj šef? - 18.10 Polna hiša - 18.35 Krepka družina - 19.00 Roseanne - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 Trije mušketirji, film - 21.05 Pogledi s strani - 22.10 Dr. Schwarz in dr. Martin - 23.45 Čas v sliki - 23.34 Nož na obali, grozljivka - 1.20 Čas v sliki - 1.45 Schiejk vsak dan - 2.45 Dobrodošli v Avstriji - 4.30 Zadnje rundo plačas sam

TV AVSTRIJA 2

- 9.00 Čas v sliki - 9.05 Schiejk vsak dan - 10.15 Bogati in lepi - 11.05 Avstrija danes - 12.00 Čas v sliki - 12.10 Najboljše - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Dežela in ljudje - 13.40 Kalifornijski klan - 14.25 Bavarec - 15.10 Bogati in lepi - 16.00 Schiejk vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Demick - 21.15 Naš svet - 22.05 Čas v sliki - 22.30 Moderni časi - 23.00 Ars electronica 1996 - 23.30 Gospa Pepi in sinovi - 0.00 Telesni stražar - 1.05 Skandinavski saga - 2.00 Pogledi s strani - 2.05 Kalifornijski klan - 3.30 Čudoviti časi - 4.55 Videonoc

RTL

- 5.15 Jutranji program - 6.35 Dobri časi, slabi časi - 7.00 Točno ob sedmih - 7.30 Poročila - 7.35 Med nami - 8.00 Poročila - 8.05 Springfieldska zgodba - 9.00 Poročila - 9.05 Kalifornijski klan - 10.00 Bogati in lepi - 10.30 Moja mala Soledad - 11.00 Vroča nagrada - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Opoldanski magazin - 12.30 Zlata dekleta - 13.00 Rockford - 14.00 Barbel Schäfer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Jeopardy! - 17.30 Med nami - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplozivno - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Mini playback šov - 21.15 Dobro jutro Mallorca - 22.15 Life! - Veselje do življenja - 23.05 Tropska vročica - 23.45 Dnevnik - 0.30 Zajec, film - 2.30 Maščevanje za Jesse James - 5.00 Reportaža

TV MADŽARSKA 1

- 5.40 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Dopoldne, magazin - 9.40 Dallas - 12.00 Poročila - 12.05 Posel - 12.20 Papež na Madžarskem - 14.10 Narodnostne oddaje - 15.00 Poročila - 15.10 Narodnostne oddaje - 16.00 Papež na Madžarskem - 16.25 Resna glasha - 17.00 Za upokojece - 17.30 Tekla - 17.40 15 minut - 18.00 Okno - 18.55 Pravica - 19.15 Ažurno - 19.30 Dnevnik, šport - 21.00 Dallas, pon. - 21.55 Apropo - 23.00 Ne joči, draga, kriminalka - 0.30 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

- 12.00 Siesta - 14.55 Pomešal sem se - 15.25 Sarah, risani film - 16.35 Svet knjige - 16.45 Souvenir - 17.30 Regionalni vesolj - 18.00 Neki in nekoč, risanka - 18.30 Vesoljske igre - 19.10 Popolnik, serija - 20.00 Prišel bo čas, dok. serija - 21.00 Telesport - 21.10 Policijska poročila - 21.15 Tip hop, kviz - 21.45 Kultura - 22.00 Objektiv - 22.30 Pregled tiska - 22.35 Športna stava, mednarodni nogometni magazin - 22.55 Zabavni program

SOBOTA
7. SEPTEMBRA

TV SLOVENIJA 1

- 9.20 Radovedni taček: Razstava Jakca in čarobna lučka, angl. risana srija
9.35 Anne Chatel: živalske pravilice
10.05 Unicef tabor
10.35 Zgodbe iz školjke
11.05 Učimo se tujih jezikov: Angleščina
11.20 Svet divjih živali, ponovitev
13.00 Poročila
13.05 Hugo
14.05 Reka upanja, francoska nadaljevanke
15.00 Kinoteka: Uročen, ameriški film
17.00 Dnevnik
17.10 Mesta sveta, švicarska dokumentarna serija
18.00 Na vrtu
19.30 Dnevnik
20.10 Teater paradižnik
21.35 National Geographic, ameriška dokumentarna serija
23.00 Nevarne obline
23.40 THX 1138, ameriški film

TV SLOVENIJA 2

- 12.40 Trdnjavske igre, francoski kviz, 6. del v 14.00 Mostovi
14.30 Tednik
15.20 Sova, nevarne obline
16.00 Športna soota
18.30 Karaoke, razvedrilna oddaja
19.30 V območju somraka
20.00 Miš in mačka, nemški film
21.35 Sobotna noč

POP TV

- 8.00 TV Frikoln - 8.30 Junak akcije, mladinska serija - 9.00 Zvezde stee, risane serija - 9.30 Kje je Wally, risana serija - 10.00 Max glick, risana serija - 10.30 Pravica za sina - 12.00 Lois & Clark, nove supermanove dogodivščine, nani-zanka - 13.00 Formula 1, trening - 14.00 Boks: Hamed proti Medina - 14.30 Obraz tedna, ponovitev - 15.00 Gimnazijska prevara, ponovitev filma - 16.30 Argument, ponovitev - 17.00 Inamo jih radi - 18.30 Melrose place - 19.30 24 ur - 20.00 Pleše z volkovi, film - 23.00 Teksaški mož postave, nani-zanka - 0.00 Ay Carmela, film - 1.30 24 ur, ponovitev - 2.00 Lois & Clark, ponovitev

TV HRVASKA 1

- 9.00 Kje je Jura, risanka - 9.20 Kutina - 10.05 Kako živo živali - 10.30 Francoski film za otroke in mladino - 12.00 Dnevnik - 13.05 Goli otok, dokumentarna oddaja - 13.35 Vrtar na balkonu - 14.05 Mladi Indiana Jones, serija - 15.45 Beverly Hills, serija za otroke - 17.40 Melrose Place, serija za mladino - 19.14 V začetku je bila beseda - 19.30 Dnevnik - 20.05 Ameriški film - 21.45 The Dubliners, ponovitev koncerta - 23.15 Polnočna premiera: The Mens Room

TV HRVASKA 2

- 18.10 TV-koledar - 18.20 Ruska mafija - 19.30 Dnevnik - 20.05 Preteklost v sedanjosti - 20.40 Vdikon - 21.25 Šport - 21.45 Glasbeno polje Dubrovnika - 22.45 Kaskaderi, dokumentarna oddaja

TV AVSTRIJA 1

- 6.00 Roseanne - 11.40 Disneyev festival - 12.00 Šport - Tenis, odprto prvenstvo Amerike, Formula 1 za veliko nagrado Italije, kvalifikacijski trening - 14.25 Prino iz Bel-Aira - 15.40 Sequest - 16.25 Beverly Hills - 17.15 Melrose Place - 18.00 Nogomet - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Grand prix narodno zabavne glasbe - 22.15 Šport - 23.30 Rdeča sled, film - 1.15 Nož na obali, grozljivka - 2.50 Mladi Indiana Jones - 3.35 Melrose Place - 4.20 Beverly Hills

TV AVSTRIJA 2

- 9.00 Čas v sliki - 9.05 Halo, Avstrija - 9.35 Zadnji most, film - 11.10 Misija ljubezni, film - 13.10 Gospod iz pisarne, film - 14.45 Dva momarja, domačjski film - 16.30 Dežela in ljudje - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Pogled v deželo - 17.53 Verstva sveta - 18.00 Milijonsko kolo - 18.25 Konflikti - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pogled s strani - 20.15 Glengarry Glen Ross, film - 21.50 Čas v sliki - 22.00 Vse je ena sama komedija - 23.00 Čas v sliki - 23.05 Opera hiša - 4.14 Rdeča sled

RTL

- 5.30 Otroški spored - 8.30 Disneyev team - 10.15 Risanke - 10.25 Disneyev klub - 10.30 Woody Woodpecker - 11.05 Power Rangers - 11.30 New Spiderman - 12.20 Polna hiša - 12.50 Formula 1, trening za veliko nagrado Italije - 14.55 Prino iz Bel-Aira - 15.50 Grozno prijazna družina - 17.45 Melrose Place - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplozivno - 20.15 Sanjska poroka - 22.00 Kako, prosim? - 23.00 RTL v soboto ponoči - 0.00 Rojen v Ameriki, akcijski film - 1.30 Melrose Place - 3.10 Beverly Hills

TV MADŽARSKA 1

- 5.40 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 8.00 Otroški program - 9.25 Papež na Madžarskem - 12.35 Pon. serijski filmovi - 14.45 Odgovarjamo na telefone - 15.00 Čehov, dok. film - 15.55 papež na Madžarskem - 17.40 Milicentenerarij - 17.45 Za boljši jezik - 17.55 Štorije - 18.10 Kolo sreče - 18.40 Papež na Madžarskem - 19.20 Pravica - 19.45 Dnevnik, sport - 20.35 Požiralec denarja, film - 22.10 Eksplozivno - 22.35 Smrt v Benetkah, ital. film

TV MADŽARSKA 2

- 7.00 Za kmetovalce - 7.30 Narodnostne oddaje - 10.00 Džus - 10.55 Begavci - 11.55 Madžarski raziskovalci - 12.15 Tideset let na odru - 12.40 Zamejski Madžari - 13.10 Prometna varnost - 13.15 Avtomagazin - 13.445 Kratki filmi - 15.05 Siki brez meja - 15.30 Trend - 16.00 Moja Budimpešta - 16.30 Horizonti - 17.00 Športni program - 19.05 Familija, zabavna oddaja - 20.00 Tema - 20.30 Slike je naša - 21.20 Pratika - 21.25 Lipot Szondi, 1. del portreta - 22.15 Unija - 22.25 Noč, od gledališča do gledališča

NEDELJA
8. SEPTEMBRA

TV SLOVENIJA 1

- 9.10 Delfini in prijatelji, španska nani-zanka
9.35 Sredi galaksije zavij levo, avstralska nani-zanka
10.00 Glasbena oddaja
11.05 Atlas človeškega telesa
12.00 Ljudje in zemlja
12.30 Glasbena oddaja
13.05 Hugo
13.35 Karaoke
14.35 Nedeljska reportaža
15.20 Der Nebellauffer, švicarski film
17.00 Dnevnik
17.10 Po domače
19.30 Dnevnik
19.50 Zrcalo tedna
20.10 Dober večer
21.10 Intervju
22.10 Dnevnik
23.05 Nevarne obline, ameriška nani-zanka
23.50 Poročila

TV SLOVENIJA 2

- 11.35 Skrivnice, kanadski film
12.30 Na vrtu, ponovitev
17.55 Ciklus filmov A. Hitchcocka: Rešilni čoln
19.25 Včeraj, danes, jutri
19.30 V območju somraka, ameriški nani-zanka
20.00 Rdeče in črno, angleška nadaljevanke
20.50 Tajnica, ameriški film

POP TV

- 3.00 Boks, Tyson proti Seldnu, neposredni prenos - 8.00 TV-Frikoln, Pink panter, risanka - 8.30 Spidi in Gogi, šov - 9.30 Prigode Ani in Nejkčka krpice, risana serija - 10.00 Peter Pan, risana serija - 10.30 Edera, nadaljevanke - 11.30 Kuhajmo skupaj - 12.00 Razprtje, nani-zanka - 13.00 Avtodrom, ponovitev - 13.30 Formula 1, Monza, neposredni prenos - 16.00 Boks, Tyson proti Seldnu, ponovitev - 17.00 Mabi županja, film - 18.30 Ljubezen na Donavi, film - 19.30 24 ur - 20.00 Tjulin, film - 22.00 Na sever - 23.00 Formula 1, Monza, ponovitev - 1.00 24 ur, ponovitev

TV HRVASKA 1

- 8.55 Poročila - 9.00 Sezamova ulica, otroška serija - 10.00 Skrivnostni svet živali v tropskih gozdovih - 10.25 Za otroke in mladino - 12.00 Dnevnik - 12.20 Kmetijska oddaja - 13.10 Folklorna oddaja - 13.40 Mir in dobro - 14.15 Opera Box - 14.45 Oprah Show, dokumentarna oddaja - 15.15 Nedeljsko popoldne - 17.10 Poročila - 17.15 You Can't Go Home Again, ameriški film - 18.50 Risanke - 19.30 Dnevnik - 20.05 Target, ameriški film - 22.30 Zakonski pristan, humoristična serija - 23.05 Dnevnik - 23.25 Vodnik dobrega seksa, dokumentarna serija - 23.50 Poročila

TV HRVASKA 2

- 15.50 Koledar - 16.00 Box: Tyson - Seldnu, ponovitev - 17.40 Značaj glasbe, dokumentarna serija - 18.20 Nemški komorni orkester - 19.30 Dnevnik - 20.05 Velikani jazz - 21.10 Šport - 21.30 Koncert - 22.30 The Great Northfield Minnesota Raid, ameriški film

TV AVSTRIJA 1

- 6.00 Disneyev festival - 9.30 Šport, Formula 1 za veliko nagrado Italije - 10.05 Trije mušketirji - 11.40 Mladost maga, film - 13.05 Športno popoldne, Tenis, odprto prvenstvo Amerike, Formula 1 za veliko nagrado Italije - 16.35 Ivanhoe, mladi vitež, film - 13.10 Športno popoldne - 18.05 Gola pištola - 18.55 Kuharski mojster - 19.05 Nor nate - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Vse moje hčere - 21.05 Igra življenja - 21.50 Čas v sliki - 21.05 Čas v sliki - 22.55 Vžije - 23.30 Filmski kasino, Johnnysjeva puška, film - 1.15 Umor po meri, kriminalka - 4.25 Ni prostora za Benryja, film

TV AVSTRIJA 2

- 9.00 Čas v sliki - 9.05 Kenguru na oljnim otoku - 10.30 Kulturni teden - 11.00 Tiskovna konferenca - 13.05 Tednik - 13.30 Tuja domovina - 14.00 Pogledi s strani - 14.20 Skozi Francijo - 16.30 Dvije življenje - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Klub za starejše - 17.55 Lipova cesta - 18.25 Kristian in čas - 18.30 Avstrija v sliki - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Robin Hood, komedija - 21.45 Šport - 21.55 Tatort - 23.30 Obseden z zlom - 1.00 Pogledi s strani - 1.40 Dober dan, Koroška

RTL

- 5.30 Risanke - 6.05 Otroški spored - 8.20 Dobro jutro, nedelja - 8.30 Otroški program - 10.40 Clever & Smart - 11.05 Disneyeva filmska paracija - 11.30 Zottjeve dogodivščine, film - 13.15 Formula 1 za veliko nagrado Italije - 16.25 Zlata dekleta - 16.50 Space Cops - 17.45 Živali iščejo dom - 18.45 Poročila - 19.10 Barbel gre v Hollywood - 20.15 Robin Hood, junaki v nogavicah, film - 22.25 Spieglov tv-magazin - 23.55 Prime time - 23.10 V žarišču hurikana - 1.25 Formula 1, ponovitev - 2.55 Ilona Christen - 3.45 Hans Meiser - 4.55 Eksplozivno

TV MADŽARSKA 1

- 7.30 Otroški program - 9.00 Nedeljski magazin - 11.00 Glasbeni butik - 12.00 Poročila - 12.05 Minute za srečo - 12.30 Melodije - 12.55 Vera in Babs, pon. - 14.20 Pomagač - 15.00 Znanstveni poročevalac - 15.30 Verski program - 15.55 Disneyjevi filmi - 17.00 Magazin za srčne zadeve - 17.45 Varstvo mest - 18.30 Kolo sreče - 19.00 Teden, vmes Dnevnik - 20.15 Ljubi v Mehiki, mehiški film - 22.20 Nemogoče? - 23.05 David Ostrah, 2. del

TV MADŽARSKA 2

- 7.35 Mladinski magazin - 8.00 Julijin program z nedeljskim kuharjem - 8.30 Zgodovina književnosti - 9.00 Vesoljske igre - 9.30 Čudovite živali - 10.00 Kviz za mlade zakonce - 11.00 Športni program - 13.00 TV-magister - 13.50 Formula 1, prenos iz Monze - 16.10 Inat radi Lisza? - 17.05 Gimnazija stritih src - 17.55 Milicentenerarij - 18.00 Kultura bivanja - 18.30 Transit - 19.00 Deli telesa - 19.30 Pravica - 19.50 Mojstrovine - 20.05 Igre brez meja - 21.30 Telesport - 23.05 Pregled tiska - 23.10 Nočno zatočišče

PONEDELJEK
9. SEPTEMBRA

TV SLOVENIJA 1

- 10.30 Videostrani
11.30 Tajnica, ponovitev ameriškega filma
13.05 Novice iz sveta razvedrila, ponovitev
13.50 Utrip
14.05 Zrcalo tedna
14.20 Za TV-kamero
14.40 Forum
15.00 Nedeljska reportaža
15.30 Večerni gost
16.20 Dober dan, Koroška
17.00 Dnevnik
17.10 Radovedni Taček, Veter
17.30 Lov na znamko, norveška nadaljevanke
18.00 Po Sloveniji
19.15 Zrebanje 3 x 3
19.30 Dnevnik
20.00 V žarišču
21.25 Roka Rocka
22.30 Dnevnik
23.00 Nevarne obline, ameriška nani-

zanka

23.40 Noro zaljubljena, ponovitev

TV SLOVENIJA 2

- 11.50 Učimo se tujih jezikov: Angleščina
12.05 Christy, ameriška nadaljevanke
12.45 Teater paradižnik
13.45 Sobotna noč
15.45 Športni pregled
16.30 Veliki dosežki slovenske kirurgije
17.00 Wildbach, nemška nani-zanka
17.50 Sova
18.30 Sedma steza
19.00 Noro zaljubljena
19.30 V območju somraka
20.00 Zločin Tuomasa Murasena, 2. del finske drame
20.55 Južna Amerika, 2. oddaja: Tati Buenos Aires
21.35 Osmi dan
22.05 Turistična oddaja
22.35 Svet poroča

POP TV

- 10.00 Santa Barbara, ponovitev - 11.00 Spidi in Gogi, šov - 12.00 POP kviz, ponovitev - 12.30 mo jih radi, ponovitev - 13.00 Razpore, ponovitev nani-zanke - 14.00 Ljubezen na Donavi, nadaljevanke - 15.00 Max glick - 15.30 POP 30 - 16.00 Mabi županja - 16.30 Santa Barbara - 17.30 Inspektor Demick, nani-zanka - 18.30 POP kviz, nani-zanka - 19.30 24 ur - 20.00 Roka Rocka, film - 22.00 Športna scena - 23.00 Bresco country ml., nani-zanka - 0.00 Magnum - 1.00 24 ur - 1.30 POP 30, ponovitev

TV HRVASKA 1

- 7.25 Poročila - 7.30 Santa Barbara - 8.15 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Smešne stvari, ameriška nani-zanka - 10.35 Humoristična serija - 11.00 Izobraževalni program - 12.00 Dnevnik - 12.20 Ljubezen, serija - 13.05 Peter Hobbson, ameriški film - 14.35 Modul osem - 15.10 Domoljub - 15.40 Dr. Quinnova, serija - 16.25 Risanke - 16.40 Poročila - 16.50 Za kulisa, serija - 17.55 Kolo sreče - 18.25 Odnova Hraske - 18.55 Hugo - 19.30 Dnevnik - 20.05 Dramska serija - 21.20 Vukovar, dokumentarna oddaja - 22.05 Kdo je šef? - 22.55 Jutro potom, ameriški film - 0.40 Poročila

TV HRVASKA 2

- 14.00 Koledar - 14.10 Mesteca Peyton, ameriška nadaljevanke - 15.00 Sarajevo: Atletski niti, ne nos - 18.20 Podobno, vendar različno - 18.30 Naj bi bilo življenje, serija - 19.30 Dnevnik - 20.05 Murphy Brown, serija - 20.35 Osebnostni svet stih, dokumentarna serija - 21.30 V vrelcih, serija - 22.15 Zakladnica, zabavna oddaja

TV AVSTRIJA 1

- 6.00 Početniški program - 11.35 Minio, mladiki - 13.00 Otroški program - 15.35 Mini Čas v sliki - 16.25 Knight Rider - 17.15 Pod eno streho - 17.45 Kdo je tukaj šef? - 18.10 Polna hiša - 18.30 Krepka družina - 18.55 Roseanne - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 Risanke - 23.55 Hunter - 0.40 Iskalo zlata, vesolje - 3.15 Dobrodošli v Avstriji - 5.40 Herakles

TV AVSTRIJA 2

- 9.00 Čas v sliki - 9.10 Schiejk vsak dan - 10.15 Bogati in lepi - 11.00 Drugače poslušano - 12.00 Čas v sliki - 12.35 Tedenski pregled - 13.00 Boks v sliki - 13.10 Orientacija - 13.40 Kalifornijski klan - 14.25 Kalifornijski klan - 15.10 Bogati in lepi - 16.00 Schiejk vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pogledi s strani - 21.15 Naš Charly - 21.05 Tema - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Večer kulture - 1.30 Pogledi s strani - 2.45 Kalifornijski klan - 2.20 Bogati in lepi - 4.25 Sobotna noč

RTL

- 5.30 Poročila - 5.32 Dobro jutro - 5.35 Bogati in lepi - 6.00 Poročila - 6.05 Sledje Hammer - 6.35 Dobri časi, slabi časi - 7.00 Poročila - 6.35 Dobri časi, slabi časi - 7.35 Med nami ob sedmih - 7.30 Poročila - 8.05 Springfieldska zgodba - 9.00 Bogati in lepi - 9.05 Kalifornijski klan - 11.00 Vroča nagrada - 10.30 Moja mala Soledad - 11.00 Opoldanski magazin - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Rockford - 12.30 Zlata dekleta - 13.00 Ilona Christen - 14.00 Barbel Schäfer - 15.00 Jeopardy! - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Jeopardy! - 18.45 Poročila - 18.00 Dober večer - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplozivno - 19.40 Dobi časi, slabi časi - 20.05 Columbo - 21.45 RTL-magazin - 23.00 Dnevnik - 0.30 Cheers - 1.00 Skope Hammer - 1.30 Zlata dekleta - 2.00 Barbel Schäfer - 2.55 Dnevnik - 3.20 Ilona Christen - 4.10 Hans Meiser - 5.05 Eksplozivno

TV MADŽARSKA 1

Anton Horvat z Razkrižja v birokratskem kolesju finančne službe v Čakovcu Zagrozili so mu s prisilno poravnavo

Medtem ko se je nemir med slovenskimi lastniki vinogradov na Hrvaškem zaradi visokih taks, ki so jih uvedli leta 1993 za njihove vinske lade («kuce za odmor»), nekoliko polegel, pa je Anton Horvat z Razkrižja spet na trnih. Finančna služba pri Medžimurski županiji v Čakovcu mu namreč grozi s prisilno izterjavo zneska v višini nekaj čez 1.000 kun, kar je po njegovem popolnoma neupravičeno. Za kaj gre?

Ko je dobil A. Horvat leta 1993 prvo odločbo za takso za odmore (v resnici to ni nobena počitniška hiša), ki jo je imel v vinogradu na Banfiju, se mu je zdelo, da so mu namerili preveč kvadrature, zato se je prijavil, saj bi sicer moral plačati takso v višini okrog 1.000 nemških mark. Prišle so tri gospe in mu izmerile površino s 85 na 61 kvadratnih metrov. Kmalu nato je plačal nekoliko zmanjšano takso – novo položnico so mu napisale imenjene gospe –, in sicer v

višini 351.614 kun, kar je tedaj znašalo 360 mark. O tem ima tudi vsa potrdila. Za leto 1994 je prejel položnico, s katero so ga terjali 720,47 kun (nekaj manj kot 300 DEM). Na položnici ni bilo navedeno, da bi bil morda še dolžan za minulo leto. Podobno položnico je prejel tudi za leto 1995 in v obeh primerih je vse pravočasno plačal. Decembra lani pa je prejel položnico za leto 1996, na kateri ga terjajo poleg rednega zneska še 875 kun kot obresti in stroške iz preteklih let. Pritožil se je pisno, a odgovora

ni prejel oziroma so mu zagrozili s prisilno izterjavo, ki naj bi jo v njegovi navzočnosti opravili 11. marca. Ker pa mu je ravno v tistem času umrl brat, se je opravil, medtem pa je dobil novo odločbo, s katero ga terjajo že nekaj čez 1000 kun in mu spet grozijo s prisilno poravnavo. Ko se je nekega dne ogledal pri njihovi finančni službi v Čakovcu, so ga zelo neprijazno sprejeli in sploh niso hoteli pogledati njegovih potrdil, ampak so mu pokazali le računalnik, ki ga vodi kot dolžnika. Kriv naj bi bil torej računalnik?! Zdaj čaka Anton na nov poziv za prisilno poravnavo. Le kaj mu bodo vzeli?

To pa ni edini primer, s katerim ga nameravajo odškodovati. Ko so lani gradili na tistem območju novo

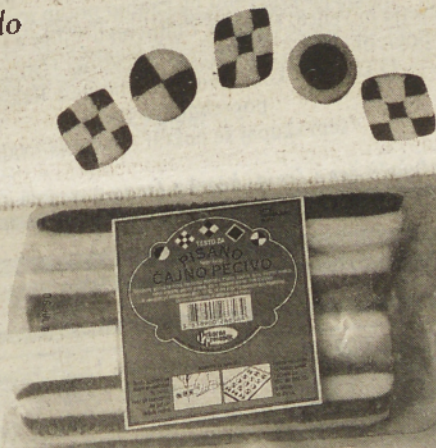
električno omrežje, je sicer dovolil, da so postavili drog tudi na njegovi parceli, ker se mu obljubili, da ne bo nobene škode. Žal ni bilo tako, ampak je moral navoziti kar precej zemlje v jamo, ki so jo pustili delavci. Pošiljali so mu tudi previsoke račune za porabljen elektriko energijo. Pritožil se je in ugotovljeno je bilo, da je imel prav. Podobno je z izterjavo za porabljen vodo. Mesečno so ga obremenili za 5 kubičnih metrov, v resnici pa toliko ne porabi vse leto, saj uporablja za škropljenje deževnico iz lastne cisterne.

»Če pa bi se dogovorili, da bo hrvaška stran odkupila vino, ki naj bi ga naredil iz vode, potem lahko ostane poraba po njihovih izračunih,« nam je v šali ob koncu še povedal.

J. G.

Dober nakup od 29.8. do 14.9.'96

Majhno ali veliko žejo
vam v vročih poletnih mesecih
prežene naravni sok, za sladko razvado
pa poskrbi okusno čajno pecivo.
In še 40 drugih izdelkov
po nižjih cenah.

Testo narežemo na 10 cm debele rezine.
Položimo na hladen pekač in pečemo
pri 180° do 200 °C približno 15 minut.

Na osnovi Pravilnika o dodeljevanju posojil
za pospeševanje razvoja podjetništva in obrti
v Občini Rogašovci

OBČINSKI SVET OBČINE ROGAŠOVCI
OBJAVLJA

SKLEP O RAZPISU POSOJIL ZA LETO
1996

iz sredstev LB Pomurske banke, d. d.,
M. Sobota in sredstev proračuna občine
(regres za obresti)

1. Višina sredstev
LB Pomurska banka, d. d., M. Sobota 15.000.000,00 sit
(glavnica) 2.100.000,00 sit
Proračun Občine Rogašovci (subvencija obresti)

2. Kredni pogoji
Najnižji znesek posojila 1.000.000,00 sit
Najvišji znesek posojila 5.000.000,00 sit
Obrestna mera: TOM + 10 % (letno)
Subvencija občine: 5 % (50 % r)
Dodatna subvencija: Po eno odstotno točko za vsako novo zapo-
sliitev za čas dobe vračanja kredita
Doba vračanja je: 3 leta brez moratorija
4 leta vključno s polletnim moratorijem
Lastna udeležba glede na predračunsko vrednost investicije: naj-
manj 20 %.

3. Drugi pogoji

Kreditni upravičenci:

- podjetja v zasebni in mešani lasti,
- samostojni podjetniki in obrtniki,
- občani, ki so pri pristojnem upravnem organu vložili zahtevo za izdajo obrtnega dovoljenja oz. pri pristojnem sodišču vložili prigrasitev za vpis v sodni register in priložili vse predpisane dokumente za ustanovitev obratovalnice oz. podjetja.
- Sedež obratovalnice oz. podjetja mora biti na območju Občine Rogašovci.
- Namen kreditiranja:
Posojila so predvsem namenjena za dejavnosti, ki:
- imajo večji vpliv na razvoj občine kot demografsko ogroženega območja,
- uvajajo ekološko čiste tehnologije,
- poudarjajo gospodarske značilnosti posameznega kraja in občine kot celote,
- razširjajo obseg poslovanja in odpirajo nova delovna mesta v proizvodnji in storitvenih dejavnostih in
- dejavnosti, ki bodo vplivale na boljšo oskrbo občanov, ter za realizacijo novih investicijskih programov,
- nakup, graditev, razširitev in adaptacijo obstoječe proizvodno tehnične opreme.

4. Priloge k vlogi na razpis

- Prijava na razpis mora vsebovati:
- splošne podatke o prosilcu (ime in priimek oz. ime firme, obratovalnice, podjetja in točen naslov),
 - predstavitev in utemeljitev programa in predračunsko vrednost investicije ter višino zaprosenega posojila,
 - dokazilo o vpisu obratovalnice v register obratovalnic oz. sklep o vpisu podjetja v sodni register ali dokazila o začetem postopku pridobivanja dovoljenja za opravljanje dejavnosti,
 - gradbeno dovoljenje ali prigrasitev del, če gre za gradnjo ali adaptacijo poslovnih prostorov,
 - zemljiškoknjižni izpisek o lastništvu premoženja za potrebe zavarovanja posojila,
 - potrdilo o plačanih davčnih obveznostih,
 - samostojni podjetniki in obrtniki priložijo davčno napoved za leto 1995, podjetja pa zaključni račun in bilanco stanja za leto 1995,
 - druga dokazila in podatke, ki jih zahteva banka.

5. Oddaja prijav

Vlogo za dodelitev posojila z vsemi zahtevanimi prilogami prosilci vlagajo v roku 15 dni od objave razpisa na naslov: LB Pomurska banka, d. d., Murska Sobota, Sektor za drobno gospodarstvo, 9000 Murska Sobota, Štefana Kovača 12, s pripisom: Natečaj - Občina Rogašovci (informacije po telefonu: (069) 32 743).

Kopijo prijave na natečaj (brez prilog) prosilci posredujejo tudi Občinskemu svetu občine Rogašovci, Rogašovci 14b.

Na osnovi odločitve kreditnega odbora banke bo odbor za gospodarstvo pripravil predlog sklepa za rešitev vlog občinskemu svetu, ki bo prosilce obvestil o izidu natečaja v 15 dneh po sprejemu sklepa.

Po odobritvi posojila sklene vsak posamezni upravičenec z LB Pomursko banko, d. d., posebno kreditno pogodbo, v kateri se določijo tudi pogoji zavarovanja kredita.

PREDSEDNIK OBČINSKEGA SVETA
OBČINE ROGAŠOVCI
Franc KNAUS, oec., l. r.

»ELLA« Vljaj, podjetje za trgovino
Videnci, d. o. o., Videnci 127
Vam ponuja

vse vrste PREMOGA
po dnevnih konkurenčnih cenah.

LIGNIT 8.370,00 SIT za tono
RJAVI PREMOK 15.500,00 za tono
+ stroški nakladanja.

Vse naloženo na žel. postaji v Murski Soboti.
Možna dostava na dom.

Plačilo takoj ali na 3 čke na tri mesece brez obresti.
NAROČILA: (069) 51 170 ali osebno v Ul. Ivana Regenta 4
ter po tel.: (069) 21 976.

ZAHVALA
O izgubi drage babice in prababice

Ane Cvörnnek

roj. Novak
iz Kruplivnika 44

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence, cvetje in sveče, nam pa izrekli iskreno sožalje. Hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in pogrebništvu Banfi.

Žalujoci vsi, ki smo te imeli radi

*Oh, kako hitro čas beži,
že dve leti te več ni.
Zakaj si moral nam umreti?
Grob prerani ti krasimo,
a odgovora od tebe ne dobimo.*

V SPOMIN
LJUBLJENEMU

Borisu Lešnjaku

iz Lendave - Ingolstadt

4. septembra sta minili dve leti, odkar te ni več med nami. Naš dom je prazen, bolečina neizmerna, a v mislih si vedno z nami. Hvala vsem, ki se z dobro mislijo v srcu ustavite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Vsi, ki te neizmerno pogrešamo

*Tam, kjer si ti, nobene ni luči,
a upanje živi, da srečamo se mi.
Praznina pa zelo, zelo boli,
ko se zavemo
da skrbne žene, mame, tašče
in vesele babice
več med nami ni.*

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je v 69. letu starosti zapustila naša draga žena, mama, tašča, babica in sestra

Irena Hajdinjak

roj. Pörš
iz Vučje Gomile 57

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v teh najtežjih dneh pomagali, darovali vence, šopke, sveče in prispevali za gradnjo vežice ter nam izrekli sožalje. Hvala g. župniku Škaliču za lep pogrebni obred in pevcem iz Ratkovec za odpete žalostinke. Posebej hvala družini Pap iz Mlajtnec za vso pomoč v teh težkih trenutkih. Zahvala tudi 411. brigadi iz ženskih plašcev ter pogrebništvu Banfi.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: mož Vladimir, hčerka Irena z možem Janezom, vnuk Janko, brat Ludvik z družino in drugo sorodstvo

*Tam, kjer ste vi, nobene ni luči,
a upanje živi, da srečamo se mi.
Praznina pa zelo, zelo boli,
ko se zavemo, da so minila leta,
ko skupaj srečni smo bili,
in da vas med nami nikoli več ne bo.*

ZAHVALA

V 94. letu nas je tiho in brez slovesa zapustila naša ljuba mama, babica in prababica

Terezija Grah

roj. Čahuk
iz Topolovec

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem za izrečeno sožalje, cvetje, sveče in za daritev svete maše. Iskrena hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornici Marjeti. Prisrčna hvala Kristini Šnurer za osebnostno pomoč in požrtvovalnost. Hvala tudi dr. Peričevi in patronažnim sestram za zdravstveno pomoč, pogrebništvu Banfi in vsem, ki so kakor koli pomagali. Vsem še enkrat iskrena hvala!

V globoki žalosti ostajajo vaši najdražji

*Prazen je dom in dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega smehljaja,
utihnil je tvoj glas.*

ZAHVALA

V 72. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče, dedi in brat

Jože Horvat

iz Dokležovja

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste pokojnega očeta pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala vsem, ki ste darovali vence, sveče, cvetje in za svete maše ter nam ustno in pisno izrazili sožalje. Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, ga. Mariji Zver za poslovljne besede, g. Rozmariču za odigrano tišino, Srečkovim in Vilijevim sodelavcem, dr. Zelkovi in dr. Carju, Zvezi borcev, društvu upokojencev Murska Sobota in Beltinci, kulturnemu društvu Dokležovje, gasilskemu društvu Dokležovje, članom sveta KS Dokležovje, KG Rakičan ter pogrebništvu Junič. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci vsi njegovi

*Srce tvoje več ne bije,
bolečin več ne trpiš,
nam pa žalost srce trga,
solza lije iz oči,
dom je prazen in otožen,
ker tebe več med nami ni.*

ZAHVALA

V 73. letu nas je 23. avgusta 1996 po hudi bolezni zapustil dragi mož, oče, tast in brat

Ludvik Časar

upokojeni tesar
iz Šulincec 70

Imel si močno voljo do življenja in ljubezen do svojega doma, toda zahrbtna bolezen je hotela drugače. Ob nenadomestljivi izgubi drage osebe se zahvaljujemo botrini, vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste pokojnega pospremili na zadnjo pot in mu poklonili cvetje in vence. Hvala g. duhovniku Viliju Kerčmarju za pogrebni obred ter pevcem žalostink. Hvala kolektivu G.G. Bled, kolektivu PIN-a bolnice Rakičan in pogrebništvu Banfi.

Vsem skupaj še enkrat - iskrena hvala!

Žalujoci: žena Irma, hčerka Irena z možem Tonetom in brat Janez z družino

*Nihče ne sliši, kadar jočem,
nihče mi solz ne utre,
nihče me nežno ne poboža
in vse molči, odkar te ni.*

V SPOMIN

1. septembra 1996 je minilo eno leto žalosti, odkar nas je zapustil naš dragi

Ludvik Šiftar

iz Murske Sobote

Zelo boleč je spomin na dan, ko si za vedno odšel od nas. Prisrčna hvala vsem, ki se ga s spoštovanjem spominjate, z dobro mislijo postojite ob njegovem grobu in prižgete svečko ter pokonite cvet.

Žalujoca žena Sidika

*Ljubezen, delo in trpljenje
bilo tvoje je življenje,
Tvoje ljubeče srce in pridne roke
so nam zapustile obilne in lepe sadove,
če jih bomo negovali po tvoji slehiti
bomo uresničili tvoje življenjske želje.*

ZAHVALA

V 64. letu starosti nas je tako nepričakovano in brez slovesa zapustil dragi mož, oče, dedek, tast, sin, brat, stric in svak

Franc Čeh

čevljarški mojster
iz Mladinske ulice 3 v Turnišču

Z žalostjo in bolečino v srcih se zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi prerani zadnji poti, nam pa v težkih trenutkih stali ob strani in nam izrekli ustna in pisna sožalja. Hvala za darovane vence, šopke, sveče in za svete maše. Prisrčna hvala kaplanu g. Ternarju za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, g. Jožetu Zveru za ganljive poslovljne besede ter pogrebništvu Banfi. Hvala Upravi enoti Lendava, Občini Turnišče in kolektivu Leka - Kozmetike Lendava.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Turnišče, 28. 8. 1996

Žalujoci njegovi nadružji

*Sedemnajst let že v grobu spi,
v naših srcih še naprej živi.
Kje so tisti lepi časi,
ko srečni smo bili,
ko tebe smo imeli,
a zdaj te od nikoder ni.*

V SPOMIN

3. septembra je minilo 17 let, odkar smo se poslovili od

Milana Hohegerja

iz Murske Sobote

Hvala vsem, ki se ga še spominjate, prižigate sveče in prinašate cvetje.

Tvoji najdražji

*Ko življenje tone v noč,
če žarek upanja si išče pot,
ostala pa je bolečina
in tiha solza večnega spomina.*

Bilo ji je komaj 27 pomladi. V krogu svojih najdražjih jih je praznovala v trdnem upanju, da bo premagala kruto bolezen. Upala je v zdravniško znanost, v božjo pomoč, toda ... morala je oditi v cvetu mladosti. Zahvaljujemo se vsem, ki ste s svojo pomočjo, bodisi materialno ali duhovno, z molitvijo in dobrimi željami ponujali pomoč, da bi pomagali premagati hudo bolezen naši

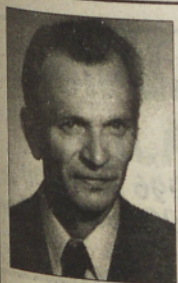
Kristini Petovari

s Šafarskega 22

Posebna hvala osebju Kliničnega centra v Ljubljani in bolnišnice v Rakičanu, še posebno pa dr. Kološevi za ves trud in strokovno zdravniško pomoč, da bi Kristini podaljšali življenje in olajšali bolečine. Iskrena hvala ljubljanskemu duhovniku gospodu Miru Šlibarju, ki je skrbel, da je Kristina v Kliničnem centru redno prejela sveta obhajila in zakrament maziljenja. Lepa hvala Anici Kovačič, sorodnici, ki živi v Ljubljani, ki je skrbela, da je Kristina imela pri sebi vse, kar je potrebovala. Hvala domačemu župniku gospodu Marijanu Roli za vodenje pogrebne svečanosti, hvala domačinom, duhovniku, Kristininemu sošolcu Konradu Žilku in ministrantom za sodelovanje v pogrebem obredu. Hvala govornikom KS Razkrižje in sošolcem za ganljive besede slovesa. Hvala pevskemu zboru iz Gornje Bistrice, domačemu razkriškemu cerkvenemu zboru za odpete žalostinke in pesmi in godbeniku za z ganljivim občutkom odigrano Tišino. Hvala sošolcem, ki so Kristino ponesli k večnemu počitku. Hvala vsem, ki ste drago pokojnico obiskali v hiši žalosti na razkriškem pokopališču, izrazili sožalja, darovali vence, za svete maše in cerkev. Hvala vsem, od blizu in daleč, krajankam in krajanom, sodelavkam in sodelavcem, prijateljem in znancem, ki ste prišli in našo Kristino pospremili na njeni zadnji poti.

Vsem lepa hvala, vsem Bog povrni!

Žalujoci: mati Sabina, oče Štefan, sestre Marija in Jožica z družinama, brata Ivan in Vladimir ter babica Franciška

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi tvojega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od
življenja.*

ZAHVALA

25. avgusta nas je v 71. letu po težki bolezni za vedno zapustil dragi mož, oče, stari oče, dedek in brat

Aleksander Hari

iz Križevac v Prekmurju

Ob boleči izgubi našega dragega se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, sveče in nam izrekli sožalje. Posebna hvala družinam Čahuk, Kelemen in Kardoš ter duhovniku Balazicu, pevcem, lovcem in medicinski sestri Eriki.

Zalujoci vsi njegovi najdražji

*Vse do zadnjega si upal
in se bal, da bolezen s trdno
voljo boš ugnal.
Pa pošle so ti moči in
zatisnil trudne si oči.*

ZAHVALA

V 27. letu je prenehalo biti srce našemu dragemu sinu, bratu, stricu, nečaku, bratranču, sorodniku, sosedu in sodelavcu

Jožek Lenarčič

iz Nemčevac 37

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih kakor koli pomagali. Posebna hvala vsem zdravnikom ter osebju bolnišnice v Rukičanu, internemu oddelku in reševalni postaji v M. Soboti, celotnemu kolektivu Pomurskih mlekar v M. Soboti, posebno oddelku sterilizacije, za številne obiske in vsestransko pomoč, kolektivu Zdravilišča Moravske Toplice, vaski mladini za organizacijo pogreba in nogometnemu klubu iz Nemčevac. Posebna zahvala družinam Červek in Gašpar ob neizmerni podpori med njegovo boleznijo, posebno njegovi Vijioli za obiske in tolažbo. Hvala vsem dobrim sosedom, sovaščanom, sorodnikom, bolnični in znanecem za darovane vence, sveče in cvetje ter svete maše. Prav posebno hvala g. župniku Hajdinjaku za prelep pogrebni obred in pevcem za odpete pesmi, govornikom za izrečene besede slovesa ob odprtem grobu, pogrebništvu Banfi ter vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih kakorkoli pomagali in ga v tako velikem številu pospremili k njegovemu preranemu grobu. *Zalujoci: mama, oče, brat Marjan z družino, njegova Vijiola ter vsi, ki so te imeli radi* Nemčevci, 27. 8. 1996

ZAHVALA

14. avgusta 1996 nas je v 63. letu zapustila naša plemenita in predraga žena, mama in babica

Zinka Čopić

iz Vodnikove 3
v Gornji Radgoni

Zakopana je bila 17. avgusta v družinskem krogu na pokopališču v Gornji Radgoni. Ob tej težki in nenadomestljivi izgubi se želimo zahvaliti vsem, ki so nam izrazili ustna in pisna sožalja ter darovali vence, cvetje in sveče. Zahvaljujemo se družini Marovič za prvo pomoč. Posebna hvala družini Klumenc, ki nam je stala ob strani v najtežjih trenutkih. Hvala naši Manji za poslovilne besede in hvala radgonskemu kletu za odpete žalostinke. Hvala tudi pogrebništvu Vrbnjak. *Neutolajljiva mož Milan in sin Stanko z družino*

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

V 61. letu nas je zapustil dragi mož, oče, dedek in tast

Janez Kučan

iz Šalovec 6

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom in prijateljem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, nam izrekli ustna in pisna sožalja ter darovali vence in sveče. Hvala g. duhovniku za ganljive besede in pevcem za odpete žalostinke. Hvala osebju kirurškega oddelka za lajšanje bolečin v zadnjih dneh njegovega življenja. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Zalujoci: žena Helena, sin Stanko z družino, hčerka Doroja z družino, brat Ludvik z družino, vnuki Stanka, Sašo in Doris

motorna vozila

GOLF JXD, letnik 1985, registriran do oktobra 1996, višnjevo rdeče barve, prevoženih 132.000 km, prodam. Tišina 61. m9272

RENAULT 4 GTL, v celoti ali po delih, in dva soda, 500 l. prodam. Ladislav Gonc, Mostje 17, Lendava. m9275

BMW, dobro ohranjen, starejši, ugodno prodam. Tel.: 21 258. m9306

RENAULT 5 Five, sive barve, prodam. Tavčarjeva 4, Čermelavci, tel.: 24 201. m9315

RENAULT 19 1.4 ERT, letnik 1993, prodam. Tel.: 61 623. m9317

ŠKODA FAVORIT LX, letnik 1993, prodam. Tel.: 61 623. m9318

R 4 TL, letnik 1980, ugodno prodam. Tel.: 22 542. m9332

OPEL ASTRO 1.4 GL, letnik 1993, prodam. Tel.: 24 468. m9342

IMV KOMBI, letnik 1979, vozen, in motor za mercedes 2.200, dizel, prodam za 1000 DEM. Tomislav Ferš, Grajska cesta 2, Gornja Radgona. Tel.: 61 086. m9343

OPEL KADETT 1.3, letnik 1987, prodam. Tel.: 23 567. m9346

OPEL KADETT 1.3 prodam. Lipovci 19. m9347

JUGO 60, letnik 1989, prvi lastnik. jugo 45. letnik 1986, opel kadett, let-

nik 1980. in zastavo 101, letnik 1989, karambolirano, prodam. Rogasovi 6, tel.: 57 171 ali 57 330. m9349

živali

NESNICE, mlade jarcice pasme NOVI HISEX in golden komet super braun (rjave), tik pred nesnostjo, uvoz iz Nemčije, prodaja Perutninsko podjetje Farma pri mostu, d. o. o., po zelo ugodni ceni. Za večje količine dostava na dom zastoni. Kupec dobi za vsake deset jarcic 10-odstotni popust ali eno jarcico zastoni. Prodajalec jamči z vso ustrezno dokumentacijo, da so bile jarcice ustrezno cepljene. Naročila sprejemajo in dajejo vse informacije: gostilna Tibija Horvata, Nemčavci, tel.: 24 393, gostilna Benčec, Bakovci, tel.: 43 070, gostilna Železen Beznovci, tel.: 49 025 in bistro Huber Grad, tel.: 53 168.

MLADE NESNICE, pasme HISEX, tik pred nesnostjo, lahko naročite po telefonu v trgovini Suzane Kozlar, Nedelica, tel.: 72 292, in pri Francu Movrinu, Petanjci 98c pri mostu, tel.: 46 505. Na vsake deset ena zastoni. m6005

KRAVO, staro 10 let, šest mesecev brejo, ugodno prodam. Tel.: 70 792. m9256

MLADIČE nemških ovčarjev, stare dva meseca, prodam. Tel.: 43 495, popoldan. m9273

ZAHVALA

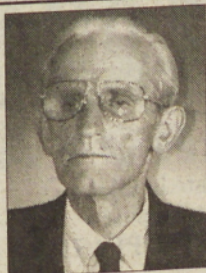
V 86. letu nas je zapustila naša

Karolina Gumilar

roj. Idič
iz M. Soboti

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje in sveče ter izrazili pisna in ustna sožalja.

Vsi njeni

*Ze leto dni v grobu spis,
a v naših srcih še živiš,
tvoj večni dom naj rože
ti krasijo
in svečke ti v spomin gorijo.*

V SPOMIN

Tiha bolečina spremlja spomin na 6. september, ko se je ustavilo srce našemu dragemu možu, očetu in dedku

Anton Gomboc

iz Gerlinec

Hvala vsem, ki z lepo mislijo postojite ob njegovem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Njegovi najdražji

*... da ni mogoče pozabiti
tega, kar dan za dnem boli,
kot ni mogoče solz prekriti,
ne pota videti v temi ...
Tolažbe naše več srce ne najde,
v nebo uprto roso je oko,
nam žalost - grenka teža - bremeni telo
in čas prišel bo pravi - saj kmalu k tebi
pridemo ...*

V SPOMIN

Valentinu Gostonju

iz Čepinec

Ne najdemo besed, s katerimi bi lahko povedali, kakšno bolečino in žalost smo prestali minulo leto, ko smo se morali sprijazniti s kruto usodo, da smo lani, 3. septembra, izgubili tebe, ljubi sin, brat, vnuk in strček. Za vedno boš ostal z nami s svojo mladostno razigranostjo in smehom.

Hvala vsem, ki z dobro mislijo postojite ob njegovem preranem grobu ali mu prižigate sveče.

Pogrešamo te tvoji najdražji

KOBILO, KASAČ, staro 6 let, s 15-mesečno žrebičko, prodam. Kobila primerna za rekreacijsko jahanje. Tel.: 76 901. m9274

KOBILO, staro štiri leta, z žrebičkom, prodamo. Jože Lang, Korovci 34. m9278

PUJSKE, stare deset tednov, ugodno prodam. Murska 125, Krog. m9282

JUŽNOAMERIŠKE ČINCILE, 2 družini, z mladici, ugodno prodam. Vidonci 116. m9290

MOLZNE KOZE, mlade, s kozlom prodamo. Askerčeva 4, Murska Soboti. m9294

PUJSKE prodam. Hochege, Tišina 41. m9295

KRAVO, staro šest let, 5 mesecev brejo, prodam. Dervarič, Beznovci 17, Bodonci. m9307

TELICO, brejo osem mesecev, prodam. Štefan Žižek, Hotiza 1. m9325

PUJSKE prodam. Markišavci 23 ali tel.: 22 241. m9341

NESNICE, jarcice, lahko naročite na tel.: 82 401. Dostava na dom. m9354

KRAVO s teletom, kontrola A, prodam. Tel.: 87 100. Janko Koroša, Trg Slavka Osterca 21, Veržej. m9357

posesti

ENOSOBNO ALI DVOSOBNO STANOVANJE v Murski Soboti, s telefonom, vzajem v najem. Najemnina do 300 DEM mesečno. Ponudbe pošljite na upravo lista. m9252

V NAJEM ODDAM vpeljeno okrepčevalnico za hitro pripravo jedi v Beltincih. Vse druge informacije na dvorišču Panonske ulice 33 v Beltincih ali po tel.: 42 035. m9262

ENOSOBNO STANOVANJE v Murski Soboti vzajem v najem. Tel.: 57 349. m9267

HIŠO, vinograd s kletjo in njivo v Pincah prodam. Tel.: 77 046, od 9. do 19. ure. m9276

DVOSOBNO STANOVANJE prodam. Tel.: 32 548. m9277

SOBE s kopalnico in sobe s kuhinjo (garsonjera) dam v najem. Tel.: 48 295, zvečer. m9288

DVOSOBNO STANOVANJE v Murski Soboti, prodamo. Tel.: 21 040. m9298

HIŠO, novo, in njivo, 21,54 ara, v Bratoncih, prodam. Tel.: 069 42 083, popoldne. m9309

KRAJEVNA SKUPNOST ŠULINCI, vas Zvenavje, daje v najem 80 m² prostorov za trgovino. Informacije po tel.: 56 028, zvečer do 10. 9. 1996. m9312

V RADENCIH kupim hišo ali zadržalno parcelo. Tel.: 061 483 759. m9323

VINOGRAD na Vaneči prodam. Tel.: 49 016. m9329

HIŠO, stanovanjsko, montažno, staro tri leta, na mirni lokaciji v Mali Polani, prodam. Tel.: 32 353. m9337

GRADBENO PARCELO, 21 arov, v Čeregu v Bogojini, na sončni legi ob asfaltni cesti, prodam. Informacije po tel.: 45 293. m9339

HIŠO, stanovanjsko, novo, lahko tudi z zemljo, in starejšo hišo, za domačinsko gradnjo, prodam. Jože Vogrinčič, Krasči 18, vsak dan popoldne. m9345

ENOSOBNO stanovanje v M. Soboti vzajem v najem. Informacije po 15. uri po tel.: 21 037. m9348

GRADBENO PARCELO, sadovnjak

Pogrebne storitve

POGREBNIŠTVO RUDOLFA MAJCA iz KUZME 72a.

*Pokličete jih lahko
ob vsakem času.*

*Telefonska številka je
(069) 55 128.*

POGREBNIŠTVO RUDOLFA MAJCA, KUZMA 72a.

*Kako je prazen dom,
dvorišče, naše oko zaman
te išče. Odšel si mirno,
brez slovesa, tja, kjer
ni več bolečin, a nate
večno bo ostal spomin.*

ZAHVALA

V 64. letu starosti nas je po težki bolezni zapustil

Jožef Tivadar

iz Mostja 52

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znanecem in drugim, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala g. duhovniku in pevcam za odpete žalostinke.

Zalujoci: žena Barbara in vsi, ki smo ga imeli radi

ZAHVALA

Nepričakovano nas je komaj v 63. letu starosti za vedno zapustila naša draga žena, mama, stara mama in sestra

Rozalija Fras

roj. Benko
iz Bakovec

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanecem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti, nam izrekli ustno in pisno sožalje, darovali vence, cvetje, sveče ter za svete maše. Hvala sindikatu Tovarne ženskih oblačil Mura, delavcem 326. brigade, sindikatu Upravne enote ter Mestne občine Murska Soboti pa tudi delavcem oddelka za gospodarstvo in ekonomske odnose ter razvoj za izraženo sožalje in darovane prispevke v dobrodelne namene. Posebna hvala Domu starejših Rakičan ter infektorskemu in internemu oddelku Bolnišnice Rakičan za vso skrb in nego. Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornici KS Bakovci in pogrebništvu Komunale iz M. Soboti.

Zalujoci: mož Jožef, hčerki Zorica in Mira z družinama ter sestri Marika in Polonka z družinama

in gozd, 4 km iz Ljutomer, prodam. Tel.: 063 854 419. m9359

kmetijska mehanizacija

MOTOKULTIVATOR Gorenje Muta s koso in masivno prikolico ter električno žago (cirkularno), skoraj novo, prodam. Tel.: 82 604, zvečer. m9259

SUŠILNICO, prevozno za žrnce, koruzo in pšenico prodam. Tel.: 062 36 115. m9279

MIKSER, drobilec IMP Blisk, malo rabljen, in dve kozi prodam. Partizanska 27, Bakovci. m9284

TRANSPORTER za silažo, 8 m, z elektromotorjem, drobilec za koruzo Silo 35 in žitno sejalnico, starejšo, prodam. Vanča vas 46, Tišina. m9297

SAMONAKLADALNO PRIKOLICO, 25 m³, in sejalnik za žito, Olto, 24-redni, in pihalnik za seno ugodno prodam. Tel.: 41 152 ali 42 381. m9299

BALIRKO za seno in slamo, visokotlačno, poljsko in obračalnik Pak, 3,5 m, za seno, vse brezhibno, prodam. Ivanci 33, p. Bogojina. m9300

KMETIJSKO MEHANIZACIJO, vse malo rabljeno, traktor Fend 70 KM, pogon na vsa štiri kolesa, s prvim nakladalnikom in vso drugo kmetijsko mehanizacijo poceni prodam. Tel.: 0609 642 194. m9301

TRAKTORSKO SEJALNICO, predsetevnik, in sadilnik za krompir, prodam. Tel.: 41 340. m9304

TRAKTOR URSUS 335, registriran, s plugom in brano, ugodno prodam. Gorica 46 ali tel.: 45 364 zvečer. m9311

PLUGE IMT, visoke, 12-colne, rabljene eno leto, prodam. Franc Kovač, Bodonci 56, tel.: 49 101, popoldne. m9313

ENOOSNO TRAKTORSKO PRIKOLICO, nosilnost 3,5 ton, novo, prodam. Tel.: 65 658. m9316

SILOKOMBANJ SK 40, rabljen dve sezoni, ter ličkalnik za koruzo prodam. Gradišče 45. m9319

SILOKOMBANJ Sip 80 in kravo s teletom prodam. Ravenska 33, Odanci ali tel.: 70 417. m9320

SEJALNICO za žito IMT, enoosno traktorsko prikolico, okopalnik za koruzo Olt in krožne brane prodam. Tel.: 061 340 124, po 17. uri. m9321

TRAKTOR DEUTZ TORPEDO 75 s čelnim hidravličnim nakladalnikom, letnik 1986, in kombajn Klas Konzul, kosa 2,60 m, prodam. Tel.: 55 074. m9322

TROSILNIK hlevskega gnoja Sip TG 35, ohranjen, prodam. Mlajtinci 13. m9326

KOMBAJN CLASS 85 z adapterjema za pšenico in koruzo ter frezo, za slamo prodam skupaj ali posebej. Dobrovnik 219. m9333

TRAKTOR ZETOR 5211, 700 delovnih ur, prodam. Tel.: 48 648. m9334

TROSILNIK HLEVSKEGA GNOJA in krožne brane, 20 diskov, kupim. Tel.: 66 231, po 15. uri. m9355

PETREDNI KORUZNI ADAPTER za kombajn KLAS, letnik 1988, prodam. Gregorec, Čakova 11, p. Videm ob Ščavnici. m9360

KOMBAJN za silažo, malo rabljen, prodam. Tel.: 76 983 ali Dolga vas 115. m9361

TRGOVINA AGROCENTER v Gaberju vam po ugodni ceni ponuja kmetijske stroje, umetna gnojila, semena, gradbeni material, stikalnice in pečjalnice za grozdje. m9367

razno

BARVNI TELEVIZOR na daljinsko upravljanje, sesalnik, in računski stroj ugodno prodam. Tel.: 24 903. m9100

ANTENE z montažo: satelitske 33.900, zemeljske 16.800. Dogradnja: POP TV, Kanal A, TV3, TAF, Trnje 61, tel.: 70 021. m9121

PRODAJA SLADKORJA po ugodni ceni, lahko tudi dostava. Majcen, d. o. o., ali tel.: 062 211 139. m9248

DVE CENTRALNI PEČI in radiatorje prodam. Tel.: 57 735, od 11. do

13. ure in po 20. uri. m9250

5-STRUNSKO BAS KITARO IBANEZ s kovčkom nujno prodam za 1000 DEM. Tel.: 069 31 465. m9255

PRODAJAMO žagan les, letve, bioplošče, opaže, hlodovino, okna in vrata. Tel.: 061 864 070 ali 071. m9257

KOMBINIRANI OTROŠKI VOZIČEK prodam za simbolično ceno. Tel.: 42 044. m9258

SVINJO za zakol, domača reja, in novo mizarsko mizo prodam. Tel.: 48 606. m9261

VLOŽITE CERTIFIKAT in dobite nagrado: mlinček, likalnik ali multi-praktik. Možnost posojila. Tel.: 062 631 164, po 16. uri. m9264

PREKLICUJEM veljavnost spričevala za voznika cestnih in motornih vozil, izdanega leta 1971 na Solskem centru Borisa Kidriča v Celju. Karel Maček, Fiksinci 19. m9269

PREKLICUJEM maturitetno spričevalo, izdano leta 1968 na srednji Kmetijski šoli v Rakičanu. Jože Semen, Bogojina 141. m9270

SODE, rdeče vino in grozdje z brajd poceni prodam. Janko Stuhec, Logarovi 53a, ali tel.: 87 957. m9281

DVOETAŽNO električno peč za pečenje hladic ali pic prodam. Gostilna Gabersček, Kuzma 27, tel.: 55 005. m9283

VINO (150 l), rdeče, iz grozdja z brajd, ugodno prodam. Tel.: 70 742. m9286

PREKLICUJEM veljavnost spričevala o zaključnem izpitu na Gimnaziji Juša Kramarja v Murski Soboti, št. 1-976/77, izdanega na ime Jožef Varga, Murska Sobota. m9292

Preključujem veljavnost hranilne knjižice št. 10569/2, izdane pri HKS Pannonka M. Sobota, Ferdinand Pintarič, Korovci. m9302

Preključujem veljavnost hranilne knjižice št. 22147/3, izdane pri HKS Pannonka M. Sobota, Franc Ferencek, Sebeborci 104a. m9305

OVALNO MIZO s šestimi stoli, termoakumulacijsko peč, 2,5 KW, nerabljeno, in kombinirani otroški voziček prodam. Tel.: 72 332, popoldne, ali 61 231, dopoldne, Branko. m9308

PIŠTEK ALI MARIŠKA ŠOLSKA JE VOZOVNICA Z NJIMA SE POTUJE PO CENI KA TE BUJE

Mariška

Letna SS-voznica, letos še ugodnejša. Ob nakupu vas čaka popust pri zavarovanju ZAVAROVALNICE TRIGLAV.

Pištek

Polletna SS-voznica, letos še ugodnejša. Ob nakupu vas čaka popust pri zavarovanju ZAVAROVALNICE TRIGLAV.

INFORMACIJE IN PRODAJA AVTOBUSNI PROMET NA AVTOBUSNIH POSTAJAH V Murski Soboti, Lendavi, Gornji Radgoni in Ljutomeru.

KROMPIR, drobnji, za krmo, prodam. Tel.: 41 693 ali 41 081. m9314

OPEKO, rabljeno, biber in žagezno, damo tistemu, ki jo pobere s strehe. Puževci 27, tel.: 49 190. m9328

Preključujem veljavnost hranilne knjižice št. 409086, izdane pri HKS Pannonka M. Sobota, Marija Kološa, Moščanci 58. m9330

KOTNO SEDEŽNO GARNITURO, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Tel.: 22 582. m9331

Vodov. instal., pozor! Prodajam »Berg-Schmid« (nemški), stroj za rez. navojev na cevi od 3/8 - 1 1/2. Tel.: 81 136. m9335

OLJNI GORILNIK »Weishaupt« prodam. Tel.: 81 136. m9336

ŠTIRI TRIDELNA OKNA, malo rabljena, in dve novi trobenti Getzen in King prodam po ugodni ceni. Tel.: 41 253. m9350

Preključujem veljavnost indeksa, izdanega leta 1991 na ime Dragica Polak, Murščak 38, Radenci. m9356

VOZ Z GUMIJASTIMI KOLESI, »šrotar«, stikalnico, krožno žago in elektromotor, trifazni, prodam po zelo ugodni ceni. Veronika Čučkovič, Črnci 53. m9358

ODKUPUJEMO razne vrste lesa: bukev, hrast, javor, jelša, akacija itd. Tel.: 65 983. m9364

50 arov koruze za siliranje prodam. Gorica 2, tel.: 45 388. m9365

VINSKE SODE, 65 do 260 l, betonske stebre, kole in sidra za vinograd ugodno prodam. Tel.: 21 393. m9366

delo

PODJETJE zaposli več KV-zidarjev in KV-tesarjev. Tel.: 0609 630 130. m9244

PRODAJALCO (mlajšo upokojenko ali brezposelno) za stiriurno delo-iščemo. Poklicati zvečer, tel.: 48 295. m9289

Dva KV-zidarja in dva delavca ter dva PKV-zidarja sprejemamo. Stanovanje in prevoz na delo brezplačno. Tel.: 062 24 994. m9338

Na dom sprejemam razna dela. Imam prosti čas, prostor, telefon. Drugo po dogovoru. Tel.: 46 416. m9340

PET AKVIZITERJEV, visoka provizija in lepe nagrade, iščemo. Tel.: 062 510 763. m9351

Dodatni zaslužek pri prodaji in organizaciji. Tel.: 24 775. m9352

AMERIŠKO PODJETJE redno zaposli več sodelavcev v vseh večjih slovenskih mestih (okrog 2500 DEM/mesečno). Tel.: 061 210 321.

VROCI SEX V ZIVO
00.599.2815
DIVJE ZGODBE
00.599.2811
SUPER VROČE
00.599.2555

LEKARNA - APOTEKA CANKOVA

OBJAVLJA PROSTO DELOVNO MESTO - STROKOVNI SODELAVEC V LEKARNI

POGOJI: DIPLOMIRANI INŽENIR FARMACIJE, 1 LETO DELOVNIH IZKUŠENI, STROKOVNI IZPIT.

RAZPISANO DELO JE ZA NEDOLOČEN ČAS, POSKUSNA DOBA TRAJA TRI MESECE. PRIJAVE SPREJEMAMO V 15 DNEH OD OBJAVE RAZPISA. PROSIMO, DA PRIJAVI PRILOŽITE OVERJENO DOKUMENTACIJO IN KRATEK ŽIVLJENJEPIŠ.

PRIJAVE POŠLJITE NA NASLOV: LEKARNA - APOTEKA, CANKOVA 65A, 9261 CANKOVA

AVTOBUSNI JE PROMET LEPSI VAM NAREDIL SVET.

Bus klub

Vozovnica za študente in dijake. Ob nakupu vozovnice popust v trgovini SIJAJ KOVINOPLASTIKE PAVLINJEK.

Mesečna vozovnica

Ugoden popust ob nakupih vsega za šolo in prosti čas v knjigarnah DOBRA KNJIGA in SVET KNJIGE.

LADA CENTER * AVTOTRGOVINA

62231 Pernica, Vosek 6d (ob cesti Maribor - Lenart), tel.: 062 640 540

ODPRTO: od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure, v soboto od 8. do 12. ure.

10.000 DEM POSOJILA

OBROK SAMO 270 DEM X 48 MESECEV

TUDI ZA KMETOVALCE

LEASING ZA S. P. IN D. O. O.

SISTEM STARO ZA NOVO

NIVA 1700

OB NAKUPU PODARIMO prevleke in preproge ter opravimo tehnični pregled.

15.170 DEM

LIMUZINA 1300/4V

13.770 DEM

PODBLAŠČENI PRODAJALEC IN SERVISER 12-LETNA TRADICIJA

Borut Jagodič

• rezerni deli
• avtomehanika
• avtokleparstvo
• vulkanizatorstvo

RAČUNALNIŠKI TEČAJI

Word za Windows od 9.9.1996 ob 16.00 uri
Excel za Windows od 16.9.1996 ob 16.00 uri

Možnost plačila na 5 čekov brez obresti!
B2 d.o.o., podružnica Murska Sobota, Slovenska ul. 42, 927-160.

zavarovalnica triglav d.d.
območna enota Murska Sobota
Lendavska 5, tel.: 069/31-650

ČESTITAMO VSEM NAGRAJENCEM KRIŽANKE ZAVAROVALNICE TRIGLAV!

Pravilna rešitev je geslo križanke: **POKOJNINA PO VAŠI MERI**

NAGRADE PREJMEJO:

1. nagrada – zavarovanje v vrednosti 20.000,00 SIT:

MITJA BUKVIČ, Lemerje 19, 9201 Puconci

2. nagrada – zavarovanje v vrednosti 15.000,00 SIT:

ŠTEFAN MAUČEC st., Štefana Kovača 103, 9224

Turnišče,

3. nagrada – zavarovanje v vrednosti 10.000,00 SIT:

JOŽE ZORKO, Mladinska 1, 9000 Murska Sobota

4. in 5. nagrada »Triglavov nahrbtnik« pa prejmeta

BOJAN GROSIC, Otovci 62b, 9202 Mačkovec, in

MARIJA MAUČEC, Gančani 108, 9231 Betinci

Nagrade lahko dobijo nagrajenci osebno na sedežu območne enote v Murski Soboti do 10. 9., po tem datumu jih bomo poslali po pošti. Obiščite nas, želimo vas spoznati!

Vročine ni več in nastopil je najboljši čas za petlje in še boljše čas za preskus pevskih sposobnosti. Pri soboškem mešanem pevskem zboru Štefana Kovača to vedo, vedo pa tudi za vaše pevске sposobnosti. Zato vas pričakujejo na avdiciji do 15. septembra vsak torkel in petek ob 19.30. Na soboškem Trgu zmage 4, da boste z zmago v delu družili skupaj začeli novo pevsko sezono. Naj se sliši dober glas!

CHEROKEE CLASSIC

štirikolesni pogon
servo volan z nastavitvijo po višini
zapora diferenciala zadaj
bočne ojačitve
zračna blazina (US full size)
1 leto garancije za neomejeno
število km
električni pomik oken in
zunanjih ogledal
zatemnjena stekla
centralno daljinsko zaklepanje
široke bočne oslove v barvi karoserije
paket dodatne osvetlitve
prtljažnik na strehi
pokrivalo za prtljažni prostor
Alu-platišča (GRIZZLY) 15" x 17"
klima

⇒ Motor 2,5 L
Cena: 46.882 DEM
⇒ Motor 2,5 TURBO DIESEL
Cena: 50.362 DEM

CHRYSLER LEASING D+8%
CHRYSLER KREDIT D+6%

Pooblaščen prodajalec:
BRANSBERGER E. s.p.
Dolga ulica 79, Černelavci
9000 Murska Sobota
tel. 069/ 21 238, faks 069/ 21 238

Jeep

29. MEDNARODNI OBRTNI SEJEM

OGLEDALO SLOVENSKE USPEŠNOSTI
MOS
GENERALNI POKROVITELJ
KOVINOTEHNA

CELJE, 13.-22. SEPTEMBER '96

mazda Mohor

69252 Radenci, tel., faks: (069)65 830

Pooblaščen
serviser in
prodajalec za
Pomurje
VEČ KOT 25-LETNA
TRADICIJA

OBRTNIKI
IN
PODJETNIKI!

DOSTAVNO VOZILO PICK UP 2500 B ŽE ZA 23.990 DEM

Pogledj v novih prostorih v UL. LJUBA ŠERCERJA 17 v Radencih!

VEDETI NI NIKOLI ODVEČ

Kako privarčevati sredstva za izgradnjo doma, nakup vrednejših dobrin, za šolanje otrok, za doto vnukom, za dodatno pokojnino, za ...?

Ob trdni podpori strokovnjakov, ki z vsem svojim znanjem in prizadevanji za dobro človeka jamčijo, da je vaš denar varno naložen in visoko obrestovan, je uresničitev vaših ciljev lažja kot kdaj koli prej.

RENTNO VARČEVANJE KREKOVE BANKE!

Rentno varčevanje je posebej ugodno dolgoročno varčevanje za različne namene. Ponuja vam številne možnosti, izmed katerih sami izberete zase najprimernejšo obliko.

Neglede na vaš izbor se vaša sredstva v okviru rentnega varčevanja obrestujejo po obrestni meri, ki omogoča, da vaše premoženje zanesljivo in strmo narašča, vam pa med tem pripadajo vse prednosti in ugodnosti, ki jih Krekova banka zagotavlja svojim komitentom, in še več.

V skrbi za vaš jutri bomo kot edina banka nezgodno zavarovali vse rentne varčevalce. To je naše darilo za vaše zaupanje.

Obiščite nas v vam najbližji poslovni enoti! V osebnem razgovoru vam bomo z veseljem pojasnili vse, kar vas zanima.

RENTNO VARČEVANJE

ZA DAN URESNIČENIH SANJ

Dobrodošli
v Murski Soboti v Ulici arhitekta Novaka 13, tel.: 069/ 21-136,
v Mariboru na Siomškovem trgu 18, tel.: 062/ 222-261,
v Zrečah, Šoštanj, Ljubljani, Novem mestu, Novi Gorici, Kopru!

KREKOVA BANKA d.d.

348 DEM

Ford Fiesta Courier Van

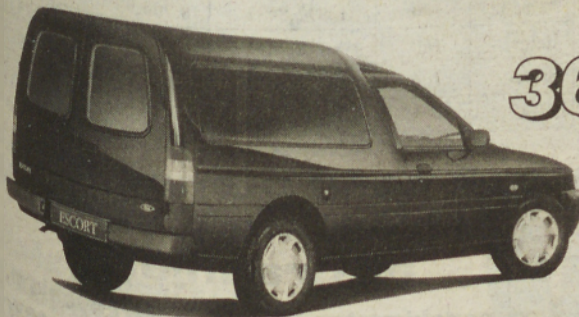
zračna varnostna blazina na voznikovi strani, motor 1.8 DSL/60 KM ali
1.3i/60 KM, prostornina 2,8 m³, nosilnost 500 kg.

377 DEM

Ford Fiesta Courier Kombi

zračna varnostna blazina na voznikovi strani,
motor 1.8 DSL/60 KM ali 1.3i/60 KM, prostornina 1,46 m³, nosilnost 500 kg.

368 DEM

Ford Escort Van

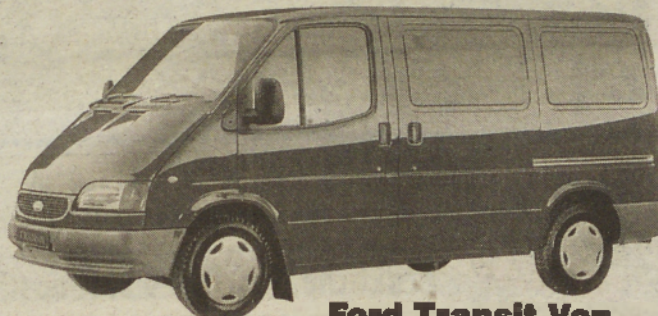
zračna varnostna blazina na voznikovi strani,
motor 1.8 DSL/60 KM ali 1.4i/75 KM,
prostornina 2,54 m³, nosilnost 670 kg.

697 DEM

Ford Transit Kombi

zračna varnostna blazina na voznikovi strani,
servo volan, polpovišana streha,
motor 2.5 DSL/76 KM, sedeži 8 + 1.

SUPER
UGODNE
GENE

Ford Transit Van

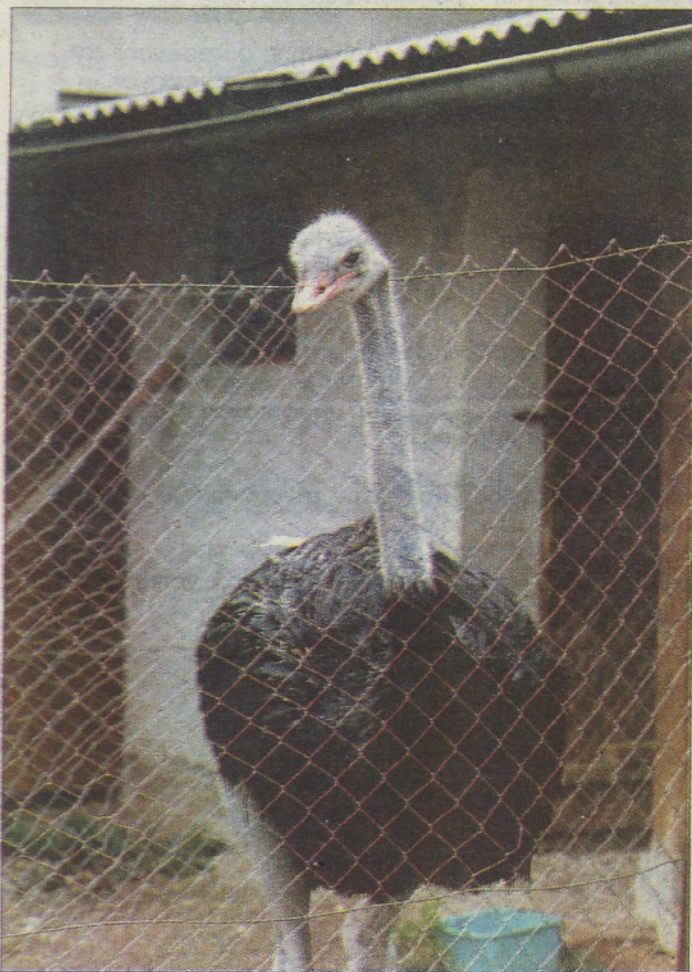
kratka ali dolga medosna razdalja, polpovišana ali dvojno povišana streha,
motorji 2.5 DSL/70 KM, 2.5 DSL/76 KM ali 2.5 TDSL/85 KM.

Navedeni zneski predstavljajo mesečni obrok leasinga pri
30% pologu in času trajanja leasinga štiri leta. Prometni
davek je vključen.

HYPO LEASING d.o.o., tel.: 061/1685-528, 061/1684-538
HYPO LEASING CELJE d.o.o., tel.: 063/482-111

Neobvezno branje

Gospod Noj vsak dan, vsak dan znova, preden se poda na plano, prislutne vremenskim poročilom. Njegova gospodarica mu, glede na vremensko napoved, natakne na glavo pokrivalo in ga porine skozi

harem. Brani svoji dve nojevki. Toda gospod Noj je v službi človeka. V službi njegove norosti. V podjetju, kjer je zaposlen, je majhna riba. Njegov glas, ta, ki naj bi vabil na svatbeni obred sredi afriške

divjine, je že zdavnaj zamrl. Civiliziran, samo še hrope. Pravijo, da je gospod Noj prestrašen stvar. Vsak dan znova, vedno novi in hkrati isti ljudje. Ljudje. Plašijo ga, ker jim mora biti podoben. Podoben, da bo lahko igral skupaj v orkestru človeške nespameti. Toda včasih si privoščiti hitrost. In vedno znova obstane. Obstane, ko obvisi na ograji. Kajti za hitrost je potreben prostor. In gospod Noj na nekaj metrih, kolikor

so mu jih določili drugi, torej tisti, ki gospodarijo z njegovim telesom, ne doseže niti desetinke svoje hitrosti. Pa vendar neutrudno poskuša. Zato vedno znova obvisi. Brazgotine so del njegove osebne zgodovine.

Ljudje pravijo, da mu pristojijo. Privoščijo mu. Priču. Gospod Noj je v svoji kletki najraje sam. Ne boji se svojega gospodarja. Gledam ga, ko mu z roke je. In vsak dan je kot kak hlapec,

zadnja vrata. Saj veste, da ga kdo ne vidi. Begunce, tujce in druge svore, ki bi lahko vzbujali pozornost, miroljubnih vaščanov, je potrebno skriti. Je pač tako, da je gospod Noj prišel iz južnoafriške republike. Obdan s črnim perjem in nosnimi votlinami na nepravem koncu vzbuja vsakršno zanimanje in ženski oh in sploh ga vedno znova vznemirja. Nasploh je gospod Noj zelo miroljuben in vsakomur pripravljen priskočiti na pomoč. Toda, če ga tujka, medtem ko se on v štirikotnem labirintu, ki to sploh ni, hoče v miru naučiti samote, zmoti, ji zapleše. Zapleše divji afriški ples. Bojni ples. Ples moči. Ubijalsko levo nogo, ta sedemdesetkilometrski »šusa«, skriva pod svojo mogočno podobo. Ves je iz sebe. Brani svoji

vse bolj podoben svojemu gospodarju. Njegovo mehko perje izgublja svoj sijaj. Kvečjemu še za okras kakšni odsluženi barski plesalki. Vpet med ljudmi je vse manj podoben samemu sebi. Njegova plodnost izginja z dnevi. Davek, ki ga plačuje za svojo ujetost, za to, da živi. Morda se bo nekega dne vsega naveličal in bo poskušal pobegniti, kot je to že storil. Toda na drugi strani plotu se bo ustavil, kot je to že storil. Kajti tudi ko se prebije iz

ograje, v njegovi glavi obstaja še vedno plot. Brez plotu in mimo njega ga ni. Brez in mimo največ človekom in vsem, kar ta pojem naša, ga ni. Nekega dne bo obvisel na ograji. Morda ga boste nekega dne dobili na svoj krožnik. Morda boste počrtili jajce, ki ga ni oplodil Gospod Noj.

ALFRED
FOTOGRAFIJE
NATAŠA JUHNOV

posebna ponudba

● Računalnik VEGA P75
P75, 850 Mb, 8 Mb RAM, tipkovnica, miška
71.990 SIT + 5% p.d.
2 leti garancije

Internet

Vsak kupec računalnika, tiskalnika, monitorja ali modema ima možnost enomesečnega brezplačnega dostopa do interneta.

NOVO Predstavitev INTERNETA vsak torek od 16. do 17. ure
7-dnevni brezplačni dostop do interneta

Računalniška hiša svetovnih imen

Kalkulatorji HP za dijake in študente po zelo ugodnih cenah!

Moja domača banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

Menjalniški tečaj Pomurske banke 23. julija 1996. Tečajji veljajo od 23. 7. 1996 od 10.30 ure. Srednji tečaj Banke Slovenije velja od 23. julija 1996 od 00. ure dalje.

Država	Enota	Banka Slovenije	Nakup	Prodaja
Avstrija	100	1.266,6041	1.236,00	1.269,00
Francija	100	2.605,9371	2.516,60	2.609,20
Nemčija	100	8.912,8432	8.700,00	8.930,00
Italija	100	8,7497	8,35	8,74
Švica	100	10972,6013	10.624,10	11.015,20
ZDA	1	132,1775	128,20	132,20

Z našo pomočjo do hiše, stanovanja ali gradnje!

Z namenskim stanovanjskim varčevanjem, ki traja najmanj 12 in največ 36 mesecev, si lahko pridobite del premoženja za nakup hiše, stanovanja ali gradnjo.

Varčujete lahko z enkratnim vplačilom depozita ali z obročnim varčevanjem v višini najmanj 100 DEM v tolaški protivrednosti.

Pozanimajte se v svoji enoti LB Pomurske banke!

VESTNIK NAGRAJUJE!

Vsak četrtek presenečenje za tri naročnike, ki pravočasno poravnajo naročnino.

Praktične nagrade v vrednosti 10.000 tolarjev.

Imena srečnih izžrebancev:
Franc Fuks, Domajinci 1, 9261 Cankova
Štefan Ožek, Ivanjševci 8, 9207 Prosenjakovci
Franc Senekovič, Grabe 5, 9253 Apače.
Nagrade bomo poslali po pošti.

NISTE SAMI, VESTNIK JE Z VAMI!

Enajst lip za enajst življenj

V nedeljo je bila pred lovskim domom v Bakovcih spominska slovesnost za 11 lovci, člani te družine, ki so umrli v letih 1974-1996. Udeležilo se je okrog 2.000 ljudi. Lovci so v spomin svojih lovskih tovarišev zasadi 11 lip, ki jih je blagoslovil bakovski župnik oziroma dekan soboške dekanije g. Martin Poredoš. Ta je tudi daroval zahvalno sveto mašo in med nagovorom pohvalil lovce, ki tudi na tak simboličen način ne pozabljajo svojih nekdanih članov; prav tako je našel lepe besede za lovce, kajti le-ti skrbijo tudi za divjad in varstvo narave. Na slovesnosti so sodelovali tudi mladi pevci, cerkveni pevci in lovski rogisti. Njihov vodja Jože Grlec se je šel osebno zahvaliti pevcem, tako so ga navdušili in prevzeli.

Š. S.

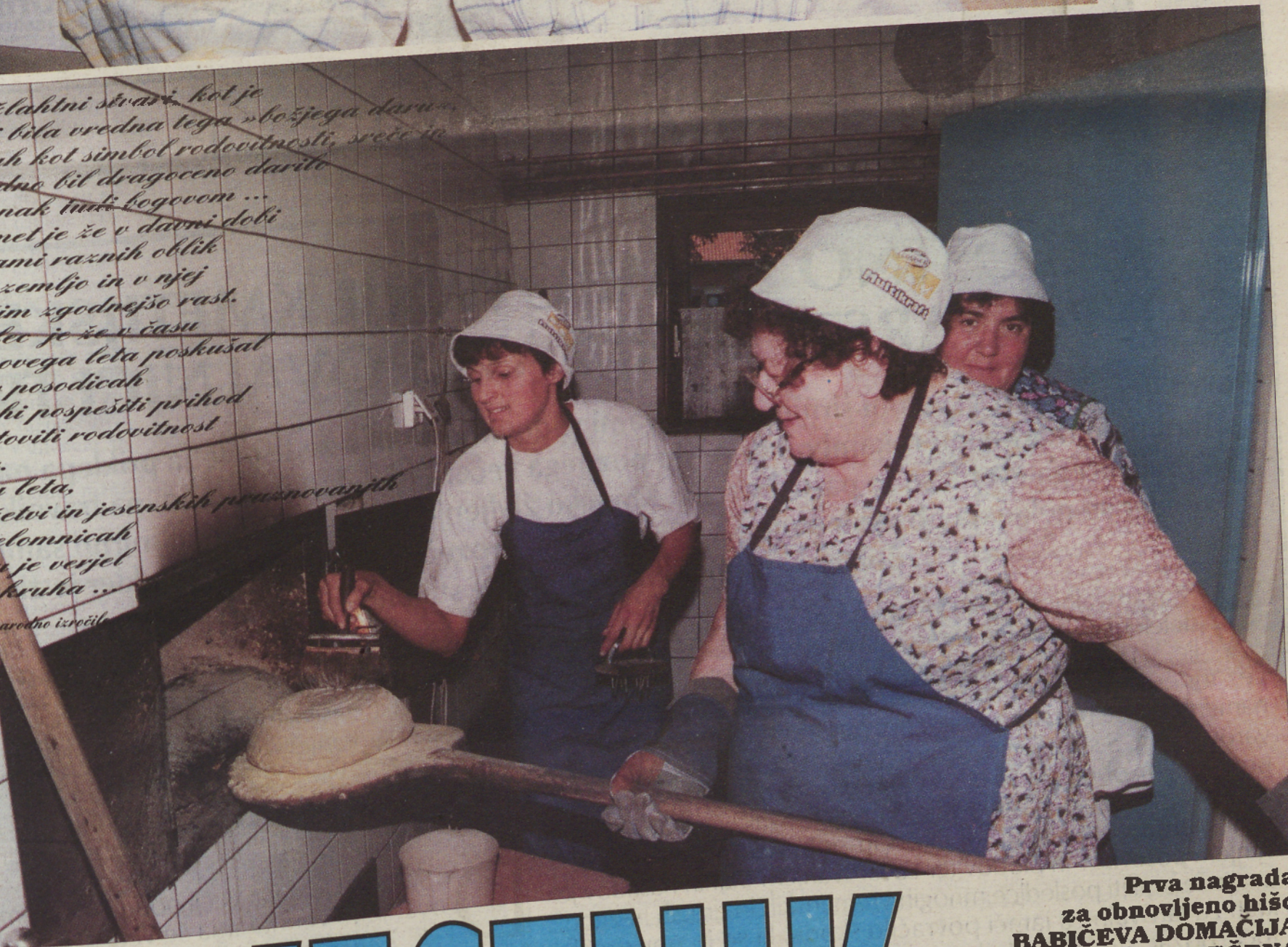
ŠESTIČ

NAJ KMETIJA

Želja, dati tako zlahkni stvari, kot je kruh, obliko, ki bi bila vredna tega »božjega daru«, je zelo stara. Kruh kot simbol rodovitnosti, sreče in blagostanja, je vedno bil dragoceno darilo ne le človeku, ampak tudi bogovem ... Tudi slovenski kmet je že v davni dobi s krušnimi podobami raznih oblik poskušal prisiliti zemljo in v njej posejano seme v čim zgodnejšo rast. Nestrpni poljedelec je že v času okrog božiča in novega leta poskušal s kalečim žitom v posodicah in obrednimi kruhi pospešiti prirhod pomladi in zagotoviti rodovitnost polja v novem letu. ... le ob prelomu leta, tudi ob setvi in žetvi in jesenskih praznovanjih in ob usodnih prelomnicah v svojem življenju je verjel v čarodejno moč kruha ...

/ Janko Pavlin: Slovensko narodno izročilo

Emil Erjavec
CAS SPREMEMB

Nataša Konestabo
SE VEDNO DOM NAJMANJ
DVEMA GENERACIJAMA
str. 3

Na obisku pri Omarjevih
v Rankovcih
KRUH IZ BABIČINE PEČI
str. 8-9

VESTNIK

Murska Sobota, 5. septembra 1996

Prva nagrada
za obnovljeno hišo
BABIČEVA DOMAČIJA
JE REŠENA
str. 11

Ljudskemu gradbeništvu ni
nikoli manjkalo domiselnosti
SKEDNJI,
KI GOVORILJO O PRETEKLOSTI
str. 15

Vestnikova akcija Naj... kmetija '96 NAJ... KMETIJA '96 - OMARJEVA KMETIJA IZ RANKOVEC

Za letošnje ocenjevanje smo dobili petnajst prijav za naj... kmetijo in enajst prijav za ocenjevanje obnovljenih hiš. V komisiji, ki je obiskala vse prijavljene kmetije in izbrala naj..., so bili:

MELITA V. LEMUT, dipl. inž. kmet.
DAMJAN JERIČ, dipl. inž. kmet.
ZITA FLISAR - NOVAK, dipl. inž. kmet.
GORAN DOMINKO, dipl. inž. arh.
NATAŠA KONESTABO, etnologinja
DARJA MATJAŠEC, absolventka kr. arh.

Strokovna komisija je odločila:

Naj... kmetija '96: Alojz Omar, Rankovci
Nagrada in priznanje za ekološko in ekonomsko
uravnovešeno kmetovanje: Stanislav Černel, Slaptinci
Nagrada in priznanje za ohranjanje tradicije
ter okolju in naravi prijazno bivanje: Bela Sapač, Zenkovci
Nagrada in priznanje za arhitekturo
in urejenost okolice kmetije: Stanislav Horvat, Dolenci
Nagrada in priznanje za opečno mrežo
(vetrniki, opečni zid): Adolf Ploj, Brengova
Nagrada in priznanje za obnovljeno hišo: Robert Pilz, Grad
Priznanje za urejenost kmetije: Jože Horvat, Ratkovci
Priznanje za urejenost kmetije: Mihael Tremel, Bokrači
Priznanje za urejenost kmetije: Jože Lukač, Hrastje-Mota
Priznanje za urejenost kmetije: Franc Štih, Noršinci
Priznanje za obnovljeno hišo: Olga in Boris Bavcon,
Križevci v Prekmurju
Priznanje za obnovljeno hišo: Ignac Meden, Šalovci
Priznanje za obnovljeno hišo: Daniel Srnec, Čepinci

Dobitnikom nagrad in priznanj čestitamo
in vabimo na podelitev odličij v nedeljo, 8. septembra 1996,
ob 14. uri pri Omarjevih v Rankovcih.

V nedeljo, 8. septembra 1996, ob 14. uri

NA KMETIJI
OMAR
RANKOVCI 37

NAJ... KMETIJA

PODELITEV PRIZNANJ

OB 15. uri PRI GASILSKEM DOMU
VESELA ZABAVA

OREHOVE in MAKOVE pogače
IDINJAČE

POSOLANKE
DOMAČI KRUH

ZAMURJENCI
VESELI KMET
LJUDSKI PEVCI in PLESALCI

ansambel KLOBUK

Moja domača banka
Pomurska banka d.d.

zavarovalnica triglav d.d.
območna enota M. Sobota
Lendavska 5, tel.: 069/31-650
fax: 069/31-654

BRAMAC **VESTNIK** **UNIVERSAL TRAKTORJI SLOVENIJA**

zavarovalnica triglav d.d.

območna enota Murska Sobota
Lendavska 5, tel.: 069/31-650

CELOSTNO ZAVAROVANJE KMETIJSKEGA GOSPODARSTVA PRI ZAVAROVALNICI TRIGLAV

Pokrajina ob Muri s svojimi širnimi planjavami rodovitne zemlje že tisočletja priklepa naše rodove, ki s pridnimi in marljivimi rokami od jutra do poznega večera obdelujejo zemljo, na travnikih in pašnikih sredi dišečega cvetja se še pase živina ... Kmečko življenje pa je spokojno in mirno samo tako dolgo, dokler se nekje na obzorju ne pokažejo temni in grozeči nevihtni oblaki, dokler je živina zdrava, dokler rdeči petelin ne objame sten naše domačije ...

V Zavarovalnici Triglav vemo, da zdrava živina in bogat pri delek nista odvisna samo od pridnega dela in dobre zemlje. V pokrajini ob Muri se s kmetijsko dejavnostjo ukvarja čez trideset odstotkov vseh gospodinjstev in prav zaradi tega namenjamo še posebno veliko pozornost in skrb kmetijskim zavarovanjem. S sklenitvijo zavarovanja živali se zavarujete pred posledicami obolenja ali nesreče, ki prizadene živali: zavarovalnica povrne škodo, nastalo zaradi pogina živali, v primeru zakola ali ubitja v sili ali zaradi ekonomskih razlogov. Z zavarovanjem posevkov in plodov ter zavarovanjem trajnih nasadov je mogoče omiliti posledice mnogih vremenskih in drugih nezgod, kajti zavarovalnica jamči povračilo škode, ki so jo povzročila toča, požar, strela, ob dodatnem zavarovanju pa še pomladanska pozeba, vihar ter povodenj; v trajnih nasadih pa tudi dolgoročne posledice teh škod.

S poznali smo, da je vsako kmetijsko gospodarstvo specifično in da se med seboj razlikujejo, zato smo zaradi dviga kakovosti naših storitev izbrali individualni pristop - s kmetijskim zavarovanjem. Sestavljen je iz vseh zavarovanj, ki ga potrebuje kmetija za celostnejšo zaščito svojih članov, premoženja (npr. požarno zavarovanje objektov in strojev) ter odgovornosti iz dejavnosti. Na ta sodoben način smo zavarovali čez 600 dobrih kmetij.

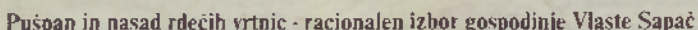
D o sedaj se je dajal večji poudarek premoženjskim zavarovanjem, vendar ima še vedno največjo vrednost človek. Zato kmetovalcem posebej priporočamo, da že danes sami poskrbijo za osebno varnost, zato smo pripravili **ŽIVLJENSKI KROG** Zavarovalnice Triglav s pokojninskim, rentnim, življenjskim in nezgodnim zavarovanjem.

S hitro pomočjo tem zavarovancem ob nesreči poskrbimo, da kmetija nemoteno živi naprej, kajti dober prijatelj s trdno ramo stoji vedno ob strani.

KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST!

Prilogo Naj... kmetija smo pripravili v uredništvu Vestnika in agenciji Venera Podjetja za informiranje Murska Sobota, katerega direktorica je Irma Benko, odgovorni urednik Vestnika pa Janez Votek. Članke so pripravili podpisani avtorji, večino fotografij pa je posnel Jure Zauneker. Besedila je lektorirala Nevenka Emri, prilogo je oblikoval Andre Gontar, tehnično pa uredil Robert J. Kovač s sodelavci.

Š. SOBOČAN

Nagrada za urejenost okolice hiše, dvorišča ...

Sožitje z naravo

Včasih je prav težko z besedami opisati stvari, ki jih moraš doživeti, videti, občutiti, zadihati z njimi, skratka biti del njih, četudi samo za hip, kot je hipen utrinek zvezde na nebu.

Nekakšni takšni občutki me obdajajo, ko moram napisati te besede in v nekaj besedah predstaviti

vso to toplino, ki te obda, ko stopiš na dvorišče družine Horvat v Dolencih. To nista samo hiša in njena

okolica, to je predvsem ta neznatni prehod iz širšega naravnega okolja na omejen prostor njihovega vsakdana. Te meje dejansko sploh ni, ker jo sožitje z naravo v bistvu izbrši, jo naredi nevidno.

V teh uvodnih stavkih skoraj ne morem mimo besed, ki so bile izrečene ob mojem prvem stiku z gospodinjo in njenim sinom. Rekla sta, da sta bila ravno ta konec tedna pri nas na Ravenskem in da je tam lepo, da je veliko novih hiš, da je vse ravno in da se tam da lepo živeti. To je mogoče že res, a na koncu vseeno drži rek: *Povsod je lepo, a doma je najlepše!* S tem se lahko pohvalijo tudi Horvatovi. Pohvalijo se lahko še z mnogimi stvarmi, ki so jih s težkim delom pridobili in jih tudi poskušajo obdržati in narediti še boljše.

Dali je v kamnitem koritu

Na dvorišču se je na ponjavah sušila pšenica, ki so jo pred kratkim poželi in srečno spravili pod streho. Poti pa so posute z drobnim kamenjem, da v dežju ni blata, vmes in po robovih pa raste trava. Ob dovoznih poti stoji utica, na kateri se sušijo šejfi. Čemu jim bodo, smo pozabili vprašati. Mogoče bodo za okras, morda pa

bodo rabili svojemu nekdanjemu namenu, to je »vlečenju« vina iz soda (bečke, lagva). Ob njej je kamnito vodno korito, v katerem lepo cvetijo rdeče dalije. Tu najdemo tudi krizanteme, v starih gumah so še žametnice in v nekdanjem kuhinjskem loncu se s svojo rumeno barvo bohota lilija. Poleg je lesen plot in na drugi strani sta najmanj petdeset let stara marelica in grm pušpana, ki ne more skriti svojih že kar nekaj desetletij življenja. Marelica kljub letom še vedno rodi in gospodinja pravi, da je eno leto malo manj marelic, drugo leto pa spet malo več, ampak skoraj vedno dovolj, če že ne preveč.

V nadaljevanju se za plotom skriva seveda zelenjavni vrt. Ta je ves v rožicah in moramo prav pogledati, da vmes opazimo korenček, endivijo ... Na poteh raste trado, ki jo je nekega leta prinesel eden od dedkov in babic. Poleg trajnih rož,

ki so rasle na robovih, se je ohranila vsaka roža, ki je vsako leto na novo sama vzklila ali je bila zasaajena. Ti cvetovi, te rastline niso bile namenjene samo za vazo in okrasitev miz, ampak so ohranjale naravno ravnotežje, ki nam prav gotovo omogoča pridelovanje bolj zdrave zelenjave, kot je to mogoče v izredno čistih, skorajda bi že lahko rekli betonskih vrtovih.

Krasen pogled na sadovnjak

Na dvorišču se najde še marsikaj. Ob dovoznih poti so seveda brajke, ki se skrivajo tudi za hišo. Pri vходу v hišo, na stopnicah in ob njih so pokončni ali trdi muškattini. Te najdemo še na oknih gospodarskega poslopja in na tleh, na trnacu.

Vsega je bilo dovolj, ne premalo in ne preveč, da ne bi bilo že vse skupaj videti prenabito in preveč načičkano, to se tudi velikokrat

zgodí, ko se pri tem nekateri ne znajo ustaviti in ko hočejo vsako luknjo in vsak prostor napolniti, da se od prenapolnenosti vse skupaj že »duši« in lomi. Nekaj nam še manjka, ampak manjka samo na papirju, ker dejansko to tam najdemo, samo poiskati moramo. To je seveda sadovnjak. Do njega pride, če gremo skozi gospodarsko poslopje - gumlo. Šele takrat se nam odpre krasen pogled na sadovnjak. Celo pobočje je v bistvu sadovnjak in se konča nekje v grapi poleg gozda. Ko se ozremo naokrog, imamo res lep pogled na vse strani. Na eni so brajke, na drugi so sadovnjak in travniki, na tretji cerkev ... in pri sosedovih lahko vidimo vrt, ki je obdan z ograjo, pleteno iz šib. Zanimivo bi bilo vedeti, koliko ljudi se sploh še spominja teh ograj, še bolj zanimivo pa bi bilo videti, koliko ljudi še zna narediti takšno ograjo.

MELITA V. LEMUT
dipl. inž. kmet.

Mogočna Horvatova kmetija v Dolencih

Mati Marija in sin Stanislav

Horvatova nameravata obnoviti več kot sto let staro hišo, seveda če bosta dobila kaj denarja tudi od občine, saj je stavba spomeniško zaščitena

Marijo Horvat, staro 67 let, iz Dolence na Goriškem sem povprašal, kdo je gospodar pri hiši, ker pač menim (morda zmotno?), da nekdo mora biti »glavni«. Odvrnila je, da je to njen 35-letni (še neporočen) sin Stanislav. Potem ko smo kramljali, pa sta enakovredno odgovarjala na vprašanja, in tako sem dobil vtis, da sta oba »glavna« - enakovredna.

Marija, ki je rodila troje otrok, je stara 67 let. Potem ko si je najstarejši sin Tonček ustvaril družino v Pruncih, hčerka Marija pa v Savelcih, je na kmetiji ostal srednji sin Stanislav. Pohvalil sem ga, da je pri materi, saj če bi se on odšel, potem bi kmetija začela počasi propadati. Starejša ženska ne more obdelovati polj, travnikov ... pokladati živini ... kar vse je pretežno na sinovih rokah. Sta pa oba v en glas povedala, da se stanislav sin in hčerka oziroma brat in sestra, ki sta odšla s kmetije, rada vracata v rodne Dolence. Pa ne le takrat, ko je pri hiši kakšen delovni dan, ampak tudi, ko je sezona spravila koruze, sena, žitov ...

Bika sta le prodala

Ko sem ju povprašal, koliko zemlje obdelujeta, sta mi hotela prinesiti list. Potem sta ocenila, da posebej obdelata 12 hektarjev, od tega je 6 hektarjev gozda. Stanislav je brž odšel, da rastejo iglavci in listavci, saj korinti, saj lesa nihče ne kupuje. Spomnil pa se je časov, ko je bil goriškega lesa romalo na Hrvaško, morda še kam dlje. Zdaj kmetijsko les, ki ga žagari vozijo s kmetije. Bil naj bi debelejši in cenejši.

Horvatova redita v povprečju 800-850 kg goveda: dve kravi in šest ovčev. Imela sta srečo, ker sta imela rezervno državnim blagovnim rezervam, četudi sta za kilogram dobila manj, kot bi, če bi govedo oddala, ko je imelo 300 kilogramov. Pred kratkim sta domači proizvajalci industriji prodala eno kra-

da hiše niso podrli, kot so to sicer s starimi »bajtami« storili mnogi drugi, ki so se potem izgovorili, da bi bilo obnavljanje predrago oziroma da je novogradnja cenejša. Horvatova hiša je stara 102 leti in najmanj toliko let bo še stala, vsekakor pa, če jo bodo še naprej obnavljali. Stanko je povedal, da ta čas sicer tu in tam odpada omet, a drugo leto bo najbrž spet zaželela v prvotnem sijaju. Vsekakor pa bodo izvedli določena dela, če bodo dobili tudi kaj denarja od nove Občine Salovci - Hodoš. Hiša je namreč spomeniško zaščitena in v svojevrstnem kulturnem spomeniku. Oprema v stanovanjskem delu je tudi stara, ampak tako lepa, da bi jo marsikdo hotel imeti v svojem stanovanju, na primer omare, postelje ... Horvatova imata v kuhinji vzidan štedilnik, katerega zunanji deli se svetijo kot ogledalo. Marija je povedala, da te kovinske dele čisti s čistilom iz tujine. V veliki sobi je krušna peč, ki ima kuršče v kuhinji. Čeprav sta pri hiši le dva člana, mati Marija peče kruh doma, vsekakor pa takrat, ko zunaj hiše ni preveč dela. Na kmetiji pa seveda ne manjka tudi šunke. Mati Marija in sin Stanislav pridno delata in se razumeta. Tudi pri porabi denarja.

bo ona živela in gospodinjila, ne bo težav.

Hiša je v varstvu

Nasha strokovna komisija je bila navdušena, ko smo se zapeljali na Horvatovo domačijo, še posebno arhitekt Goran Dominko, ki je jel hvaliti nekdanjo arhitekturo in to,

Njeno kmečko pokrajino povabi ta v glavnem za nakupe v trgovini, denar, ki ga dobita za živino, pa namenjata za naložbe. Povabil sem ju na podelitev nagrade za arhitekturo in urejenost okolice kmetije in obljubila sta, da se bosta naše prireditve udeležila. Na svidenje, mati in sin!

Š. SOBOČAN

Naj... kmetija '96 in arhitektura

Manj je več (Mies Van der Rohe) I

Naj omenim, da so bile končne ocene o prenovah in revitalizacijah starih hiš izrečene v zelo konstruktivnem in pozitivno nabitom nivoju skupnega sodelovanja med nami, angažiranimi strokovnjaki različnih dejavnosti. Interdisciplinarnost, spoštovanje stroke in želja po konstruktivnih dialogih med sodelujočimi so bile kreativne niti, ki so nas povezovala pri končnih ocenah in odločitvah.

Nagrado arhitekture za naj... kmetijo '96 prejme domačija v Dolencih, ki ima ob zelo ekonomični razmestitvi funkcionalnih objektov tudi izredno posrečeno, pravzaprav šolsko pravilno orientacijo, h kateri pripomore tudi zanimiv relief terena.

Ta pada ob interni, notranji strani kmetije (jugozahod) navzdol, medtem ko je javna, hrupna stran kmetije dostopna s ceste zgoraj (sever), vstop pa ob lučju preide v klasično dvorišče. Sam vhod v hišo lastnika je z južne strani rešen s spet že znano in svojčas priznano ter osvojeno arhitekturno potezo, ki logično sestavi arhitekturno poetiko s funkcijo (glavni vhod) ter estetiko (stopnice z zidano kritinoma stebroma).

Še danes je mogoče ob izredno ohranjeni grajeni strukturi občudovati sicer že vidno izdelane, vendar še vedno uporabne in skrbno v vzorec šahovnice položene tlačne ploščice. Te v hodniku povezujejo prostore po

»sistemu hiše na dvorišče«. Vsi prostori so avtohtoni tako po vsebini kot materialih, tako zunanja fasadna ornamentika kot notranja obdelava nekaterih detajlov pa pričata, da je bila kmetija ves čas v preteklosti premožnejša.

Striktne ločitev življenjskega, bivalnega prostora od gospodarskega (stala je pravokotno vezana na bivalni objekt od zadaj, drugi prostori za shranjevanje kmetijskih pridelkov ter za hrambo orodij in naprav pa ločijo zadnji del kmetije s sprednjim vhodnim) nakazuje zdravo razmišljanje takratnih snovalcev in graditeljev, ne obremenjujoč se s »sodobnim dosežki« postvojne gradbene stroke naivcev. Direkten dostop do vseh stavbnih celot med sabo lepo povezuje tudi preostale zelene površine, ki so namenjene paši živine. Gabarit vseh objektov zadovoljuje arhitekturni kontekst našega okolja, h kompletnemu celostnemu vtisu pa pripomore nedavna enostavna prenova zunanjih zidov kmetije, ki daje obiskovalcu pravilen občutek individualne nege objekta.

Goran Dominko, dipl. inž. arh.

Nagrada in priznanje za ekološko in ekonomsko uravnovešeno kmetovanje: Stanislav Černela, Slaptinci

Posebna nagrada Černelovim

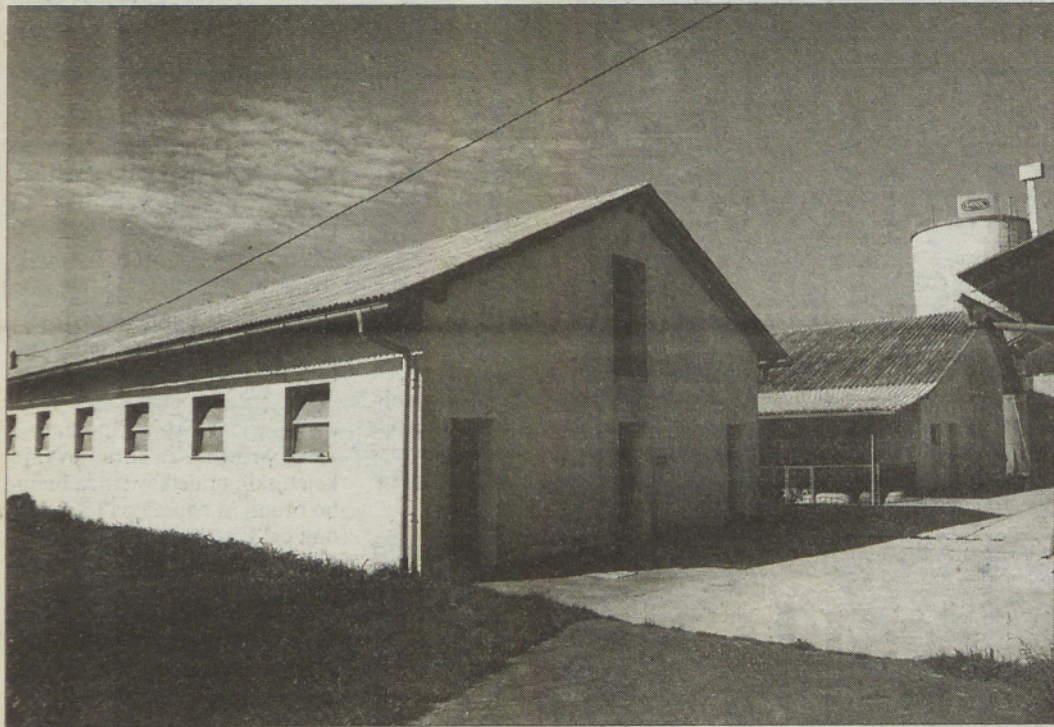
Pri ocenjevanju kmetij s področja kmetijstva smo videli nekaj zelo dobrih in zanimivih – Zanimive so bile kmetije, ki so se ukvarjale s turizmom, dopolnilnimi dejavnostmi in se specializirale za kakšno kmetijsko proizvodnjo

Za prvi dve je pomembno, da so našle kmetije neko dodatno delo, s katerim so si dopolnile dohodek k že obstoječi proizvodnji (Tremlova kmetija iz Bokračev, Omarjeva kmetija iz Rankovec). Specializirane kmetije pa imajo še naprej možnost za razvoj osnovne dejavnosti, zlasti pa možnost dosegati primeren dohodek. Med temi so bile zanimive Horvatova kmetija iz Radovec, Štihova kmetija iz Noršinec, Lukačeva kmetija iz Hrastja-Mote in Kuzmičeva kmetija iz Šalamencev.

Med ocenjenimi kmetijami smo se odločili, da bomo dali posebno nagrado za kmetij-

stvo Černelovim iz Slaptincev. Kmetija izstopa zaradi svoje dovršene proizvodnje in

živalim prijaznega načina reje. Specializirana je za rejo prašičev in ima urejeno rejsko središče za vzrejo plemenskih mladice. Na kmetiji redijo v povprečju 50 plemenskih svinj in letno prodajo 100 brejih mladice, 200 prašičev pitancev in 700 pujskov ter imajo 16 ha njiv, 0,7 ha vinograda in 6 ha gozda, dodatno pa imajo v najemu še 6 ha njiv. Na njivah imajo zelo ozek kolobar – 14 ha koruze, 2 ha ječmena in 6 ha pšenice. Kmetija je zelo specializirana, posledica česar je zelo ozek kolobar. Vendar ji tega ozkega kolobarja ne moremo šteti kot slabost, ker je iz ekonomskih razlogov nesmiselno pridelovati poljščine, ki jih ne morejo izkoristiti za rejo prašičev. Svojo ekološko zavest in kakovost so pokazali z usmeritvijo v živalim prijazno rejo prašičev. Mladice re-

dijo na slami z možnostjo izhoda v tekališče, ki je zunaj hleva. V porodnišnici imajo plemenske svinje velike kotivne bokse in slamo za nastilj. Rejo prašičev po ekološki usmerjenosti težko primerjamo z govedorejo, kjer je že sam obrok za rejo goveda pestrejši in imamo možnost izkoriščanja travinja za krmo. Zato je pri Černelovi kmetiji že

sama usmeritev v prijaznejšo rejo prašičev vredna pohvale. Za kmetijo je značilna tehnološka in tudi ekonomska dovršenost. Z njeno specializacijo so dosegli visoko raven znanja in dodelano tehnologijo reje prašičev. Z vstopom v sistem rejskih središč je dosegla najvišjo raven zahtevnosti reje prašičev in s tem ustvarila možnosti za doseg višjega

dohodka. Po velikosti in organiziranosti kmetije je tipična družinska kmetija, ki bi tudi v tem trenutku znotraj Evropske unije zelo dobro gospodarila. Za konec pa bi lahko dodali, da nam pot v EU z omenjenimi kmetijami ne bo predstavljala nobenih problemov, slabo pa je, ker je takih kmetij premalo.

DAMJAN JERIC

Na obisku pri Černelovih v Slaptincih

Zenskam ni treba na njivo

Tu in tam se komu zareče, češ kakšna kmetija je to, ki nima goveje živine, a se Černelovi zaradi tega ne vznemirijo

Ne vem sicer, kje sta v nedeljo, 25. avgusta, ko sta obiskala kmetijo Stanislava Černele, posedela slovenski in romunski minister za kmetijstvo (na klopi na verandi ali na prostem na klopi pri mizi iz razpoložljivega debela), vem pa, da so jima lepo postregli in tudi pogovor je bil zanimiv. Navdušen je bil zlasti Romun, kajti tako velikih kmetij v njegovi državi za zdaj še ni, bil pa je tudi presenečen, ko so mu povedali, da so letos pridelali 28 ton pšenice sorte žitarka in da je bil pridelek nadvse dober: 5.500 kilogramov na hektar.

Klepet s prijaznimi Černelovimi je dobro del tudi naši strokovni komisiji in podpisanemu novinarju. In ker sem že omenil govejo živino, ki je na tej kmetiji ni, naj s tem nadaljujem. Goveda ne redijo že dvajset let, mleko pa kupujejo pri sosedovih. Kmetija je specializirana za vzrejo plemenskih svinj in pitancev. Več o tem

vim v Verzej, Vida pa si je ustvarila družino pri Vidmu ob Ščavnici. Doma je torej ostal sin Slavko, ki je zdaj star 30 let. Poročil se je z Erikko iz Logarovec in imata dvoje otrok: sedemletnega Simona in pet let staro Nino. »Stara« in mlađa družinska veja živita v lepi slogi. Dobro volje pri tej družini nikoli ne manjka. Duhovit je tudi najstarejši član Stanislav, saj mi je na vsa vprašanja odgovarjal v šaljšem tonu.

Ženski predvsem gospodinji

»Našima ženskama ni treba iti na njivo, saj vse, kar je tam treba postoriti, narediva s sinom. Naši ženski seveda skrbita za vrt in gospodinjstvo. Tudi dobro kuhata in pečeta, zlasti gibance in potice!« je poudaril gospod Černela. Namerno sem zapisal gospod, saj smo zdeli vsi gospodje, on pa je gospod tudi zato, ker ga

tako ogovarjajo mnogi, ki si prihajajo ogledovat družinsko kmetijo. Omenil sem že tudi zadnji obisk dveh kmetijskih ministrov! Seveda pa ni bil gospod takrat, ko si je kot vaski funkcionar prizadeval za elektrifikacijo vasi, napeljavajo vodovoda, asfaltiranje cest in ko so na tamkajšnjem območju komasirali zemljišča (zdaj

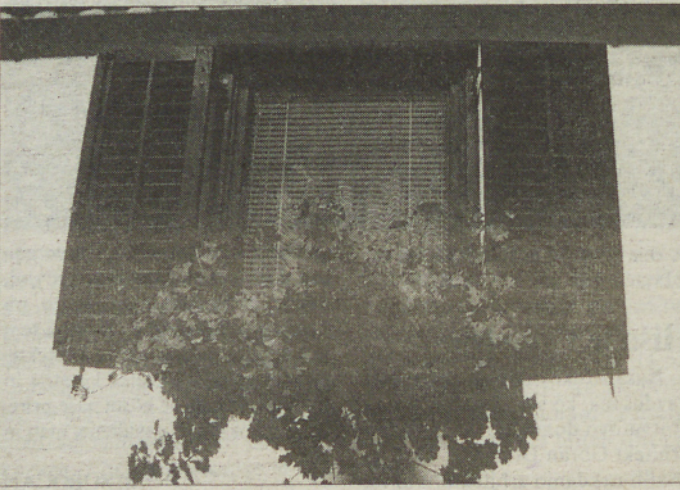
pišemo v drugem članku. Na tem mestu pa moram vsekakor omeniti 0,60-hektarski vinograd v Sovjaku, kamor posebno rad zahaja najstarejši družinski član 64-letni Stanislav. Njegova žena je 66 let stara Alojzija. V zakonu so se jima rodili trije otroci: Slavko, Irena in Vida. Hčerki sta odšli z doma: Irena se je poročila k Seršeno-

ževali njivice v večje parcele). Vselej ni šlo za dko.

Malo je manjkalo in Černelovo kmetijo bi razglasili za naj... kmetijo. Občutek imam, da jim moralna priznanja za delo sicer godijo, vendar na njihovi kmetiji ne more biti slovesnosti, na katero bi prišlo veliko ljudi. Reja plemenskih svinj, odojkov in tako naprej je resna stvar, zato si je treba ne- nehno prizadevati, da ne bi prišlo do kakih okužb. No, rampe pa seveda na kmetiji ni in podpisani se je z avtom pripejal (po cesti izza gospodarskega poslopja) vse do svinjskih hlevov, vendar ga zaradi tega niso prav nič okarili.

Kaj pa klasični dopisi? Siga Černelovi, glede na zahtevnost reje v hlevih, lahko privoščijo? Mlada člana družine in njuna otroka so tudi letos do- pustovali na morju.

Š. SOROCAN

Posebno priznanje Horvatovim iz Ratkovec

Redijo 65 glav živine

Med tistimi kmetijami, ki so vzbudile posebno pozornost našega kmetijskega strokovnega ocenjevalca, izstopajo prizadevanja osemčlanske družine Horvat

O tej družinski kmetiji sem nekaj malega že pisal sredi julija v rednem delu Vestnika. Zdaj, ko sem se pri njih spet oglašil, sem povprašal, ali je bilo prvotno pisanje v redu, ali pa morda česa nisem prav slišal. Že Horvat starejši je povedal, da je bilo vse drugo O. K., le da sem se zamislil pri seštevanju živine. Tedaj sem zapisal številko 58, zdaj pa to popravljam na 65 glav.

Horvatovo gospodinjstvo šteje sedem članov. Poleg že omenjenega Jožeta so člani še: njegova žena Zorica, sin Jože z ženo Danico, vnuka Mitja in Jožek, mati Marija in tašča Etelka. Vse, razen matere Marije, ki je bila bolna in je ležala v postelji, sem tudi fotografiral. Sinova žena oziroma hči je zaposlena v Pletilstvu v

Prosenjakovcih, kjer je svojčas delal tudi tast Jože, ki pa je že nekaj časa upokojenec. Horvatovi imajo trinajst molznic, tri breje telice, štiri mlade telice za pri-pust, drugo pa so pitanci. Obdelujejo 20-hektarsko posestvo, na katerem sadijo največ koruze (11 hektarjev), potem pšenico (7 hektarjev), ječmen (1 hektar) ...

Dan, ko sem jih znova obiskal, se je nagnil krepko proti večeru. Prišel sem ob nepravem času, kajti bil je čas molže krav in drugih večernih del. Za hip so z delom prekinili in se malo uredili za fotografiranje. Medtem ko sem jih »čakal«, sem nekaj besed izmenjal z najmlajšima članoma družine. Eden je trdil, da bo, ko bo velik, nogometaš. Dedek ga je sicer malo pokaral, ampak kdo bi vedel, ali se fantiču ta želja ne bo uresničila. In če bo dober, bo zaslužil veliko več kot z garanjem na zemlji. S. S.

Jože Lukač iz Hrastja-Mote

Krmila so čedalje dražja

Bo 25-letni sin Daniel, ki je končal kmetijsko šolo, ostal na kmetiji očeta Jožefa Lukača in njegove življensjske sopotnice Anice Horvat?

Ob našem obisku ga ni bilo doma, da bi ga o tem povprašali, oče pa ni mogel govoriti v njegovem imenu. Nekaj pa je res: škoda bi bilo zapustiti kmetijo, kjer skupaj z najeto zemljo obdelujejo 30 hektarjev in v eni izmeni redijo od 400 do 550 prašičev za zakol.

Na Lukačevi kmetiji uhlevljajo 25-kg-gramske tekače in jih krmlijo do tle, dokler ne dosežejo 110 kilogramov teže. Tega ne delajo v kooperaciji z zadrugo ali kakim drugim podjetjem, ampak v lastni režiji. To pomeni, da odojke kupijo z lastnim ali spo-sojenim denarjem (kredit), prav tako seveda krmila in vse drugo.

potem ko živali prodajo, pa naredijo na kmetiji obračun. Jože Lukač nam je povedal, da se v zadnjih petih letih zaslužek manjša, in to predvsem zavoljo vedno dražjih krmil. Veliko hrane seveda pridelajo na kmetiji, določena krmila pa je le treba kupiti. Četudi je zdaj hudo, ne bo obupal, kajti rekel je: Vztrajati je treba tudi v hudem.

Želimo, da mu bo v moralno oporo naše priznanje, ki ga prejema za svoja prizadevanja za uspešno delo in urejenost kmetije. S. S.

Tremlovih ni mogoče spregledati

Prva turistična kmetija

Se je Mihael Tremel iz Bokračev prvi začel ukvarjati s kmečkim turizmom v Pomurju? — Kdo bi to vedel? — Zagotovo pa je bil prvi v Prekmurju

Potem ko sta zakonca Mihael in Olga tuhtala, s čim se ukvarjati, da jima ne bi bilo treba več na delo v tujino, sta se odločila za kmetijo odprtih vrat, čemur po domače pravimo turistična kmetija. In prav sta sklenila, saj če ne bi tako ravnala, bi zunaj Prekmurja le malokdo vedel za gorisko vasico.

Odkar se Tremlovi ukvarjajo s kmečkim turizmom, je menda poteklo že 18 let. Imajo prehodne in »stacionarne« goste, saj

kmetija oddaja 15 postelj. Te so na kmetiji in v novi vinski kleti v bližini. Od tujcev, ki se združujejo za daljši čas, so predv-

sem Italijani, drugače pa imajo goste še iz Avstrije in Nemčije. Tudi Slovenci radi zahajajo k njim, in sicer za nekaj dni ali so prehodni gostje. Tremlovi imajo 10 hektarjev zemlje, od tega 2 hektarja vinograda. Postrežejo seveda z vini iz svoje vinske kleti, narezkom, mesom iz tünke itd. Redijo seveda svinje in govedo, imajo pa tudi konja tipicanca, ki je tako »vpeljan«, da ga ni treba voditi za uzdo, ampak ga

tisti, ki je večer hanja, lahko kar zajaha in se sprehodita po lepi okolici. S. S.

Štihi iz Noršinec pri Ljutomeru

Obdelujejo sto trideset hektarjev

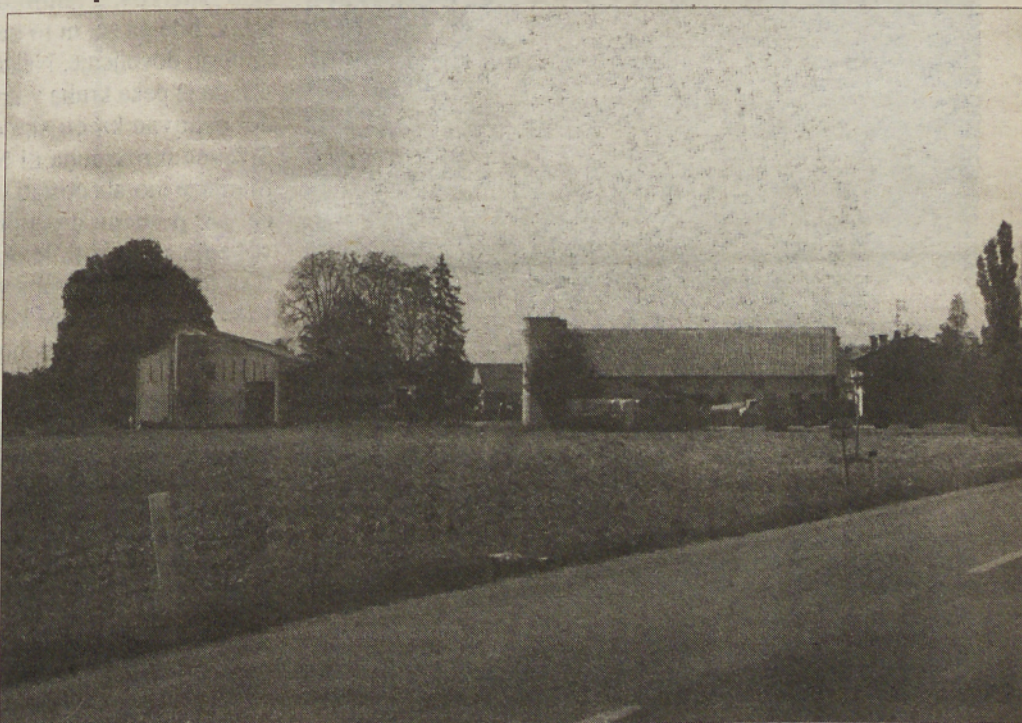
Pšenico so imeli na 40 hektarjih, pesa je posejana na 30 hektarjih, na preostalih površinah (60 hektarjev) pa raste v glavnem kuruza

Stavim, da toliko zemlje ne obdeluje nobena pomurska kmetija. Da, obdeluje, kajti to še ne pomeni, da je vsa ta zemlja njihova. Več kot polovica obdelovalnih površin pa je v njihovi lasti.

Prezreti pa seveda ne smemo 86-letne babice Marije, ki je družinska ljubljanka, in tako jo vsi ogovarjajo z babico.

Ob našem obisku so imeli Štihi v hlevih 50 bikcev, ki so jih uhlevili, ko so bili težki 200 kilogramov. Krmili jih bodo do ustrezne teže – okrog 500 kilogramov. Redijo pa tudi bekone, in sicer v enem krmilnem obdobju po 400 kosov. Svojčas (dokler je bila Jugoslavija) so pridelovali vrtnine in krompir v večjem obsegu in jih prodajali (na primer zelje) JLA.

Človeku je po napornem umskem ali fizičnem delu potrebno »izpreči«. Ko sem pisal ta članek, sta dopustovala

Seveda brez mehanizacije ne bi šlo. Za ravnanje s stroji pa so potrebni krepki mošje. In taki so 49-letni Franc in njegova sinova: 24-letni Roman in 25 let star Branko. Leta se je že poročil in na grunt pripeljal 25-letno Manjo. Ima-

ta 4-letnega sinčka Marka. Manja je zaposlena v zavarovalnici, žena Franca Štiha (starejšega) pa je prav tako v službi – v tovarni močnih krmil. Štiha in njuna sinova so po izobrazbi kmetijski tehniki.

Franc in Marija, prav zdaj pa nekje na Jadranu »čofota« mlada Štiha družina. Tega, ali si je našel čas za sprostitev tudi samski sin Roman, nisem ugotavljal.

S. S.

Na obisku pri Omarjevih v Rankovcih

Po doma pečenem kruhu diši tudi pri Omarjevih v Rankovcih. Dvakrat tedensko (v torek in petek) zakurijo in spečejo ne le toliko kruha, kolikor ga sami porabijo, ampak veliko več: tudi za mnoge druge ljubitelje rženega kruha. Kupiti ga je mogoče v trgovini Pri babici v Murski Soboti in drugje.

Omarjevima: Alojzu, ki je zdaj star 68 let let, in ženi Roziki, ki jih ima 66, se je (seveda v mladih letih) rodilo troje otrok: Cvetka, Slavica in Tonček. Cvetka, ki je zdaj stara 42 let, se po poroki piše Ciglar in z družino kmetuje v Murskih Petrovcih. Slavica, stara 38 let, ki pa se po možu piše Bokan, je zaposlena v Muri, stanuje pa na Krajni. Obe sta torej nedaleč od rojstnega doma. Doma pa je ostal (kot se spodobi) sin Tonček, zdaj star 32 let, ki je veterinarski tehnik. Poročil se je z Marijo iz Črenšovec, ki je po poklicu kmetijska tehničarka, stara pa je 30 let. Imata devetletnega Patricija in sedem let staro Dorotejo. Šestčlanska družina se lepo razume, zato ne izostajajo tudi delovni rezultati.

Kdo lika perilo?

Kmetija Omarjevih je že vrsto let znana kot zelo uspešna. Obdelujejo deset hektarjev zemlje, redijo govejo živino in plemenske svinje. Oče Alojz in mati Rozika sta sicer že nekaj let kmečka upokojenca, vendar to ne pomeni, da zdaj počivata. Alojz je še vedno »glavni« pri goveji živini, saj jo krmi in (verjeli ali ne) strojno molze. Veliko dela je tudi pri plemenskih svinjah, katerih mladiče prodajajo ali pa jih kar sami pitajo. Pri vsem tem pomaga seveda tudi snaha oziroma (kot je povedal tast) mlajša gospodinja Marija. Žena oziroma starejša gospodinja Rozika pa predvsem dela v gospodinjstvu: kuha, čisti itd. Kdo pa lika? »Pegla« pa predvsem mlajša gospodinja! Tonček, ki je zaposlen na Veterinarskem zavodu v Murski Soboti, pa po službi poprime povsod tam, kjer je tisti hip najbolj potrebno. Tudi Alojzova in Rozikina vnuka oziroma Tončkova in Marijina otroka malo pomagata.

Morala je postati s. p.

Lepo je tam, kjer je tako kot pri Omarjevih. Lepo so se ujeli tudi, ko so tuhtali, kaj uvesti na kmetiji kot dopolnilno dejavnost. Odločili so se za peko kruha. V ta namen so dali sezidati tri

Omarjevi gospodinja sta veliki ljubiteljici rož in nanje naletiš na vsakem koraku. Kaj pa hiša? Tudi ta je v cvetju, načrt zanjo pa je naredil znani pomurski arhitekt inž. Jože Kovač. Tudi on je povabljen na slovesnost.

Na Omarjevem dvorišču je velik oreh, pod njim senca na zeleni trati, tam so sicer plastični stoli in miza, kar morda koga »zbode«, ampak kaj, ko pa je to tako praktično, neuničljivo.

krušne peči. Ker je imela starejša gospodinja veliko izkušenj s peko kruha in drugih pekar-skih izdelkov, s tehnologijo ni bilo večjih težav. Bile pa so, in to ne majhne, ko so pridobivali dovoljenje. Nekako samoumevno se zdi, da je peka kruha v krušni peči na kmetiji del osnovne kmetijske dejavnosti, vendar državna birokracija ni bila takega mnenja: Marija je morala postati samostojna podjetnica, kar pomeni, da je pridobila obrtno dovoljenje, morala se je posebej zavarovati in tako naprej. Peka kruha v krušni peči na drva je seveda napornejša kot peka v parni peči. Še dobro, da Alojz vedno pripravi dovolj drv,

Alojzu Omarju pa je, kot kaže, usojeno pokladanje živini pa tudi strojna molza je njegova dnevna obveznost. Pripravlja pa tudi drva za kurjenje v krušni peči.

Kruh iz ba

Ljudje so se preobjedli kruha, spečenega v sodobnih pečeh, in spe

Čeprav Omarjevi obdelujejo veliko kmetijo, pečejo kruh, sin pa hodi v službo ... najdejo čas in skupaj posedejo za mizo ter se pogovorijo o delu, načrtih, vsakdanjih skrbih pa tudi poveselejo se.

ki jih potem mlada gospodinja, uradna pekova, pridno nalaga v peči. Potem je temperatura pravšnja, pa je čas, da testo, ki se je »gibal« v košaricah, roma peč in po določenem času peke jemljejo z loparji iz peči dišeč babični kruh. Najbrž ste si takega pravkar zaželeli na svoji mizi?

Po načrtu arhitekta Kovača

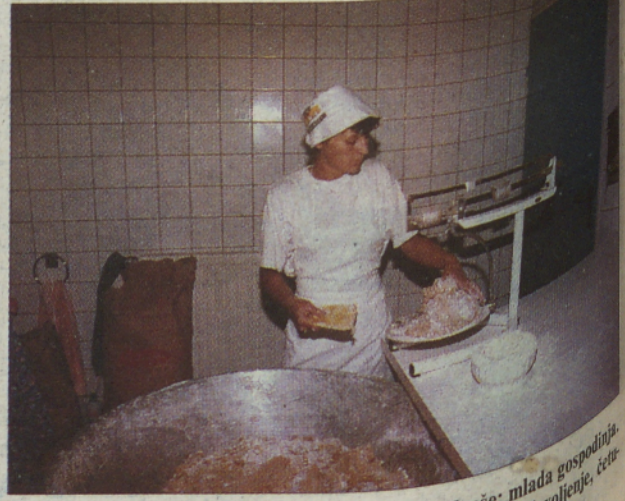
Omarjeva domačija pa se ne ponaša samo s svojo kmetijsko in pekarsko dejavnostjo, ampak tudi z novo stanovanjsko hišo v panonskem arhitektonskem slogu. Seveda ne gre za rekonstrukcijo nekdanjega stavbeništvu, pač pa za zidavo, prilagojeno sedanjemu času in potrebam. Načrte za stanovanjsko hišo je naredil arhitekt Jože Kovač, ki je širšemu bralstvu znan tudi kot oblikovalec mnogih pomurskih sakralnih objektov, denimo najnovejše cerkvice v Gaberju. Hiša ni žal ni pokrita z bobrovcem. Omarjevi se zavedajo, da bi bila ta kritina primerna, ampak takrat, ko so zidali, niso imeli dovolj denarja, da bi kupili dražjo kritino. Ta je sicer tudi zdaj med najdražjimi strešnimi kritinami. Značilnost Omarjeve domačije so tudi rože na oknih, balkonu, verandi pa vsenaokrog hiše. Tudi ograja je živa.

Že trikrat v Lurdu

Glede na veliko dela pri živini in v dopolnilni dejavnosti sem pomislil, da Omarjevi le nenehno delajo in si ne privoščijo počitka. Pa si ga! Tonček, Marija in njuna otroka so bili tudi letos na morju. V tistem času sta bila pač bolj kot sicer zaprežena v delo starejša družinska člana: oče Alojz in mati Rozika. Sicer tudi drugače: včasih kam odpotujeta starejša in potem bolj poprimita mlajša. Alojz in Rozika sta že trikrat obiskala romarsko mesto Lurd v Franciji. Na Poljskem, Madžarskem, Češkem, v Avstriji, Španiji, Nemčiji in še kje. Pripravilam kam dalje potujeta vsako leto najmanj dvakrat, seveda takrat, ko ni sezona ne poljskih del. To pa je ponavadi v maju in oktobru. Sicer pa Omarjeva družina (staro in mlado!) večkrat vidimo tudi ob skupnem obisku kake prireditve. Sam sem jih videl v Kančevcih.

Naslednik je ali ga ni?

Morda se bo kak bralec spotaknil ob to pisanje, češ kakšna kmetija pa je to, ki »nima« naslednika, saj sta stara člana družine formalno upokojena, snaha

Marija ni nobena snaha, ampak jo ogovarjajo lepše: mlada gospodinja. Zaradi birokracije je morala vzeti za peko kruha obrtno dovoljenje, česar ni imela, zato jo ogovarjajo lepše: mlada gospodinja. Zaradi birokracije je morala vzeti za peko kruha obrtno dovoljenje, česar ni imela, zato jo ogovarjajo lepše: mlada gospodinja.

bičine peči

po dobrotah, spečenih v pečeh na drva

Kaj bi ta hip raje zaužili: žemljico ali v domači krušni peči pečen ržen kruh? Saj vemo, da bi vam kruh z zaseko ali šunko bolj teknil.

Zgovorna je tale Omarjeva Rozika. Izrabila je zakonsko možnost in se upokojila, a zdaj seveda ne počiva, dela celo več, snahi pa je »izdala« tudi recept za dober domači kruh.

Naj ... kmetija '96: Alojz Omar, Rankovci

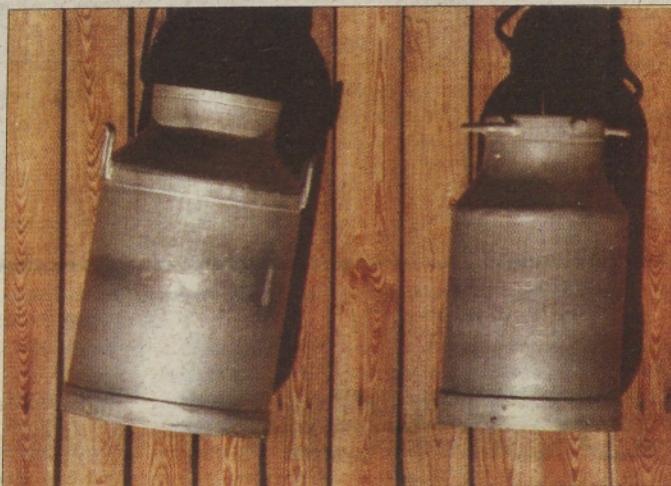
V Pomurju je veliko dobrih kmetij

Kmetijska proizvodnja je bila osnova vseh kmetij, ki so bile vključene v nagradno akcijo Naj... kmetija. Ker je osnovni cilj kmetijske proizvodnje primeren dohodek, nas je to načelo vodilo pri določanju pravil za ocenjevanje s področja kmetijstva.

Dodatno pa smo ocenjevali še ekološko usmerjenost kmetije in živalim prijazen način reje. Pri tem se je pojavila problematika nasprotja med intenzivnostjo in ekološko usmerjenostjo kmetijske proizvodnje. Kmetije, ki imajo manj intenzivno proizvodnjo, so običajno prijaznejše za okolje (manjša obremenitev živali na kmetijsko zemljo, pestrejši kolobar, slama za nastilj ...).

Na drugi strani pa so kmetije z intenzivno kmetijsko proizvodnjo, ki so že s svojo intenzivnostjo manj prijazne za okolje (velika koncentracija živali, večja poraba mineralnih gnojil, fitofarmaceutskih pripravkov...). Ker pa se približujemo evropski uniji in s tem tudi večji konkurenci, si ne moremo predstavljati simbola »prave« kmetije v majhni, pestri, okolju zelo prijazni kmetiji. Take kmetije ob obstoječem načinu gospodarjenja v prihodnje ne bodo mogle preživeti. Če bodo hotele izkoristiti svojo ekološko prednost, bodo morele uvesti neke vrste dodatne dejavnosti (ekološka proizvodnja, dodelava ali predelava kmetijskih proizvodov, turizem na kmetiji ...). Tako je bilo osnovno načelo za določanje pravil s področja kmetijstva, da ima kmetija uspešno kmetijsko proizvodnjo in da skrbi za čim manjšo obremenitev kmetijske proizvodnje na okolje ter ima čim prijazen način reje.

V skladu s tem načelom smo razdelili točke. Od 25 točk za kmetijstvo smo predvideli 10 točk za uspešnost kmetijske proizvodnje (količina in kakovost proizvodov ter ponudbe, dodatna ponudba kmetijskih proizvodov), 10 točk za ekološko usmerjenost kmetijske proizvodnje (primernost kolobarjenja glede na naravne danosti in rodovitnost tal, obremenitev živali na obdelovalne površine, reja živali na način, ki ugodno vpliva na počutje živali - paša, nastilj, velikost bivalnega prostora, klima v hlevu...), ter 5 točk za funkcionalnost in urejenost gospodarskih objektov (energijsko varčna tehnologija, proizvodnja in gospodarjenje z odpadnimi snovmi).

Naj... kmetija - Omarjeva kmetija

Glede na kriterije smo našli pri ocenjevanju prijavljenih kmetij veliko takih, ki so izstopale pri posameznih področjih ocenjevanja. Vendar smo redko našli kmetijo, s katero bi bili zadovoljni vsi člani komisije. Nekateri so imeli lepo oblikovane in urejene kmetije in zelo slabo kmetijsko proizvodnjo. Druge kmetije pa so imele dodelano proizvodnjo, po drugi strani pa slabe ocene z drugih področij. Tako smo na osnovi ocen in dogovora vseh članov komisije izbrali za »naj... kmetijo« Omarjevo iz Rankovec. Kmetija je tudi na področju kmetijstva dosegla visoke ocene. Njena prednost je v kombinaciji klasične govedoreje in prasičereje ter dodatne dejavnosti peke kruha. Ob razmišljanju, da mora biti kmetija konkurenčna tudi ob morebitnem vstopu v EU, je taka kombinacija proizvodnje ravno pravišnja. Redki bodo uspeli doseči na kmetiji zadovoljiv dohodek iz osnovne proizvodnje, zato bodo morali iskati dodatni dohodek. Kmetija Omarjevih si je tako izbrala za pridobitev dodatnega dohodka peko kruha. Omarjevi obdelujejo 10 ha zemlje, od tega je 9 ha njiv in 1 ha travnikov in pašnikov. V hlevih redijo 8 krav, 6 govejih pitancev in 8 plemenskih svinj, od katerih prodajo 60 pujskov ter 60 prasičev pitancev. Kmetija je tudi v sistemu reje bikovskih mater.

Damjan Jerič, dipl. inž. kmet.
Kmetijska svetovalna služba za Pomurje

Del gospodarskega dela Omarjeve kmetije, v katerem so postavili tri peči za peko kruha, zato je bilo treba lepo urediti (leseni opaž!) tudi ta del stavbe.

To pa je Omarjev sin Tonček, veterinarski tehnik, ki po službi poprime za vsako deto na kmetiji. Tudi mize mu ni težko pobrisati.

prosite: mlada gospodinja, je pekarska obrtnica, sin je zaposlen, otroka pa - otroka. Sam teh pomislekov nimam (in tudi ne morem, da mora ocenjevalna komisija jih ni imela), saj ni nikjer napisano, da mora naslednik delati samo na kmetiji, in tudi ni napisano, da je »rojen kmet«. Zdaj pač živimo v drugačnih časih! Če se za kmetovanje odloči (kupi kmetijo) kdo, ki ne bo dovolj negotovosti v tovarni; kdo, ki želi živeti in dihati na kmetiji. Navsezadnje: kdo pa pravi, da bo tam, kjer ta hip ni? Mogoča pa je tudi tale »kombinacija«: le kdo bi vedel, ali Omarjev sin, ki je zdaj zaposlen, vse življenje ostal pri kmetiji? No, kaj pa, če se bo že jutri povsem predal delu na kmetiji? No, za zdaj take odločitve še ni, saj sta starša še zdrava in delavoljna.

devetletni Patricij in sedem let stara Doroteja postarita kaj v gospodinjstvu, pa ju ne priganja, vsekakor ne zdaj, ko se je začelo novo šolsko leto in se morata učiti.

Kraj s pozitivno energijo

gnac in Gabriela sta nadvse srečna, ker sta »zapustila« Mursko So-
bo in si uredila hiško na Salovskem Bregu. Ona ima tam celo uradno
stano prebivališče. Oba sta skoraj v en glas pripovedovala o prijetnih
občutkih bivanja zunaj mesta in o pozitivni energiji, ki da je na vzpe-
ditki na pretek in blagodejno deluje na telo in dušo. Nad domačijco so
naravnani tudi njeni gostje, ki so tudi srečni, če lahko tam prenočijo.

Delo sta zmogla in zdaj največ časa preživita tam. Vsekakor pa Ignac, ki si je uredil velik slikarski atelje, v katerem nastajajo čudovite slike. Nekoliko drugače je z Gabrielo, saj ima bolj urejen delovni čas, saj je treba priti v službo v Mursko Soboto ob določenem času, večsih ostati celo dlje in tako naprej.

Dobrodošla bo tudi modernizacija ceste, ki vodi čez Šalovski breg od regionalne ceste (Murska Sobota-Hodoš) do Domanjčevcev. Ko bo pot lažje prevozna, bo morda »oživljena« še kaka druga zapuščena kmetija na Šalovskem bregu. Moja sogovornika upata, da prevelikega direndaja naj-

sta sama, saj sta z njima psi-
čka Pacek in Lajček.

S pobočja, kjer stoji domačija Medena in Gaalove, je krasan razgled daleč naokoli. »Kmetija« meri 0,56 hektarja in ima velik vrt, ki ga družno obdelujeta in se veselita plovov. Teh je veliko, četudi ne uporabljata zaščitnih sredstev. Okrog hiše raste 50 sadnih dreves, zlasti jabolani, ki prav tako niso »zatirane« z nevarnimi škropivi.

Š. SOBOČAN

Kmetija v Čepincih

Daniel Srnc je gradbeni inženir, žena Marta je ekonomska tehničarka, hčerka Petra pa študira. In vsi so navdušeni nad svojo kmetijo, ki je v največjem delu naše domovine v od Murske Sobotе 33 kilometrov oddaljenih Čepincih.

»Hiša je bila ena sama rusevina. Začeli smo z deli in popravili ostrežje ter obnovili zidove. Ker je tam okoli veliko visoke divjadi, smo pred hišo morali postaviti ograjo,« je povedal Daniel, ki je zdaj zares srečen, saj ima svojo kmetijo.

Ze zdaj skoraj tretjino leta (v glavnem ob koncu tedna in čez praznike) preživijo v svojih Čepincih. V eni od sob si ureja svoj projektivni atelje. Tam, kjer je mir, človek laže ustvarja.

Daniela sem malo »okaral«, češ da ribnik najbrž ne sodi rav-

no na dvorišče. In kaj mi je pove-
-lo? Da te sploh ni ribnik, četudi

je v vodi nekaj ribic, ampak **biotop** (prostor, v katerem živijo živali in rastline v enakih življenjskih razmerah, op. p.). Dodal je, da so na Goričkem, zlasti pa na območjih, kjer ni v bližini tekočih voda, že od nekdaj mlake, ki so nujne tudi zaradi varstva pred požari. No, po tem pojasnilu biotop v obliki ledvice ne sme motiti. Vanj priteka voda po naravnem padcu z nekoliko višjega pobočja.

Hudo narobe pa najbrž tudi ni, če se kdo v njem tudi »namočiči«.

Š. SOBOČAN

Čeprav ni zvenelo kot ukaz, bolj kot očetovska prošnja, sem vedel, da ne bo popustil. No, mazi, je godrnjal, zgazoj vreteno, vzemi s sabo košaro, zmeči vanjo razbitine, jaz pa te bom počakal zunaj. Seveda nisem hotel klop pokazati strahu, ki se me je loteval. Ko sem se spuščal v jamo, sem se kot klop oprjel vrvi. Če mi se spodrsne, je po meni, so se mi šibila kolena. Na dnu sem koj stopil na razbitine. Sklonil sem se, da bi jih pobral, pa sem buntil v steno.

- Počepniti moraš, mali, je prišlo od vrha, pa košček za košekom.

Bil sem norod, okoren, slonast. Stežka sem spravil vse polomljene dolge v košaro. Ko sem jih, sem pozvonil. Gledal sem, kako se je košara dvigala. Videl sem le rebro neba. Spreletelo me je: tistina zemlje pa ta vonj pa spet zemlja, ki sem te napenja, ki se lahko samo malce pošali, pa sem zakopani, pa ti drobci zemlje in obroči, ki me je lopnil po goleni, da sem zaklet, vsa ta tistina, ki je odme-

...da imam ko so je bil sklanjal nad jamo in se mi reža.

...za stare, iscrbuje kosti

Boš rovnicu in lopato, mali? Ti boš ja lažje kot moje stare, izsušene kosti

- Boš rovnico in lopato, mali? Ti boš ja lažje kot moje stari, izdajalci.
Samo paziti moraš, da ne podkoplješ. Lahko te celo zasuje. Preglobok grob b
bil, kaj! In kaj, če ti ne spustim vrvi? Lahko se boš do onemoglosti nakričal
bil, kaj! In kaj, če ti ne spustim vrvi? Lahko se boš do onemoglosti nakričal

Vem za to, enkrat so se tako pošalili z mano, ko mi je zmanjkovalo zraka, pa sem se potegnil kvišku. Pet let si nisem več upal dol.

Ob njegovih besedah me je prevzela panika. Kot jazbec sem se oklenil vrta in plezal bi bil, četudi ne bi bila nikjer pritrjena. Ko je zagledal moj prestrašen

obraz, je prasnili v smeh.

- Si pa drek, mali, me je ozmerjal, mislil sem, da te je kaj v mračni, pa to komaj dobre štiri metre. Kaj bi ti storil pri dvajsetih? Čez dvajset je bil m naiglojbi, in če me občutek ne vara, ga bom s temle pustil daleč zadaj. Celih trideset let je delal samo to. Dru

Imel je izjemen občutek za te reči. Celih trideset let je delal samo to. Drugi ga ni zanimalo. Zato je imel denarja za sproti, tudi pijače. Samo pozimi

Tako je ril centimeter za centimetrom. Moj kup zemlje se je počasi ve-
Plast mivke, pa tla, nekaj humusa, strohnelega listja in nekaj lubja pa zn-

Plast mivke, pa tla, nekaj humusa, sušilnega ...
trda ila, mivka, drobno kamenje ...

Bayconova iz Križevca v Prekmurju

Življenje kot v pravljici

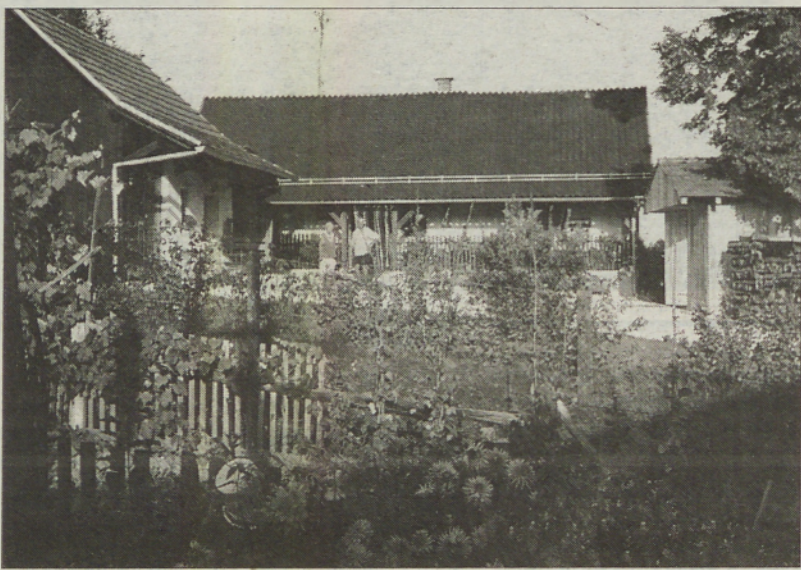
So ljudje, ki imajo veliko premoženja in kljub temu niso srečni – So pa tudi Zemljani, ki ne premorejo veliko gmotnih dobrih in so vseeno – srečni – Ni vse materialni svet!

To pisanje bi lahko začel z uvodom, kot je v pravljicah: »V križevskem zaselku Dol živita zakonca Baycon. Gospe je ime Olga, gospoda pa ogo-varjajo Boris. Prebivata v lepi beli hiški. Imata osem koz in pet muc ...«

Prav nič se nisem zlagal! Vse, kar sem zapisal, je resnica!

Bayconova sta upokojenca. Olga je bila medicinska sestra, zaposlena na ginekološkem oddelku soboške bolnišnice in je marsikomu pomagala na svet, Boris pa se je ukvarjal z izdelavo usnjarske galanterije. Do upokojitve sta živeela v Pucconjih. Tam sta tudi začela rediti prve koze. Po upokojitvi pa ju je »obsedla« misel o hišici, ki naj bi bila čimbolj na samem, okrog katere bi bilo čimveč zelenja, svežega zraka ... Toliko bolj, ker je Olga hudo zbolela. Nekako sta zvedela za 110 let staro podrtijo v dolnjem delu Križevca v Prekmurju, v kateri že dolgo nihče ni stanoval, in kupila sta jo. Kar tri leta so potekla, preden sta jo v tako imenovani lastni režiji uredila od temeljev do strehe. Domiselno: sten nista obnavljala, ampak sta jih »oblekla« s ploščami in nanje nanesla stenski premaz. Okenc tudi nista zamenjala s kaki-

mi (večjimi) okni, ampak so ostala v prvotni veličini. Škoda, ker hiše nista prekrila z opečno kritino, ampak s salonitnimi ploščami, saj bi bila potlej hiška še bolj domača – pravljici. Vseč je bila tudi naši strokovni komisiji, zato bosta Bayconova prejela priznanje za obnovljeno kmečko hiš(ic)o.

Olga je nenadoma ozdravela

Bayconovima ni treba veliko v trgovino. Imata 8 koz, ki jima dajejo mleko, iz katerega potem pri-

pravljata skuto in sir. Olga je celo prepričana, da ji je prav uživanje kozjega mleka povrnilo zdravje. Glas o tem se je razširil naokoli in kar vrste se obiskovalci, ki pridejo povprašat za nasvete. Tudi sami bi uživali kozje mleko oziroma izdelke iz njega, manj pa je takih, ki bi imeli tudi koze. Naša strokovna komisija in pisec teh vrstic smo se ob prvem obisku pri Bayconovih kar dolgo zaklepetali, ko pa je bilo treba poskusiti ne le mleko, ampak še izdelke iz kozjega mleka. Pri »konzumiranju« je bil še posebno prizadeven naš arhitekt. Tedaj smo tudi zvedeli, da za koze skrbi predvsem gospod Boris. Ne skrbi pa samo za hranjenje, ampak tudi za visoko higieno v hlevčkih in okrog njih. Poleti so koze seveda pretežno zunaj. Lepo je pogledati

na belo hiško, okrog katere se pase drobnica, v bližini pa teče potok.

Spita na lanenih prtih

Olga je strokovno komisijo seveda popeljala tudi v notranjost hiške. Celo v spalnico in pokazala na posteljo z lanenimi prti. To je le eden od dokazov, da Bayconova uporabljata dobre stare predmete in skušata živeti čimbolj naravno in umirjeno. Vse to ni pripomoglo le k ozdravitvi, ampak prispeva k dolgemu življenju. Tam dol v križevskem Dolu ni vsakdanje iht, nivoje, stresov ... Tam dol je skorajda pravljici svet, ki pa ni »rezerviran« le za Olgo in Borisa (v pogovoru sta se tolikokrat ogovarjala s

tema imenona in ne, kot je to običaj pri starih zakoncih, s »ti«, »ona«, »naš«, »naša«), ampak se tak kotiček najde še kje na Gorickem ali v drugem delu sveta ob Muri, le odkriti ga je treba na kraju samem ali ob pomoči oglasa v časopisu. In kar je tudi pomembno: trdno moraš biti odločen oziroma moraš priti do spoznanja, da ni vse le visok standard, ampak srečo prinašajo tudi majhne reči in širok duhovni svet. In če je to za koga pravljica, naj mu bo!

Kaj so to kemična sredstva?

Pravljica pa ni naravno pridelovanje vrtnin. Torej nič škropljenja. Povsem naravno je tudi prhanje z vodo, ki jo segreje sonce, na »prhanca« pa priteče iz tako imenova-

ne poljske prhe. Še kaj bi se našlo pri Bayconovih v Križevcih v Prekmurju. Zagotovo se bom pisec teh vrstic tja še vrnil. Tudi zato, ker sem se z Olgo domenil za dalj-

ši pogovor o njenem delu v bližini na koncu meseca. Napovedujem zanimivo branje.

S. SOBOČAN

TRAKTORJI UNIVERSAL

NOVOSTI

- specialni gozdarski traktorji
- traktorji serije forte
- nova kabina za sadjarstvo - vinogradniške traktorje

**POPUSTI
NAGRADNO ŽREBANJE
KREDITI - ZAKUP - STARO
ZA NOVO**

Novi dosežki v razvoju traktorjev UNIVERSAL:

- specialni gozdarski traktor
- popolno varovana gozdarska kabina
- sprednja rampirna deska
- zadnja sidrna deska
- zaščita motorja in menjalnika
- popolna zaščita platišč
- dodatno montiran nosilec vitla
- dvobetonski hidravlični vitel z jekleno vrvjo (daljinsko radijsko voden)

TRGO PREVOZ
EXPORT - IMPORT

TRGOVSKO IN PROIZVODNO PODJETJE
62230 LENART, Pljuška cesta 16
SLOVENIJA
TEL (+386) 022 / 724 604, 724 616 • FAX (+386) 022 / 724 617

NAJBOLJE PRODAJANI TRAKTORJI V SLOVENIJI

Ubijalo me je. Ta počasni, raztegljivi ritem. Kot da se nič več ne premika. Sonce je mirovalo nekje visoko in pripekalo. Nikjer sence. Pekel, pravi pek. Kako globoko še? Koliko škafov? Bom moral po novo vrv? So stene že vlažne? Globoko, globoko, do nesramosti globoko. Tam nekje v laporju se je upirala senca, tu in tam pozvonila, slišal sem le oddaljene šume, pljusk izabele po njegovem grlu, pa znova škaf laporja in mivke ... Kot da se bo to ponavljalo vse do Amerike, ki mora biti nekje onkraj zemeljske krogle.

- Koliko še, mojster?
- Še precej, mali, še precej, suho je spodaj in trdo, saj sam vidiš. Počasi gre. Dobro, da si se sam spomnil pa porinil moped v senco.

Četrtega dne je naletel na še debelejšo plast laporja. Od zgoraj ga nisem več razločil. Slišal sem, da je klet. Kakšno uro je potreboval, da je napolnil škaf.
- Je temno, mojster? sem zavpil v jamo.
- Ne pozabi na moj moped, se je pritrgalo.
- Naj spustim v jamo kabel z žarnico?
- Petrolejko, če imaš, mali.

Nekdo mi je že davno pred tem povedal, da noče delati ob žarnici. Zadušilo ga bo, sem si mislil, ko sem spuščal petrolejko, ki sem jo bil kupil nalašč za to, petrolej je zahrbtn.

- V redu je, mali, čisto v redu, le velik žebelj si pozabil, naj si jo obesim kar na kurca ali kaj?

Sprva me je jezilo, ker sem moral tekati po vsako malenkost posebej, pozneje pa mi je prav to preganjalo dolgčas. Vodamojster je bil spodaj docela odvisen od mene. To mi je dokazal ondan. Strgal je preklemani lapor in klet. Drugače ne bi bil vzdržal. Zvečer je bil še najbolj podoben jamskemu človeku. Smrdel je po vsem močnem.

- Se nikoli ne bojiš, mojster?

Zamahnil je z roko. Pričakoval sem, da se bo razgovoril, da mi bo povedal dve, tri dogodiščine, a je le skomignil z rameni in spravil iz sebe nekaj nepo-

membnih stavkov. Prav potešen pogovor mi je najbolj manjkal.

Šestega dne se je ulilo. Prejšnji dan je komajda prebil lapor. Dobrih dvajset, petindvajset škafov ga je bilo. Lapor ima poseben vonj, vonj po starih svetovih. Kot da se naplavlja in zgodovine. Zanj ne. Zanj je bila le prekleta, trda sivina, ki se jo je potrebno lotiti tudi s prebijačem. Šestega dne se je torej ulilo. Končno se je ohladilo. Odhitel sem po velik, črn dežnik in si ga privezal ob kol. Dobro mi je delo. Dobro me je varoval dežja. Pristuhnul sem mu. Kot da bi deževala trava.

- Si porinil moj moped? se je slišalo iz globine.
- Vas nič ne zebe, mojster, niste mokri?
Zemlja je še suha, vendar peščena. Počasi bo, mali.
Naliv je bil le prehud. Voda, ki se je bila nabirala zgoraj in drla po travniku, je cirkoma lila v vodnjak. Prva voda, sem mislil, prva voda tako globoko.
- Jebemti, mali, skoplji že enkrat jarek okoli, da me ne zalije. Vendar se zemlja ni dala kar tako. Le od zgoraj je bila mokra. Rovnica se ni in ni prijala.
- Ne gre, mojster, ven boste morali, sem zavpil z dlanmi na ustih.
- Jebemti, mali, je vzrojil, ali si resda iz dreka, skoplji že enkrat ta pičkin jarek in mi daj mir.

Še sreča, da je kmalu ponehalo. Nebo se je v hipu zbistrilo. Bilo je sveže, drejše se je lesketalo, zaostala voda je vrvela skozi travo.

Velike pene oblakov so potovale proti vzhodu. Medtem sem izpraznil nekaj škafov zemlje. Na videz je bila bolj vlažna in lažja. Drobila se je.

- A ni še nič, mojster, vrvi mi zmanjkuje.

Še isti dan sem moral iti po novo.

- Zdaj je bo moralo biti dovolj, je godrnjal, drugače resda nima smisla. Hvala bogu, da je še mivka, mali, ko bo živi pesek, pa bova morala nehati, četudi ne porabiva niti pedi te vrvi ...

Gledal sem njegove oči. Kot bi pomagale rokam. Sesedle, upadle, malce samosvoje. Kot da ni nič ostalo od njih, le gola zrkla, ki reagirajo na svetlobo. Brez izraza so bile.

Plojevi iz Brengove ohranjajo dediščino

Sto let stara hiša in hlev z vetrniki

Na stenski prekladi nad starimi vrati, ki pa so toliko dragocenejša, je izdolben napis 18 MJR 96. Gre za letnico gradnje hiše (1896) in njena nekdanja lastnika (MJR).

Sedanja lastnika mogočne stanovanjske hiše in gospodarskega hleva sta 55-letni Adolf Ploj in njegova žena Kristina, stara 57 let. Doma sta še 35-letna hčerka Sonja in 23 let star sin Branko, medtem ko se je druga hčerka Marjana poročila k Firbasovim v Coetinec, ki se že nekaj časa ukvarjajo s kmečkim turizmom in je bila njihova kmetija pred leti razglašena za naj... kmetijo.

Plojevi iz Brengove (vas med Črtenjakom in Sv. Trojico) obdelujejo deset hektarsko posestvo, na katerem pridelujejo predvsem vino. Domačija je nekoliko na soseski in okrog nje je velika travnata površina - pašnik. Seveda se živali ne pasejo po vsem pobočju, ampak po tako imenovanih črečkah. Na živino na paši »pazi« električni pastir. Imajo 25 glav goveda, od tega 11 krav molznic in letno oddajo čez 30.000 litrov mleka. Vino pa dobijo iz 0,30 hektarskega vinograda.

Osemdeset centimetrov debele stene

Skoraj ga ni človeka, ki ga

dvema letoma na novo prekrili z opečno kritino vrste bobrovec pa tudi sicer so stavbo (pročelje) obnovili po »zahtevah« spomeniškega varstva. To pomeni, da so ostala tudi prvotna okna s polkni, čez katera pa je z zunanje strani mogoče dati okenske okvirje s stekli tudi z zunanje strani, tako da so (pozimi) polkna med dvojnimi steklenimi okvirji (notranjimi in zunanji). Dobra okenska zapora in debele stene omogočajo, da toplota ne uhaja na prosto. To pa je koristno tudi poleti: vročina težko prodre v notranjost in tako je kar prijetno posedeti v hladni sobi.

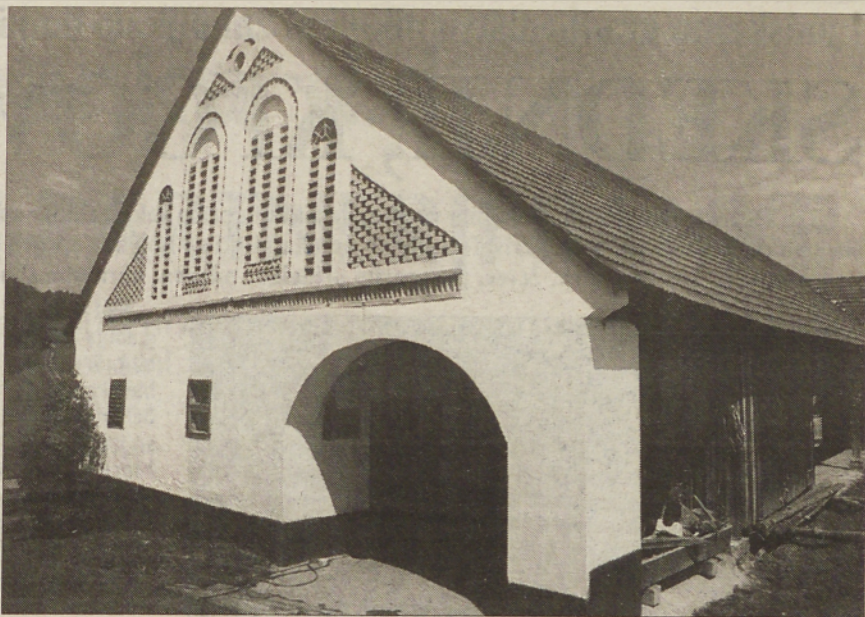
Naj... vetrniki

Medtem ko je pročelje stanovanjske hiše v rumeneni, le ornamenti so beli, je pročelje gospodarskega dela oziroma hleva belo. Pa ne v celoti! Stenske odprtine v podstrehi, narejene iz žgane opeke, so seveda rdeče. Gre za tako imenovane vetrnike, ki pa jim v Brengovi pravijo *ciri* oziroma *fajmi*. Naši strokovni komisiji so se zdeli (od vseh prijavljenih kmetij) Plojevi vetrniki najljepši, najbolj funkcionalni ..., zato je kmetijo razglasila za naj... kmetijo z opečno mrežo. Le-ta je uporabna tudi zdaj, saj Plojevi hranijo seno

še vedno na podstrešju gospodarskega dela domačije, kamor ga spravljajo s puhalnikom.

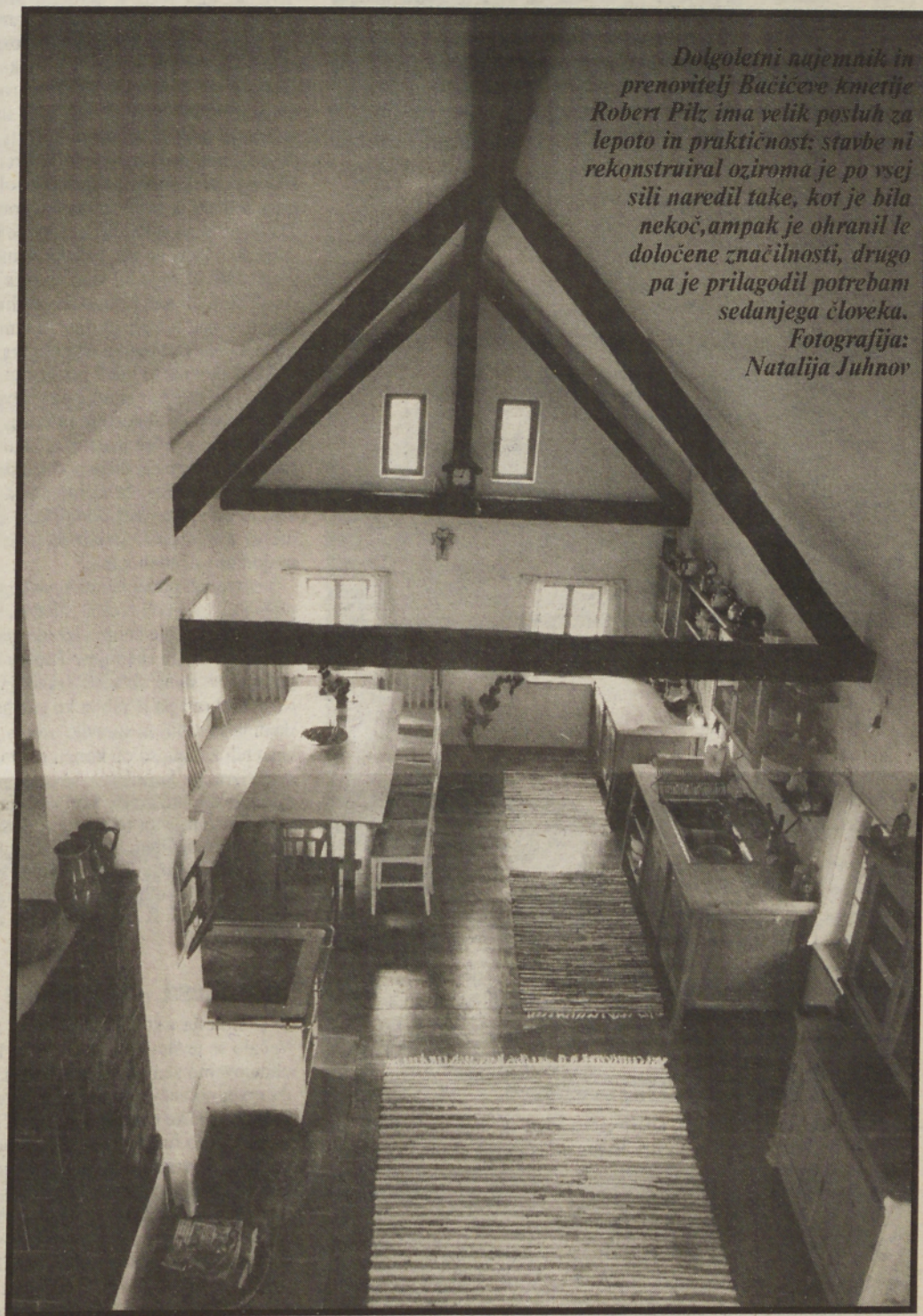
Vetrniki omogočajo, da tudi morda manj posušenega sena ne napade plesen, ampak se prevetri in posuši.

Š. SOBOČAN

Dolgoletni najemnik in prenovitelj Bacičeve kmetije Robert Pilz ima velik posluh za lepoto in praktičnost: stavbe ni rekonstruiral oziroma je po vsej sili naredil take, kot je bila nekoč, ampak je ohranil le določene značilnosti, drugo pa je prilagodil potrebam sedanjega človeka.

Fotografija: Natalija Juhnov

Osmega dne sem mu torej šestkrat spustil po pol litra. Tedaj se mi je obraz razlezel, ustnice dobesedno prisedale na steklenico.

Vendar ni imel prave volje. Zgoraj je tožil, da ga daje driska. To je od živcev, sem mu pojasnil, pa mi ni verjel. Slekli si je bil srajco in se uprl v steno. Čutil je, kako ga peče po koži.

- A si že porinil moped v senco? Je priodmevalo.

- Se že vidi voda, mojster?

Imel sem občutek, da govorim v veliko, votlo deblo.

- Skoraj bo, mali, skoraj, le potrpi, pa v klet tačas skoči, po novega, to morava vendar proslaviti. Samo še ta kamen moram odstraniti.

- Kamen, mojster?

- Ah, kot konjska jajca debel, nič takega, podvizaj se ...

Sprva ga nisem hotel ubogati, pa saj mi je zabičal, da ne smem niti meter od vretena. Kaj, če se mu tačas kaj zgodi. Kamen je zelo varljiv. Kdove, kako in kje tiči, koliko se ga ne vidi. Ukazal mi je, naj pustim škaf zunaj in naredim dober vozel. Ko sem zategnil, kolikor se je dalo, sem mu ga spustil. Nekje globoko se je cedila petrolejka.

- Daj, mali, sem sišal od spodaj, še malo ga nategni, pa ne nagibaj se preveč, lahko se ti zavrti in telebneš name, počakaj še malo, da si ogledam; krotek je videti in rogati, ni novaren.

Ko sem zaslišal zvonček, sem potegnil. Vrv se je bila sunkoma napela in pobesila. Zujel sem sapo in se uprl v tla. Še malo, sem si govoril, samo še ta kamen, dober meter še, pa bo vode na pretek. Žulji na rokah so mi že zdavnaj popokali, otiski postali kot podplat, ročaja skorajda nisem več čutil, skorja je bila docela ogledana. Tedaj se je znova zgodilo. Kot z drugim kamnom. Otrpela sem, roke so mi zastale. Slizalo se je, kako je bobnel od stene do stene vse nižje, videl sem, kako je vrv dregetala, kako se dolgo ni mogla umiriti, in ko nisem pogledal v globino, se je bila petrolejka razpršila na koščke. Za hip sem videl njegovo ozko, k steni stisnjeno postavo in zamižal, ko je pljusnil vame nečloveški krik.

Proti večeru bi mu bilo vode do roba škronjev. Kamen, ki je bil priletel nanj, je bil predrl vodno žilo. Od zgoraj sem lahko jasno razločil, kako se temno zrcalo veča in pogloblja. Vretina je debela kot rokav, bi bil dejal vodamajster, ki ga je voda dvignila dobrega pol metra. Vedel sem, da mu ni pomoči. Tudi, da mi ne bo treba kopati drugega vodnjaka.

Čez dobro uro smo spravili njegovo truplo iz vodnjaka. Sam sem se spustil ponj. To sem mu bil dolžan. Trije močje so stali ob vretenu. Vode se je nabralo za dober meter. Segala mi je do dimelj. S težavo sem spravil truplo v škaf, ki so ga spustili za mano. Še sreča, da je bil drobne rasti. Ko se je škaf dvignil nad mojo glavo in zakril rebro neba sem imel občutek, da vlečejo kamen. Videl sem, kako ga je nosilo od stene do stene, kako se je nategovala in popuščala vrv, za hip sem zamižal, a ko sem odprl oči, mi je voda zlezla do popka. Pod nogami sem čutil njegovo rovnico in lopato. Prenevarno bi bilo, da bi se sklonil in ju pobral. Pustil sem ju na dnu. Ko so me dvigali, je ponovno hušnila voda. Opazil sem droben vrtnec, ki je potoval k steni. Naglodal jo bo, da se bo sestula, sem si dejal. Čez leto bo za kakšen meter, dva višje. Mračilo se je že, ko sem potisnil njegov kolibri v skedenj. Nihče ne bo nikoli več vprašal zanj niti zakaj, ima voda stalen, morda preveč poudarjen okus po železu.

Danes je osmi dan, odkar kopljem svoj enaintrideseti vodnjak. Mali pri vretenu je storast in okoren. Vendar mora biti dobrčina. Kako le more dvigniti poln škaf latorja, ki ga prebijam že tretji dan. To je hudičev vodnjak. Pod loparjem je ponavadi plast mivke, pod mivko kamenje, pod njim znova lator. Ali večje kamenje. Dva sva komajda spravila ven.

Mali je še kilav, vendar dovolj žilav. Resno jemlje delo. Tudi pijačo mi redno pošilja dol. Tu je zatohlo in vroče. Nobenega zraka, le smrdeč petrolej, zadušilo me bo. Samo da predrem ta ušivi lator in spravim na plano ta kamen, ki se je bil zajedel kot klop. Pa prav zdaj, ko diši po vodi, jebemti, obiti ga nikakor ne morem, lahko le siloma predrem žilo. Takrat me lahko zalije. Saj vendar ne more biti tako velik kot prejšnji, lahko pa je bolj neubogljiv kot oba prejšnja skupaj, kakor temu rečemo zadnji kopači vodnjakov.

- Alo, mali, zavpijem, si že porinil moj moped v senco?

Ljudskemu gradbeništvu nikoli ni zmanjkalo domiselnosti

SKEDNJI, KI GOVORIJO O PRETEKLOSTI

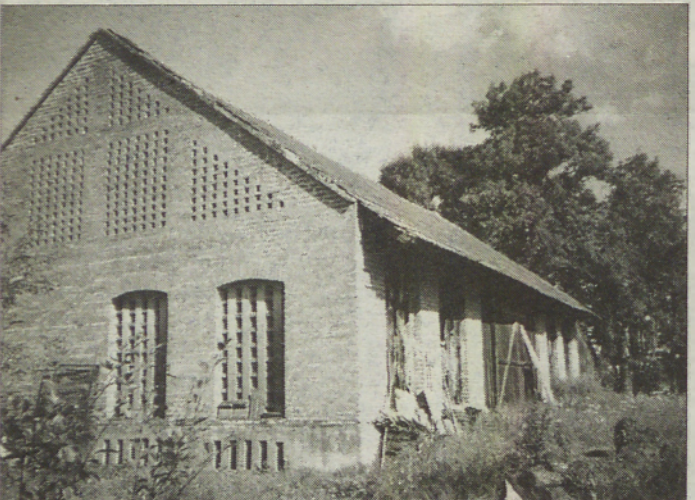
Ni je stvari na podeželju, ki bi bila v nekaj desetletjih priča tako velikim spremembam, kot so jih doživeli skednji. Še pred štirimi desetletji so živeli v svoji popolni funkciji, potem pa je šlo strmo navzdol. Največji »krivci« za to so kombajni, ki so koledar opravil tradicionalnega kmečkega *dvora* zmleli v drobce. Pri katerem koli opravi si začel, vedno si se v krogu vrtil na izhodišče. Recimo setev, žetev, pospravilo pridelka, mlačva, shramba slame in njena pot skozi hleve do gnojišča, odtod na njivo, za pripravo nove setve in tako znova, od začetka...

Ni ga več njemu para, del notranjosti Farkaševga skednja v Veržetu

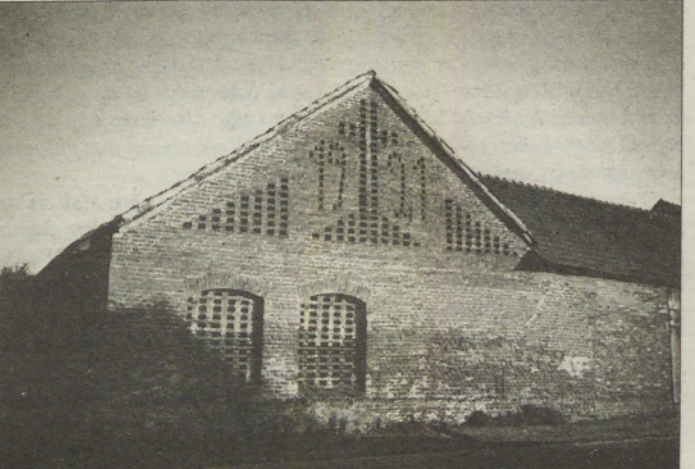
Detajl s Hamlerjevega skednja v Šratovcih

Kardinar, Vučja vas – zadnja, nedvorščena stran skednja kaže zidane stebre, med katerimi so bile navadno deske, pri starejših skednjih pa hlodi.

Konec Špindlerjevega skednja s podkapnjačo v Berkovcih

Lep primerek svišli – Škrlec, Banovci

Kot vsi drugi objekti kmečkega gospodarskega obrata, je bila tudi gradnja skednja vedno odsev svojega časa. Dokler je bilo dovolj lesa, je bil tudi skedenj v celoti lesen. Njegov pomen se je krepil z uvajanjem hlevske vzreje živine. Z ukinitvijo *prelogov* ali enoletnega »počivanja« na delu njivskih površin in ob rednem gnojenju polj se je povečala donosnost žit, katerih shramba je bil skedenj po žetvi in tudi po mlačvi. Mnogi starejši skednji so tako postajali premajhni, zato je bilo ob spravilu strmnih pridelkov (rž, pšenica, oves) ob skednjih v *ostice* zloženo snopje, po mlačvi v mlatilnicami pa tudi vedno večje *ostice* slame.

V Vestniku 27. junija letos je etnologinja Romana Slavič ob svojem zanimivem članku Kam ste šli vsi skednji objavila tudi skico nekdanjega Niderlovega skednja iz Spodnje Ščavnice (avtorica skice Simona Kosi - Križnar, dipl. inž.). K očrtu naj pripomnim, da se je v panonskem svetu, tudi v madžarskem delu, za škarjaste nosilce ostrejša udomačil slovenski izraz *lemez*, ki ima kulturnozgodovinski pomen. Sledove takšnega starega objekta najdemo v Farkaševem skednju v Veržetu, ki je star okoli 200 let in ima leseno »drobovje«, ostrejšje pa je žal že novo in kritina opečna. Za gradnjo takšnega skednja so v tistih časih porabili lesa za manjši gozd, ki je moral biti star od 30 do 80 let ali pa še kaj več. Posebej pod na gumnu je terjal zrel topolov les, saj so bile podnice do 10 cm debele, široke pa tudi čez pol metra. Takšen les prav gotovo tudi pred 200 leti ni rasel za vsakim grmom, danes pa bi ga morali že hudo iskati (če bi ga sploh našli). Pod je moral dobro tesniti, ker bi sicer šlo zrnje ob mlačvi po zlu. Mlatiči so morali pred začetkom dela pod dobro pregledati, in če je bil star, so reže med podnicami zapolnili s trakovi starih cunj ali kar z odpadki prediva. Pod je bil za dobrega pol metra dvignjen nad temelji gumna in tam so »kraljevali« dihurji in podgane. To je dajalo celotnemu objektu prav poseben vonj.

Stari skednji so imeli prostor, pravokotno vezan na podolžno zgradbo, ki so mu ponekod v severovzhodni Sloveniji rekli *huta*. Razčlenjevanje podrobnosti in odnosov med obema deloma celotne zgradbe bi vzelo preveč prostora, zato samo kot omemba. Ta prostor je rabil kot kolarnica, nižje pod kapom je bil lahko koruznjak, prostor za drva in podobno. Na racionalnost izrabe prostora so pri teh objektih kazale do skrajnosti podaljšane strehe, tako da je bil kap le dober meter nad tlemi. S tem so pokriti prostor močno povečali. Na podolžnih straneh kapa

niso mogli podaljševati v *podkapnjačo* ali pa je bil ta kap le nekoliko podaljšan in nikoli preveč založen, ker bi sicer zmanjšali zračnost, ki pa je bila za sušenje snopja izrednega pomena. Pač pa so delali *podkapnjače* ob koncih skednjev. Tudi tu se kaže domiselnost in praktičnost graditeljev: stena ob koncu skednja je imela dvojno nalogo. Zapirala je *parmo*, hkrati pa je rabila ko glavna stena. Prostor tako podaljšanega skednja so rabili za spravilo orodja. Pri mnogih *podkapnjačah* skednjev, ki so bili zidani, so ob koncu »pritaknili« tudi *kozaršnice*, kot se je udomačil izraz za *huzaršnice*, se pravi prostor, v katerem so lahko privezali dva vojaška huzarska konja ob manevrih ali v vojnih razmerah. Ponekod je ta prostor rabil tudi za kaščo, ki je morala biti obokana in tako varna pred ognjem, ker so tako določali predpisi.

V večjih, novejših skednjih, iz konca prejšnjega stoletja ali nekoliko pozneje, ki so bili grajeni v eni liniji, so ob gumnu zgradili še enako velik prostor za kolarnico. Tako je na primer grajen Špindlerjev skedenj v Berkovcih.

Manj lesa – več opeke

Iz stoletja v stoletje je tudi pri nas vedno bolj primanjkovalo lesa. Večalo se je število prebivalstva, ki je rabilo tudi streho nad glavo in obdelovalno zemljo, ki je pomenila skoraj edino eksistenčno možnost, da o vedno večji splošni porabi lesa sploh ne razglabljamo. Tako so nastajale velike gozdne poseke, krči, krčevine, rovti, *cubri*. Po vsej Evropi poznamo tudi drastične ukrepe oblasti, da bi zavrl zmanjševanje gozdnih površin, in to že od 13. stoletja naprej. Pri skednjih se je to kazalo tako, da so začeli kombinirati opeko in les. Ogelni nosilci so bili zidani, vmes pa so bila vodoravno položena bruna. Svisli so bile obite z deskami. Tako je nastajal nov tip skednja. Razvoj opekarstva je pripomogel k temu, da so bile stene ob koncih skednjev v celoti zidane, tudi svisli, na katerih se je nekoliko izžvižljala tudi domiselnost gradbenih mojstrov. Zračnice v svislih so oblikovali v križe, monograme, trikotnike, letnice in druge figure. Nekaj takšnih svisli kažejo tudi naše fotografije.

Naslednji korak v razvoju skednja v začetku 20. stoletja je bil ta, da so bile zidane tudi stranice poslopja. Seveda brez zračnic tudi tu ni šlo. Takšen razvoj skednja je pričakal svoj konec, ko so pred desetletji začeli preurejati skednje v hleve in v celoten kompleks vgradili tudi silose. Če pa skedenj ni bil preurejen, je začel rabiti za hrambo vedno večjega števila strojev, tudi za garaže. O skednju kot takem sčasoma torej ne bo več mogoče govoriti.

Opeka doma, opekarne, požari

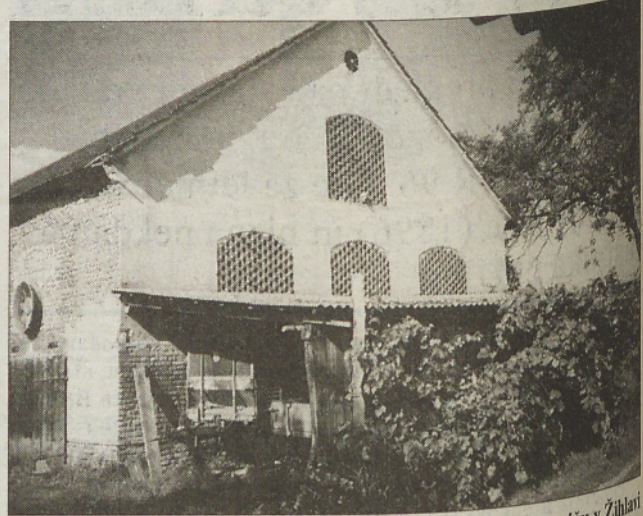
Velika večina starejših skednjev, ki so že grajeni z opeko, je zidana z doma ročno narejeno opeko ali s *handšlagom*, kot jo imenujemo s tujo besedo. Ta opeka je nekoliko večja od opekarniške in tudi zelo trpežna, če so bili pri njeni izdelavi pravi mojstri, ki so znali zemljo mešati in pripravljati. Najstarejša je bila v pokrajini ob desnem bregu Mure opekarna v Lokavcih – iz sredine prejšnjega stoletja, potem je bila radgonska opekarna, ki ji je sledil samostojen obrat križevskih opekarn v Borecih, opekarna je bila v Ljutomeru, zgradili so jo pred prvo vojno tudi v Ključarovcih... Opeke torej na pretek, veliko premalo pa denarja, da bi jo ljudje kupovali.

V letih 1910 in 1911 je zgorelo veliko hiš in gospodarskih poslopj, tudi skednjev. Samo v Berkovcih naenkrat menda 10! Menda je bilo tisto noč v vasi svetlo kot podnevi, pravijo starejši ljudje, ki so to izvedeli od očividcev. Med ljudmi je nastal velik preplah. O tem je pisalo takratno časopisje. Še danes pa živi v Berkovcih ljudsko izročilo, da je požar podtikal domačin, ki naj bi ga podkupila neka opekarna. Katera? Za »izkupiček« si je – tako ljudska trditev – kupil nekje pod Ljutomerom posestvo, na smrtni postelji pa naj bi menda svoje dejanje priznal...

Tudi takšne so lahko zgodbe o skednjih...

Besedilo: Juš Makovec

Fotografija: Mohamed Avdičaušević

Še lepo viden starejši in novejši del konca skednja pri Murkoviču v Žihlavi

Stranski pogled na Rantašev skedenj v Bolehnečicah

Šijančev skedenj v Žihlavi

Vrata skednja so bila vedno na nedvorščeni strani, kar je predstavljalo boljšo komunikacijo z drugimi deli gospodarskih poslopj in tudi večjo varnost. Vrata skednjeva so prišla celo v ljudski pregovor, ki pravi: »Zijal je (bil začuden) kot skednjeva vrata!« (Šoštarič, Vučja vas)

Sodobna kombinacija hleva in skednja, Lubi, Bunčani

Pomurska banka d.d.

KMETOVALCI – POSLOVNI PARTNERJI BANKE

Kot poslovni partnerji banke imate možnost oplemenititi svoj s trdom zaslužen denar z namenskim ali nenamenskim varčevanjem in v skladu z vašimi potrebami.

Kot bančnemu partnerju vam lahko pomagamo pri rastlinski, živinorejski proizvodnji in širitvi proizvodnih zmogljivosti v obliki ugodnega kreditnega poslovanja.

KAKO POSTATI PARTNER BANKE

Zelo enostavno. Glede na lastne potrebe se lahko sami odločite za odprtje enega ali več različnih računov.

Ponujamo vam poslovanje prek žiroračuna, hranišne vloge, tekočega računa, deviznega računa ali knjižice, za razpoložljiva sredstva pa vam predlagamo tolarke ali devizne vezave.

Za vsa pojasnila in pomoč lahko zaprosite naše bančne sodelavce v vseh enotah LB Pomurske banke, d. d., ki vam bodo radi volje svetovali.

Vsem komitentom s področja kmetijske dejavnosti in s statusom kmetovalca ponujamo:

POSJILA ZA TEKOČO KMETIJSKO PROIZVODNJO

Namenjena so za: rastlinsko pridelavo, ki zajema pridelavo pšenice, rži, ječmena, oljnic, koruze, krompirja, sladkorne pese, sadja, grozdja, vina in drugih kultur; živinorejo, ki zajema paitanje goved, prašičev in drugo intenzivno rejo.

Višina posojila se določa na osnovi velikosti obdelovalnih površin ali števila glav v paitanju.

PROIZVOD	VIŠINA POSJILA v primeru regresa
1. GOVEJI PITANCI	42.000/glavo
2. PRAŠIČI - PITANCI	8.500/glavo
3. PŠENICA, RŽ, JEČMEN IN OLJNICE	35.000/ha
4. KORUZA	50.000/ha
5. SLADKORNA PESA	50.000/ha
6. KROMPIR	45.000/ha
DRUGO	PO DOGOVORU

Obrestovanje

TOM + 10 %
Za namene, kjer je mogoče uveljaviti regres Ministrstva za kmetijstvo, do višine 10 % letno. Regres v imenu kreditjemalca in zanj uveljavlja banka.

TOM + 12 %

Za namene, kjer ni mogoče uveljavljati regresa.

TOM + 11 %

V primerih z zavarovanjem s tolarскими ali deviznimi sredstvi.

Doba vračanja

Posojila se vračajo v skladu s proizvodnimi cikli za rastlinsko pridelavo, za paitanje prašičev 6 mesecev, za paitanje goved 12 mesecev.

Zavarovanje posojil

Posojilo lahko zavarujete:

- s plačilom zavarovalne premije,
- z zastavo tolarских ali deviznih sredstev,
- z drugimi jamstvi.

Potrebna dokumentacija

Za najetje posojila morate predložiti:

- pisno vlogo na predpisanem obrazcu,
- potrdilo o statusu kmetovalca,
- dokazila o premoženju in lastništvu.

INVESTICIJSKA POSJILA

Za širitev proizvodnih zmogljivosti in povečanje intenzivnosti kmetijske proizvodnje: gradnja hlevov, rastlinjakov in plastenjakov, nakup mehanizacije, zemlje ali osnovne črede ter ureditev dopolnilnih dejavnosti na kmetijah.

Višina posojila

se določa glede na namene in velikost naložbe, upoštevajo se lahko tudi normativi za uveljavljanje regresa po natečaju ministrstva.

Obrestovanje

TOM + 12 %

Za večino namenov je mogoče uveljavljati regres Ministrstva za kmetijstvo v višini 10 % letno, kar lahko v imenu kreditjemalca in zanj uveljavlja banka.

Doba vračanja

Posojila se vračajo po dogovoru od enega do pet let.

Zavarovanje posojil

Posojilo lahko zavarujete:

- s plačilom zavarovalne premije,
- z zastavo nepremičnin ali premičnin,
- z drugimi jamstvi.

Potrebna dokumentacija

Za najetje posojila morate predložiti:

- pisno vlogo,
- potrdilo o statusu kmetovalca,
- dokazila o premoženju in lastništvu,
- za gradnjo pa še gradbeno ali priglasitveno dovoljenje in dokumentacijo za namensko porabo.

Prepričani smo, da je možnosti dobrega sodelovanja veliko, zato vas vabimo, da se oglašite v eni od naših enot, kjer vam bodo strokovni referenti dali podrobnejše informacije o ponudbi in vam bodo z veseljem svetovali.

LB Pomurska banka, d. d., M. Sobota

Sektor za drobno gospodarstvo
Štefana Kovača 12, M. Sobota
telefon 32 743, telefaks 32 743

PE Gornja Radgona

Oddelek za drobno gospodarstvo
Partizanska 9a, G. Radgona
telefon 61 050, telefaks 61 350

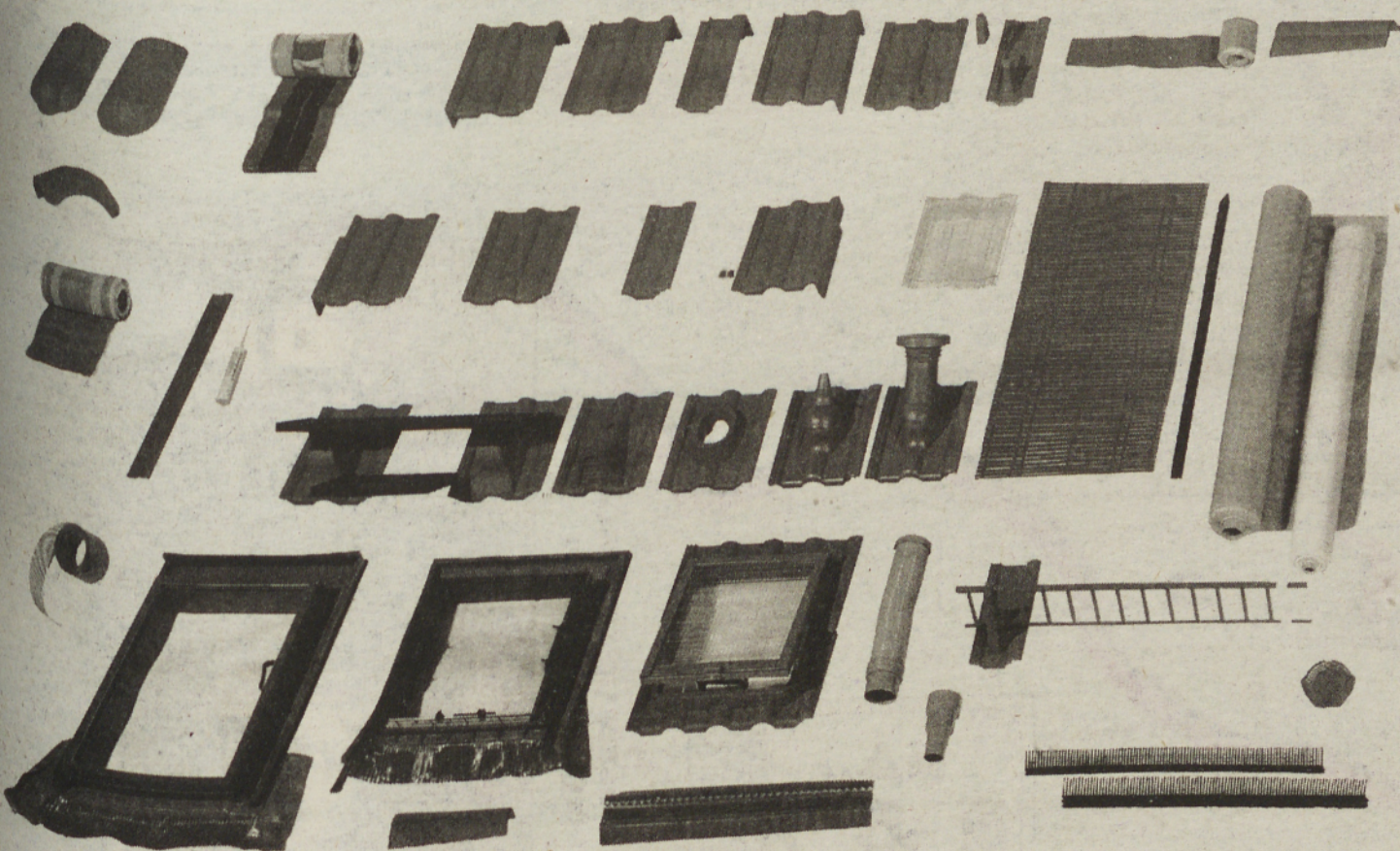
PE Ljutomer

Oddelek za drobno gospodarstvo
Ormoška 8, Ljutomer
telefon 84 396, telefaks 84 304

PE Lendava

Oddelek za drobno gospodarstvo
Mlinska cesta 2, Lendava
telefon 78 121 telefaks 78 180

Kdo Vam lahko ponudi več?

Bramacov program originalnih dodatnih delov

V Bramacu se zavedamo, da je vsaka streha tako dobra, kot je dober njen najmanjši del. Zato varna streha za vse življenje poleg kakovostnih in z okoljem skladnih strešnikov zahteva tudi dodatne visoko kakovostne strešne elemente.

Nastavki zračnikov, dimniške obrobe in antenski prehodi so najpogostejše točke, kjer se v skrajnih vremenskih razmerah najprej pokažejo kritična mesta. V Bramacu smo prav za vsak del strehe razvili natančno dimenzionirano rešitev – sistem originalnih dodatnih delov. Z njim boste hitro in enostavno rešili vse strešne detajle od kapa do slemena. Tako boste strehi zagotovili dodatno varnost pred poškodbami, ki jih navadno opazimo prepozno.

Celoten program Bramacovih originalnih dodatnih delov je na voljo v enakih barvnih tonih kot vsi trije modeli naših strešnikov. Njihovo nameščanje in vzdrževanje je hitro in preprosto.

Naravne sestavine, ekološka neoporečnost, trajnost, gospodarnost, estetski videz in celovitost sistema so zmagovite odlike, zaradi katerih Vam lahko Bramac za kakovost svojih strešnikov (in dodatno za poškodbe zaradi zmrzali) jamči s 30-letno pisno garancijo.

BRAMAC
Vse za streho

Bramac d. o. o., Dobruška vas 45, 68275 Škocjan – tel.: (068) 322 007, faks: (068) 76 290
Bramac d. o. o., Otiški vrh – Dravograd, 62373 Šentjanž – tel.: (0602) 85 074, faks: (0602) 85 206

Kupon
Prosimo da mi brezplačno in neobvezno pošljete vprosoje
in poslate o prodajnih pogojih za izbrano Bramac
ime in priimek
Naslov
MS

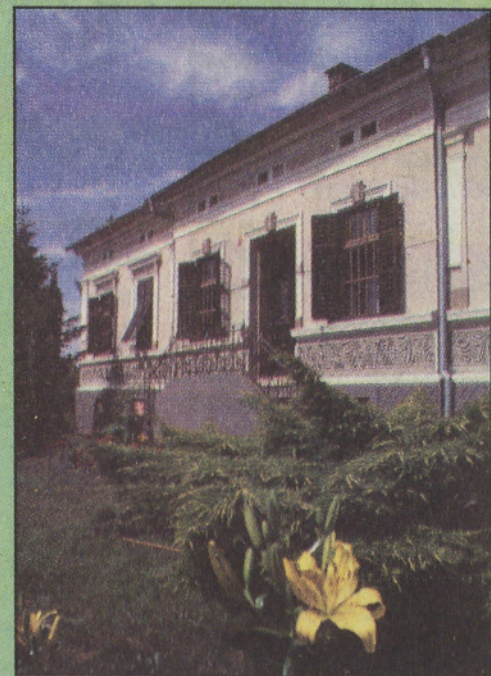
Naj... kmetija '94
KUPLJENOVA kmetija v Okoslavcih

Naj... kmetija '95
SLANOVA
kmetija
v Bolehnečicah

Naj... kmetija '93
FIRBASOVA
turistična kmetija
v Cogetincih

Naj... kmetija '92
PETOVARJEVA
kmetija v
Bunčanih

Naj... kmetija '91
SRŠENOVA
kmetija v Veržej

Naj... kmetija '96
OMARJEVA kmetija v Rankovcih

*Od lepote ni
kaj vzeti,
jo pa hoče
vsak imeti.*